

HUMÁN SZOLGÁLTATÁSOK FEJLESZTÉSE AZ ORMÁNSÁG SZÍVÉBEN

HELYI EMBERI ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSI TERV

„EFOP-1.5.3-16 Humán szolgáltatások
fejlesztése térségi szemléletben
– kedvezményezett térségek”

2017 március

készítette:

MSB FEJLESZTÉSI TANÁCSADÓ ZRT.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalom

1. HELYZETÉRTÉKELÉS	2
1.1 A PROJEKT GAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS KÖRNYEZETI HÁTTERÉNEK BEMUTATÁSA	2
Baranya megye társadalmi helyzete	3
Sellye és a sellyei járás sajátosságai	3
Baranya megye gazdasági helyzete	4
A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban	6
A település vonzáskörzete	6
Demográfia, népesség	7
Demográfiai, népességi adatok a konzorciumi partner településeken	10
Háztartás, család	11
Nemzetiségek	11
Iskolai végzettség	12
Foglalkoztatottság	13
Oktatás	13
Bölcsődék	13
Óvodai feladatellátás	14
Általános iskolai feladatellátás	14
Középfokú oktatás	15
Egészségügy	16
Szociális ellátás	16
Kereskedelem, szolgáltatás	18
Közszolgáltatások	18
Foglalkoztatottság, munkaerőpiac	19
Egészségügyi és szociális ellátás	19
1.2 A HELYBEN MŰKÖDŐ KISKÖZÖSSÉGEK FELTÉRKÉPEZÉSE ÉS BEMUTATÁSA	20
1.3 KÖZÖSSÉGI FELMÉRÉS	25
A közösségi tervezés kereteinek meghatározása	25
Partnerek azonosítása	28
A közösségi tervezés színterei	29
1.4 NEET (NEM FOGLALKOZTATOTT, ÉS SEM OKTATÁSBAN, SEM KÉPZÉSBEN NEM RÉSZESÜLŐ FIATALOK EURÓPÁBAN) FIATALOK BEAZONOSÍTÁSA, BEMUTATÁSA	30
Foglalkoztatottság, munkaerőpiac	32
1.5 A HELYI MUNKAERŐ-IGÉNYEK BEMUTATÁSA	39
1.6 A PROJEKT INDOKOLTSÁGA	43
A magyar lakosság végzettségének alakulása az előrejelzések tükrében	43
A köznevelési rendszer szelekciós hatása	44
Végzettség szintjének szerepe az egyén életútjára, a korai lemorzsolódás veszélyei ..	44
Korai iskolaelhagyók hazánkban	45
A végzettség nélküli iskolaelhagyás és az iskolai lemorzsolódás megfékezésének Európai Unió kontextusai	48
A korai iskolaelhagyás kulcsszerepe az Ajánlásban	49
Kapcsolódó jogi háttér	51
2. A PROJEKT CÉLJAI ÉS TEVÉKENYSÉGEI	62
2.1 A PROJEKT CÉLJAINAK MEGHATÁROZÁSA	62
A konstrukció által megfogalmazott alapvető célok	63
A konstrukció rész céljai	63
Hosszú távon céljaink az alábbiak szerint foglaljuk össze:	64
2.2 A FEJLESZTÉSEK CÉLCSOPORTJAI, AZ ÉRINTETTEK KÖRE, A FEJLESZTÉSEK HATÁSTERÜLETE	65
A célcsoport kiválasztásának módszertana	65
Célcsoport, az érintettek köre	65
2.3 AZ ELÉRENDŐ CÉLOKHOZ SZÜKSÉGES TEVÉKENYSÉGEK BEMUTATÁSA	70

2.4	A CSALÁD ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁSOK, VÉDŐNŐI SZOLGÁLTATÁSOK, EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLTATÁSOK, NEVELÉSI TANÁCSADÓK HUMÁN KAPACITÁSÁNAK NÖVELESÉT CÉLZÓ INTÉZKEDÉSEK BEMUTATÁSA	103
2.5	AZ INTÉZMÉNYHIÁNYBÓL EREDŐ HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT CÉLZÓ INTÉZKEDÉSEK BEMUTATÁSA	103
2.6	HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAMOKKAL VALÓ ÖSSZHANG BEMUTATÁSA	103
2.7	INDIKÁTOROK, MŰSZAKI-SZAKMAI TARTALOMHOZ ÉS A MÉRFÖLDKÖVEKHEZ KAPCSOLÓDÓ MUTATÓK	105
	Számszerűsített szakmai célok, megvalósuló eredmények	106
	Mérőföldkövek	111
3.	A SZAKMAI ÉS PÉNZÜGYI MEGVALÓSÍTÁS RÉSZLETES ÜTEMEZÉSE ..	112
3.1	A TERVEZETT FEJLESZTÉS BEMUTATÁSA	112
	a. Társadalmi és gazdasági hatások	114
	b. Környezeti hatások	117
	a. Pénzügyi kockázatok elemzése	119
	b. Megvalósíthatósági és fenntarthatósági kockázatok	123
3.2	RÉSZLETES SZOLGÁLTATÁSFEJLESZTÉSI CSELEKVÉSI TERV	124
3.3	HELYI TUDÁSTŐKE ÉS KOMPETENCIA TÉRKÉP	129
3.4	TÉRSÉGI ÉS KÖZÖSSÉGI EGÉSZSÉGTERV	131
	Országos egészségügyi helyzetkép	131
	Sellye járás egészségügyi helyzetképe	135
	Térségi és közösségi egészségterv	140
	A projekt keretében megvalósítandó egészségfejlesztés	143
4.	PROJEKT MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI.....	144
4.1	A PROJEKTGAZDA ÉS PARTNEREINEK BEMUTATÁSA.....	144
4.2	A MEGVALÓSÍTÁS, PROJEKTIRÁNYÍTÁS ÉS A FENNTARTÁS SZERVEZETE	148
5.	A NYILVÁNOSSÁG BIZTOSÍTÁSA, KOMMUNIKÁCIÓS TEVÉKENYSÉG ..	150
5.1	A KOMMUNIKÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK ÖSSZEFOGLALÓ LEÍRÁSA.....	150
5.2	A CÉLCSOPORTOK ÉS AZ ÉRINTETTEK KOMMUNIKÁCIÓS SZEMPONTÚ ELEMZÉSE, KOMMUNIKÁCIÓS ÜZENETEK MEGFOGALMAZÁSA	150
5.3	KOMMUNIKÁCIÓS ESZKÖZÖK AZONOSÍTÁSA	151
5.4	KOMMUNIKÁCIÓS ÜTEMTERV.....	151
6.	MELLÉKLETEK	154
	1. A konzorciumi tagok településein a közszolgáltatásban dolgozók létszáma, intézményi adatbekérés, szükséglet- és igényfelmérés – táblázat.....	154
	2. Pályázat tartalmi értékelése a Felhívás 4.4.2 pontja alapján	154

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

1.1 A PROJEKT GAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS KÖRNYEZETI HÁTTERÉNEK BEMUTATÁSA

A projekt hatóterületén élő lakosság a KSH helységnévtára 2016.01.01 adatai alapján került meghatározásra (pl. Sellye tekintetében az alábbi oldalról nyert adat szerint: http://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=28741).

A projektben konzorciumi partnerként résztvevő önkormányzatok települései az alábbi lakosságszámmal rendelkeznek:

Település neve	Lakosságszám fő
1. Sellye	2 548
2. Baksa	754
3. Drávafok	506
4. Drávasztára	399
5. Magyarmecske	336
Összesen:	4 543

A bevont települések mindegyike a Sellyei járáshoz tartozik, mely a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint **komplex programmal segített kedvezményezett térség**.

A projektbe bevont terület térképi ábrázolása

Baranya megye társadalmi helyzete

Baranya megye a Dunántúl déli részén helyezkedik el, az ország legdélebbi fekvésű, valamint határmenti megyéje. A megyét északi, észak-keleti irányból Tolna, nyugati, észak-nyugati irányból Somogy, keletről Bács-Kiskun megye határolja, délről Horvátországgal határos.

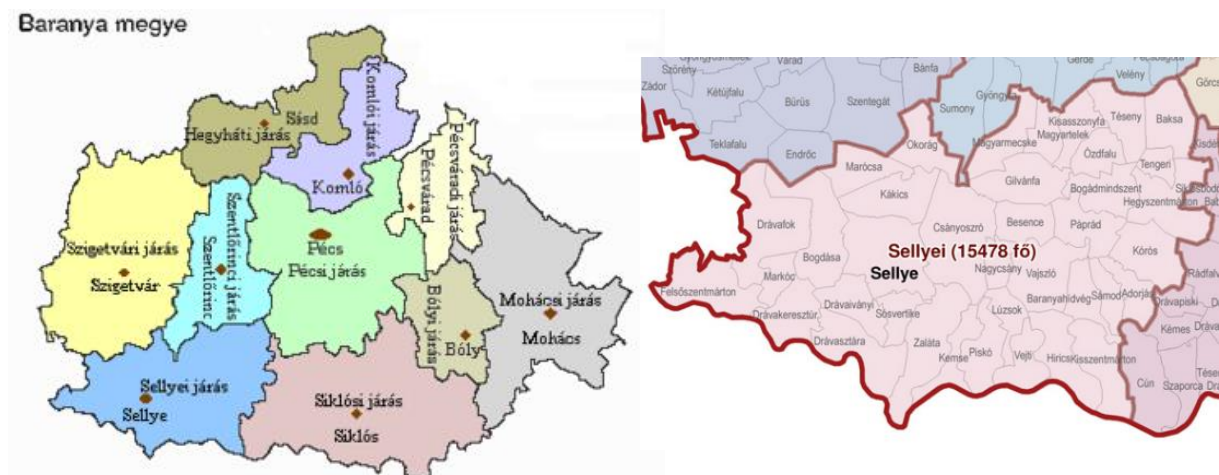
A megyét, a Kormány 218/2012. (VIII.13.) rendeletének 1. melléklete alapján **tíz járás alkotja** – a korábbi 9 helyett –, melyek az alábbiak: **Komlói, Mohácsi, Pécsi, Pécsváradi, Hegyháti (Sásdi), Selyei, Siklói, Szentlőrinci, Szigetvári és Bólyi járások.**

A járási szinten működő egységes hivatalok 2013. január 1-én kezdték meg működésüket.

Az elemzés továbbiakban is a kistérségi szerkezeten alapul, lévén, hogy ebben állnak rendelkezésre az adatsorok.

Baranya megye területe 4 430 km², amely az ország területének 4,76%-át teszi ki, ez alapján az ország közepes méretű megyéi közé tartozik. **Baranya megye lakossága 388 907 fő** volt, ez az ország népességének 3,9%-a.

A megye településszerkezete kedvezőtlen, arra egyrészt a városhálózat fejletlensége, másrészt az 500 fő alatti népességszámú aprófalvak és kistelepülések nagy aránya jellemző. A megye városai Pécs, Mohács, Komló kivételével kisvárosok, az **aprófalvas településszerkezetet** pedig rendszerint kedvezőtlen gazdaságföldrajzi környezetben találjuk. Baranyában a községek közel **70%-a 500 lakos alatti apró- és törpefalva**. A megye városai között is dominálnak a kisebb méretű települések. A lakónépességüket veszített, kedvező táji környezetben lévő törpefalvak közül néhány – nagyrészt új funkciókkal – üdülőfaluként él tovább.

Baranya megye járásainak területi eloszlása, Forrás: Magyar Közlöny (2015)

Sellye és a selyei járás sajátosságai

Sellye a Dél-Dunántúli Régióban, Baranya megyében fekszik. A régió településszerkezete kedvezőtlen, arra egyrészt a városhálózat fejletlensége, másrészt az aprófalvak- és kistelepülések nagy aránya jellemző.

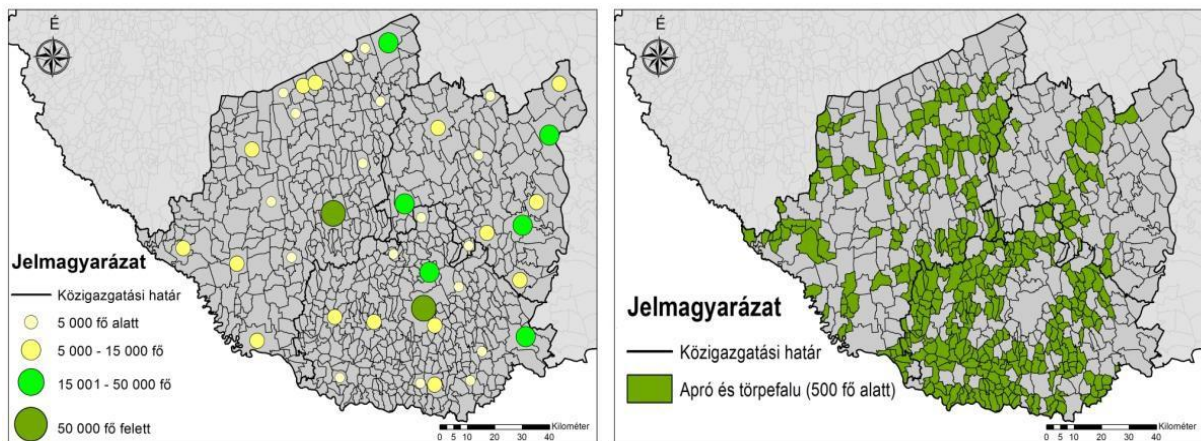
A Dél-dunántúli régiót 656 település alkotja, amelyből 41 városi jogállású (6,25 %). A városi népesség az ország összes régióját tekintve Észak-Magyarország után ebben a régióban a

legalacsonyabb, a lakosság mindössze 58,3 %-a él városokban. A régió társadalmi-gazdasági életében, a lakossági szolgáltatások biztosításában meghatározó jelentősége van a megyékben központi szerepet betöltő nagyvárosoknak (Pécs, Szekszárd, Kaposvár).

A régió városhálózatának gerincét a tizenegy 10-30 ezer fő közötti lakosságszámú város adja. A régióban a tízezer főnél kisebb népességű városok (27 db) zömének ellátó intézményrendszere erősen hiányos, a nem mindennapos szolgáltatásokat az ott élők kénytelenek másutt igénybe venni. E városok saját települési infrastruktúrájának kiépítettsége is elmarad a nagyobb városok színvonalától. Mindezek mellett a térségben még jelenleg is vannak városhiányos területek, ilyenek Tolna megye középső részének vidékei, a Zselicség, az Ormánság vagy a Somogyi dombvidék.

A városhiányos területek nagyrészt megegyeznek az aprófalvas területekkel. A régió településhálózatának körülbelül 55 %-át aprófalvak alkotják, ezekben él a lakosság 10 %-a. A falvak közül 361 számít aprófalunak, vagyis itt az 500 főt sem éri el a lakosság száma. Az aprófalvas településszerkezetet rendszerint kedvezőtlen gazdaságföldrajzi környezetben találjuk. A kimondottan aprófalvas Baranyában a községek közel 70 %-a 500 lakos alatti falu (Tolnában valamivel 30 %, Somogyban 50 % alatt).

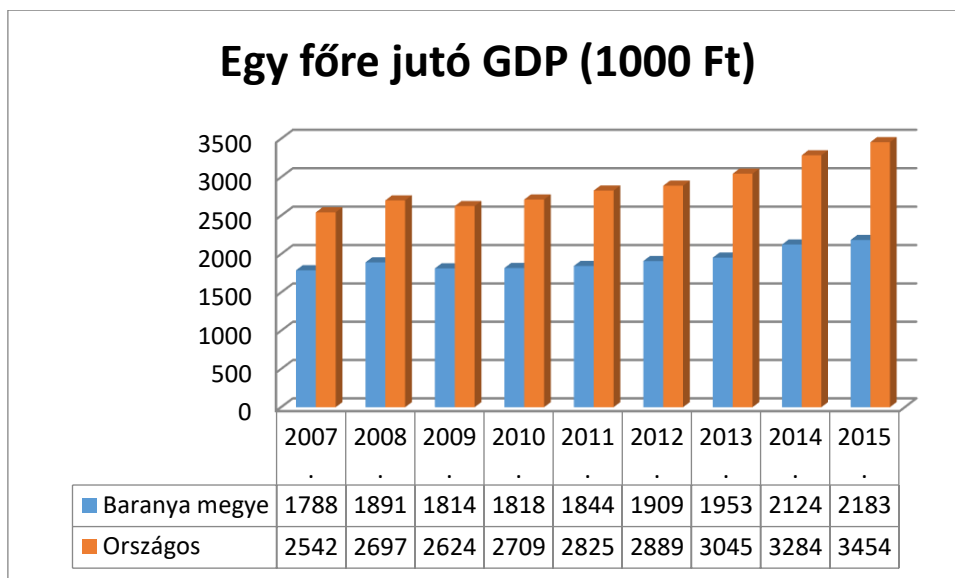
A Duna menti területeken ugyanakkor jóval népesebb települések helyezkednek el, 500 fő alatti település nincs is, az átlagos népességszám pedig 2,5-szerese a belső területekének.

*A városi ranggal rendelkező települések és az aprófalvak elhelyezkedése a Dél-Dunántúli Régióban
Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis, 2013.*

Baranya megye gazdasági helyzete

Az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP) adatait tekintve a megye pozíciója 17%-kal romlott az országos átlaghoz képest 1994 és 2010 között. Ezen az évtizedes negatív trenden - noha a dinamikája lassult - a 2004-es Európai Unió csatlakozásunk és az azóta a térségbe érkezett kohéziós források sem tudtak érdemben változtatni. A negatív trendet erősítette az évtized végén kibontakozó gazdasági krízis, melynek tovagyűrűző és elhúzódo hatására jelentős létszámú munkaerőt foglalkoztató cégek is elhagyták a megyét.

Baranyai és országos GDP idősoros bontásban – forrás: KSH, TEÁOR (2015)

Magyarország bruttó hazai termékének egy főre jutó összege 2008-ban javulást mutatott a 2007. évhez képest, majd egy újabb visszaesést követően 2009-ben alig haladta meg a 2007. évi szintet. 2010 óta egy folyamatos enyhe növekedés figyelhető meg országos szinten, azonban a megye lemaradása az országos átlaghoz képest szintén egyre növekszik. Míg 2007-ben még az országos átlaghoz képest az egy főre jutó GDP aránya 70% volt, addig 2015.-re ez az arány 63%-ra csökkent. Összességében elmondható, hogy a megye egy főre jutó GDP-je jelentősen elmarad a hazai össztermék egy főre jutó összegétől, amely jól mutatja a megye jelenlegi gazdasági helyzetét.

A rendszerváltást követően – elsősorban a bányászat leépülésével - a megye gazdasági szerkezete alapvetően megváltozott. A kormányzati program végrehajtásának hiányában a földrajzilag elzárt területen nem érvényesültek a gazdaság öngyógyító folyamatai, külső táplálás híján megrekedtek, a gazdasági válság hatására újbóli visszaesés kezdődött. Az ipar háttérbe szorulásával párhuzamosan erősödött a szolgáltatási szektor teljesítménye, míg a mezőgazdaság enyhe ingadozásokkal ugyan, de folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. A nehézipar visszaszorulását nem tudta ellensúlyozni a magas hozzáadott értéket előállító ipari ágazatok megjelenése. **A megye jelenleg az 1 főre jutó ipari termelés és export tekintetében az utolsó a megyék rangsorában.** Az egyes ágazatok értékesítésén belül legnagyobb hányad a gépiparban (60%) került külföldre. **A mezőgazdaság aránya a többi megyéhez képest Baranyában továbbra is magasnak mondható,** a megyék rangsorában az első harmadban foglal helyet.

Az egyes gazdasági ágak által országosan megtermelt hozzáadott értékből is nagyon eltérő a megye részesedése. **A mezőgazdaság, vad-, és erdőgazdálkodás, halászat országos teljesítményének 2010-ben több mint 5%-át adta,** ami igen kedvező. Hasonlóan jó mutatókkal rendelkezik a megye a közigazgatás (védelem, oktatás, humánegészségügy és szociális ellátás) terén, míg **a feldolgozóipar esetében ez az érték csupán 2,2%, az információ és kommunikáció esetében pedig mindössze 1,4%.**

Az országban **179 ipari park jött létre,** amelyek közül **8 található a megyében** (Pécsett három, ezen kívül Komlón, Mohácson, Bólyban, Siklóson és Sellyén található ipari park). A

parkok közül a 2007-2013 közötti Európai Unió fejlesztési ciklusban mindössze két pécsi, a mohácsi és a bólyi ipari park nyert el fejlesztési támogatást. **Vállalkozói inkubátor** az elmúlt években több helyen is létesült a megyében, de **a legtöbb helyen működésük nem éri el az inkubátoroktól elvárható szolgáltatási szintet**, holott az induló KKV-k erősítésének egy jelentős eszközévé kellene válniuk.

A **külföldi tőke vonzása** tekintetében Baranya megye a csökkenő részesedésű megyék közé tartozik. A szervezetszámon belül 2010-ben a megye részaránya 1,9% volt, a külföldi tőkeösszegegen belül nem érte el a 0,5%-ot. Ennek ellenére a külföldi érdekeltségű vállalkozások szerepe a foglalkoztatásban jelentős, a megyében 2010-ben 9215 főt foglalkoztattak, mely az összes vállalkozás 12%-át tette ki. **A Dél-Dunántúl vállalkozásaiban megjelenő külföldi tőkeösszeg 175,5 milliárd forintot tett ki, amelynek 42%-a Baranya megyéhez kötődik.**

A település szerepe a regionális, a megyei és a járási településhálózatban

A megyén belül tíz járás került lehatárolásra, melyek az alábbiak: Komlói, Mohácsi, Pécsi, Pécsváradi, Hegyháti (Sásdi), Sellyei, Siklói, Szentlőrinci, Szigetvári és Bólyi járasok.

Az egész megyére jellemző aprófalvas településszerkezet mellett a Sellyei és a Hegyháti járás belső perifériaként különösen hátrányos helyzetben van.

A Sellyei járást 38, zömmel kis lélekszámú település alkotja. **A járási székhely Sellye népességszáma sem éri el a 3000 főt.** A Sellyei járást az alábbi települések alkotják: **város** - Sellye, **nagyközség** – Vajszló. **Községei:** - Adorjás, Baksa, Baranyahídvég, Besence, Bogádmindszent, Bogdása, Csányoszró, Drávafok, Drávaiványi, Drávakeresztúr, Drávasztára, Felsőszentmárton, Gilvánfa, Hegyszentmárton, Hirics, Kákics, Kemse, Kisasszonyfa, Kisszentmárton, Kórós, Lúzsok, Magyarmecske, Magyartelek, Markóc, Marócsa, Nagycsány, Okorág, Ózdfalu, Páprád, Piskó, Sámod, Sósvertike, Tengeri, Téseny, Vejti, Zaláta.

A járás külső térségi kapcsolatait négy nagyobb település - Barcs, Szigetvár és Siklós, valamint a megyeközpont Pécs határozzák meg. **A belső kapcsolatokra a hálós és szabálytalan térszerkezet jellemző, két nagyobb jelentőségű településsel, a járási székhely Sellyével, valamint Vajszlóval.**

Az ellátottsági mutatókat vizsgálva a térségben mindössze egyedül Sellye olyan település, amelyik kiemelkedik a települések közül és intézményhálózatával egy kisebb körzetet képes ellátni. **Sellyén kívül mindössze egy település az, amely alapfokon legalább magát ellátni képes (Vajszló), a többi település a térség más településeire (zömmel Sellyére) van utalva az alapfokú ellátás területén.**

A Sellyén működő intézmények és vállalkozások a várost a közvetlen térség foglalkoztatási központjává is teszik.

A település vonzáskörzete

Sellye város vonzáskörzete eltérő területi képet mutat, s az egyes településekre a város vonzása különböző erősségű. **A tágabban vett vonzáskörzet a Sellyei járás közigazgatási területe, a szűkebben vett vonzáskörzet a Sellyei Közös Önkormányzati Hivatalhoz**

tartozó települések területe. Az alábbiakban funkciócsoportonként elemezzük a város vonzáskörzetét.

Sellye, mint járási székhely

Járási közigazgatási szempontból a sellyei járás 38 települési önkormányzata tartozik Sellye városhoz. Sellyén zajlik az okmányirodai ügyintézés, az államigazgatási járási feladatok ellátása, a gyámhivatali funkciók ellátása, a segélyezési feladatok 2015 márciusától, stb.

A főbb járási igazgatási funkciók közül 8 olyat választottunk ki, amelyek fontos szerepet töltenek be a lakosság mindennapi életében:

- építésügyi körzetközpont,
- munkaügyi kirendeltség (Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztály),
- városi gyámhivatal,
- okmányiroda, kormányablak,
- anyakönyvi hivatal,
- közös önkormányzati hivatal,
- tűzoltóság,
- rendőrség.

Sellye, mint járási központ

A járási feladatok ellátása 35 települési önkormányzat vonzáskörzetét jelenti (Baksa, Téseny és Tengeri községek kivételével az összes Sellyei járáshoz tartozó település).

Térségi hatáskörben működik a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatás és a családi napközi feladatellátás.

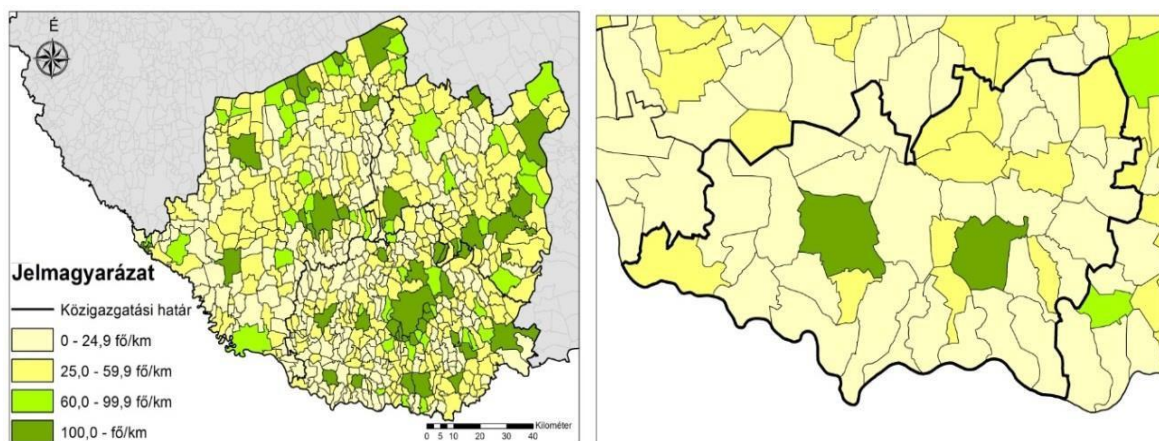
Sellyei Közös Önkormányzati Hivatal

A szűkebb meghatározása Sellye Város vonzáskörzetének **a közös önkormányzati hivatalban** működő települési önkormányzatok területe, amely ebben az esetben **9 önkormányzat**: Sellye, Kákics, Okorág, Marócsa, Drávaiványi, Sósvertike, Bogdása, Markóc, Drávafok. Ezen települések közösen bonyolítják önkormányzati hivataluk munkáját. Önkormányzati ügyek hatáskörének szempontjából egy vonzáskörzetnek nevezhetőek.

Demográfia, népesség

Sellye – Mágocs és Villány után – Baranya **megye harmadik legkisebb népességű városa.** 2016. január 1-jén 2.548 fő élt a településen, amely Baranya megye lakosságának 1%-át sem teszi ki. Népsűrűségét tekintve (106,1 fő/km²) a ritkábban lakott járásközpontok közé tartozik, azonban meghaladja mind a megye (64,6 fő/km²), mind pedig a sellyei járás (28,72 fő/km²) átlagát.

Az alábbi ábráról leolvasható, hogy **a sellyei járás legtöbb települését** – a térség aprófalvas településhálózatával összefüggésben – **nagyon alacsony, 25 fő/km²-t nem meghaladó népsűrűség jellemzi.** Sellyéhez hasonló, 100 fő/km²-t elérő népességkoncentrációval csak Vajszló nagyközség jellemezhető.

A népsűrűség alakulása Dél-Dunántúlon, ill. Sellyén és térségében, fő/km², Forrás: KSH, Tájékoztatósi adatbázis

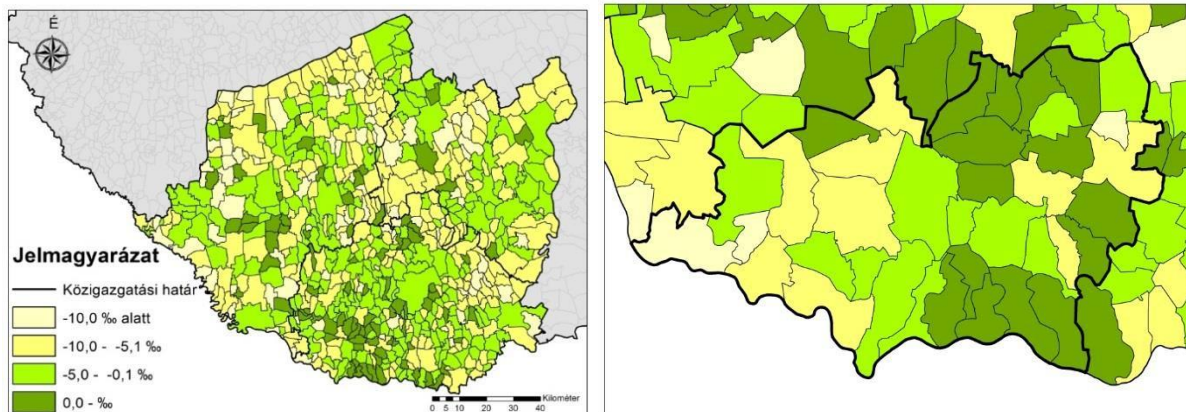
Az ország demográfiai trendje, vagyis a lakosság szám csökkenése összességében mind Sellyére, mind a járásra, s tágabb térségére is jellemző. **A sellyei járás 38 települése közül csupán 5 esetében tapasztalható a népesség stagnálása vagy növekedése a 2001-2013 közötti időszak átlagában.** A megyében és a járásban a lakosság szám folyamatos csökkenést mutat. Sellye a lakónépesség változásának tekintetében a baranyai járásközpontok közül a legkedvezőtlenebb képet mutatta a vizsgált időszakban, népessége átlagosan 15,2%-kal csökkent évente. A járás települései abszolút számban a 2001 és 2013 közötti időszakban összesen mintegy 2000 főnyi lakosságot veszítettek el.

A lakosság szám változását két tényező befolyásolja: **egyrészt a természetes szaporodás vagy fogyás, másrészt pedig a vándorlási egyenleg.**

A természetes szaporodás/fogyás az élveszületések és a halálozások számának különbségét mutatja. A születések abszolút számának tekintetében Sellyén 2001 és 2011 között nem rajzolódik ki egyértelmű tendencia, egy-egy vizsgálati évben 15-27 élveszületés volt. A járás településeit összegezve szintén fluktuáció mutatható ki a születések számában, míg **Baranya megye egészét egyértelmű csökkenés jellemzi. Ha a születések számát ezer főre vetítve vizsgáljuk, Sellyén 2001-hez képest nagyarányú növekedés tapasztalható.**

Az ezer főre jutó halálozások számában szintén nem mutatható ki egyértelmű tendencia, azonban minden vizsgálati évben meghaladta a 10 %-ot, 2013-ban 15 % fölé is emelkedett. A halálozási arányszám értékei Sellyén 2013-ban mind a járási, mind a megyei, mind pedig az országos átlagot meghaladták, s a város a többi Baranya megyei járásközponttal összehasonlítva a középmezőnyben található e tekintetben. Az élveszületések és a halálozások számának alakulását összevetve megállapítható, hogy **Sellyén 2001 és 2013 között a halálozások száma – változó mértékben – minden évben meghaladta a születések számát, amelynek eredményeképpen a városra a természetes fogyás a jellemző (2013-ban 6 %, mely éppen megegyezik a 2001-2013-as időszak évi átlagával is).** **A természetes fogyás évi átlaga a megyei és a regionális átlagot is meghaladja.** A járás területén számos települést találunk, melyek átlagos természetes fogyása a vizsgált időszakban a sellyeinél nagyobb mértékű (pl.: Felsőszentmárton, Markóc, Tengeri), ugyanakkor olyan települések is vannak a térségben, melyeket természetes szaporodás jellemez (pl.: Gilvánfa, Lúzsok).

A település lakosságának tényleges szaporodását (vagy fogyását) a természetes szaporodáson kívül a vándorlási egyenleg befolyásolja. A vándorlási egyenleg a településre beköltözők és a kiköltözők különbségét jelenti. Sellye az odavándorlások abszolút számának tekintetében is évről-évre ingadozást mutat (minimum: 2009-ben 114 fő, maximum: 2003-ban 241 fő). 2013-ban a Sellyére beköltözők 100 főre vetített száma nem érte el ugyan a járási átlagot, azonban meghaladta a megyei, dél-dunántúli és országos átlagértéket. **Sellye 2013-ban a baranyai járásközpontok közül a legvonzóbb település volt a mutató alapján.**

A 2001-2013 közötti évi átlagos természetes szaporodási ráta a 2000. év végi lakónépesség arányában a Dél-Dunántúlon, ill. Sellyén és térségében, ‰ Forrás: KSH, Tájékoztatási adatbázis

A városból történő elvándorlásban szintén ingadozás tapasztalható. 2008-2011 között a településről elköltözők abszolút száma tartósan 200 fő alá csökkent, majd az utóbbi években ismét növekedésnek indult. Mindennek ellenére Sellye 2013-ban a 100 főre jutó elvándorlások számát tekintve kedvezőbb értéket produkált a járási átlagnál, azonban jócskán meghaladta Baranya megye, a Dél-Dunántúl, s a teljes ország átlagát is. **Sellye 2013-ban az elvándorlások aránya alapján a legkedvezőtlenebb képet mutatta a baranyai járásközpontok között.**

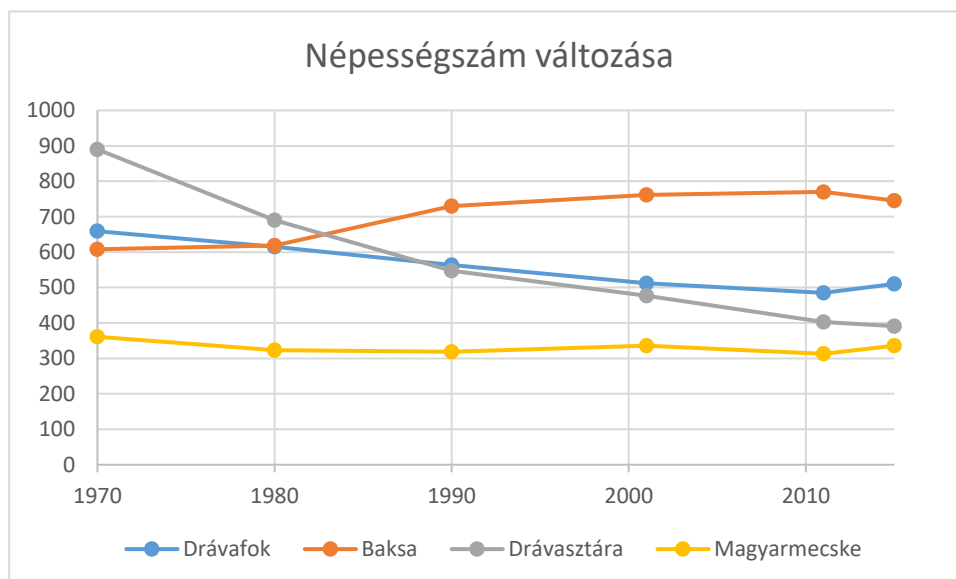
A népesség korösszetételét tekintve általánosságban megállapítható, hogy az országos és megyei trendekhez hasonlóan Sellye városának és térségének a lakosságát is az **előregedés jellemezte**. Ennek eredményeképpen 2013-ban az állandó népesség 13%-át alkották a 14 év alatti fiatalok és 27%-át a 60 évnél idősebbek. Mindkét érték kedvezőtlenebb (a fiatalok esetében alacsonyabb, az idős korosztály esetében magasabb) az országos, a regionális, a megyei és a járási átlagnál.

Az idős népesség számarányának növekedése és a fiatalok arányának csökkenése következtében **Sellye öregedési indexe is magas, mind országos, mind járástérségi összehasonlításban**. Sellyén 2013-ban 100 gyermekkorúra 213 időskorú jutott, mely 2011-hez képest (öregedési index 220) csak kismértékű javulást jelent. A sellyei járás átlaga nagy különbségeket fed el, egyaránt találunk fiatalos (pl.: Gilvánfa (17), Lúzsok (32), Páprád (33)) és előregedett (pl.: Drávakeresztúr (425), Felsőszentmárton (314), Drávasztára (296)) korszerkezetű településeket. Összességében megállapítható, hogy Sellyén évről évre csökken a lakosság létszáma. Ez a csökkenés mind a természetes fogyásra, mind a negatív vándorlási egyenlegre visszavezethető. Korszerkezetére az öregedés jellemző, amely a fiatal lakosság arányának csökkenésével, valamint az idős népesség számának növekedésével magyarázható.

Az öregedési index értéke az országos átlagot meghaladja. Selye kedvezőtlen korösszetételű, számos demográfiai problémával küzdő járásközpont.

Demográfiai, népességi adatok a konzorciumi partner településeken

A konzorciumi partner települések tekintetében azonban már eltérő tendenciákat láthatunk a népességszám változásában. Míg Baksán, illetve Magyarmecskén hosszú távon (1970-től vizsgálva) többnyire stagnál, vagy kisebb növekedést mutatnak a statisztikák, úgy Drávafok és Drávasztára esetében már egyértelmű csökkenést tapasztalhatunk. Fontos megemlíteni azonban, hogy az általánostól eltérően Drávafok és Magyarmecske településeken a 2010 utáni időszakban a népességszám növekedése figyelhető meg, míg Drávasztárán folytatódott, Baksán pedig elindult a csökkenés. Ugyanezen eltérő tendenciákat láthatjuk, ha az említett településeket a természetes szaporulat, öregedési index illetve munkanélküliségi relációjában vizsgáljuk. Ez azt mutatja, hogy a konzorciumi partnerek tekintetében egységes tendenciákról nem beszélhetünk, azokat komplexen kell vizsgálnunk.

További adatok településenként lebontva (forrás: TEIR rendszere, 2017. március)

Baksa település Pécs és Selye között helyezkedik el, a megyeszékhelytől közúton 21 km-re délnyugatra, Selyétől pedig 26 km-re északnyugatra. A településnek a 2015-ös adatok szerint 754 lakosa van, ami az utóbbi időben enyhén növekvő lakosságszámot jelent. **Baksa az öregedési index alapján az országos átlag alatt van**, azonban a mérőszám növekedő tendenciát mutat. **A munkanélküliségi ráta alapján egyértelműen átlagosnak tekinthető a sellyei járásban.**

Drávafok Selyétől 8 km-re nyugatra terül el, Budapestről közúton 254 km-re található, Szigetvártól délre. Drávafok mind az országos, mind a járási átlaghoz képest fiatalos településnek tekinthető, az öregedési index messze az országos átlag alatt van, azonban a természetes fogyás itt is jelentkezik. A 2007-ben megszüntetett vasútforgalmat 2012-ben nyitották meg újra, így a település ismét csatlakozott az országos vasúthálózathoz.

Drávasztára közvetlenül a Dráva mellett, Sellyétől 7 km-re délre, Budapesttől pedig közúton 280 km-re található. A település lakossága a 2015-ben 399 fő volt. A természetese fogyás, valamint az öregedési index alapján is nagy a járási, megyei illetve országos átlagtól való eltérés: **az adatok alapján a lakosság az elmúlt 40 évben kevesebb, mint felére csökkent.**

Magyarmecske a sellyei járásban, Sellyétől 14 km-re északkeletre, Budapesttől közúton 250 km-re található. A település alacsony (360-330 fő között), de folyamatosan stagnáló népességszámmal bír. **A természetes szaporulat alapján messze a járási, valamint országos átlag fölött van, valamint az öregedési index alapján is mind regionális, mind országos szinten kedvező helyzetben van.**

Háztartás, család

Sellyén összesen 1 122 háztartást regisztráltak a 2011-es népszámlálás során. A háztartások 70%-a (781) családháztartást alkot, azaz egy vagy több családot foglal magába. **A családháztartások szinte kizárólag (97%-ban) egy családból állnak.**

Az egy családos háztartások 80%-át házaspárok, illetve élettársi kapcsolatban élők alkotják, a fennmaradó 20% (155 háztartás) gyermekekből, s őket egyedül nevelő szülőkből áll. A sellyei háztartások 30%-a nem alkot családháztartást. A nem családháztartások túlnyomó része (89%-a) egyszemélyes, azaz egyedül élő személy alkotja. A vizsgált területi egységekben közel hasonlóak a háztartási jellemzők. A legszembetűnőbb különbség a családháztartások esetében figyelhető meg: **míg országos átlagban a családháztartások összes háztartáson belüli aránya a 65%-ot sem éri el, addig Sellyén csaknem 70%. Sellyén 2011-ben száz háztartásra éppen 100 foglalkoztatott jutott.** Ez az adat mind az országos (95), mind a dél-dunántúli (90), mind a baranyai (88) átlagot meghaladja. A teljes sellyei járás átlaga (83 foglalkoztatott/100 háztartás) azonban elmarad a járásközpont kedvező értékétől, **a sellyei járás e tekintetben – a komlói után – a második legrosszabbul teljesítőnek bizonyult 2011-ben Baranyában.**

Nemzetiségek

Sellyén a 2011-es népszámlálás során **a népesség 12,5%-a (349 fő) vallotta magát a nemzetiség, az anyanyelv, a családi, baráti közösségekben használt nyelv legalább egyike alapján valamely hazai nemzetiséghez tartozónak, amely arányában elmarad a járási (27%) és kis mértékben a megyei (13,7) átlagtól. Sellyén a hazai nemzetiséghez tartozók 62,2%-a horvát, 25,5%-a cigány etnikumú, 9,5%-a német volt a legutóbbi népszámlálás adatai alapján.**

A nemzetiségi kötődésűek számát a település teljes lakosságához viszonyítva, Sellyén a lakosság 7,8%-a horvát, 3,2%-a roma etnikum, míg 1,2 %-a német nemzetiséghez tartozik. Ennek a három nemzetiségnek a jelenléte dominál a járás többi településeinél is, bár arányuk jelentős eltéréseket mutat.

A 2001-es népszámlálás óta eltelt időszak alatt a Sellyén a roma népesség össznépességhez viszonyított aránya megnőtt (1,4%-ról 3,2 %-ra), a horvátoké pedig kismértékben csökkent (8,5%-ról 7,5%-ra).

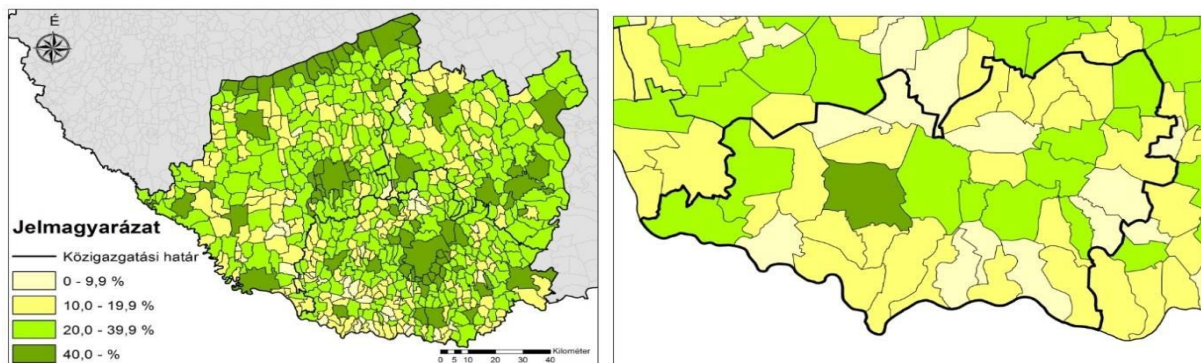
A járás határmentiségéből adódóan jellemző a horvát kisebbség jelenléte, Drávasztarán, Drávafokon és Baksán is élnek horvát nemzetiségű lakosok. Az érintett települések többségén horvát és/vagy roma kisebbségi önkormányzat is működik.

Iskolai végzettség

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján Sellye lakosságának képzettségi, végzettségi mutatói minden tekintetben kedvezőbbek a járási adatoknál, azonban a megyei, regionális és országos mutatóktól elmaradnak.

A járás egészét tekintve elmondható, hogy képzettségi adatai a megyén belül a legkedvezőtlenebbek, azonban az átlag a települések közötti különbségeket elfedi. Egyes településeken (pl. Ózdfalun, Piskón, Drávakeresztúron) kiugróan magas azok aránya, akik az általános iskola első nyolc osztályát sem végezték el (rendre 7,1%, 5,4%, 4,1%), de szinte minden településen az országos átlagnál magasabb (kivételt csak Kisszentmárton, Kákics, Drávafok, Baksa és Sellye képez). A járást alkotó települések leszakadása az érettségivel és felsőfokú oklevéllel rendelkezők esetében még inkább szembetűnő.

Régiós kitekintés esetében látványosan kirajzolódnak azok a települések, melyeken nagyobb számban élnek magasabb végzettségűek. Sellye ebből a szempontból egyértelműen „szigetet” képez mind a járásban, mind pedig tágabb körzetében.

A 17 éven felüliek között a legalább érettségivel rendelkezők aránya a Dél-Dunántúlon, ill. Sellyén és térségében, 2001, %, 2011 Forrás: KSH, Népszámlálás.

Ha a végzettséget a nemek közötti megoszlás alapján is megvizsgáljuk, akkor látszik, hogy a járástérség esetében magasabb azok aránya, akik az általános iskola első nyolc osztályát sem végezték el, ez a trend Sellye esetében éppen fordított. Az érettségivel vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezőket vizsgálva elmondható, hogy a nők mind a járásban, mind Sellyén kedvezőbb mutatókkal rendelkeznek a férfiaknál (Sellyén 2011-ben felsőfokú végzettséggel 11 férfi és 24 nő rendelkezett).

Sellye iskolai végzettségi mutatói kedvezőbbek ugyan a járási adatoknál, azonban a megyei és országos értékektől elmaradnak. A nemek közötti megoszlottság tekintetében a magasabban képzettek esetében rajzolódik ki városi szinten nagyobb eltérések a nők javára. A járás többi települése összességében igen kedvezőtlen képet mutat a képzettség terén.

Foglalkoztatottság

Az ország népessége gazdaságilag aktív (foglalkoztatott és munkanélküli), valamint gazdaságilag nem aktív (inaktív kereső, eltartott) népességből tevődik össze. A gazdaságilag aktív népesség aránya a 2011-es népszámlálási adatok alapján országos szinten 10 százalékponttal nőtt 2001 hasonló adataihoz képest. Ez a tendencia érvényes mind a Dél-dunántúli régióra, mind Baranya megyére, mind pedig a sellyei járásra. **Megyei szinten a változás az országosnál szerényebb, 5 százalékpontos, Sellyén azonban a 8 százalékpontot is meghaladja.**

Ha a foglalkoztatottak számának változását vizsgáljuk, megállapítható, hogy **Sellyén közel annyi foglalkoztatottat regisztráltak a 2011-es népszámláláskor, mint tíz évvel korábban.** Ennél kedvezőbb a tendencia Baranya megyében, ahol a foglalkoztatottak száma 10 év alatt több mint 5000 fővel nőtt. **2011-ben Sellyén 1072 fő volt foglalkoztatott, amely a teljes népesség 40,5%-át teszi ki.** Ez az érték magasabb a megyei és az országos átlagnál is, a járási átlagot (32,1%) pedig messze meghaladja. A foglalkoztatottság tekintetében ismét kirajzolódik Sellye és a járás egésze közti nagyarányú eltérés, **a járás Baranya megyében a legkedvezőtlenebb értékkel rendelkezik.** A foglalkoztatottak aránya Sellyén kívül csak Vajszló nagyközségben és Kemsén haladja meg a 37%-ot, míg például Gilvánfán, Drávakeresztúron, Zalátán a 20%-ot sem éri el.

A foglalkoztatottak nemek közötti megoszlását is megvizsgálva megállapítható, hogy nagyobb hányadukat a férfiak teszik ki (52,1%). Ez a tendencia országos és régiós szinten is, ugyanakkor a megye és a járás területén jelentős egyenlőtlenséget tapasztalhatunk a nők hátrányára (járási szinten 2014-es adat szerint: 43,1% szemben a férfiak 56,9%-ával).

A munkanélküliségi adatok 2001 és 2011 között jelentősen emelkedtek mind országos mind térségi szinten, s ez alól Sellye és járástérsége sem képezett kivételt. A 2011-es népszámláláskor a városban 180 főt tartottak nyilván munkanélküliként, amely a lakosság 6,5%-át tette ki. A munkanélküliek között fele-fele arányban találunk férfiakat és nőket.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a 2014. év végén, Sellyén 144 **nyilvántartott álláskereső** volt, amely a munkavállalási korú **népesség 7,1%-át tette ki.** Ez az arány **meghaladja az országos és megyei átlagot, s éppen megegyezik a regionálissal.**

Oktatás

Az oktatás területén jelentős átalakulás történt az elmúlt években, az intézmények fenntartási és átszervezési tevékenységei kapcsán. Az átalakulás az alap- és középfokú oktatást, és a szakmai intézményeket érintette, hatóköre nem terjedt ki az óvodai intézményekre és a nem községi fenntartásában lévő (egyházi és alapítványi) oktatási-nevelési, szakképzési intézményekre.

Bölcsődék

Sellyén és a sellyei járásban kevés a bölcsőde. A járásból a bölcsődés korú gyermekek nevelése, fejlesztése tekintetében kiemelendők azonban a gilvánfai és a hegyszentmártoni Biztos Kezdet Gyermekeházak (www.emet.gov.hu). 2009 óta 43 ilyen gyermekeház jött létre az

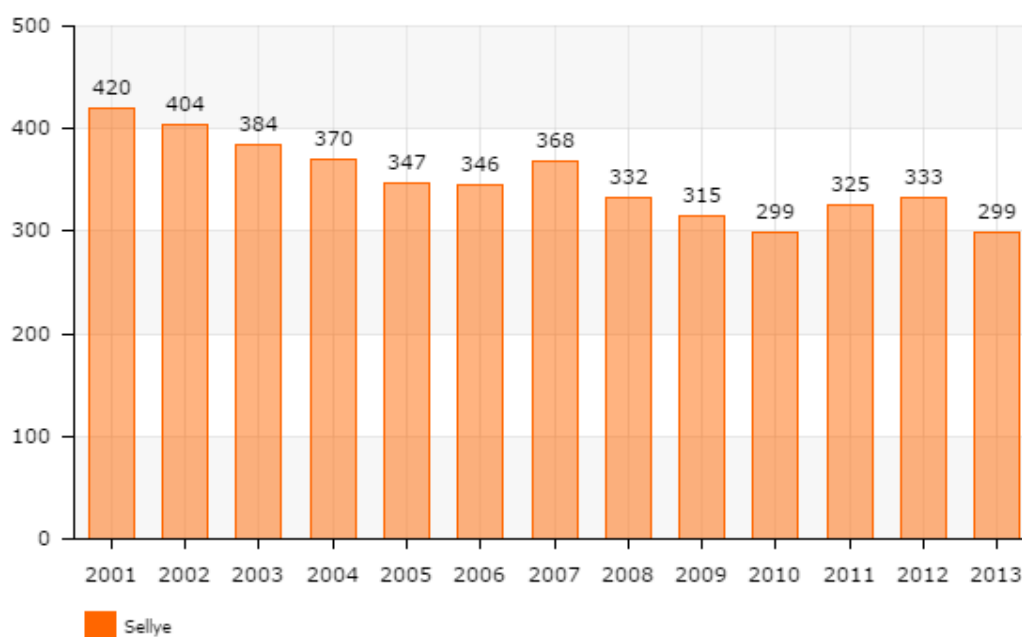
országban, egytől egyig hátrányos helyzetű településeken, településrészekben azzal a céllal, hogy a nehéz körülmények között élő családok gyermekei számára olyan szolgáltatásokat nyújtsanak, melyek hozzájárulnak majd későbbi iskolai sikerességükhöz. **A Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat családi napközit tart fenn Sellyén, mely napjainkban mindössze 7 fővel működik.**

Óvodai feladatellátás

Sellyén az óvodai feladatellátás helyszíne az **Ormánsági Tücsök Óvoda**, melyben 6 csoportban 13 pedagógus és 2 pedagógus asszisztens **146 gyermekről gondoskodik**. A gyermekek közül 4 fő sajátos nevelési igényű. Az óvoda ellátási területéhez Sellyén kívül Drávaiványa, Drávasztára, Sósvertike, Kákics, Okorág, Marócsa tartozik, azonban az óvodába az ellátási területen kívülről is járnak gyermekek: Bogdásárol 5 fő, Drávafokról 5 fő, illetve Vajszlóról 1 fő, 2015-ös adatok szerint. **Az óvodai férőhelyek kihasználtsága 2013-ban 93%-os volt, 2014-re 95%-osra emelkedett, s az intézmény a 2001-2013 közötti időszakban végig hasonló telítettséggel működött.**

Általános iskolai feladatellátás

A sellyei tankerülethez a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) adatközlése szerint Baksa, Drávasztára, Felsőszentmárton, Sellye Csányoszró és Magyarmecske települések alapfokú oktatási intézményei és tagintézményei, valamint a Vajszlói Kodolányi János Szakközépiskola, Szakiskola és Általános iskola vajszlói és bogádmindszenti telephelyei tartoztak. A tankerület a közelmúltban megszűnt, az említett intézmények ma a szigetvári tankerülethez tartoznak. **Sellyén a Kiss Géza Általános Iskola és Zenei Alapfokú Művészeti Iskola biztosítja az alapfokú oktatást.**

Általános iskolai tanulók száma Sellyén (fő), 2001-2013, Forrás: Lechner Nonprofit Kft.

A tanulói létszám Sellyén¹ 2001 és 2013 között több mint 30%-kal esett vissza, melynek háttérében a kedvezőtlen demográfiai folyamatok, s azon belül is elsősorban a gyermekek számának csökkenése áll. 2014-ben a csökkenés tovább folytatódott, az iskolának 286 tanulója volt, akiket 16 osztályban 42 pedagógus tanított. Az általános iskolás gyerekek 7%-a (21 fő) sajátos nevelési igényű.

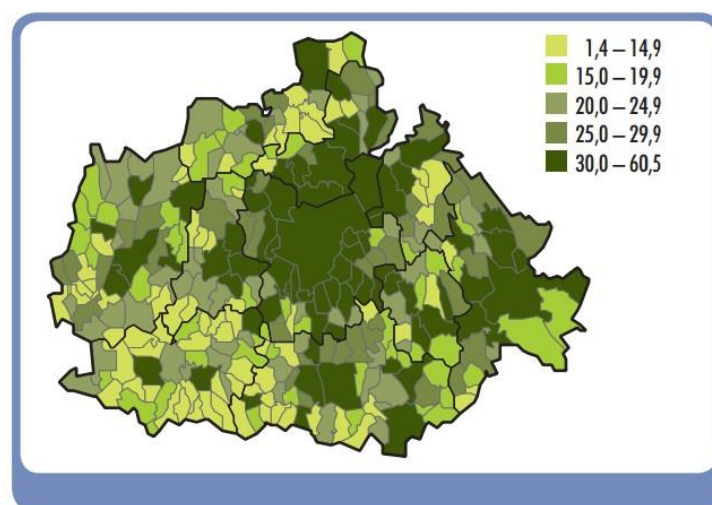
2008 és 2013 között mintegy 10 %-kal (39,8 %-ról 47,2 %-ra) növekedett a Sellyére más településről bejáró általános iskolás tanulók aránya, mely országos és járásközponti összehasonlításban is nagyon magas (összefüggésben a térség településeinek méretével), azonban még így is elmarad a járás általános iskolával rendelkező településeinek átlagától.

Az általános iskola körzete Sellyén kívül Kákics, Okorág, Marócsa, Csányoszró, Nagycsány, Besence, Bogdása, Drávafok és Markóc településekre terjed ki, azonban ide is érkeztek tanulók körzeten kívülről, így 2014-ben Gilvánfáról 6 fő, Drávaiványiból 8 fő, Drávasztáráról és Piskóból 1-1 fő.

Sellyén mind az óvoda, mind az általános iskola bővítésére, fejlesztésére előzetes megvalósíthatósági tanulmányok készültek 2014-ben, az általános iskola bővítése és fejlesztése (az étkeztetést kivéve) mára fizikailag is megtörtént.

Középfokú oktatás

Sellyén középfokú oktatást a Földművelésügyi Minisztérium Dunántúli Agrár-szakképző Központ fenntartásában a **Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium** biztosít. Az iskola 1964 óta szolgálja a mezőgazdasági szakképzést. Több évtizede **a mezőgazdasági mellett informatikai képzés is folyik. Ez utóbbi képzés ősztől valószínűleg megszűnik, pedig továbbra is nagy szükség lenne rá.** A gyakorlati képzést tanműhelyek és tangazdaságok segítik. Az intézményben 2014-ben 12 osztályban 223 fő tanult, s az oktatásban 23 pedagógus vett részt. Sellyére a középiskolások 79%-a más településről érkezik. **A járásban Sellyén kívül középiskolával más település nem rendelkezik.**

A legalább érettségizettek aránya a 18 éves és idősebb népességben, 2011 (%). Forrás: KSH

¹ A konzorciumhoz tartozó további helyszínek adatainak vizsgálatát lásd később.

A járási iskolázottsági mutatói ugyanakkor kedvezőtlenek, aminek számos oka ismert: analfabétizmus magas aránya, középiskolai tanulók számának csökkenése, diplomások száma csak két településre koncentrálódik.

A térség emberi erőforrás viszonyait alapvetően az oktatási intézmények határozzák meg. **Pécs közelsége pozitívan befolyásolhatja a térség fejlődését; a sellyei térségnek nincs felsőfokú intézménye.**

Egészségügy

Sellye és a környező települések egészségügyi ellátását az Ormánság Egészségközpont biztosítja. A pályázati támogatásból megvalósult, 2011-ben átadott új sellyei járóbeteg-szakellátó központ heti kétszáz óra szakorvosi és kilencven óra nem szakorvosi rendelési időben látják el a betegeket. **Az intézmény tizenötezer fő egészségügyi ellátását (37 településről) végzi magas színvonalon, modern körülmények között.**

Az egészségközpontban sebészeti, ortopédiai, nőgyógyászati, urológiai, pulmonológiai, neurológiai, fül- orr-gégészeti, belgyógyászati, kardiológiai, diabetológiai, reumatológiai, szemészeti, bőrgyógyászati, pszichológiai, pszichiátriai, addiktológiai, radiológiai szakrendelés működik, valamint labordiagnosztika, gyógytorna, gyógymasszázs és fizioterápia vehető igénybe. Az egészségközpont szolgáltatásait nemcsak beutalóval rendelkezőknek nyújtja, hanem vállalnak például menedzserszűrést, illetve térítéses szakellátást is. A létesítményben gyógyszertár és egy natúrbolt is helyet kapott.

Sellyén 2014-ben két háziorvosi és egy házi gyermekorvosi körzet volt, számuk hosszú ideje változatlan. A városban az Országos Mentőszolgálat mentőállomása is megtalálható.

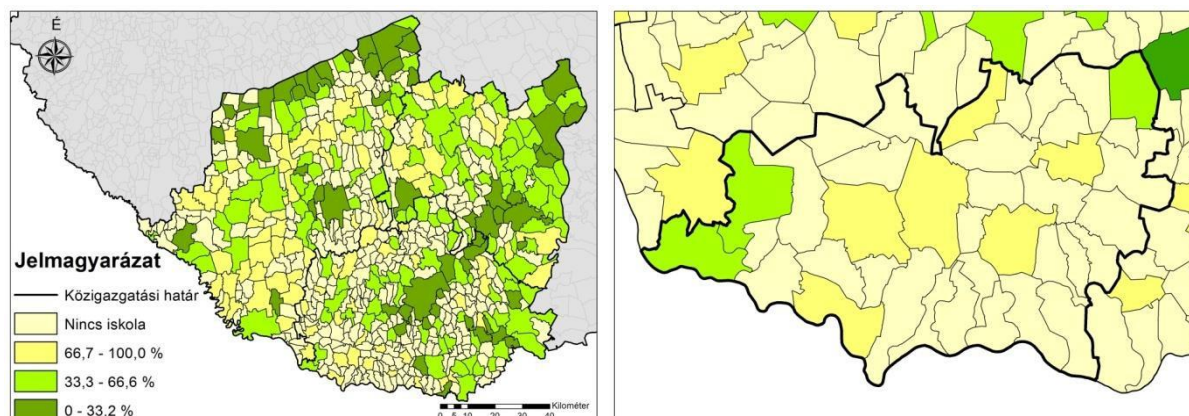
Szociális ellátás

A családsegítést és gyermekjóléti feladatokat 2016-ig Sellyén és a járás teljes területén a Sellyei Kistérségi Többcélú Társulás által fenntartott Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat látta el. Ekkor átvette a szolgáltatás egy részét a Baksa Térségi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, **2016. január 1-gyel pedig megalakult a Sellye Család- és Gyermekjóléti Központ.**

A járás ellátottjainak száma a 2007-2013-as időszakban évről évre változik, s egyetlen ellátási forma esetében sem mutat egyértelmű csökkenést vagy növekedést. A 2007-es és a 2013-as évet összevetve megállapítható, hogy **a gyermekjóléti alapellátásban részesülő gyermekek és családok száma a 2007-hez képest 2013-ra lecsökkent, a családsegítő szolgáltatás ügyfélforgalma pedig megnövekedett.**

Sellyén és a járásban fontos szerep hárul a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálatra. Ezt támasztja alá **a hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók nagyon magas, 75%-os aránya is. Ez az érték mintegy 40%-kal haladja meg Baranya megye és a Dél-Dunántúl általános iskoláival rendelkező településeinek átlagát.** A járás egyes településeinek alapfokú oktatási intézményei még rosszabb mutatóval rendelkeznek, **a magyarmecskői általános iskolában a tanulók 95%-a hátrányos helyzetű.** Ennek köszönhetően született

meg az a felismerés, hogy még hatékonyabbá tegyék az ellátást és bontották ketté Sellye város és környékére, valamint Baksa és vidékére az ellátás szervezését.

A hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók aránya a nappali tanulókból (%), 2013, Forrás: KSH Tájékoztatói adatbázis

Sellyén a szociális szolgáltatásokat az önkormányzat a Szoceg Kft.-vel kötött együttműködési megállapodás alapján biztosítja. A városban biztosított az étkezés, a házi segítségnyújtás, az idősek nappali ellátása valamint bentlakásos intézményi elhelyezésre is lehetőség van. A Szoceg Kft. üzemelteti Sellyén a Napsugár Időskorúak Szolgáltató Központját, ahol **30 idős ember teljes körű egészségügyi és mentális ellátása valósul meg.** A városban működik még a **Szociális Háló Egyesület Sellyei Ápolási Intézete is, amely szintén 30 fő rászorult, többnyire fekvőbeteg személy elhelyezését teszi lehetővé.** Az egyesület szintén biztosít étkezést és házi segítségnyújtást is.

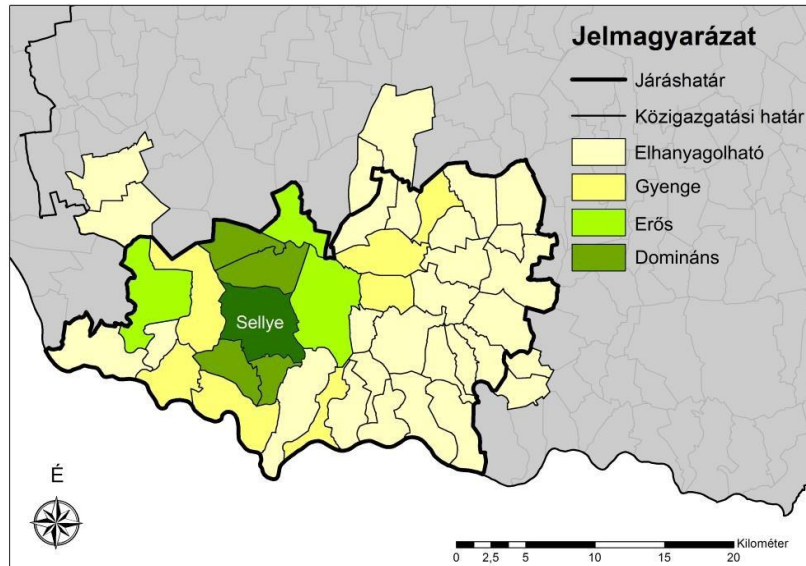
Sellye Város Önkormányzat a város lakói számára szociális ellátási formákat is nyújt. **2014-ben 240 sellyei részesült valamilyen szociális ellátásban.** Az adatokból megállapítható, hogy a szociálisan rászoruló személyek a legtöbb esetben több ellátási formában egyszerre részesülnek.

Szociális ellátás típusa	(fő)
<i>Szociális ellátásban részesülők száma összesen</i>	240
<i>közülük:</i>	
önkormányzati segélyben részesül	194
aktív korúak ellátásában, ápolási díjban, méltányossági ápolási díjban vagy időskorúak járadékában részesül	226
lakásfenntartási támogatásban részesül	230
közgyógyellátásban részesül	123
méltányossági közgyógyellátásban részesül	58
szociális, illetve önkormányzati természetbeni tűzifa támogatásban részesül	238

Szociális ellátásban részesülők Sellyén (fő), 2014, Forrás: települési adatszolgáltatás

Kereskedelem, szolgáltatás

Alapvetően a Sellye városban működő kereskedelmi és szolgáltató tevékenységek vonzáskörzete Kákics, Okorág, Marócsa, Bogdása, Drávafok, Markóc, Drávaiványi, Drávasztára, Sósvertike, Csányoszró, Nagycsány, Besence településeket öleli fel.

Sellye ingázási vonzó hatása a környező településekre

A város méretéhez képest kereskedelmi-szolgáltató létesítményekkel a település jól ellátott, jellemzően a helyi vállalkozások, kiskereskedők üzletei jelennek meg, de néhány nagyobb üzlet is megtalálható Sellyén.

Köszolgáltatások

A településen az egészségügyi ellátást az **Ormánság Egészségközpont** biztosítja, amelyben az egészségügyi alapellátásokon kívül számos szakrendelés is helyet kapott. (sebészet, orthopédia, nőgyógyászat, urológia, neurológia, kardiológia, pulmonológia, belgyógyászat, szemészet, bőrgyógyászat, diabetológia, reumatológia, pszichiátria, pszichológia, addiktológia, labor diagnosztika, radiológia, ultrahang, fül-orr-égészet). A központ 37 környező településről fogad betegeket. A településen mentőállomás is működik.

Sellyén a szociális szolgáltatásokat az Önkormányzat a SZOCEG Nonprofit Kft-vel kötött együttműködési megállapodás alapján biztosítja. A városban biztosított az étkeztetés, a házi segítségnyújtás, az idősek nappali ellátása, valamint 24 fő bentlakásos intézményi elhelyezésére is lehetőség van. Az intézmény keretein belül 1-2 fős garzonlakások is kialakításra kerültek, 6 férőhellyel.

A városban működik a **Szociális Háló Egyesület Sellyei Ápolási Intézete is, mely 30 fő rászorult személy elhelyezését teszi lehetővé.** Az Egyesület biztosít még étkeztetést és házi segítségnyújtást is.

2012-től kezdte meg működését az Ormánsági Községi Ház, amely színes, változatos programjaival a kulturális élet központja lett.

A településen aktívan működő civil szervezetek: „Arany Ősz” Nyugdíjas Klub, Sellyei Tér-Érő Egyesület, Városi Sportkör, Sellyei Shotokan Karate Sportegyesület, Sellyei Horgász Egyesület, “Passion Of Dance” Társastánc Egyesület. További civil szervezetekről az 1.2 fejezetben írunk bővebben.

A Sellyén és térségében lakó emberek életminőségét jelentős mértékben meghatározza az elérhető humán közszolgáltatások (oktatás, szociális ellátás, egészségügy, kultúra, sport, stb.) elérhetősége és azok minősége.

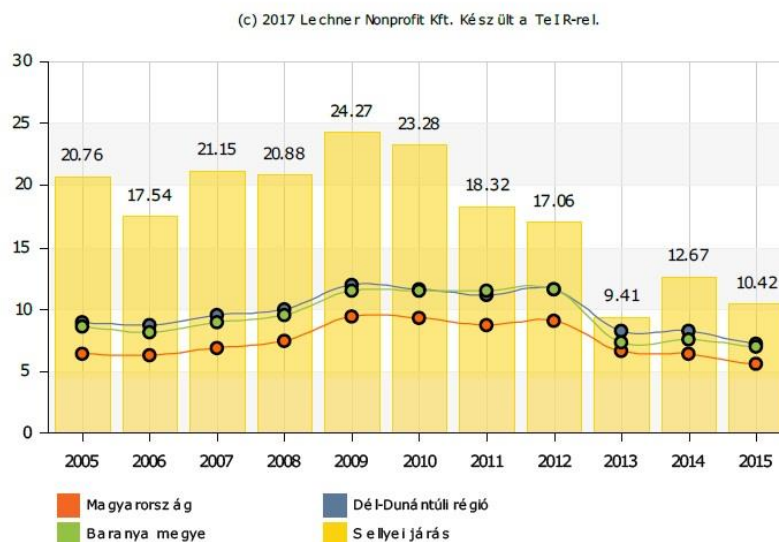
Foglalkoztatottság, munkaerőpiac

A Dél-dunántúli Régióban megfigyelhető a gazdasági aktivitás csökkenése (már országosan átlag alatti), mely a gazdasági szerkezetváltozásokra vezethető vissza. A járás munkanélküliségi adatai kissé javultak az összes munkanélkülit és a tartós munkanélkülieket tekintve egyaránt, így jobbak, mint a megyei és regionális mutatók. Az előregedési mutatók romlottak, ami az eltartó képesség csökkenéséhez vezet, ami leszakadási folyamatot indít el.

A járásban emelkedett a legfeljebb 8 általános iskolát végzettek aránya, míg a középfokú végzettséget szerzőké csökkent.

Munkanélküliségi ráta (százalék)

Regisztrált munkanélküliek száma száz 15-59 éves állandó lakosra.

Egészségügyi és szociális ellátás

A munkaképes korú lakosság morbiditási állapota különösen rossz. A sellyei járásban 1 háziorvosra 1.329 lakos jut. A 35 települést magában foglaló járásban 11 háziorvosi praxis működik, 9 székhellyel. A székhelyről a kirendelt településekre jellemzően hetente, kéthetente járnak az orvosok, igen rövid, pár órás rendelési idővel.²

² Domokos Veronika – Tószegi Mónika – Turós Lászlóné: Sellyei kistérségi tükör. Helyzetfeltárás. 2012. 45. o

Járóbeteg ellátást Selye biztosítja az egész járásnak. A szociális ellátás javítása érdekében egyre több pályázati pénzt fordítanak ilyen jellegű intézmények létrehozására, fejlesztésére (gondozási központok, jelzőrendszeres házi gondozói szolgálatok, idős klubok, szociális otthonok).

1.2 A HELYBEN MŰKÖDŐ KISKÖZÖSSÉGEK FELTÉRKÉPEZÉSE ÉS BEMUTATÁSA

A helyi kisközösségek bemutatását a konzorciumban résztvevő települések szintjén végezzük. Elsőként a formalizálódott kisközösségeket, a civil és non-profit szervezetek számának alakulását mutatjuk be a 2010 és 2015 közötti időszakban a KSH vonatkozó statisztikái alapján.

1. táblázat Non-profit szervezetek számának alakulása - KSH területi statisztikák

Non-profit szervezetek száma	2015	2014	2013	2012	2011
Dél-Dunántúli régió	6460	6661	6714	6685	6779
Baranya Megye	2628	2699	2681	2693	2713
Selye járás	83	95	92	91	96
Baksa	5	7	6	5	5
Drávafok	7	6	7	7	7
Drávasztára	6	4	4	4	4
Magyarmecske	2	1	1	2	2
Selye	19	23	21	22	22

2. táblázat: Civil szervezetek számának alakulása - KSH területi statisztikák

Civil szervezetek száma	2015	2014	2013	2012	2011
Dél-Dunántúli régió	5714	5866	5919	5899	5979
Baranya Megye	2304	2353	2340	2357	2368
Selye járás	75	82	79	78	81
Baksa	5	6	5	5	5
Drávafok	5	5	5	5	6
Drávasztára	6	4	4	4	4
Magyarmecske	2	1	1	2	2
Selye	18	18	18	18	17

Az adatok azt mutatják, hogy míg regionális, illetve megyei szinten enyhén fogy a szervezetek száma, addig az érintett települések szintjén nagy volt az állandóság a vizsgált időszakban.

A következőkben számba vesszük, hogy milyen kisközösségek működnek az érintett településeken.

Sellye:

A városban a közművelődési feladatokat a Sellye Városi Művelődési Ház, Könyvtár és Muzeális Intézmény látja el. Az intézmény önkormányzati fenntartású, 2012. júliusától integráltan működik. Ezt megelőzően, 2008 és 2012 egy vállalkozás látta el a Művelődési Ház és az akkor még működő Ormánság Televízió (a helyi médium 2011-ben, az anyagi források hiánya miatt megszűnt) közművelődési és műsorszolgáltatási feladatait az önkormányzattal kötött közművelődési megállapodás alapján. A 2008-2012-es időszakban a Városi Könyvtár és a Kiss Géza Ormánsági Helytörténeti Kiállítóhely részben önállóan tevékenykedett.

Az integrált intézmény feladatai között szerepel valamennyi városi megemlékezés, ünnepség szervezése mellett az úgynevezett nagyrendezvények szervezése és lebonyolítása is. A nagyrendezvények közül kiemelendők a minden évben megrendezésre kerülő Pünkösdi az Ormánságban, a Dinnyefesztivál (Város Napja), az Ormánsági Disznótoros és a „Kincsek között élünk” Kerékpártúra az Ormánságban rendezvénysorozatok, melyek minden esetben kulturális tartalommal is bírnak.

Pezsdítőleg hatott a város kulturális életére, hogy 2010-ben Pécs volt Európa kulturális fővárosa, ekkor Sellye is kapcsolódott a rendezvénysorozathoz. Az EKF pályázathoz kapcsolódva került sor az Ormánság Községi Ház felújítására. A Kiss Géza Ormánsági Helytörténeti Kiállítóhely, a Skanzen és a Városi Könyvtár sikeres DDOP pályázat nyomán újult meg.

A **Városi Könyvtár** nyilvános könyvtári szolgáltatást biztosít Sellye városának, és mozgókönyvtári szolgáltatással a térség kistelepüléseit is ellátja. A könyvtár gyűjteményét, szolgáltatásait népszerűsítő rendezvényeket szervez, kiscsoportos foglalkozásokat tart az általános iskolai diákok számára, valamint óvodás csoportoknak. Ennek ellenére a KSH adatai szerint a könyvtárba beiratkozottak száma Sellyén 2001 és 2013 között 479 főről 223 főre csökkent.

A **Múzeum** egész évben látogatható, s szabadtéri kiállítás, skanzen is tartozik hozzá, ahol a látogatók képet kaphatnak az ormánsági emberek nehéz, fáradságos munkájáról, mindennapjaikról. A múzeum adatszolgáltatása szerint 2014-ben 769 fő fizető látogató, 84 fő helyi diák és 10 fő külföldi érkezett a múzeumba. 2013-hoz képest a fizető látogatók számában növekedés, a diákok számában csökkenés állt be, akkor 682 fő fizető látogató, 243 fő diák és 85 külföldi tekintette meg a tárlatot.

A település kulturális és civil életében fontos szerepet tölt be az **Ormánság Községi Ház**, melyben fórumok, klubfoglalkozások, körök, a helyi civil szervezetek összejövetelei zajlanak heti rendszerességgel. A Községi Ház közművelődési feladatai közé tartozik:

- az iskolarendszeren kívüli tanulási, oktatási lehetőségek megteremtése,
- Sellye és az Ormánság tájegység hagyományainak gondozása, a helyi művelődési szokások ápolása, gazdagítása (néptánc, népzene, kórus, lakodalmi szokások, stb. felelevenítése);
- nemzetiségi, kisebbségi kultúra ápolása, hagyományőrző és hagyományteremtő kezdeményezések támogatása;
- közreműködés a tudományos és szakmai ismeretek terjesztésében, tanfolyamok

szervezése;

- szerepvállalás a városi rendezvények megszervezésében (a műsorok, versenyek, kiállítások lebonyolítása, ill. koordinálása, kiállítások berendezése, nyitva tartása);
- helyszín biztosítása a helyi társadalom önszerveződő csoportjainak, egyesületeinek.

Az intézmény címére három kulturális civil szervezet van bejegyezve ("Aranyősz" Nyugdíjas Klub és Dalköre, "Passion Of Dance" Társastánc Egyesület, Sellyei "Tér – Erő" Kulturális Egyesület és Tilángli Dalköre), melyek a Közösségi Házzal közösen tevékenykednek.

Sellyén a város méretéhez viszonyítva sok civil szervezet működik. A legfontosabb **civil szervezetek** tevékenységi kör szerint az alábbiak *(forrás: civil.info.hu)*:

- nevelés/oktatás (Czupy György igazgató emlékére Oktatási és Kulturális Alapítvány, Óvoda a Gyermekekért Alapítvány);
- Környezet- és természetvédelem (Ormánság Ifjúsági Természetjáró és Környezetvédelmi Egyesület, Ormánság Környezet- és Természetvédelmi Közalapítvány);
- társadalom - kultúra (Aranyősz Nyugdíjas Klub, Együtt az Idősekért" Közalapítvány, Összefogás Sellye Gyermekeiért Alapítvány, NAPSZENTÜLET Közhasznú Alapítvány, Sellye Városi Tűzoltó és Polgárőr Egyesület, Sellyei Tér-Erő Egyesület);
- gazdaság (Baranyai Kisgazdaságokért Oktatási Kulturális és Mezőgazdasági Közhasznú Alapítvány, Ormánsági Agrárvállalkozók Egyesülete, Sellye és Környéke Ipartestület, Szociális Háló Egyesület);
- területfejlesztés (Ormánságfejlesztő Társulás Egyesület);
- szabadidő (Gróf Draskovich Iván Vadásztársaság Sellye, Ormánsági "EasyRider" Motoros Klub; Sastya Vadásztársaság, Sellyei Horgász Egyesület);
- sport (Passion of Dance Táncsport Egyesület Sellye, Sellyei Shotokan Karate Sportegyesület, Sellyei Sportért Alapítvány, Shotokan-do Klub Sellye, Városi Sportkör Sellye).

Sellyén több sportlétesítmény található, egy fedett sportcsarnok és egy sporttelep, valamint a termálfürdő, melyben helyet kap egy 25 méteres medence is. Az 1989-ben épült Sellye Városi Sportcsarnok tulajdonosa a városi önkormányzat, üzemeltetője azonban a Klebelsberg Intézményfenntartó központ, s azon belül is a sellyei tankerület. A csarnokhoz 3 szertár, 2 iroda, 6 öltöző és vizes blokkok tartoznak. A csarnok 200 ülőhellyel is rendelkezik. A sportcsarnok 3 fontos funkciót tölt be Sellye sportéletében. Elsősorban a város nevelési - oktatási intézményei számára (Kiss Géza Általános Iskola, Tücsök Óvoda, Mezőgazdasági Szakközépiskola) biztosítja helyszínt a kötelező testnevelés órák és az órákon kívüli sportfoglalkozások megtartására. Másrészt lehetőséget nyújt a városban működő sportegyesületek edzéseinek (kézilabda, teremfoci, kosárlabda, karate), versenyeknek és különböző rendezvényeinek lebonyolítása. A csarnok harmadik funkciója a sellyei és tágabb értelemben a járási lakosság tömegsportigényének kielégítése, valamint a sport mellett kulturális és közösségi események helyszínének biztosítása. A sportcsarnok kézilabda, teremlabdarúgás, röplabda, kosárlabda és lánbtenisz sportágakban nemzetközi mérkőzésekre is alkalmas küzdőtérrel rendelkezik. A felsorolt teremsportágakban a csarnok nemcsak kistérségi szereppel bír, hanem esetenként megyei sportrendezvényeknek is otthont ad.

A sportélet másik fontos helyszíne a Sellye Városi Sporttelep, melynek tulajdonosa Sellye Város Önkormányzata, üzemeltetője pedig a **Városi Sportkör Sellye (VSK)**. A sporttelepet elsősorban a labdarúgó szakosztály csapatai használják. Rendelkezésükre áll egy nagypályás labdarúgó pálya, valamint két kisebb és egy műfüves focipálya is. Ezek állapota az elmúlt években jelentősen romlott.

A sporttelep épületében 4, játékosok részére kialakított öltöző, 1-1 bírói és edzői öltöző, 3 zuhanyzó, 2 szertár és egy klubhelység található. A felajánlott társasági adókedvezményekből felújított lelátón körülbelül 300 ülő és 200 fő állóhely került kialakításra. A komplexum szomszédságában épült Hévízfürdő további lehetőségeket nyújt a sportolásra.

A város sportéletének szervezésében meghatározó szerepet játszik a sellyei VSK, amely jelenleg férfi labdarúgás és női kézilabda szakosztállyal rendelkezik, valamint úszó szakosztállyal is rendelkezik. A VSK két szakosztályának nemcsak felnőtt, hanem utánpótláskorú sportolói is vannak, akik neveléséhez segítséget kap az általános iskolától is. A VSK már sportkapcsolatot létesített a horvátországi GrubisnoPolje labdarúgó és kézilabda szakosztályával, s további együttműködő partnereket keres.

Sellyén a fentiekén kívül önálló shotokan karate, valamint táncsport egyesületek is működnek. A karate egyesület edzései és versenyei a sportcsarnokban kerülnek megrendezésre.

Baksa:

A honlap és az esélyegyenlőségi program négy civil szervezetet: a **Baksáért Alapítványt**, a **Diáksport Egyesületet** és a **Baksai Sport Egyesületet**, illetve a **Baksai Horgászegyesületet** említi.

A Baksáért Alapítvány egy 2013-ban létrehozott civil szervezet, melynek célja Baksa község fejlődésének támogatása, valamint az ott élő és a községhez kötődő személyek közösségi tevékenységének elősegítése.

Az esélyegyenlőségi program szerint a nyugdíjas klub is – bár nem szervezett egyesületi formában, de aktívan - részt vesz a település életében, de sokkal több helyi program szervezésére lenne igény. Többek között ezt is elősegítendő alakult meg 2013-ban az Idősek Tanácsa.

A településen 2014 óta működik az Integrált Közösségi és Szolgáltató Tér (IKSZT), melyben található a könyvtár és a számítógép terem, valamint e-Magyarország pont. Az IKSZT-ben egy főállású vezető és egy részmunkaidős alkalmazott tevékenykedik. A település életében több hagyományörző tevékenység az IKSZT-hez köthető, ilyen az évről évre, megrendezésre kerülő Farsangi jelmezes bál felnőtteknek, a Világnapokhoz kötődő kreatív foglalkozások, túrák, Falunapi rendezvény, néptánc csoport alakulása, szüreti felvonulás és bál, Halloween felvonulás gyerekekkel, szilveszteri multság. A település közösségépítő szerepéhez az IKSZT nagy sikerrel járul hozzá, jó kapcsolati viszonyt ápolva a Baksán működő óvodával és iskolával. A programok megvalósításához helyszínként és felszereltségként alkalmasnak bizonyul minden esetben az IKSZT 100 m²-es nagyterme. A helyben működő könyvtárt is nagy számban használják a településen élők, így az olvasókultúrát is sikeresen fellendítettük. Baksán egy nemzetiségi önkormányzat működik (roma). Több roma hagyományt ápolnak az anyagi lehetőségeikhez mérten.

A Sportkör és a Horgászegyesület is nagyban támaszkodik az ifjúságra, mint egyesületi tagokra, utánpótlásra. Az Önkormányzattal ez a két szervezet aktívan együttműködik.

Drávafok:

A művelődési ház a könnyed szórakoztatás mellett komolyabb, hasznos és érdeklődésre számot tartó közösségi programokat is rendszeresen szervez és népszerűek a különféle szakkörök is, amelyekben szorosan együttműködnek a szakosodott intézmények (iskola, óvoda). Rendezvényei egyediek, magas színvonalúak és a munkavállalók különböző csoportjait vonják be a cél érdekében. Jól működő civil szervezetek tevékenykednek a község életéért: Drávafok Községért Közalapítvány, Drávafoki Feketegyöngy Kulturális Egyesület, Drávazug Társulás Egyesület, Gyerekmosoly Alapítvány. Mivel a településen erős a civil öntudat, így jellemző ezen szervezetek közös önkéntes tevékenysége is, amelyet az egyházi felekezetekkel egyetértésben végeznek. Rendszeresek a temető tisztítások, az egyházi ünnepekre való közös felkészülés (pl. templom, település díszítés), családi közös lelki gyakorlatok, az idős lakosok segítése, a közösségi programok szervezése, bonyolítása.

A **Drávafoki Feketegyöngy Kulturális Egyesület** létrejöttének alapvető célja a cigány ifjúság ösztönzése kultúrájának, anyanyelvének és hagyományainak ápolására és fejlesztésére, de részt vesz a helyi rendezvények megszervezésében, a pályázatok lebonyolításában is segítséget nyújt és szorosan együttműködik a nemzetiségi és a települési önkormányzattal. Az egyesület keretei közt működik a **Feketegyöngy Táncegyüttes** is.

A település lakosai közti szolidaritásnak az egyik megtestesülése a drávafoki Csikesz Sándor Általános Iskola területén 2012-ben létrehozott Tanulókert, melyet az **Ormánság Alapítvány** aktivistái hoztak létre azzal a céllal, hogy a település lakosainak segítséget nyújtsanak a fenntartható gazdálkodáshoz szükséges ismeretek átadásával.

A **Drávazug Társulás** célja, hogy a fenntartható fejlődés hiteles alkalmazása a Drávazug településein, és ezzel olyan fejlődés kezdeményezése és elősegítése, ami példaértékű lehet Magyarországon és Európában egyaránt. Nemzetközi kapcsolatok kiépítése; a helyi önkormányzatok közötti tapasztalatcsere, kulturális kapcsolatok, gazdasági kapcsolatok kiépítése; sport, tűzoltóság, képzés, ifjúsági munka terén lehetőség kiépítése, ápolása. Határon átnyúló civil szervezetekkel való kapcsolatépítés, fenntartás; német és egyéb EU tagállamokkal való kapcsolatok kiépítése.

A **Drávafoki Gyermek Mosoly Alapítvány** megalapításának célja volt segítséget nyújtani a drávafoki Csikesz Sándor Általános Iskola és Drávafoki Mosoly Óvoda oktatási, nevelési feltételeinek javításához.

Drávasztára:

Drávasztára Község Önkormányzata együttműködési megállapodást kötött a **Drávasztára Horvát Nemzetiségi Önkormányzatával**, ezen megállapodás alapján több rendezvényt közösen bonyolítanak le. Ilyen rendezvények az immár tizenegyedik alkalommal megrendezésre kerülő "Drávai Tavasz" határon átvélő folklór fesztivál, amit minden évben a húsvétot követő első hétfőjén rendeznek meg a települések, páros évben Drávasztarán, páratlan évben testvér településükön, a horvátországi Sopjében.

Több évi kihagyás után ismét tartanak falunapot és hagyományos szüreti felvonulást.

A Horvát Nemzetiségi Önkormányzat minden évben 2-3 zárandokutat és egy gyógyfürdős napot szervez a lakosságnak.

Drávasztára Önkormányzatának van egy civil szervezete is, az **Együtt Drávasztaráért Alapítvány**. Az alapítvány segítségével valósult meg a falu virágosítása, a Drávai kikötői kis park rendbe tétele, a májusban megrendezésre kerülő 3. nemzetközi lovasnap és a nyugdíjas nap. A civil szervezet segítséget nyújt továbbá az idős lakosoknak a téli tüzelő előkészítésében és a hóeltakarításban is.

Magyarmecske esetében nem állnak településszintű információk a rendelkezésünkre, az Interneten egyetlen alapítvány (Mákvirág Alapítvány) található.

1.3 KÖZÖSSÉGI FELMÉRÉS

A közösségi tervezés kereteinek meghatározása

A projekt-tervezés folyamatában kulcsfontosságú a szakmai és társadalmi részvétel folyamatos biztosítása, különösen a szükségletfelmérés és a problémafeltárás fázisában. Kiemelten fontos szempont a széleskörű és érdemi partnerség megvalósítása a tervezés és a megvalósítás fázisában egyaránt. Az érintettek bevonásával a tervezés során a humán szolgáltatások fejlesztését érintő döntések, így maga a helyi emberi erőforrásfejlesztési terv (HEEFT) és a teljes projekt is nagyobb legitimitációt nyer, elfogadottsága, támogatottsága erősödik. Ez a konzultatív tervezési hozzáállás előfeltétele annak, hogy a lakosság és a különböző érintettek magukénak érezzék a projektet és az abban lévő programokat, képzéseket, rendezvényeket. Nagyobb társadalmi támogatottsággal a megvalósítás is hatékonyabbá, gördülékenyebbé válhat.

A fentieket szem előtt tartva a HEEFT és a projektterv kidolgozása során kiemelt figyelmet fordítottunk az érintett szereplők bevonására, a munkát teljes folyamatában igyekeztünk kommunikálni, minden lényeges lépésben együttműködni, együtt gondolkodni a helyi és a vonzaskörzeti/ellátási szerepük okán érintett szervezetek szakembereivel, főbb véleményformálókkal, rajtuk keresztül a lakossággal. Az érintett célcsoportokat a rájuk jellemző sajátosságoknak leginkább megfelelő kommunikációs csatornákon, vagy velük kapcsolatban álló szakembereken keresztül igyekeztünk megszólítani.

A Felhívásban leírtak szerint az ágazatközi és a közösségi tervezés során figyelembe veendő szempontok és alkalmazandó módszertanok tekintetében irányadó dokumentum a TOP-7.1.1-16 Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése és helyi közösségszervezés a városi helyi fejlesztési stratégiához kapcsolódva felhívás mellékletét képező Helyi Községi Fejlesztési Stratégia (HKFS) – Tervezési útmutató című dokumentum.

Sellye Város Önkormányzat és a konzorciumi partnerek egyike sem rendelkezik HKFS-sel, de a javasolt módszertant az előkészítés során figyelembe vettük. Ennek értelmében elsőként a korábbi, a közösségi tervezési elveknek megfelelően elkészült helyi stratégiai dokumentumokat vettük alapul.

A Sellyei Kistérség Területfejlesztési Konceptiója

A Sellyei Kistérség Területfejlesztési Konceptióját a Sellyei Kistérségi Többcélú Társulás

megbízására a Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Rt. készítette. Átdolgozta az SKTT Területfejlesztési Iroda 2008-ban.

A stratégiai program az alábbi kistérségi prioritásokat fogalmazza meg:

- A kistérség közúti elérhetőségének fejlesztése
- Épített környezet fejlesztése
- Egészségügy, szociális ellátás, foglalkoztatás javítása
- Szakoktatás, szakképzés erősítése, vállalkozásélénkítés
- Közigazgatási és közoktatási funkciók erősítése
- Turizmus fejlesztése
- Új vidékfejlesztési utak megvalósítása, a vidéki jövedelemszerzési lehetőségek bővítése

A koncepció a stratégiai programban megfogalmazott célok és prioritások alapján nyolc projekt mielőbbi megvalósítását tartja fontosnak a Sellyei kistérségben. Az alábbiakban felsorolt projektekben kiemeljük a humán szolgáltatásokat közvetlenül érintő tevékenységeket.

4.sz. projekt: Humánerőforrás felzárkóztató program

- Többrétegű képzési program készítése, motivációs rendszer kidolgozása
- Tájékoztató, a résztvevők bevonása a programba
- Az iskolázatlan tanulócsoportok megszervezése, kisgyermekes anyák számára gyermekfelügyelet biztosítása
- Szakképzettséget szerző programok indítása, Vizsgáztatás megszervezése és lebonyolítása, alapküvizsgák letétele
- Munkaerőpiaci felzárkóztató program
- Mentális és szociális utógondozás

5. sz. projekt: Az oktatási infrastruktúra fejlesztése az Ormánság szakközépiskoláiban

- Épület felújítása, korszerű tanulási terek kialakítása
- Képzés minőségi fejlesztése: eszközbeszerzés
- Képzés minőségi fejlesztése: új, speciális képzési programok bevezetése
- Beszéljünk nyelveket- idegen nyelvoktatása nem csak iskoláskorú gyermekek számára
- „Lehetőségeink az Unióban” munkavállalóknak tájékoztató képzések indítása
- Helyi igényeken alapuló képzések indítása Pl: (aranykalászos gazda, gyógynövény termesztő)

6.sz. projekt: A Sellyei kistérség alapküvizsgát ellátó intézményeinek bővítése, korszerűsítése

- Informatikai eszközök beszerzése, Információs Társadalom betörése az iskolába
- Információs Társadalom betörése az iskolába
- Korszerű oktatási környezet kialakítása
- Felnőttképzés beindítása
- Kistérség pedagógusainak képzése

7. sz. projekt: Szociális szolgáltatások fejlesztése

- Helyzetfelmérés, munkaerő piaci adatbank létrehozása
- A kistérségben működő falu gondnoki szolgálat integrálása, fejlesztése
- A kistérségi gyermekjóléti és családsegítő szolgálat épületének bővítése, tárgyi eszközeinek fejlesztése
- Fészek ház működtetése, szálláshely biztosítása a fiatal pároknak akik szociálisan rászorulóknak
- Hátrányos helyzetű gyermekek nyári táboroztatása, és nyári szabadidős programok szervezése
- Jelző rendszeres házi segítség nyújtó központ kialakítása a kistérségben a Gondozási központ gesztorságával
- Szociális szférában dolgozók tovább képzése
- Krízisközpont létrehozása Sellyén

8. sz. projekt: Egészségügyi intézmények fejlesztése

- Egészségügyi szolgáltatásokhoz szükséges háttér infrastruktúra fejlesztése

A koncepció a projektek esetében megadja a konkrét operatív programokhoz, stratégiai és területfejlesztési programokhoz való illeszkedési pontokat, a javasolt forráslehetőségeket és a szükséges tennivalókat.

Megállapítja, hogy a versenyképesség erősödését a vállalkozások strukturális munkaerőhiánya is hátráltatja; annak ellenére, hogy a térségre a munkanélküliségi ráta folyamatos emelkedése jellemző. Ennek feloldására olyan 'optimális' oktatási és foglalkoztatási szerkezetet kell kialakítani, amely igazodik az üzleti szféra szereplőinek igényeihez, tényleges keresletéhez.

Lényeges, hogy az uniós normáknak megfelelő oktatási feltételeket az intézmények képesek legyenek biztosítani. Nélkülözhetetlen a felnőttképzés és átképzések programjának elkészítése, a munkamegosztás kialakítása az intézmények között, a nyelvtanulás lehetőségeinek bővítése, a szakma-specifikus nyelvoktatás feltételeinek kidolgozása.

Az egészségügyi alap-, illetve szakellátást, a családi- és lakókörnyezetben nyújtott szolgáltatások körét bővíteni kell; ami nem nélkülözheti az érintett intézmények, önkormányzatok, civil szerveződések hosszú távú, hatékony együttműködését. Folytatni kell az egészségügyi intézmények fejlesztését.

Településfejlesztési koncepció és Integrált Településfejlesztési Stratégia

Az érintett konzorciumi partnerek közül – a települések méretéből és jogállásából adódóan - ezen stratégiai dokumentumokkal csak Sellye város rendelkezik. Sellye Város Önkormányzat 2004-ben készítette el településfejlesztési koncepcióját. Az ITS már az új szabályozásnak és a közösségi tervezés elveinek megfelelően - 2015-ben készült el széleskörű szakmai és partnerségi egyeztetést követően. A stratégiai tervezés keretében felmérésekre (igényfelmérés, mélyinterjúk, fókuszcsoporthoz tartozó interjúk, lakossági kérdőív), workshopokra, szakmai kerekasztal beszélgetésekre, folyamatosan frissülő internetes aloldal létrehozására, valamint a sajtó folyamatos tájékoztatására került sor a 314/2012. (XI. 08.) Kormányrendeletben előírt kötelezettségek figyelembevételével. Az elkészült és elfogadott dokumentumok jelenleg is elérhetők a város honlapján

(<http://www.sellye.hu/HUN~/dokumentumtar.html:betoltes=36ea0,megnevezes=Sellye+Integralt+Telepulesfejlesztési+Strategiaja>). Mindkét dokumentum főként a fizikai infrastruktúra fejlesztését célzó akciókat, projekteket és intézkedéseket fogalmaz meg, azonban a megfogalmazott jövőkép és a célok egyértelműen tükrözik a humán erőforrásfejlesztési szándékot, az alábbiak szerint:

- a településfejlesztési koncepcióban a város fejlesztésének legfontosabb elemei között szerepel a humán erőforrások fejlesztése, ezen belül a foglalkoztatáspolitikai, az oktatás-nevelés és a kulturális szolgáltatások fejlesztése;
- ugyanez a fő fejlesztési irány az ITS-ben részcélként jelenik meg;
- Az ITS-ben meghatározott *élhető, szerethető és kapcsolatépítő város* átfogó célon belül tematikus célként jelenik meg az egészség megőrzése, sport- és rekreációs fejlesztések megvalósítása (T6), vállalkozásbarát város átfogó célon belül pedig a helyi gazdaság fejlesztése, munkahelyteremtés (T2).

Fentiek alapján a HEEFT és jelen projekt illeszkedik a friss városfejlesztési dokumentumokhoz – különösen az ITS-hez - és épít is rájuk.

Sellyei Járási Esélyteremtő Programterv

2015. szeptemberében került elfogadásra a Sellyei Járási JEP (<https://felzarkozas.szgyf.gov.hu/page.php?pid=1294>), mely egy ÁROP projekt keretében készült (ÁROP-1.A.3-2014-2014-0022). A JEP járási szintű helyzetelemzést és értékelést tartalmaz, valamint összefoglalja az alapelveket és célokat, melyek mentén későbbi fejlesztések tervezhetőek. A programterv kidolgozás során jelentős hangsúlyt fektettek a Sellyei járás tagjai arra, hogy az érintettek széles köre, így a kisközösségek és helyi civil szervezetek képviselői is befolyásolhassák és véleményezhessék a készülő programtervet, az alkalmazott módszerek: felzárkózási kerekasztal résztvevőinek személyes tapasztalatai saját szakterületükön belül; járási esély fórum és fókuszcsoporthozos interjúk; jó gyakorlatok feltérképezése; a járási esélyteremtő programterv első munkaváltozata (sablon) főbb pontjainak és prioritásainak véleményezése, javaslatok alapján való kiegészítése. Nagy hangsúlyt kapott a helyi társadalom tájékoztatása.

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Minden érintett konzorciumi partner rendelkezik jóváhagyott Helyi Esélyegyenlőségi Programmal (<https://hep.tkki.hu/Public/PublishedProgramSearch.aspx?searchtext=>), melyhez való illeszkedést a 2.6 fejezetben mutatjuk be. A HEP készítése során szintén megvalósultak a szükséges közösségi felmérések, melyek eredményeit használni tudtuk jelen projekt előkészítésénél.

Partnerek azonosítása

A korábban megvalósult stratégiai partnerségi tervezési anyagok vizsgálatán felül a projekt előkészítésének kezdetén a tervezési folyamatba közvetlenül bevonandó partnerek azonosítása és bevonásuk módjának meghatározása történt meg. A második lépésben meghatároztuk a szereplők bevonásának módját és formáját, valamint azokat a munkamódszereket, amelyek használatával hatékonyan tudtak részt venni a tervezésben.

3. táblázat: A humán szolgáltatásokat fejlesztő projektekbe jellemzően bevont érdekcsoportok

Önkormányzat/ hivatalok	Szolgáltatók	Közösségek/helyi szerveződések	Egyéb
Helyi önkormányzatok	Humán alapszolgáltatást végző intézmények	Lakosság	Képző intézmények
Szomszédos települések	Egészségügyi járóbeteg szakellátók	Környező települések lakossága	Rendezvényszervezők
Önkormányzati hivatalok	Védőnők	Helyi civil szervezetek	Helyi érdekcsoportok
Kisebbségi önkormányzatok	Család- és gyermekjóléti szolgálatok, központok	Helyi kisközösségek	
Nemzetiségi önkormányzatok	Oktatási tankerületi központok	Humán szolgáltatásban dolgozók	
Politikusok	Helyi akciócsoportok	Szülők/gyerekek	
Gyámhivatal	Főbb foglalkoztatók	Fogyatékosok	
Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztály	Helyi gazdasági szövetségek	Idősek	
	Egészségügyi szolgáltatók	Aktív korú, hátrányos helyzetű lakosság	
	Kulturális intézmények		
	Múzeumok		
	Könyvtárak		
	Szociális szolgáltató és időskorúakat ellátó intézmények		
	Iskolák		
	Óvodák		
	Bölcsődék, családi napközök		

Mindezeknek megfelelően kerültek azonosításra a HEEFT készítésébe és jelen projekt előkészítésébe bevonni kívánt szervezetek, érdekcsoportok, szereplők. A táblázatban azonosított szereplők jelentős részét el tudtuk érni a közösségi tervezési folyamat során.

A közösségi tervezés szinterei

A különböző érdekeltek és szereplők között fontos volt a folyamatos kapcsolattartás kiépítése és fenntartása, ez a megfelelő terv elkészítésének alapja. E folyamat szinterei egyeztető fórumok, tematikus műhelyek, személyes elbeszélgetések, projekt egyeztető tárgyalások és az írásos kommunikáció voltak.

Az előkészítés során 2017. február-március hónapban 3 alkalommal került sor széleskörű partnerségi egyeztetésre a Sellyei Közös Önkormányzati Hivatalban, ahol elsősorban a fenti táblázat első és második oszlopában szereplő szervezetek és intézmények jelentek meg. Ezek keretében alakult ki a projekt megvalósításában résztvevők konzorciumi, kerültek felmérésre az igények, szükségletek, meghatározásra a tevékenységek, a projekt tartalom. Az egyeztetésekről feljegyzés és jelenléti ív készült. Ugyanezen alkalmakkor több személyes szakmai egyeztetésre, tematikus műhelymunkára (oktatás-nevelés, egészségügy, család- és gyermekjóléti szolgáltatás, foglalkoztatás, kulturális-közösségi szolgáltatás) is sor került.

Ezen felül az igények és szükségletek felmérése, a további érdekcsoportok bevonása, adatbekérés elsősorban telefonos és írásos kommunikáció, megkeresés, hivatalos felkérés formájában történt.

Fentiek mellett több alkalommal került sor szakértői és megbízási egyeztetésre, személyes interjúkra, szakmai egyeztetésekre, illetve az elkészült dokumentum-részek véleményezésére (két alkalommal).

A közösségi felmérés során nem elegendő a települések vezetőit, intézményeit és civil szervezeteit megkérdezni a tervezett fejlesztésekkel és a lakosság igényeivel kapcsolatban. Szükséges a hátrányos helyzetű, alacsonyabb érdekérvényesítő képességgel rendelkező közösségek és egyének véleményének és szükségleteinek felmérése is. Ezért is hiánypótló az MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt. által megvalósított „*A munkába állás akadályai Baranya megyében*” elnevezésű reprezentatív kérdőíves kutatás. A 2017 januári lekérdezésben 1000 fő vett részt, kiemelten hátrányos helyzetű személyek (pl.: alacsony iskolai végzettségűek, 25 év alattiak, pályakezdő álláskeresők, 50 év felettiak, gyermekgondozásból visszatérők, roma származásúak, valamint megváltozott munkaképességűek).

A kutatás Selleyi járásra vonatkozó megállapításai a következő (1.4) fejezetben olvashatóak a **Foglalkoztatottság, munkaerőpiac** címszó alatt.

1.4 NEET (NEM FOGLALKOZTATOTT, ÉS SEM OKTATÁSBAN, SEM KÉPZÉSBEN NEM RÉSZESÜLŐ FIATALOK EURÓPÁBAN) FIATALOK BEAZONOSÍTÁSA, BEMUTATÁSA

Az Európai Unió kohéziós politikája a tagállamok gazdasági és társadalmi fejlettségbeli különbségeinek mérséklését, az uniós átlagtól jelentősen eltérő tagországok (illetve fejletlenebb régiók) fejlesztési és esélyteremtési politikájának támogatását célozza meg, a szükséges forrásokat pedig a strukturális alapok biztosítják. A végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentésére irányuló politikák az Európai Szociális Alap egyik beruházási prioritását jelentik. Erre utal, hogy az Európai Unió 2020 stratégiájában előírt öt célérték egyike a végzettség nélküli iskolaelhagyás mutatója, melyet EU-s átlagban, a 18–24 éves korúak számához viszonyítva 10%-ban határoztak meg. A végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentését célzó szakpolitikai keretre vonatkozóan a tanács külön ajánlást adott ki. Az ex-ante feltételek a 2007–2013. évi programozási időszak tapasztalataira, a tanács ajánlására, valamint az EU 2020 folyamat európai szemesztere keretében születő értékelésekre és állásfoglalásokra is kiterjednek, továbbá az ország specifikus ajánlásokra adott szakpolitikai válaszok megvalósítását a bizottság külön értékeli. A tanács 2012. évi ország specifikus ajánlásaiban kiemeli, hogy fennáll annak a kockázata, hogy a magyar iskolarendszerben nőni fog a végzettség nélküli iskolaelhagyás és a szegregáció, majd a rákövetkező évben (2013-ban) elfogadott ajánlásában pedig részletesen is foglalkozik a kérdéssel. A 2013. évi ország specifikus ajánlás hangsúlyozza, hogy Magyarországnak 2010-ig sikerült csökkentenie a végzettség nélküli iskolaelhagyók számát, de tovább kell csökkenteni a regionális különbségeket. Szorgalmazza továbbá, hogy Magyarország készítsen a végzettség nélküli iskolaelhagyókra vonatkozó nemzeti stratégiát, és gondoskodjon arról, hogy az oktatási rendszer minden fiatalnak biztosítsa a munkaerőpiacra jutáshoz szükséges készségeket, szaktudást és képesítéseket. Az ajánlás szerint javítani kell az általános iskolai oktatásban a befogadó szemléletet, illetve az ehhez való hozzáférést, különösen a romák számára. Támogatni kell továbbá az oktatás különböző szakaszai közötti és a munkaerőpiac felé való átmenetet. Az is a javaslatok közé tartozik, hogy Magyarország hajtson végre olyan

felsőoktatási reformot, amely nagyobb arányban teszi lehetővé a felsőfokú végzettség megszerzését, különösen a hátrányos helyzetű tanulók körében. A kormány az ország specifikus ajánlásokra vonatkozóan kormányhatározatot adott ki, melyben felhívta az emberi erőforrások miniszterét, hogy részletesen dolgozzon ki a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentésére irányuló, a 2013. évi Nemzeti Reform Programban szerepeltetni javasolt intézkedéseket a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése tekintetében, figyelembe véve a 2012. évi ország specifikus ajánlásokat.

4. táblázat: NEET arányok - régiók szerinti bontásban (forrás: EuroStat)

Terület	18-24 év				
	2011	2012	2013	2014	2015
Európai Unió (28 ország)	16,8	17,2	17,1	16,5	15,8
Magyarország	17,8	19,7	20,1	17,4	14,8
Közép-Magyarország	14,1	15,4	16,1	13,9	10,2
Dunántúl	15,7	17,2	17,8	15,1	13,2
Közép-Dunántúl	15,8	17,0	15,4	13,6	9,9
Nyugat-Dunántúl	12,0	14,3	16,4	14,3	12,9
Dél-Dunántúl	19,4	20,3	22,0	17,8	17,4
Alföld és Észak	21,5	24,3	24,3	21,2	18,8
Észak-Magyarország	24,1	28,5	27,3	24,1	21,8
Észak-Alföld	23,9	26,0	25,3	22,8	18,8
Dél-Alföld	16,1	17,8	20,2	16,4	15,9
Terület	15-24 év				
	2011	2012	2013	2014	2015
Európai Unió (28 ország)	12,9	13,2	13,0	12,5	12,0
Magyarország	13,2	14,8	15,5	13,6	11,6
Közép-Magyarország	10,7	11,6	12,8	10,7	7,9
Dunántúl	11,4	12,9	13,4	12,0	10,4
Közép-Dunántúl	11,6	12,8	11,9	11,1	7,5
Nyugat-Dunántúl	8,7	10,6	12,0	11,1	10,4
Dél-Dunántúl	14,1	15,3	16,8	14,1	14,0
Alföld és Észak	16,0	18,0	18,5	16,5	14,7
Észak-Magyarország	18,0	21,6	20,7	18,3	16,8
Észak-Alföld	17,8	19,1	19,3	18,2	15,1
Dél-Alföld	11,9	13,2	15,4	12,8	12,2

A NEET arányokat a 2011-2015 közötti időszakban vizsgálva elmondhatjuk, hogy bár az időszak végére az arányok javulni látszanak, és a 2012-2013-as tetőzés után egyre alacsonyabb az ebbe a kategóriába esők aránya. A régiókat egymáshoz mérten vizsgálva egyértelműen látszik, hogy a Dunántúli régiók közül a Dél-Dunántúli régióban a legmagasabb az ebbe a kategóriába esők aránya, ugyanakkor elmarad a keleti ország részben megfigyelhető arányoktól. A NEET arányok javulása az elmúlt időszakban bizakodásra adhatna okot, azonban a munkaerő-piaci helyzet elemzésénél néhány elfedő folyamatra, illetve hatékonyak nem mondható fejlesztési programokra vezethető vissza.

Foglalkoztatottság, munkaerőpiac

A Dél-dunántúli Régióban megfigyelhető a gazdasági aktivitás csökkenése (már országosan átlag alatti), mely a gazdasági szerkezetváltozásokra vezethető vissza. A megyei és a járási munkanélküliségi statisztikák 2014 óta kissé javuló tendenciát mutatnak, ez azonban megtévesztő adat, mert az esélyegyenlőségi tervekben minden település vezetése a közfoglalkoztatás, és az ellátásból kiesők statisztikát torzító hatására hívja fel a figyelmet.

„Az álláskeresési segélyben és álláskeresési járadékban részesülők száma csökkenő tendenciát mutat, ennek két oka lehetséges: egyik a beindult közfoglalkoztatás, másik pedig, hogy sokan már kikerülnek a munkaügyi központok nyilvántartásaiból, mert olyan régóta munkanélküliek, hogy nem jogosultak semmilyen ellátásra (látens munkanélküliség).” *Forrás: Baksa, Helyi Esélyegyenlőségi Program*

5. táblázat: Álláskeresők és közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma - Baranya megye

Baranya megye	2013 év	2014 év	2015 év	2016 év	2017 01.hó
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	1 625	4 551	4 222	6 493	7 491
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	836	1 067	1 560	1 651	1 703
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen:	6 584	5 438	8 003	7 000	5 685
-- Mezőgazdaság	1 644	2 720	3 496	3 028	2 619
-- Belvízelvezetés	1 813	520	820	897	722
-- Mezőgazdasági földutak karbantartása	1 070	339	461	504	371
-- Bio- és megújuló energiafelhasználás	1	0	107	126	123
-- Belterületi közutak karbantartása	298	218	861	878	878
-- Illegális hulladéklerakók felszámolása	319	96	155	135	76
-- Téli és egyéb értékteremtő közfoglalkoztatás	1 147	1 148	157	-	-
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	288	385	1 947	1 432	1 070
-- Egyéb startmunka mintaprogram	-	-	-	0	-
Mindösszesen:	9 044	11 056	13 785	15 144	14 880
Közfoglalkoztatási mutató	3,31%	4,07%	5,13%	6,13%	6,03%
Ellátásban nem részesülő álláskeresők száma zárónapon	13 643	11 616	9 920	8 292	7 139
Álláskeresési ellátásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	2 091	2 011	2 126	2 212	2 406
Foglalkoztatás helyettesítő támogatásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	9 384	6 703	6 406	5 242	4 415
Regisztrált álláskeresők száma zárónapon	25 118	20 330	18 452	15 745	13 960
Nyilvántartott álláskeresők relatív mutatója	2,71%	7,48%	6,86%	6,38%	5,65%
Közfoglalkoztatási ráta	54,16%	33,47%	43,43%	49,03%	51,59%
Munka-vállaló korúak (15-64 évesek) létszáma	273 866	271 645	268 968	246 874	246 874

Forrás: <http://kozfoglalkoztatás.bm.hu/>

6. táblázat: Álláskeresők és közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma - Sellye járás

Sellyei járás	2013 év	2014 év	2015 év	2016 év	2017 01.hó
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	303	801	474	569	656
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	140	131	215	199	189
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen:	1 133	911	1 405	1 401	1 183
-- Mezőgazdaság	298	535	638	648	561
-- Belvízelvezetés	317	51	193	222	190
-- Mezőgazdasági földutak karbantartása	206	37	108	115	106
-- Bio- és megújuló energiafelhasználás	1	0	25	27	25
-- Belterületi közutak karbantartása	15	29	97	161	153
-- Illegális hulladéklerakók felszámolása	32	2	-	5	5
-- Téli és egyéb értékteremtő közfoglalkoztatás	113	127	10	-	-
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	150	128	333	222	143
-- Egyéb startmunka mintaprogram	-	-	-	-	-
Mindösszesen:	1 576	1 843	2 093	2 169	2 029
Közfoglalkoztatási mutató	14,84%	17,55%	20,10%	23,13%	21,63%
Ellátásban nem részesülő álláskeresők száma zárónapon	841	748	590	477	507
Álláskeresési ellátásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	132	96	111	97	111
Foglalkoztatás helyettesítő támogatásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	606	442	412	387	363
Regisztrált álláskeresők száma zárónapon	1 578	1 286	1 113	962	981
Nyilvántartott álláskeresők relatív mutatója	14,86%	12,24%	10,69%	10,25%	10,46%
Közfoglalkoztatási ráta	49,61%	49,61%	65,91%	69,29%	67,41%
Munka-vállaló korúak (15-64 évesek) létszáma	10 619	10 503	10 415	9 379	9 379

Forrás: <http://kozfoglalkoztatatas.bm.hu/>

A települési szintű adatok azt mutatják, hogy az álláskeresők aránya Drávasztára esetében a legmagasabb, de **a vizsgált települések mindegyikében messze meghaladja a megyei átlagot.** Ugyanakkor a közfoglalkoztatási ráta minden település esetében meghaladja az 50%-ot, sőt a kisebb települések körében 60% felett van, ami a megyei átlaghoz képest magasnak mondható. Ez két további problémára hívja fel a figyelmet: egyrésztől minden, a

konzorciumban résztvevő község esetében elmondható, hogy az önkormányzat a legnagyobb helyi foglalkoztató, másrészt a közfoglalkoztatottak számának folyamatos növekedése arra is felhívja a figyelmet, hogy a munkaerő piacon való elhelyezkedés esélyei egyre kedvezőtlenebbek.

„Drávafok szociális helyzetét az Ormánság egészében jelenlévő szegénység és magas munkanélküliség jellemzi. A legfőbb foglalkoztató az Önkormányzat, amelyhez a közfoglalkoztatás is nagyban hozzájárul, aminek keretében 2013-ban 49-en dolgoznak.” *Forrás: Drávafok, Helyi Esélyegyenlőségi Program*

7. táblázat: Álláskereső és közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos létszáma - településenként

Közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos létszáma - 2017. január	Baranya megye	Sellyei járás	Sellye	Baksa	Drávafok	Drávasztára	Magyar mecske
Munka-vállaló korúak (15-64 évesek) létszáma	246 874	9 379	1 720	517	325	246	216
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen:	5 685	1 183	137	13	37	36	35
-- Mezőgazdaság	2 619	561	32	2	22	26	12
-- Belvízelvezetés	722	190	29	-	-	-	-
-- Mezőgazdasági földutak karbantartása	371	106	1	5	-	10	-
-- Bio- és megújuló energiafelhasználás	123	25	-	-	13	-	-
-- Belterületi közutak karbantartása	878	153	35	2	2	-	10
-- Illegális hulladéklerakók felszámolása	76	5	-	-	-	-	-
-- Téli és egyéb értékteremtő közfoglalkoztatás	-	-	-	-	-	-	-
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	1 070	143	40	3	-	-	13
-- Egyéb startmunka mintaprogram	-	-	-	-	-	-	-
Mindösszesen:	14 880	2 029	177	46	69	56	47
Közfoglalkoztatási mutató	6,03%	21,63%	10,28%	8,95%	21,34%	22,95%	21,61%
Ellátásban nem részesülő álláskereső száma zárónapon	7 139	507	87	13	13	14	10

Közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos létszáma - 2017. január	Baranya megye	Sellyei járás	Sellye	Baksa	Dráva-fok	Dráva-sztára	Magyar mecske
Álláskeresési ellátásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	2 406	111	8	4	6	4	3
Foglalkoztatás helyettesítő támogatásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	4 415	363	28	21	11	15	11
Regisztrált álláskeresők száma zárónapon	13 960	981	123	38	30	33	24
Nyilvántartott álláskeresők relatív mutatója	5,65%	10,46 %	7,15%	7,35%	9,23%	13,41%	10,88%
Közfoglalkoztatási ráta	51,59%	67,41 %	58,98%	54,92%	69,81%	63,11%	66,51%
Munkavállaló korúak (15-64 évesek) létszáma	246 874	9 379	1 720	517	325	246	216

Forrás: <http://kozfoglalkoztatatas.bm.hu/>

A statisztikákból is jól látszik, és a helyi beszámolókból is az derül ki, hogy a közmunka terén a mezőgazdaságban végzett tevékenység a leggyakoribb, ami adódik a terület alapvető hagyományából is, illetve abból, hogy ennek kézzelfogható értékteremtő hozadéka van a legszegényebb rétegek számára is.

Az eddig megvalósult álláskeresést, munkaerő-piaci elhelyezkedést támogató programokkal kapcsolatban több településen említették, hogy ezek mivel a járási központban, illetve a megyeközpontban valósulnak meg, nehezen elérhetőek, illetve sok esetben az elvégzett képzés nem jelent könnyebbséget a munkaerő-piaci elhelyezkedésben, vagy mert nem hiányszakmákra készít fel, vagy mert egyébként sincsenek betöltetlen munkahelyek a térségben.

„Megoldás lehet a munkaügyi központtal és a környező településekkel való együttműködés, közösen szervezve felnőtt továbbképzést olyan helyszínen, mely valamennyi érdekelt számára könnyen megközelíthető. Tisztában kell ugyanis azzal lenni, hogy egyes munkanélkülieknek már arra sincs pénzük, hogy a buszjegyet megelőlegezzék, hogy eljussanak a képzés helyére.”

Forrás: Baksa, Helyi Esélyegyenlőségi Program

„A Járási Munkaügyi Központon keresztül működik az ún. „Első munkahely garancia” program a 25 év alattiak számára, amelyben a foglalkoztatónak 100%-os bérköltség támogatást nyújt a Központ, illetve ha igényli, akkor utazási támogatást is tudnak nyújtani. A településről erre jelenleg nem jár senki. A képzés lehetősége folyamatosan biztosított a munkanélküliek

részére, bár jelenleg helyi képzések nincsenek, a képzéseket jellemzően Pécssett szervezik. A képzésre való eljutás biztosítására 90%-os utazási igazolványt tud biztosítani a Munkaügyi Központ.” *Forrás: Dráva-fok, Helyi Esélyegyenlőségi Program*

A MSB Fejlesztési Tanácsadó Zrt. „A munkába állás akadályai Baranya megyében” című projekt keretében egy kérdőíves kutatást valósított meg 2017 év elején, melynek célja volt, hogy bemutassa a foglalkoztatási szempontból leghátrányosabb rétegek munkaerő piaci helyzetét és feltárja a munkaerőpiacra (vissza)lépést segítő folyamatokat. Az adatfelvétel Sellyei járással kapcsolatos eredményeit a következőkben közöljük:

A járásból összesen 48 munkanélküli lakost kérdeztek meg egy véletlen mintavétel keretében. Körükben az iskolai megoszlás szempontjából az alacsony végzettségűek vannak túlnyomó többségben (több, mint felük 8 általános végzettségű volt, és mindössze 5 fő volt, aki középfokú, vagy magasabb végzettséggel rendelkezett). A kérdezettek harmada kevesebb, mint fél éve keresett munkát, harmaduk fél és egy év közötti intervallumban, és szintén harmaduk már több mint egy éve munkanélküli. Hasonlóak az arányok annak tekintetében, hogy miért hagyták ott legutóbbi munkahelyüket: harmadukat elbocsátották, harmaduk kilépett, és harmad részben mondták azt, hogy megszűnt a munkahelyük. A kérdezettek kétharmada korábban is volt már munkanélküli élete során.

8. táblázat: Részesül valamilyen szociális ellátásban? (fő)

álláskeresési támogatást kapok	27
szociális segélyben	15
GYES-t GYED-et kapok	7
nem kapok semmilyen támogatást, segélyt	5
keresetpótló juttatást kapok	1
családi pótlékot kapok	1
nyugdíj előtti álláskeresési segélyben	0
ápolási díjat kapok	0
egyéb támogatást kapok	0
nem válaszolok	0

A kérdezettek közül legtöbben álláskeresési támogatásban, illetve szociális segélyben részesültek, de voltak olyanok is (5 fő), akik semmiféle támogatásban nem részesültek.

A kérdezettek közül kivétel mindenki azt mondta, hogy munkát keres, de nehézséget jelet számára a munkakeresés. A nehézség legfőbb okait a következőkben jelölték meg az első helyen (fix válasz kategóriák közül több megjelölésre is lehetőség volt):

9. táblázat: Miért talál nehezen munkát? (fő)

csak rossz feltételekkel tudnék elhelyezkedni	23
csak másik településen tudnék elhelyezkedni	23
nincs munka sehol	18
csak másik megyében tudnék elhelyezkedni	14
túl öreg vagyok	13
roma származásom miatt	9
lett volna munkahely, de nem vettek fel	8
nincs a végzettségemnek megfelelő munkahely	7
fizikai állapotom miatt	5
a gyerekek miatt nem vesznek fel	1
nincs tapasztalatom	1
túl fiatal vagyok	1
nincs semmilyen végzettségem	1

A legtöbben azt jelezték problémaként, hogy helyben nem tudnának elhelyezkedni, és ez megnehezíti a munkavállalás feltételeit. Ehhez kapcsolódóan megkérdezték azt is, hogy mi lenne segítségükre az elhelyezkedést a kérdezettek szerint.

10. táblázat: Segítene Önnek az elhelyezkedésben? (fő)

céges busz vinné munkába?	32
munkaügyi hivatal segítene a munkakeresésben?	28
megfelelő lenne a tömegközlekedés?	24
munkaügyi hivatal szakképzést indítana?	13
munkaügyi hivatal nyelvi képzést indítana?	7

A legnagyobb arányban a közlekedés fejlesztését említették, ami segítheti az elhelyezkedést. Mind e mellett többen kitértek arra is, hogy különböző képzések is a segítségükre tudnának lenni, de amikor a kutatók arra kérdezték rá, hogy konkrétan milyen képzésre lenne igényük, akkor konkrétumokat nem tudtak említeni.

A kérdezettek a Járási Hivatalok Foglalkoztatási Osztályai által indított tanfolyamoknál úgy érzik, mintha direkt közmunkásoknak képeznék ki őket. Rendkívül sokan panaszkodtak arra, hogy Baranyában nincs egyáltalán munkalehetőség, 50 éves kor felett szinte lehetetlen munkát találni, az egyetlen alternatívájuk néha a közmunka. Sokan említették, már 4-5 féle tanfolyamot elvégeztek, mégsem találnak munkát, és ezek a tanfolyamok csak arra jók, hogy „képzett közmunkásként” dolgozzanak.

1.5 A HELYI MUNKAERŐ-IGÉNYEK BEMUTATÁSA

„A rendszerváltást követően felszámolt termelő-szövetkezetek korábban sok embernek biztosítottak munkahelyet, így megszűnésükkel szinte mindannyian munkanélkülivé váltak. Vállalkozásokból sohasem volt túl sok a településen, de az egyre nehezebb körülmények tovább csökkentik az amúgy is alacsony foglalkoztatói létszámot. Sajnos a rossz gazdasági adottságok nem vetítenek előre olyan kiemelhető területeket, amelyek mentén haladva jelentősebb vállalkozások indulhatnának. Drávafokon igen szűk körűek a munkavállalási lehetőségek, gyakorlatilag a közfoglalkoztatás révén az Önkormányzat a legnagyobb munkáltató.” – ez utóbbi mondat a konzorciumban résztvevő összes település esélyegyenlőségi programjában megtalálható valamilyen formában.

A helyi esélyegyenlőségi programokból az derül ki, hogy a helyi vállalkozások is egyre nehezebb helyzetben vannak a kedvezőtlen gazdasági körülmények miatt, így kapacitásbővítésre, létszámnövelésre nem-igazán van mód körükben. Helyi szinten a kis és családi vállalkozások a jellemzőek és ezek esetében a munkaerő utánpótlás csak az esetleges munkaerő kiesés esetén szükséges. Ez jellemző a közintézményekre is, és ez a tendencia nem támogatja az új munkahelyek létrejöttét.

„A Baksára helyi iparüzési adót fizető nagyvállalkozások adóerőképessége folyamatosan csökken, évről évre kisebb bevételeket realizálnak, ők is munkaerő racionalizálásra kényszerülnek, ezáltal tovább csökken helyben a munkaerő felszívása.” *Forrás: Baksa, Helyi Esélyegyenlőségi Program*

A munkavállalási esélyeket a közép, illetve felsősokú végzettség elérése segíthetné, de ez is leginkább az ingázók esetében.

„A nők elhelyezkedési lehetőségei elsősorban az alacsony, csak 8 általános iskolai végzettsége miatt korlátozottak. ugyanakkor ma az is hátrány, ha valakinek csak érettségije van, mert sok helyen az sem hasznosítható. A helybeli munkaerő igény olyan területeken jelentkezik, melyek már szakiskolában is megszerezhetőek, például pénzügyi-számviteli képesítés, könyvelői, közgazdasági középfokú képesítés, illetve pedagógusképesítés. Ezért kiemelt hangsúlyt kell fektetni az intézkedési tervben a nők felnőttképzésére, magasabb iskolai végzettség megszerzésére, vagy hasznosítható szakképesítés szerzésére.” *Forrás: Baksa, Helyi Esélyegyenlőségi Program*

A helyi munkaerőpiac feltérképezését a Pécs-Baranyai Kereskedelmi- és Iparkamara 2017 év elején végezte el járasonként a helyben működő vállalkozások, potenciális munkaadók együttműködésével, a helyi munkaerő-hiányból fakadó problémák kezelése érdekében. A Sellyei járásra vonatkozó adatokat az alábbi táblázatok mutatják be.

11. táblázat: Kamara szakmai igényfelmérés – Sellyei járás (Forrás: Baranya és Pécs Paktum)

Szaktmák / Járások	Feltételezett szint	Sellye
Összesen		113
Ács, állványozó	szakmunkás	20
Agrokémia (betanított munka)	betanított	5
Burkoló	szakmunkás	20
Festő	szakmunkás	20
Informatikai	szakközépiskola	2
Karbantartó	szakmunkás	5
Kőműves	szakmunkás	20
Mezőgazdasági gépszerelő	szakmunkás	6
Pék	szakmunkás	4
Targoncás	megfelelő tanfolyam	3
Traktoros (zöld könyvvel)	megfelelő tanfolyam	5
Villanyszerelő	szakmunkás	3
Ács, állványozó	szakmunkás	20
Agrokémia (betanított munka)	betanított	5

12. Táblázat Szakmai igényfelmérés összegzés - Sellyei járás (Forrás: saját összesítő számítás)

Felmérés szerinti állásajánlatok száma:	113 fő
Állásajánlatok aránya az álláskeresők %-ában:	11,7%
Betanított munkás:	10 fő
Szakmunkás:	101 fő
Szakközépiskolai végzettségű:	2 fő

Összesítés: A munkaerő iránti kereslet a felmérésben szereplő teljes munkaerő keresletre vonatkoztatva (113 fő), betanított munkás esetén 9%, szakmunkás (esetleg 2 éves OKJ-képzéssel rendelkezők) esetén 90%; a szakközépiskolai végzettség esetében 1%.

Mindemellett jelen projekt keretében is megtörtént az érintett 5 településen **a humán szolgáltatásokban, alapellátásban működő intézmények humán erőforrás ellátottsági felmérése és a kapacitáshiány, szakemberhiány felmérése**. Az erről készült összefoglaló táblázatok a **HEEFT mellékletét képezik**. Ezen felmérésnek megfelelően került tervezésre a szakemberek képzése, valamint a projektben vállalt foglalkoztatás.

Specifikus, releváns jellemzők

- Kiemelkedően magas a Sellyei járás gazdasági szerkezetében a mezőgazdaság egyedülálló túlsúlya. A regisztrált vállalkozások több mint 71%-a a mezőgazdaság területén tevékenykedik. Ezek a vállalkozások gyakran egyszemélyes, sok esetben kényszerű vállalkozások. A mezőgazdaság mellett az ipar részaránya elenyésző.
- A járásban a regisztrált vállalkozásoknak kevesebb mint 20%-a működő vállalkozás (ez Baranyában a legalacsonyabb érték), aminek az a magyarázata, hogy egyéb lehetőségek hiányában magas a kényszervállalkozók aránya.

- A Sellyei járás Baranya megye leghátrányosabb, és az ország második leghátrányosabb helyzetű járása. A járás aprófalvas, sűrű településszerkezetű, a települések távolsága egymástól néhány kilométer csupán. A térszerkezetből adódóan a járás közúthálózata is sűrű, emellett azonban jelentős a zsáktelepülések száma. Településszerkezete és a Pécestől való távolsága miatt szinte reménytelen tömegközlekedéssel munkába járni a megyeszékhelyre.

Foglalkoztatási helyzet, adottságok

- Kiemelkedően magas az álláskeresők és a közfoglalkoztatottak lakossághoz viszonyított aránya. Magas a hátrányos helyzetűek, a roma etnikumhoz tartozóak aránya is.
- Jellemző az elöregedés, a fiatalok és a szakképzettek „elmenekülnek”. A térségből a fiatalok és a szakképzett munkaerő elvándorlása következtében kiemelkedően magas a regisztrált álláskeresőkön belül az alacsony végzettségűek (legfeljebb 8 általánost végzettek) aránya, ez 54,8%.
- A Sellyei járás az egyedüli Baranyában, ahol a 2016-os őszi adatokat vizsgálva egyetlen egy új – nem támogatott - álláshely bejelentés sem történt a munkaadók részéről.
- Más munkalehetőség hiányában, Baranya megyében a Sellyei járásban a legmagasabb az úgynevezett közfoglalkoztatási ráta (70%), ami azt mutatja meg, hogy a közfoglalkoztatásban lévők átlagos létszáma hogyan aránylik a nyilvántartott álláskeresők és a közfoglalkoztatásban lévők számának összegéhez.
- Probléma: a település közúton való elérhetősége, távolság, emellett a tömegközlekedés nincs jól megszervezve. (Baranyában innen a legnehezebb eljutni Pécsre és más megyei városokba.)
- Az 1980-as években a MOM vállalatnak volt itt telefonalkatrészeket gyártó üzeme. Ez sok alacsonyan képzett munkavállalót foglalkoztatott.
- A térségben a magas munkanélküliség mellett számos területen munkaerőhiány is van. Az építőipari szakmák mellett traktorosokból és mezőgazdasági gépszerelőkől is hiány van.
- A járásban az átlagosnál magasabb a roma lakosság aránya, amit a foglalkoztathatóság-fejlesztési programok tervezésénél figyelembe kell venni.
- Nagyobb foglalkoztatók:
 - Agrokémia Zrt. (vegyipar)
 - O és R Kft. (építőipar: folyamatos munkaerőhiány minden területén, korábban 120 fő felett voltak, most kb. 80 fő)
 - Samato Kft. (vegyipar, hűtő folyadék, fagyálló gyártása)
 - Ligo-trade Kft. (élelmiszer-feldolgozás és kereskedelem)
 - Pi-Er Clothing (varroda)

13. táblázat: A járás területén található ipari park, iparterület

Ipari Park neve	Befektetői vonzerő és fő profil
Sellyei Ipari Park	<ul style="list-style-type: none"> • Horvát határ közelsége • Dráva folyó közelsége • Adókedvezmény a foglalkoztatottak létszámától függően • Rugalmas hivatali ügyintézés • Képzett és átképezhető, olcsó, kreatív munkaerő • Versenyképes telekár • Fő profil: ipar, kereskedelem és logisztika

Lehetőségek a jelenben

- Kedvező adottságok leginkább a mezőgazdasági termelés számára adottak, de a természeti környezet (Duna-Dráva Nemzeti Park) a turizmus számára is kedvező feltételeket kínál.
- Az Ős-Dráva program a kormány kiemelten támogatott projektje, a benne rejlő lehetőségeket a lehető legteljesebb mértékben ki kell használni.
- Hangsúlyos: az álláskeresők több lépcsős felkészítése (mentorálás, tréningek, majd betanító képzés, s csak utána lehetséges szakképzés)

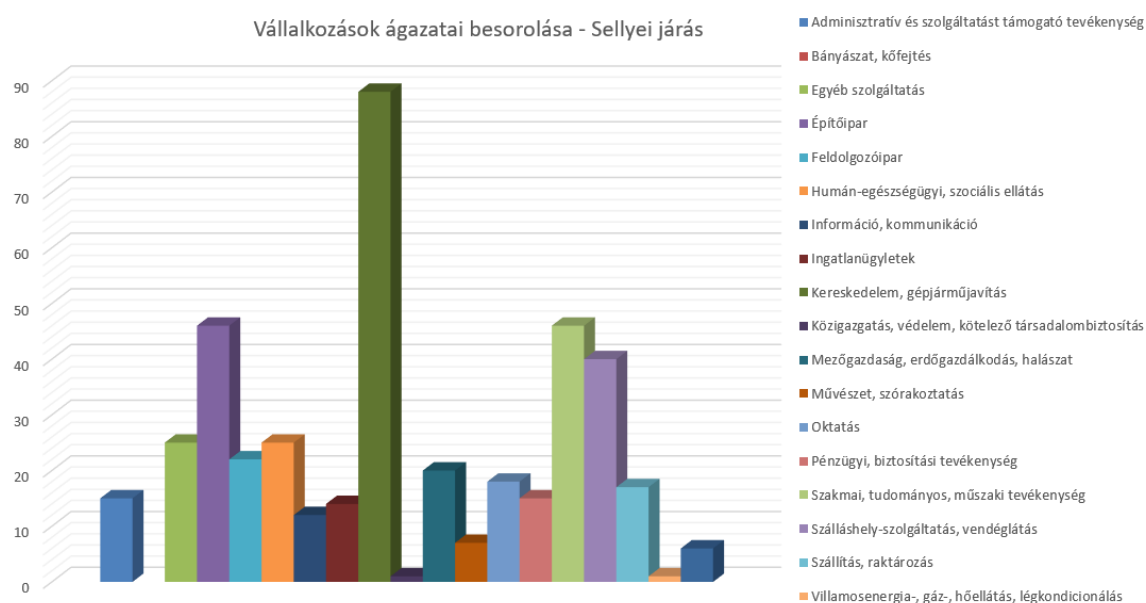
Lehetőségek a jövőben

- A sellyei ipari park nagyrészt kihasználatlan, nagyobb foglalkoztató betelepülésére is van szabad kapacitás. Az önkormányzat áldozna is rá, hogy részt vegyen akár egy szerelőcsarnok kiépítésében is.
- Mivel jelentős számú álláskereső és közfoglalkoztatott van jelen, ide akár több száz főt foglalkoztatni képes összeszerelő cég is települhetne, mert a betanított munkásréteg adott.
- Nagy ipari és mezőgazdasági szennyezők hiányában kiváló adottsága a térségnek a szinte érintetlen természeti környezete. Erre építhető lenne biogazdálkodás, természetturizmus és feldolgozóipar.
- Különösen jó adottságai vannak a gyógynövénygyűjtés, -termesztés és -feldolgozás tekintetében.

Szükséges stratégiai és operatív lépések

- Szükséges a települések vezetőinek koordinált együttműködése annak érdekében, hogy a közfoglalkoztatásból ki lehessen emelni azokat, akik motiváltak az elsődleges munkaerőpiacon való elhelyezkedésre.
- Mezőgazdasági integrációk (gyógy- és fűszernövénytermesztés és -feldolgozás) létrejöttének támogatása.
- Ipari cégek telepítése, párhuzamosan a helyi szakképző fejlesztésével.
- Mindenképpen szükséges tervezett és hatékony reintegráló program kialakítása.
- Az Ősdráva programban a lehető legnagyobb arányú helyi foglalkoztatást elérni.

1. ábra: Vállalkozások ágazati besorolás - Sellyei járás

1.6 A PROJEKT INDOKOLTSÁGA

1.6.1 A szakterület elemzése

A 2000-es évek elejére a különböző szociológiai kutatások alapján láthatóvá vált, hogy az alacsony iskolázottság tartós munkanélküliséggel és leszakadással fenyegeti a társadalom legszűkebb csoportjait, közöttük a roma lakosság többségét. Az is egyértelmű, hogy a tartósan leszakadó társadalmi csoportok szociális támogatása, a társadalmi problémák kezelése egyre növekvő terheket ró a szociális elosztó rendszerre.

Az oktatáspolitikai számára egyértelmű volt az a társadalmi elvárás, hogy ezekhez a kiadásokhoz képest az oktatási rendszeren belül történő felzárkóztatás lényegesen eredményesebb és költséghatékonyabb megoldás kell, hogy legyen.

A magyar lakosság végzettségének alakulása az előrejelzések tükrében

A legjobb munkavállalási korban lévő (25-64 éves) népesség körében a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 2001 és 2010 között 36 százalékról 24 százalékra csökkent, a következő 10 évben pedig további 5 százalékkal csökkenne aszerint az előrejelzés szerint, amelyet az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének kutatói készítettek a hazai népesség iskolázottságának alakulásáról.³

Ugyanebben a korcsoportban 2010 után az általános iskolánál alacsonyabb végzettségűek arányának csökkenése megáll és 2 százalék körül állandósul.

Össességében a kutatások előrejelzései alapján 2020-ra kb. 35 ezer 20-34 éves fiatal nem végzi el az általános iskolát sem, és közel 200 ezerre tehető a legfeljebb általános iskolát végzettek száma ebben a korcsoportban.

³ <http://observatory.org.hu/iskolazottsagi-elorejelzes-2020-ig-az-uj-oktatapolitikai-intezkedesek-mellett-akar-csokkenhet-is-a-szakiskolat-vegzettek-aranya/>

A tanulmány hangsúlyozza a regionális különbségek jelentőségét is, így a kutatók előrejelzései alapján a 20-24 éves fiatalok között Észak-Magyarországon, az Észak-Alföldön és kisebb mértékben a Dél-Dunántúlon az alacsony iskolázottságúak arányának növekedése várható. Az iskolázatlanok aránya ezekben a régiókban kétszerese lehet a többi régióra jellemző értéknek.⁴

Nemcsak a teljes munkavállalási korú népesség, hanem a fiatalabb korosztályok esetében is a regionális különbségek növekedésére számíthatunk. A vizsgálat szerint a 23-24 évesek között a legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya növekedésére számíthatunk 2020-ig.

A köznevelési rendszer szelekciós hatása

A köznevelési rendszer szelekciós hatásának nagy szerepe van az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők számának alakulásában is.

Felmérések bizonyítják, hogy Magyarország azok közé az országok közé tartozik, ahol a legnagyobbak az iskolák közötti különbségek. A tanulók közötti válogatás, a társadalmi háttér szerinti szelekció már nagyon korán elkezdődik és az a teljes köznevelési rendszerben jelen van.

Nemzetközi szinten először a PISA 2000-es adatfelvételének elemzése hívta fel a figyelmet (OECD 2001) a magyar oktatási rendszer erősen szelektív jellegére, amelyet mára már számos további hazai és nemzetközi vizsgálat is megerősített (pl. Csapó 2002a; Kertesi – Kézdi 2005, 2009, 2012; Tóth–Csapó – Székely 2010; OECD 2004, 2007, 2010b, 2013c).

Az utolsó PISA-mérés adatai ugyancsak azt jelzik, hogy Magyarország iskoláit nemzetközi viszonylatban is extrém mértékű szelekció jellemzi.⁵

A családi háttér teljesítményt meghatározó hatása igen nagy, a magyar iskolarendszer kevésbé képes az esélyek kiegyenlítésére.

Az Európai Bizottság által kiadott “Európai oktatási és képzési monitor – 2013” hazánkra vonatkozó jelentése hangsúlyozza: az elmúlt évekhez képest nőtt a korai iskolaelhagyók száma. A szakképzésben különösen magas a lemorzsolódási arány, főleg a leghátrányosabb helyzetű régiókban. A jelentés rámutat arra is, hogy az Európa Tanács 2020 stratégia megvalósítási ütemtervéhez illeszkedve biztosítani szükséges a hátrányos helyzetű tanulók, különösen roma gyerekek egyenlő hozzáférését a jó minőségű, befogadó, többségi oktatáshoz. (Education and Training Monitor 2014-Hungary)

Végzettség szintjének szerepe az egyén életútjára, a korai lemorzsolódás veszélyei

A szakképesítés nélküli általános iskolai végzettség magában hordozza a munkaerőpiacról való kiszorulás és a társadalom peremére sodródás kockázatát.”⁶

Az egyének életpályáját, munkaerő-piaci kilátásait, a társadalomban betöltött szerepét, jövedelmi helyzetét, közvetett módon életminőségét és általános jóllétét jelentősen

⁴ HERMANN ZOLTÁN – VARGA JÚLIA: A népesség iskolázottságának előrejelzése 2020-ig Iskolázási mikroszimulációs modell
⁵ Csapó Benő – Fejes József Balázs – Kinyó László – Tóth Edit: Az iskolai teljesítmények alakulása Magyarországon nemzetközi összehasonlításban

⁶ Loboda Zoltán, in: Új Köznevelés, 2014/1-2

befolyásolja az oktatásban való részvétel lehetősége, illetve a tanulási folyamat során megszerzett iskolai végzettség szintje.

A korai iskolaelhagyás egyéni, társadalmi és államháztartási költségei számottevőek: az iskolából középfokú végzettség nélkül kieső fiatalok életük során jelentősen nagyobb eséllyel kerülnek hátrányos szociális, munkaerő-piaci és egészségügyi helyzetbe, mint nem iskolaelhagyó társaik.

Az iskolai lemorzsolódás csökkentése nemcsak az egyénnek, hanem a társadalomnak is érdeke, mivel a korai iskolaelhagyás közgazdasági költségeinek nagyságrendje az európai országokban fejenként átlagosan 100 ezer és 1,8 millió euró közé esik.

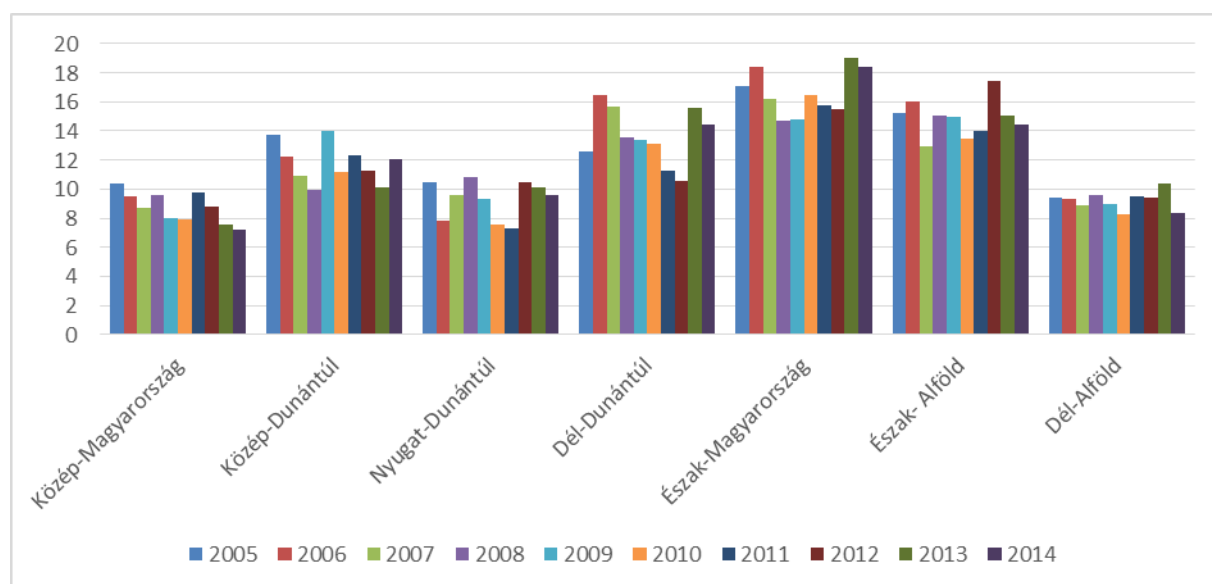
Fentieket figyelembe véve az iskolából korán kimaradók arányának 10 százalék alá történő csökkentése 2020-ig az Európa 2020 stratégia egyik kiemelt célkitűzése, amely eléréséhez az egyes tagállamok a saját – egyedi adottságaikhoz illeszkedő nemzeti vállalásaikkal járulnak hozzá.

Korai iskolaelhagyók hazánkban

A korai iskolaelhagyás mértékéről 1997 óta vannak adataink hazánkban. Eszerint 2010-ig csökkenő tendenciát mutatott a korai iskolaelhagyók aránya, akkor azonban megtorpant ez a trend, jelenleg pedig 11 százalék körüli a korai iskolaelhagyók aránya.

A leszakadók arányában területileg is jelentősek a különbségek. Míg Közép-Magyarországon a korai iskolaelhagyók aránya még a 10 százalékos nemzeti célkitűzésnél is kedvezőbb (7,7 százalék), addig a Dél-Dunántúlon, valamint az Észak-Alföldön meghaladta a 14 százalékos. (Education and Training Monitor 2014-Hungary)

2. ábra: Korai iskolaelhagyók aránya Magyarországon régiók szerint, 2005-2014

A hátrányosabb helyzetű régiók, és azon belül is a szegényebb térségekben nagyon magas a lemorzsolódók aránya. Fontos kiemelni, hogy az alacsony iskolázottságú népességben jelentős arányt képviselnek kisebbségi, hazánkban elsősorban a roma származású csoportok.

A lemorzsolódók közt az etnikai (elsősorban a roma) háttérrel összefüggő különbség a kutatási adatok szerint jelentős. Az iskolázatlan szülők által nevelt gyerekek közül nagyobb valószínűséggel esnek ki roma, mint nem roma fiatalok a nappali tagozatos iskolarendszerekből, 46% a 20%-kal szemben.

14. táblázat: A térségi humán szolgáltatások SWOT-analízise

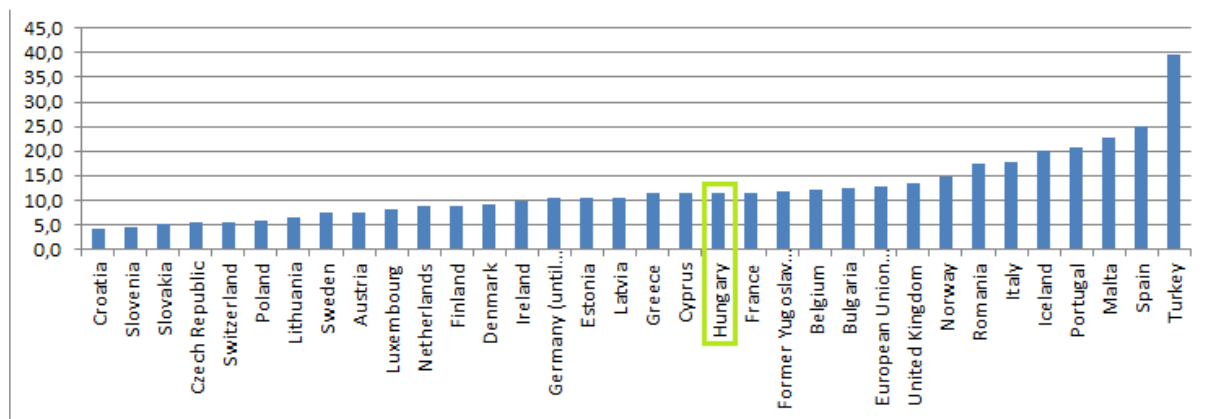
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Járási ipari parkok megléte. ➤ Megfelelő mennyiségű szakképző hely. ➤ Egyetemi háttértámogatás megléte. ➤ Megfelelő mennyiségű tanár. ➤ Szabad munkaerő kapacitás. ➤ Meglévő együttműködések a közigazgatási, a piaci és civil szféra szereplői között. ➤ Hasznos tapasztalatok a Baranya megyében, és a Pécsi kistérségben működött előző paktumokból. ➤ A Paktum projekt támogatottsága megfelelő a megyében. ➤ A vállalkozások pozitív hozzáállása a duális képzéshez. ➤ A Kormányhivatal munkaerő-piaci szolgáltatásokkal kapcsolatos tapasztalatai. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kevés az ipar részesedése a foglalkoztatásban. ➤ Földrajzi adottságok, aprófalvas települések. ➤ A rendelkezésre álló szabad munkaerő kapacitás összetétele nem megfelelő. ➤ A szakképzés tartalmi és színvonalbeli teljesítménye. ➤ A halmozottan hátrányos települések szociális, képzési elmaradottsága nagy. ➤ A kistelepülések közlekedési infrastruktúrája nem kielégítő. ➤ A közmunka program akadályozhatja a munkavállalók munkaerő-piacra történő átvezetését. ➤ Gyorsan előregedő népesség. ➤ A képzettebb munkaerő elvándorlása. ➤ A szakképzők és a vállalkozások összehangolásának, együttműködésének hiánya. ➤ Kicsi a munkavállalók mobilitása ➤ Alacsony az álláskeresők motivációs szintje.
Lehetőségek	Kockázatok
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Közfoglalkoztatás átvezető szerepének kialakítása. ➤ Új alapokra helyezett partneri együttműködések kialakítása a munkaerő-piaci szereplők között. ➤ Paktum hálózat kialakítása és működtetése a projekt lezárása után is. ➤ Termelő vállalatok betelepülését támogató tevékenységek erősítése. ➤ A munkaerő-piaci szolgáltatások összehangolása. ➤ A halmozottan hátrányos helyzetűek számára személyre szabott programok kidolgozása. ➤ Kedvezmény és támogatási rendszer kidolgozása vállalkozások számára a ipari parkok létesítésével. ➤ A pályaorientáció fejlesztése és alkalmazása a legszélesebb körben, a családnál kezdve. ➤ A szakképzés munkaerő-piaci igényeknek való megfeleltetése. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A foglalkoztatás javítására tett lépések nem elég hatékonyak. ➤ Az elvándorlásra nem képes hatni a Paktum projekt. ➤ A foglalkoztathatóvá tétel elnyúlhat a halmozottan hátrányos helyzetűek esetében. ➤ A változó jogszabályi háttér befolyásolja a vállalkozások döntéseit. ➤ A jelenleg működő vállalkozások távozásának lehetősége a megyéből. ➤ A bérek földrajzi eltérése fokozza az elvándorlási kedvet. ➤ Az álláskeresők átlagéletkora növekszik. ➤ A közfoglalkoztatásban érintetteknek nem érdeke, hogy a közfoglalkoztatás átvezető szerepet kapjon. ➤ Az álláskeresők mentális állapota, motivációja nem javítható kellő mértékben. ➤ A duális képzés nem működik széles körben.

1.6.2 A projekt szükségességét alátámasztó probléma bemutatása

A végzettség nélküli iskolaelhagyás és az iskolai lemorzsolódás megfékezésének Európai Uniói kontextusai

Az Európai Unió az Európa 2020 stratégia segítségével kívánja fokozottabban támogatni a fiatalokat, lehetővé téve számukra, hogy mind a saját maguk, mind pedig a gazdaság és a társadalom javára teljes mértékben kibontakoztathassák tehetségüket. Az Európai Tanács által elfogadott kiemelt célok egyike, hogy az oktatást-képzést középfokú végzettség vagy szakképzettség nélkül elhagyó 18–24 évesek arányát a korosztály 10 százalék alá kell csökkenteni továbbá, hogy legalább 40%-ra nőjön a felsőfokú, vagy ennek megfelelő végzettséggel rendelkezők aránya.⁷

3. ábra: A korai iskolaelhagyók aránya Európa országaiban 2012-ben

Forrás: Eurostat 2013

A fiatalok iskolai teljesítményének fejlesztése hozzájárulhat mindkét cél eléréséhez: a készségek és képességek szintjének javításával az „intelligens növekedéshez”, a munkanélküliség és a szegénység egyik legnagyobb kockázati faktorának leküzdésével az „inkluzív növekedéshez”.⁸

Magyarország jelentős kedvezményezettje az európai strukturális és beruházási alapoknak és a 2014–2020 közötti időszakban 25 milliárd EUR összegű forráshoz juthat. Ez az éves GDP 3,1 százalékának és az ESB-alapok által támogatott területeken várható nemzeti közberuházások 62,3 százalékának felel meg.

A beruházások sikerének biztosítása céljából az alapok igénybevételének előfeltételeként számos reform indult az érintett területeken. A közbeszerzés, a közigazgatási kapacitásépítés, a foglalkoztatási szolgálat, a szakképzés és a felsőoktatás, a korai iskolaelhagyás és a társadalmi befogadás területének még függőben lévő reformjait 2016 végéig be kellett fejezni. Amennyiben az előfeltételek 2016 végéig nem teljesültek ennek következményeként

⁷Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának Az iskolai lemorzsolódás felszámolása: Az Európa 2020 stratégia sikerének előmozdítása <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0018&from=HU>

⁸Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiája a 2014-2020 időszakra

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0018&from=EN>

a Bizottság az érintett program prioritásai tekintetében felfüggesztheti az időközi kifizetéseket.⁹

A korai iskolaelhagyás kulcsszerepe az Ajánlásban¹⁰

A korai iskolaelhagyás kulcsszerepét jelzi, hogy a Tanács külön ajánlást adott ki e témában. Ebben megállapítják, hogy mindegyik tagállamban egyértelmű bizonyítéka van annak, hogy a korai iskolaelhagyás átlag fölött jellemzi a hátrányos, olykor kritikus helyzetű társadalmi csoportokat, állandósítja a társadalmi kirekesztődés kockázatát. A helyzet érdemi megváltoztatásának két fontos előfeltétele, hogy helyi és nemzeti szinten is feltérképezhetővé kell tenni a probléma nagyságrendjét, az egyes társadalmi csoportok iskolai lemorzsolódásának hátterét, azt folyamatosan követni kell, illetve az oktatás minden szintjét érintő, szektorokon átívelő stratégiát kell kialakítani a sokféle ok eredőjeként létrejövő probléma hatásos kezelésére.¹¹

A magyar Kormány az EU 2020 stratégia céljainak hazai megvalósítását szolgáló **Nemzeti Reform Programjában** vállalta, hogy a **végzettség nélküli iskolaelhagyók arányát** az évtized végére **10 százalékra csökkentse**. Magyarországon a végzettség nélküli iskolaelhagyók aránya elmarad az Európai Unió átlagától, 2011-ben és 2012-ben némileg nőtt az arány, de sikerült továbbra is az uniós átlag alatt tartani. Ennek a növekedésnek részben **demográfiai**, részben **oktatási okai vannak**.

Oktatási rendszerünk az elmúlt 20 évben nem volt képes meghatározó mértékben csökkenteni a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek családi környezetéből fakadó elmaradásait. Mivel a végzettség nélküli iskolaelhagyás és az elfogadhatatlanul alacsony iskolai tudásszint között nagyon erős kapcsolat áll fent, a 2012-es PISA-mérések adatai alapján csökkenteni kell a végzettség nélküli iskolaelhagyás tekintetében veszélyeztetett tanulók számát.

1.6.3 Szakmapolitikai, jogi háttér

Az Európa 2020 stratégiában megfogalmazott, az iskolai lemorzsolódás csökkentését célzó intézkedések között több olyan is található, ami rendszerszintű beavatkozásra irányul.

A projekt elsősorban közvetlenül a köznevelési intézmények szintjén kíván beavatkozni a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentésébe, helyi szintű, az igényeknek megfelelő programok kidolgozásával, a végrehajtás segítségével, ellenőrzésével.

A stratégia, oktatáshoz kapcsolódó céljainak megvalósítását elősegítő Oktatás és képzés 2020 program négy fő stratégiai célkitűzése:

- az egész életen át tartó tanulás és a mobilitás megvalósítása,
- az oktatás és a képzés minőségének és hatékonyságának a javítása,

⁹ 2016. évi országjelentés – Magyarország http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_hu.htm

¹⁰ A Tanács Ajánlása (2011. június 28.) a korai iskolaelhagyás csökkentését célzó politikákról, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:191:0001:0006:EN>

¹¹ Helyzetelemzés- és további kutatásokra javasolt irányok a korai iskolaelhagyás problémájának hatékony kezelése érdekében, 2013., 7.-8.

- a méltányosság, a társadalmi kohézió és az aktív polgári szerepvállalás előmozdítása, valamint
- az innováció és a kreativitás – a vállalkozói készségeket is beleértve – fejlesztése az oktatás és a képzés minden szintjén.

A munkaprogramhoz kapcsolódóan több olyan referenciaérték került elfogadásra, amelyek többsége a közoktatás területén (is) megfogalmaz feladatokat:

- a felnőttek részvétele az egész életen át tartó tanulásban (2020-ra a felnőtt népesség legalább 15%-a vegyen részt a tanulásban),
- az alapkészségek területén gyengén teljesítők aránya (2020-ig az olvasás, matematika és természettudomány területén alacsonyan teljesítők aránya a 15%-ot ne haladja meg),
- a felsőfokú iskolázottsággal rendelkezők aránya (2020-ra a 30–34 évesek körében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya érje el a 40%-ot),
- a korai iskolaelhagyók aránya (2020-ra a 10%-ot ne haladja meg az oktatási rendszerből korán kilépők aránya)

Ezek a célkitűzések orientálják a nemzeti oktatáspolitikákat, és megvalósítási programok készítésére ösztönzik az oktatásirányítást. A **Magyar Kormány Nemzeti Reform Programot** dolgozott ki a nemzeti szintű vállalások meghatározására és megvalósítására. A korai iskolaelhagyás arányának alakulását természetesen befolyásolják más szakpolitikai intézkedések is, amelyek egészben vagy részben az oktatási rendszeren kívüli folyamatokat érintik. Ide sorolhatók például az olyan intézkedések, mint a gyermekszegénység elleni fellépés, az Oktatási és gyermekesély kerekasztal felállítása, vagy a Biztos Kezdet program, amelyek az iskolaelhagyás kiváltó okainak enyhítését célozzák. A fent említett programok mellett egyértelműen azonosíthatók közvetlen, jogszabályi úton érvényre juttatott oktatáspolitikai beavatkozások.

A jogalkotási tevékenység alapvetően öt fő területre terjedt ki: a hatékonyságjavítására, a tartalmi modernizációra, a minőségbiztosításra, a közoktatási feladatellátás biztosítására és az esélyegyenlőségre.¹² A téma szempontjából leginkább releváns „az iskolai kudarcok csökkentését célzó 2006-os jogszabályi változtatás: Magyarország Kormánya a 1603/2014. (XI. 4.) Korm. határozattal fogadta el „A Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni középtávú stratégiát”, amelynek részleteit az 1.2.2 fejezet mutatja be.

*A Magyar nemzeti társadalmi felzárkózási stratégia II. végrehajtásának a 2015–2017. évekre szóló kormányzati intézkedési tervéről rendelkező 1672/2015. (IX. 22.) Korm. határozat*¹³ az oktatás területét érintő, a köznevelési intézmények fenntartásában érintett miniszterek felelősségi körébe tartozó feladatként nevesíti a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulói csoportok iskolai sikerességének célzott intézkedésekkel való támogatását, kiemelt figyelemmel a szakképzésre.

A köznevelés-fejlesztési stratégia négy alapvető prioritást jelöl ki.

¹² Jelentés a magyar közoktatásról 78 oldal

¹³<http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK15135.pdf>

- „a köznevelési rendszer ágazati és fenntartói irányításához kapcsolódó fejlesztések támogatása” és „az alulteljesítő iskolák leválogatását és az intelligens beavatkozást szolgáló rendszer” kiépítése,
- „a tartalmi szabályozókban szereplő követelmények megvalósítása: tartalmi modernizáció és minimumkövetelmények bevezetése”,
- „a pedagógus hivatás vonzóbbá tétele: az életpálya beválásának monitorozása és újabb erőforrások folyamatos befektetése” és
- „a köznevelési rendszer esélyteremtő, felzárkózást támogató tehetségsegítő szerepének erősítése”, ezen belül „a felzárkóztatás komplex rendszerének” kiépítése.

A Köznevelés-fejlesztési stratégia 12 beavatkozási területet határoz meg, amelyek lefedik a köznevelési szakpolitika minden fontosabb elemét. A 12 beavatkozási terület egyike a végzettség nélküli iskolaelhagyás arányának csökkentése.

Jelen projekt megvalósulását támogatja, hogy a *nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvényben*¹⁴ (Nkt.) megjelent a lemorzsolódással veszélyeztetett tanuló fogalma¹⁵ és az is, hogy a törvény végrehajtási rendelete¹⁶ olyan módosítás előtt áll,¹⁷ amely meghatározza a korai jelző- és pedagógiai támogató rendszer általi adatgyűjtés alanyait jelentő tanulói kör jellemzőit.

Kapcsolódó jogi háttér

Az EU2020 Stratégia két programozási időszakot foglal magában, amelyek közül az aktuális (2014-2020-as) időszak általános rendelete az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete, amely a programozási időszakban nyújtott fejlesztési célok végrehajtásáról és a források felhasználhatóságáról rendelkezik. A tagállami keretek a Partnerségi Megállapodásban jelennek meg (hazai stratégia keret a Széchenyi 2020 Program). Ugyanezen időszak Európai Szociális Alapra vonatkozó szabályait az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete tartalmazza. A hazai jogszabályok közül az operatív programok végrehajtásának és az alapokból származó támogatások felhasználásának rendjére az irányadó jogszabály a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet, illetve a támogatásból megvalósuló fejlesztések központi monitoringjáról és nyilvántartásáról szóló 60/2014. (III. 6.) Korm. rendelet, amelyek a kiemelt projektek működési feltételeit leírják.

A szakmapolitikai jogi háttér egyrészt a köznevelési törvényből, másrészt a folyamatosan készülő kormányrendeletek tartalmából deriválható. Az alábbiakban felsoroljuk a kapcsolódó jogszabályokat és rövid áttekintést adunk a pályázati konstrukció szempontjából fontos jogi szabályozók tartalmi elemeiről.

¹⁴http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100190.TV

¹⁵Lemorzsolódással veszélyeztetett tanuló: az a tanuló, akinek az adott tanévben a tanulmányi átlageredménye közepes teljesítmény alatti vagy a megelőző tanévi átlageredményéhez képest legalább 1,1 mértékű romlást mutat, és esetében komplex, rendszerszintű pedagógiai intézkedések alkalmazása válik szükségessé.

¹⁶229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

¹⁷ A módosítás még nem jelent meg.

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény lemorzsolódással veszélyeztetettnek minősíti azt a tanulót, akinek az adott tanévben a tanulmányi átlageredménye közepes teljesítmény alatti vagy a megelőző tanévi átlageredményéhez képest legalább 1,1-es mértékű romlást mutat, és esetében komplex, rendszerszintű pedagógiai intézkedések alkalmazása válik szükségessé. A korai jelzőrendszer a köznevelésben részt vevő tanulók lemorzsolódásának, az iskolai rendszerből való kimaradásának megakadályozását, valamint a legalább középfokú végzettség, képzettség megszerzésének elérését célozza meg. Támogatja az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kompetenciák kialakítását és fejlesztését, a végzettség nélküli iskolaelhagyók arányának csökkentését, a képzettségi szint növelését, tehát az oktatás minőségének, hatékonyságának és eredményességének javítását célozza, melyhez a jogszabályi háttér megfelelő keretet biztosít arra, hogy a 2014-20-as időszak fejlesztései a szükséges irányokban elkezdődhessenek. A nemzeti köznevelésről szóló törvény meghatározza:

- Ingyenes és kötelező, mindenki számára hozzáférhető alapfokú és középfokú neveléshez, oktatáshoz való jog biztosítása az érettségi, illetve az első szakképesítés megszerzéséig, képzettségi szint emelése.
- A korábbi, széttagolt, helyi érdekeken és lehetőségeken alapuló, tartalmilag és követelményeit tekintve meghatározatlan oktatási rendszer helyett országos érdekek mentén, központilag fenntartott, irányított, tervezett, finanszírozott és ellenőrzött intézményhálózat.
- Meghatározza a tankötelezettség alanyait, időtartamát. Minden gyermek tanköteles (a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek és a menekültek, menedékkérelkérők is), a tankötelezettség korhatára 16 év. (Nem jelenti azt, hogy a tanuló a korhatár elérésével automatikusan kikerül az iskolai rendszerű oktatásból. A végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzését a koragyermekkori nevelés erősítése, korszerű pedagógiai módszerek szolgálják, a végzettség nélküli iskolaelhagyás szempontjából veszélyeztetett csoportok esetében – hátrányos helyzetű vagy sajátos nevelési igényű tanulók – célzott programok (képesség-kibontakoztató program, ösztöndíjprogramok, Arany János program) a végzettség nélküli iskolaelhagyók számára a Híd-program tankötelezettségi korhatáron túli eleme és második esély programok állnak rendelkezésre).
- A társadalmi leszakadás megakadályozása, az iskolai sikeresség elősegítése – kisgyermekkori nevelés megerősítése (kötelező óvodáztatás kiterjesztése), felzárkózást segítő oktatás-szervezés (differenciált fejlesztést segítő kiscsoportos foglalkozások), korrekciós megoldások (Híd-programok), tehetséggondozás.
- A különleges bánásmódot, pedagógiai odafigyelést igénylő csoportok meghatározását szolgáló definíciók alkalmazása (sajátos nevelési igény, szociális szempontból hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tehetséges gyermekek).
- A rendszer átjárhatóságának biztosítása: a szakiskolát végzettek évfolyam beszámítással kétéves programban tanulhatnak tovább érettségit adó képzésben.

- A köznevelés minőségének javítása: a pedagógiai tevékenység mérése, értékelése, pedagógiai-szakmai, törvényességi ellenőrzési és pedagógus minősítési rendszer működtetése.

Az EU egészségügyi stratégiája („Együtt az egészségért”) hozzájárul az Európa 2020 stratégia egészének hatékony végrehajtásához.

Az Európa 2020 stratégia azt hivatott elérni, hogy az EU olyan intelligens, fenntartható és inkluzív gazdasággá váljon, amely előmozdítja a növekedést – ennek egyik előfeltétele pedig a lakosság jó egészsége.

Az egészség már önmagában is érték, emellett pedig a gazdasági jólét előfeltétele is. Az egészségre eredményesen fordított kiadások előmozdíthatják a növekedést. Európának intelligensen kell beruháznia az egészségbe:

- Az egészségügyi rendszerekre fordított kiadásokat nem kell feltétlenül megsokszorozni, de intelligensebben kell azokat felhasználni.
- Be kell ruházni az emberek egészségébe, különösen az egészségvédelmi programokon keresztül.
- Az egyenlőtlenségek csökkentése és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem jegyében be kell ruházni az egészségbiztosításba.

A Befektetés az Egészségbe Európai Unió által elfogadott stratégia irányelvei:

1. A fenntartható egészségügyi rendszerbe való befektetés ötvözi az innovatív reformokat, amelyek a költséghatékonyság javítását célozzák.
2. Az emberi egészség mint humán tőkebefektetés elősegíti a lakosság általános egészségi állapotának javítását és megerősíti a foglalkoztathatóságot, ezáltal hatékonyabbá teheti az aktív foglalkoztatáspolitikákat.
3. Az egészség terén mutatkozó egyenlőtlenségek csökkentése érdekében tett befektetések hozzájárulnak a társadalmi kohézióhoz, és csökkentik a kirekesztést.
4. Az uniós pénzeszközök megfelelő támogatásával történő befektetés az egészségügybe.

Együtt az Egészségért Stratégiai Megközelítés az Európai Unióban 2008-2013 kimondja, hogy a demográfiai változások, beleértve a népesség elöregedését, megváltoztatják a betegségmintázatokat és új kihívások elé állítja az uniós egészségügyi rendszerek fenntarthatóságát. Az egészséges öregedés támogatása, az egész életen át tartó egészségmegőrzés, egészségfejlesztés ad alapot az egészség.

Az Együtt az Egészségért stratégia alapelvei:

1. Alapelv: A stratégiának közös érdekeken kell alapulnia

Az egészségpolitikának - mind a belső, mind a külső - egyértelmű értékeken kell alapulnia.

2. Alapelv: Az egészség a legnagyobb érték

Az egészség fontos az egyének és a társadalom jólétéhez, és egészséges népesség előfeltétele a gazdasági termelékenységnek és a jólétnek.

3. Alapelv: Egészség megjelenése minden szakpolitikában

A lakosság egészsége nem csupán az egészségpolitika kérdése, más szakpolitikai szabályozások is kulcsfontosságúak. (Regionális környezetvédelmi politika, dohánytermékek adóztatása, élelmiszerbiztonság, állategészségügy, stb.)

4. Alapelv: Az Európai Unió szerepének erősítése a globális egészségügyben

Az Unió képes egy magasabb szintű egészségi mutatók elérésére a polgárainál és segíteni ebben a más kontinensek lakóit is az állandó közös vezetésben a világ-egészségügy területén.

A kapcsolódó hazai jogszabályok

<i>Törvények</i>	
1959. évi IV. törvény	a Polgári Törvénykönyvről (Ptk.)
2011. évi CXCV. törvény	az államháztartásról
2006. évi V. törvény	a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról
2000. évi C. törvény	a számvitelről
2013. évi LXXVII. törvény	a felnőttképzésről
2011. évi CLV. törvény	a szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról
1997. évi CLIV. törvény	az egészségügyről
2003. évi XCII. törvény	az adózás rendjéről
2007. évi CLXXXI. törvény	a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról
2012. évi CCIV. törvény	Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről
2003. évi CXXV. törvény	az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
2011. évi CVIII. törvény	a közbeszerzésekről
2004. évi CXXXIV. törvény	a kutatás-fejlesztésről és a technológiai innovációról
2009. évi CXXII. törvény	a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről
1997. évi LXXVIII. törvény	az épített környezet alakításáról és védelméről
2011. évi CLXXXVII. törvény és a 2015. évi LXVI. törvény a módosításokról	a szakképzésről
2011. évi CXC. törvény	a nemzeti köznevelésről
1997. évi XXXI. törvény	a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
<i>Kormányrendeletek</i>	
272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet	a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről
368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet	az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról
249/2000 (XII. 24.)	az államháztartás szervezeti beszámolási és

Korm. rendelet	könyvvezetési kötelezettségeinek sajátosságairól
311/2007. (XI.17.) Korm. rendelet	a Kedvezményezett térségek besorolásáról
240/2006. (XI. 30.) Korm. rendelet	a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékéről
102/2006. (IV. 28.) Korm. rendelet	az Európai Unió által nyújtott egyes pénzügyi támogatások felhasználásával megvalósuló, és egyes nemzetközi megállapodások alapján finanszírozott programok monitoring rendszerének kialakításáról és működéséről
370/2011. (XII.31.) Korm. rendelet	a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről
37/2011 (III.22) Korm. rendelet	az EU-s versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről
393/2013. (XI. 12.) Korm. rendelet	a felnőttképzési tevékenység folytatásához szükséges engedélyezési eljárásra és követelményrendszere, a felnőttképzést folytató intézmények nyilvántartásának vezetésére, valamint a felnőttképzést folytató intézmények ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról
25/2016. (II. 25.) Korm. rendelet	az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről
253/1997. (XII.20) Korm. rendelet	az országos településrendezési és építési követelményekről (OTÉK)
326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet	Rendelete a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. Törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet és a 7/2014 (I.17.) a módosításról	rendelet és melléklete (NAT)
277/1997 (XII.22.) Korm. rendelet és a 346/2013 (IX.30.) a módosításról	a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról
Miniszeri rendeletek, utasítások	
48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet	a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet és a 20/2016	a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

(VIII.24.) rendelet a módosításról	
15/2013. EMMI rendelet és a 8/2014 (I.30.) rendelet a módosításról	a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
14/2014 (III.31.) NGM rendelet	a felnőttképzési tevékenység megkezdésének és folytatásának részletes szabályairól
15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet	a pedagógiai szakszolgálatokról
20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet	a nevelési-oktatási intézmények működéséről
346/2013 (IX.30.) Korm.rendelet	A pedagógus-továbbképzésről
17/2013 (III.1.) EMMI rendelet	a nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
46/1999. (XII.13.) OM rendelet	a Pedagógus-továbbképzési Akkreditációs Testületről
32/2012(X.8.) EMMI rendelet	a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

Európai Unió irányok, keretek

2000/43/EK tanácsi irányelv	a személyek közötti, faji- vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról
2002/C 163/01 tanácsi határozat	az egész életen át tartó tanulásról
1081/2006/EK rendelet	Az Európai Parlament és az Európai Unió Tanács 2006. július 5, az Európai Szociális Alapról és az 1784/1999 EK rendelet hatályon kívül helyezéséről
1720/2006/EK Európai Parlament és tanácsi határozat	az egész életen át tartó tanulás terén egy cselekvési program létrehozásáról
95/46/EK számú irányelv	Az Európai Parlament és a Tanács az egyénnek a személyes adatok feldolgozásával kapcsolatos védelméről és ezeknek az adatoknak a szabad áramlásáról
1982/2006/EK európai parlamenti és Tanácsi Határozat	az Európai Közösség kutatási, technológiafejlesztési és demonstrációs tevékenységekre vonatkozó hetedik keretprogramjáról (2007–2013)
452/2008/EK rendelet	az oktatással és az egész életen át tartó tanulóval kapcsolatos statisztikák előállításáról és kidolgozásáról
1357/2008/EK határozat	az egész életen át tartó tanulás terén egy cselekvési program létrehozásáról szóló 1720/2006/EK határozat módosításáról

Oktatás és képzés 2020
A Tanács következtetései (2009. május 12.) az oktatás és képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről („Oktatás és képzés 2020”)
A Tanács 2010. november 19-i következtetései a fenntartható fejlődést szolgáló oktatásról (2010/C 327/05)
A Tanács következtetései az oktatásnak és a képzésnek az Európa 2020 stratégia végrehajtásában játszott szerepéről (2011/C 70/01)
Gondoljuk újra az oktatást: beruházás a készségekbe a jobb társadalmi-gazdasági eredmények érdekében (COM(2012) 669) az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának
A Tanács 2012. november 26-i következtetései – Az oktatás és a képzés szerepe az Európa 2020 stratégiában – az oktatás és a képzés hozzájárulása a gazdasági fellendüléshez, a növekedéshez és a foglalkoztatáshoz (2012/C 393/02)
A Tanács következtetései az oktatásba és a képzésbe irányuló beruházásról – A „Gondoljuk újra az oktatást: beruházás a készségekbe a jobb társadalmi-gazdasági eredmények érdekében” című bizottsági közleményre és a 2013. évi éves növekedési jelentésre adott válasz (2013/C 64/06)

1.6.4 A projekt céljainak kapcsolódása a Széchenyi 2020 céljaihoz

A konstrukció egyik legfőbb célja a társadalmi felzárkózás érdekében, a területi különbségek csökkentése, a minőségi humán közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása.

A konstrukció másik fő célja a helyi esélyegyenlőségi programokban feltárt problémák komplex, a helyi közösségekre és erőforrásokra alapuló kezelését célzó területi hatókörű fejlesztési programok megvalósításának támogatása.

A konstrukció rész céljai

- I. A humán közszolgáltatások terén jelentkező szakemberhiány enyhítését szolgáló ösztönző programok megvalósítása
- II. A hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztathatóságra való felkészítésének, munkaerő-piaci eszközökben való részesedésének és munkaerő-piacon való megjelenésének elősegítése
- III. A helyi kisközösségek társadalom-szervező szerepének megerősítése
- IV. A vidék megtartó képességének erősítése, valamint az ezzel kapcsolatos disszemináció támogatása
- V. A kultúrák közötti párbeszéd erősítése

1.6.5 A projekt kapcsolódása a hazai és térségi fejlesztéspolitikához

A konstrukció céljaival az alábbi stratégiákhoz illeszkedik

A Humán közszolgáltatások területi differenciálásáról szóló 1709/2015. (X. 5.) Korm. Határozat

A kormányhatározat célul tűzi ki a közszolgáltatások hozzáférhetőségét az egész ország területén, illetve a többletszolgáltatások nyújtását az ország elmaradott részein. Ezen célok előmozdításához a Felhívás tevékenységei több módon kapcsolódnak. A projekt során javul a humán szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés és a területi differenciáltság.

Az Európa 2020 Stratégia

Az Európai Unió 10 évre szóló növekedési stratégiája három, egymást kölcsönösen megerősítő prioritást tart szem előtt: intelligens növekedés, fenntartható növekedés, inkluzív növekedés. A stratégia vonatkozó fő célkitűzései:

- Biztosítani kell, hogy a 20–64 évesek körében a foglalkoztatottság aránya elérje a 75%-ot
- A szegénység és társadalmi kirekesztettség kockázatának kitett lakosok számának 25%-os csökkentése, 20 millió ember kiemelése a szegénységből
- Cél az iskolából kimaradók arányának 10% alá csökkentése

Jelen konstrukció hozzájárul a célkitűzések eléréséhez: A megvalósuló programok olyan kompetenciákat fejlesztenek, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy a célcsoport alkalmassá váljon a képzésbe való bekerüléshez, illetve tanulmányaik befejezéséhez, így lehetőség nyílik a munkaerőpiacra való bekerülésükre, ezáltal csökkentve a szegénységet és a társadalmi kirekesztettséget.

Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia

A Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (MNTFS) kulcseleme a komplex megközelítés és az ágazatköziség: „A társadalmi-gazdasági problémák területi koncentrációjának kezeléséhez¹⁸ szakterületeken átívelő, átfogó megközelítésű programokra van szükség. A helyi szükségletekhez jobban igazodó, és a helyi társadalmat aktívabban bevonó célzott és komplex felzárkózási programok szükségesek egyrészt a leszakadófélben lévő, illetve tartósan rászoruló településeken, valamint az LHH program tapasztalatai alapján és megújításával a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben.”

Az MNTFS beavatkozási területei: Gyermekek jól-lét, oktatás, foglalkoztatás, képzés, egészségügy, lakhatás, területi felzárkózás, szemléletformálás, illetve az ezt célzó közösségformáló programokon keresztül az együttélés javítása.

„Egészséges Magyarországért 2014-2020” Egészségügyi Ágazati Stratégia

A stratégia specifikus népegészségügyi célkitűzései:

- a) A születéskor várható, egészségben eltöltött életevek növelése 2020-ra (EU-átlag elérése 2022-re).

¹⁸ Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II. 38. oldal

- b) A fizikai és mentális egészség egyéni és társadalmi értékének növelése.
- c) Egészségtudatos magatartás elősegítése, egyéni felelősségvállalás érvényesítése.
- d) A területi egészség-egyenlőtlenségek, illetve a születéskor várható élettartamban mutatkozó különbségek csökkentése.

Integrált területi program (ITP)

A területi különbségek csökkentéséhez járul hozzá a térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében. Elsődlegesen a megyei szintű közvetlen gazdaságfejlesztés irányait határozza meg. Az EFOP a humán tőke fejlesztésével kapcsolódik az ITP-k által felvázolt infrastrukturális fejlesztésekhez.

A Duna Régió Stratégia (DRS)

Jelen felhívás keretében megvalósuló fejlesztések támogatják és szolgálják a DRS-ben a makro-régió egyes területei közötti nagyfokú regionális fejlettségbeli különbségek felszámolására, lényeges mérséklésére meghatározott célok megvalósulását. A Duna Régió Stratégia 9. prioritásának (Az emberi erőforrásba és képességekbe való befektetés) beavatkozási területei kapcsán célul tűzi az elmaradott régiók, térségek versenyképes tudáshoz való hozzájárulásához. A felhívás ezen cél megvalósítását „a munkaerőben rejlő lehetőségek kiaknázása és a szegénység elleni küzdelem érdekében a Duna régió munkaerőpiacainak inkluzívabbá tétele” célkitűzésén keresztül támogatja.

Illeszkedés az operatív programokhoz

A konstrukció az 1. Prioritás tengely, 2. Beruházási prioritásának (A marginalizálódott közösségek – például a romák – társadalmi-gazdasági integrációja) 1.5 intézkedésén (Területi hátrányok felszámolását szolgáló komplex programok emberi erőforrást célzó beavatkozásai) keresztül kapcsolódik az **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programhoz** (EFOP).

A konstrukció továbbá segíti az EFOP-ban megfogalmazott társadalmi felzárkózáshoz való hozzájárulást szolgáló célok teljesülését, miszerint alapvető cél a kihasználatlan társadalmi erőforrások bevonása a társadalom fenntartásába, azaz a gyermekeket sújtó nélkülözés visszaszorítása, a tartós szegénységben élők, köztük a romák felzárkózása, a periférikus élethelyzetek megszüntetése, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű emberek alkalmassá tétele a munkaerő-piacon való megjelenésre és a munkaerő-piaci eszközökben való részvételre, a települések helyi megtartó képességének erősítése.

A konstrukció kapcsolódik továbbá 1. Prioritás tengely, 2. Beruházási prioritásának (A marginalizálódott közösségek – például a romák – társadalmi-gazdasági integrációja) 1.E azonosítóval jelzett, egyedi célkitűzéshez: „Periférikus élethelyzetek, valamint a leszakadást előidéző humán tényezők és szolgáltatáshiányok visszaszorítása”, amely célkitűzés kitér arra, hogy az 1. Prioritás tengely, 2. Beruházási prioritásának keretében támogatandó intézkedések, így az 1.5 intézkedés is, hozzájárul ahhoz, hogy „Végső soron javul a hátrányos helyzetű emberek, tartós szegénységben élők, romák foglalkoztatási helyzete, képzettségi foka, a szolgáltatásokhoz való hozzáférése.” Jelen konstrukció ezen egyedi célt a foglalkoztathatóság szempontjából fontos alap kompetenciák fejlesztésével, a tanulásra és a munka világába való visszatéréshez szükséges kompetenciák fejlesztésével, a munka és ismeretszerzés iránti motiváció felkeltésével és fenntartásával kívánja elérni.

A konstrukció emellett kapcsolódik az 1. Prioritás tengely. 3. Beruházási prioritásában (A megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat) megfogalmazott 1. F. egyedi célkitűzéshez: „Az egészségtudatosság növelése elsősorban a hátrányos helyzetű emberek és térségek tekintetében.” valamint az 1.10. egyedi célkitűzéshez: „Az intézményekben, szolgáltatások területén dolgozó humán erőforrás életpályájának javítása, dolgozói mobilitás”

A konstrukció a **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Programhoz** az 5. Prioritás tengely, 10. beruházási prioritás (A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása) „Álláskereső, különösen az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztathatóságának javítása hatékonyabb aktív eszközök segítségével” intézkedésén keresztül kapcsolódik. Jelen konstrukció támogatásával megvalósított, a foglalkoztathatóság szempontjából fontos kompetenciafejlesztési, továbbá a munkavállalás szempontjából fontos egyéb programokat elvégzők potenciálisan, sikeresen kapcsolódhatnak be a különböző szakmatanulási programokba vagy célzottan a munka világába visszavezető programokba.

Terület- és Településfejlesztési Operatív Programhoz való illeszkedés: A legfőbb kapcsolódási pontok a két operatív program között a foglalkoztathatóság és a foglalkoztatottság növelése, helyi közösségi programok megvalósítása és a leromlott városi területek rehabilitációja.

Az EFOP feladata a lakosság minél nagyobb részét alkalmassá tenni a munkavégzésre, mind képességeik, tudásuk, mind élethelyzetük, egészségük, szociális és társadalmi helyzetük fejlesztésével. Ehhez a TOP úgy tud kapcsolódni, hogy egyrészt megteremti helyben mindazon infrastrukturális feltételeket, amelyek segítik a helyi lakosságot abban, hogy a munkavállalásuk során javuljanak a számukra helyben elérhető közszolgáltatások. Másrészt a helyi gazdaság fejlesztése során javuljanak a munkavállalási esélyei, növekedjenek a helyi foglalkoztatottsági mutatók. A TOP ezáltal a helyi infrastrukturális és munkaerőpiaci feltételek fejlődéséhez járul hozzá, míg az EFOP a társadalom szövetét erősíti, így egymást erősítve tudnak eredményeket felmutatni.

A két operatív program egy ponton, a képzések, oktatás területén támogat olyan fejlesztéseket, melyek lehatárolása szükséges volt. A TOP 5. prioritásai támogatnak különböző típusú képzéseket, azonban ezek csak az iskolarendszeren kívüli, az iskolarendszertől kikerülő népesség munkaerő piaci elhelyezkedését segítő képzések, miközben az EFOP a munkaerő-piaciképzésekhez való hozzáféréshez szükséges alapkompenciák fejlesztéséhez kapcsolódó képzéseket támogatja.

Tervezett pályázatokhoz történő kapcsolódás

Sellye Város Önkormányzat 2016-2017 évben az alábbi táblázatban feltüntetett pályázatokat nyújtotta be Széchenyi 2020 keretében. A jelen fejlesztés tartalma egyértelműen lehatárolható a benyújtott pályázatoktól, a lehatárolás már a projekt előkészítés során megtörtént. A megvalósítás során kiemelt figyelmet fordítunk a dokumentált lehatárolásra.

A fejlesztés GINOP pályázatokhoz nem kapcsolódik.

15. táblázat: Sellye Város Önkormányzat által 2016-17 évben beadott pályázatok

Pályázati kódszám / Igénylésazonosító	Kiírás	Megnevezés	Összköltség, Ft	Igényt támogatás, Ft
TOP-3.1.1-15-BA1-20016-0012	TOP-3.1.1-15 Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	Nyeregbe az Ormánságban	175 768 197	175 768 197
TOP-1.4.1-15-BA1-2016-00013.	TOP-1.4.1-15 A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével	"Hátrányból előnyt: Ormánsági Tücsök Óvoda ellátási színvonalának emelése gyermekeink hátrányos helyzetének csökkentése érdekében	400 000 000	400 000 000
TOP-2.1.2-15-BA1-2016-00002	TOP-2.1.2-15 Zöld város kialakítása	Élhetőbb, szebb, zöldebb város megteremtése az Ormánság szívében	479 407 220	479 407 220
TOP-2.1.1-15-BA1-2016-00003	TOP-2.1.1-15 Barnamezős területek rehabilitációja	Helyi ellátás, szolgáltatás, életminőség javítása az Ormánságban	800 000 000	800 000 000
TOP-1.2.1-15-BA1-2016-00005	TOP-1.2.1-15 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	Sellye és Konzorciumi Partnereinek együttműködésén alapuló "Kincsek között élünk" című turisztikai vonzerőfejlesztés előnyökön és újszerű elemeken alapuló turisztikai programcsomagok létrehozásával	299 500 000	299 500 000
TOP-4.2.1-15-BA1-2016-00019.	Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	Sellye Család- és Gyermekejóléti Központ infrastruktúrájának fejlesztése	143 064 230	143 064 230
TOP-3.2.1-15-BA1-2016-00005.	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	A sellyei alpfokú oktatási intézményhez kapcsolódó épület energetikai korszerűsítése (Sportcsarnok)	155 189 174	155 189 174
TOP-3.2.2-15-BA1-2016	Szilárd biomassza fűtőmű és kapcsolódó hőrendszer létesítése	Szilárd biomassza alapú fűtőmű és kapcsolódó hőrendszer létesítése Sellyén	283 657 750	283 657 750
EFOP-1.4.2-16-2016-00018.	Integrált térségi gyermekprogramok	Integrált térségi gyermekprogramok Sellye járásban	499 954 164	499 954 164
EFOP-3.9.2-16	Humán kapacitások fejlesztése térségi szemléletben	Humán kapacitások fejlesztése az Ormánság szívében	249.836.595	249.836.595

2. A PROJEKT CÉLJAI ÉS TEVÉKENYSÉGEIA PROJEKT CÉLJAINAK MEGHATÁROZÁSA

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP) „Együttműködő társadalom” – 1. prioritási tengely az alábbi tematikus célokat fedi le:

- Az aktív befogadás, többek között az esélyteremtés és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében
- A marginalizálódott közösségek – különösen a romák körében – társadalmi-gazdasági integrációja
- A megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat
- A foglalkoztatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében a társadalmi vállalkozói szellem, a társadalmi vállalkozásokba történő szakmai integráció és a szociális és szolidáris gazdaság előmozdítása
- hozzájárulás a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiák megvalósításához

Jelen Felhívás általános célja, az EFOP 1. prioritáshoz célkitűzéseihez kapcsolódóan, a települési helyi esélyegyenlőségi programokban (HEP)¹⁹, az esélyegyenlőségi célcsoportok helyzetének javítása érdekében tervezett intézkedések megvalósításának támogatása, kiegészítve, illetve megerősítve az egyéb humán ágazati fejlesztési programok által megfogalmazott célok elérését is. Jelen Felhívás lehetőséget biztosít a prioritási tengely által biztosított eszközök, komplex módon történő alkalmazására. A komplex megközelítés hatékony, a társadalmi felzárkózást erősítő beavatkozásokat tesz lehetővé. Jelen Felhívás komplex módon nyújt lehetőséget, a helyi szükségleteken és igényeken alapuló, a helyi közösségek által kialakított, a helyi társadalom fejlődését szolgáló szolgáltatások bevezetésére, fejlesztésére, a közszolgáltatások elérésére.

Kiemelt célja a kulturális- és társadalmi tőke, továbbá az egyéni és közösségi cselekvőképesség fejlesztése, amelynek eredményeként az egyes térségekben, településeken, településrészekben élők fel- és megismerik településük emberi, szellemi, tárgyi, környezeti értékeit, tudatosulnak bennük saját személyes és szűkebb közösségük emberi, tudás- és képességbéli értékei és alkalmassá válnak a környezetükben és önmagunkban rejlő erőforrások fejlesztési, fejlődési célú tudatos alkalmazására. A területileg differenciált, komplex humán közszolgáltatás-fejlesztés révén a beavatkozások hozzájárulnak a szolgáltatáshiányos térségek számának csökkentéséhez, a valós helyi problémákra reagálva, célzott szolgáltatási eszközök bevezetése útján adnak választ a területi kapacitáshiányokból adódó problémákra. A területi egyenlőtlenségek csökkentésére, így módon a társadalmi felzárkózás feltételeinek javítására irányuló eszközök, ezen eszközök adott területi problémákhoz igazodó, megfelelő kombinációja, a különböző területi kiegyenlítést szolgáló intézkedések összehangolása segítségével járul hozzá az adott területeken az elmaradott és

¹⁹ 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról 31.§

szolgáltatáshiányos területek felzárkóztatásához. A beavatkozások építenek az ágazati programok már megvalósult, és várható eredményeire, összhangban állnak az egyes terület- és településfejlesztési programokkal, és kapcsolódnak az infrastrukturális fejlesztésekhez, továbbá szoros kapcsolatban állnak a helyi esélyegyenlőségi programokban, mint a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II. helyi szintű dokumentumaiban foglaltakkal.

A konstrukció által megfogalmazott alapvető célok

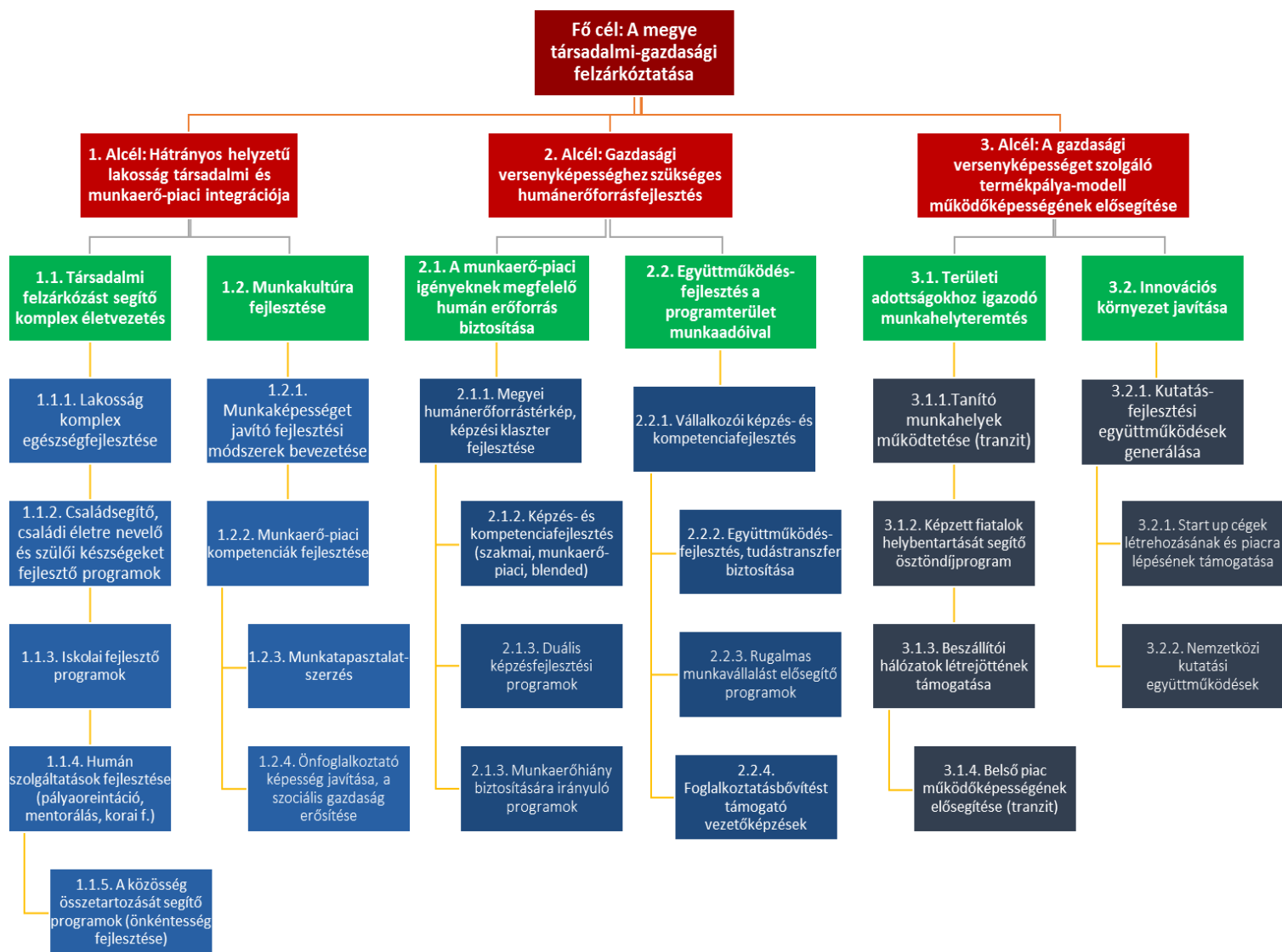
A konstrukció egyik legfőbb célja a társadalmi felzárkózás érdekében, a területi különbségek csökkentése, a minőségi humán közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása.

A konstrukció másik fő célja a helyi esélyegyenlőségi programokban feltárt problémák komplex, a helyi közösségekre és erőforrásokra alapuló kezelését célzó területi hatókörű fejlesztési programok megvalósításának támogatása.

A konstrukció rész céljai

- I. A humán közszolgáltatások terén jelentkező szakemberhiány enyhítését szolgáló ösztönző programok megvalósítása
- II. A hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztathatóságra való felkészítésének, munkaerő-piaci eszközökben való részesedésének és munkaerő-piacon való megjelenésének elősegítése
- III. A helyi kisközösségek társadalom-szervező szerepének megerősítése
- IV. A vidék megtartó képességének erősítése, valamint az ezzel kapcsolatos disszemináció támogatása
- V. A kultúrák közötti párbeszéd erősítése

Hosszú távon céljaink az alábbiak szerint foglaljuk össze:

2.2 A FEJLESZTÉSEK CÉLCSOPORTJAI, AZ ÉRINTETTEK KÖRE, A FEJLESZTÉSEK HATÁSTERÜLETE

A célcsoport kiválasztásának módszertana

Az előkészítés során azon szakmai szereplők bevonása történt meg, akik a Felhívás által meghatározott célok/részcélok területén dolgoznak a Sellyei járásban.

- Az első beszélgetések a probléma felvetéssel kezdődtek, melyek során egyértelműen lehatárolhatóvá váltak az érintett célcsoportok is.
- A humán közszolgáltatásban dolgozó helyi szakemberek (pl. önkormányzati, hivatali alkalmazottak, családsegítők, óvónők, védőnők, pedagógusok, egészségügyi és szociális szolgáltatók) évek óta együtt dolgoznak és kapcsolatban állnak egymással, azonban a mostani program lehetőséget ad számukra a közös gondolkodásra és a közös szakmai célok megfogalmazására is. Ez pedig a településméretből adódó társadalmi hátrányok komplex megközelítéssel történő csökkentése a helyi igények figyelembevételével.
- A közösségi tervezés elveinek megfelelően szélesebb körben mértük fel a szükségleteket, ezáltal egyeztetéseket kezdeményeztünk a helyi nemzetiségek, etnikumok és kisközösségek, továbbá a munkáltatók és munkaügyi hivatal foglalkoztatási osztályának képviselőivel.
- Ezt követően a részcélok lebontásával a célokhoz rendeltük a célcsoportokat.

A Felhívás által meghatározott támogatható tevékenységek alapján konkretizálásra kerültek azok a kiemelt célcsoportok – külön figyelmet fordítva a hátrányos helyzetűekre – melyek bevonásán keresztül megvalósulhat a Sellyei járás felzárkóztatása, humán szolgáltatásainak fejlesztése.

Célcsoport, az érintettek köre

Mivel a konstrukció kiemelt célcsoportja egyrészt a hátrányos helyzetű, aktív korú lakosság és a fiatalok lakosság, támogatási igényünkben sincs ez másként. Térségünk túlélését és jövőjét jelenti, hogy ezek a társadalmi rétegek megtalálják azokat a területeket, ahol életük kiteljesedhet, ahol az egyéni fejlődést a közjó és a közösség fejlődése követi. Az oktatási környezetben lévő célcsoportok számára fontos egy 21. századi tudásanyag átadása, de önmagában nem elegendő. **Fontos a család bevonása, a családi életre való nevelés támogatása.** A magánszemélyek társadalomért érzett felelősségét növeli, ha a helyi ügyek, a helyi közigazgatás területén szintén magukénak érezhetik a feladatokat. Így **a helyi közszolgáltatásban dolgozók, illetve a potenciális alkalmazottak is kiemelt célcsoportjai projektünknek,** továbbá a társadalmi együttélés, felzárkózás, közösségfejlesztés tekintetében célcsoportként jelenik meg **a projekt hatóterületén élő teljes lakosság illetve a helyi kisközösségek.** A Sellyei járás határmentisége pedig egyértelműen, adottságként magában hordozza, hogy célcsoportként jelenjenek meg a **nemzetiségek,** a halmozottan hátrányos helyzetből adódóan pedig az **etnikumok, főként a roma lakosság.**

A következőkben ezeknek a változóknak a mentén - korösszetétel, nemzetiségek, iskolázottság, és foglalkoztatás - kívánjuk jellemezni és számszerűsíteni az adott célcsoportot, azaz a projekt hatóterületén élő teljes lakosságot, továbbá azonosítani az egyéb célcsoportokat (helyi közszolgáltatásban dolgozók, nemzetiségek, kisközösségek).

Célcsoport korösszetétele

A helyzetelemzésben már említettük, hogy a Sellyei járás korszerkezetére az öregedés jellemző, amely a fiatal lakosság arányának csökkenésével, valamint az idős népesség számának növekedésével magyarázható. Az idős korúak helyzetét, és arányának növekedését a következőkben részletesebben is ismertetjük, nemek szerinti bontásban.

16. táblázat: Idős korúak létszáma – nemek szerinti, és területi bontásban - KSH területi statisztikák

	Terület	2011	2012	2013	2014	2015
Állandó népesség, idős korú nők összesen (fő)	Dél-Dunántúl	500876	497919	495169	492370	489132
	Baranya megye	206891	205826	204891	203984	202854
	Sellye járás	7756	7683	7591	7568	7511
Állandó népesség, idős korú férfiak összesen (fő)	Dél-Dunántúl	461263	459068	457193	455088	452458
	Baranya megye	189501	188588	188026	187326	186377
	Sellye járás	7630	7572	7523	7477	7418

Az állandó népességszámot tekintve mind a nők, mind a férfiak aránya folyamatos fogyást mutat, mind regionális, mind megyei, mind járási szinten. Regionális szinten 2011-2015 között nők esetében a 2,3%, a férfiak esetében 1,9% volt a fogyás mértéke, míg járási szinten ezek az arányok jelentősen magasabbak: nőknél 3,1%, férfiaknál 2,8%.

17. táblázat: Idős korú nőkre vonatkozó statisztikai adatok - KSH területi statisztikák

Idős korú nők	Terület	2011	2012	2013	2014	2015
Állandó népességből a nők összlétszámához viszonyítva a 60-64 éves nők arány (%)	Dél-Dunántúl	7,1%	7,2%	7,3%	7,7%	8,0%
	Baranya megye	6,8%	6,9%	7,1%	7,4%	7,7%
	Sellye járás	6,1%	6,5%	6,3%	6,7%	7,0%
Állandó népességből a nők összlétszámához viszonyítva a 65-X éves nők aránya (%)	Dél-Dunántúl	20,3%	20,6%	21,0%	21,5%	22,0%
	Baranya megye	20,0%	20,3%	20,6%	21,1%	21,5%
	Sellye járás	17,3%	17,4%	17,7%	18,0%	18,4%
Öregségi nyugdíjban részesülő nők arány az állandó népességből a nők összlétszámához viszonyítva (%)	Dél-Dunántúl	22,4%	23,2%	23,9%	24,1%	24,4%
	Baranya megye	22,0%	22,7%	23,4%	23,6%	23,9%
	Sellye járás	17,2%	17,7%	18,2%	18,3%	18,6%

Fentiekén túl a KSH adatbázisból az alábbi korcsoportokra vonatkozó bontás nyerhető ki, emiatt az aktív korú lakosságot és a fiatalok lakosságot, mint ugyancsak kiemelt célcsoportokat az alábbiak szerint tudjuk számszerűsíteni (forrás: <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp>):

18. táblázat: Az aktív korú népességszám az érintett településeken

Állandó népességből a 18-60 évesek száma (fő)					2840
Állandó népességből a 18-60 éves nők száma (fő)					
Baksa	Drávafok	Drávasztára	Magyarmecske	Sellye	Összesen
240	154	104	113	789	1400
Állandó népességből a 18-60 éves férfiak száma (fő)					
Baksa	Drávafok	Drávasztára	Magyarmecske	Sellye	Összesen
246	154	133	91	816	1440

19. táblázat: A fiatalok népességszám az érintett településeken

Állandó népességből a 15-29 évesek száma (fő)					851
Állandó népességből a 15-29 éves nők száma (fő)					
Baksa	Drávafok	Drávasztára	Magyarmecske	Sellye	Összesen
80	51	33	47	209	420
Állandó népességből a 15-29 éves férfiak száma (fő)					
Baksa	Drávafok	Drávasztára	Magyarmecske	Sellye	Összesen
76	50	39	28	238	431

Iskolai végzettség

A járás egészét tekintve elmondható, hogy képzettségi adatai a megyén belül a legkedvezőtlenebbek, azonban az átlag a települések közötti különbségeket elfedi. Egyes településeken (pl. Ózdfalun, Piskón, Drávakeresztúron) kiugróan magas azok aránya, akik az általános iskola első nyolc osztályát sem végezték el (rendre 7,1%, 5,4%, 4,1%), de szinte minden településen az országos átlagnál magasabb (kivételt csak Kisszentmárton, Kákics, Drávafok, Baksa és Sellye képez). A 2011. évi népszámlálás adatai alapján Sellye lakosságának képzettségi, végzettségi mutatói minden tekintetben kedvezőbbek a járási adatoknál, azonban a megyei, regionális és országos mutatóktól elmaradnak.

Foglalkoztatás

Regionális és országos szinten a KSH adatai alapján a foglalkoztatás aránya 2009 és 2016 között folyamatos emelkedést mutat, a Dél-Dunántúli régióban 45,7%-ról 53,9%-ra, Baranya megyében pedig 46,3%-ról 55%-ra nőtt. Ez a kilenc százalékpont körüli emelkedés nagyjából megegyezik az országos átlaggal (2009: 48,8% - 2016: 58%). Mint azt korábban említettük azonban ezekben az adatokban a közfoglalkoztatás jelensége erősen torzít.

Sellyéről 2011-es adatok állnak a rendelkezésünkre, ekkor 1072 fő volt foglalkoztatott, amely a teljes népesség 40,5%-át teszi ki. Ez az érték magasabb a megyei és az országos átlagnál is,

a járási átlagot (32,1%) pedig messze meghaladja. A foglalkoztatottság tekintetében ismét kirajzolódik Sellye és a járás egésze közti nagyarányú eltérés, a járás Baranya megyében a legkedvezőtlenebb értékkel rendelkezik.

A foglalkoztatottak nemek közötti megoszlását is megvizsgálva megállapítható, hogy nagyobb hányadukat a férfiak teszik ki (52,1%). Ez a tendencia országos és régiós szinten is, ugyanakkor a megye és a járás területén jelentős egyenlőtlenséget tapasztalhatunk a nők hátrányára (járási szinten 2014-es adat szerint: 43,1% szemben a férfiak 56,9%-ával).

Munkanélküliség

A munkanélküliségi adatok 2001 és 2011 között jelentősen emelkedtek mind országos mind térségi szinten, s ez alól Sellye és járástérsége sem képezett kivételt. A 2011-es népszámláláskor a városban 180 főt tartottak nyilván munkanélküliként, amely a lakosság 6,5%-át tette ki. A munkanélküliek között fele-fele arányban találunk férfiakat és nőket.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a 2014. év végén, Sellyén 144 nyilvántartott álláskereső volt, amely a munkavállalási korú népesség 7,1%-át tette ki. Ez az arány meghaladja az országos és megyei átlagot, s éppen megegyezik a regionálissal.

20. táblázat: Álláskeresők átlagos létszáma az érintett településeken

Álláskeresők átlagos létszáma - 2017. január	Baranya megye	Sellyei járás	Sellye	Baksa	Dráva-fok	Dráva-sztára	Magyar mecske
Munka-vállaló korúak (15-64 évesek) létszáma	246 874	9 379	1 720	517	325	246	216
Ellátásban nem részesülő álláskeresők száma zárónapon	7 139	507	87	13	13	14	10
Álláskeresői ellátásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	2 406	111	8	4	6	4	3
Foglalkoztatás helyettesítő támogatásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	4 415	363	28	21	11	15	11
Regisztrált álláskeresők száma zárónapon	13 960	981	123	38	30	33	24
Nyilvántartott álláskeresők relatív mutatója	5,65%	10,46%	7,15%	7,35%	9,23%	13,41%	10,88%

A települési szintű adatok azt mutatják, hogy az álláskereső aránya Drávasztára esetében a legmagasabb, de a vizsgált települések mindegyikében messze meghaladja a megyei átlagot. Ugyanakkor a közfoglalkoztatási ráta minden település esetében meghaladja az 50%-ot, sőt a kisebb települések körében 60% felett van, ami a megyei átlaghoz képest magasnak mondható. Ugyanakkor ez két további problémára hívja fel a figyelmet: egyrészt minden a konzorciumban résztvevő község esetében elmondható, hogy az önkormányzat a legnagyobb helyi foglalkoztató, másrészt a közfoglalkoztatottak számának folyamatos növekedése arra is felhívja a figyelmet, hogy a munkaerő piacon való elhelyezkedés esélyei egyre kedvezőlenebbek. (Forrás: <http://kozfoglalkoztatas.bm.hu/>).

A helyi közszolgáltatásban dolgozók

A konzorciumi tagok településein a közszolgáltatásban dolgozók létszámát jelen tanulmány 1. számú mellékletében mutatjuk be számszerűsítve.

A projekt célcsoportját elsősorban az alábbi közszolgáltatások, illetve a közszolgáltatásokban dolgozók képezik:

- konzorciumi partner önkormányzatok és önkormányzati hivatalok dolgozói,
- konzorciumi partner önkormányzatok által fenntartott kulturális, közművelődési intézmények dolgozói,
- konzorciumi partner önkormányzatok által működtetett egészségügyi (védőnői) szakfeladat dolgozói;
- konzorciumi partner önkormányzatok által működtetett nevelési intézmények dolgozói,
- a térségben működő család- és gyermekjóléti szolgálat és központ dolgozói,
- „Az Ormánság Egészségéért” Nonprofit Kft., mint az egészségügyi alapellátást biztosító intézmény alkalmazottai.

A térség társadalmi és gazdasági problémáiból, valamint a közszolgáltatások helyzetéből egyértelműen következik mind az intézményfejlesztés, szervezetfejlesztés szükségessége, mind az itt dolgozó szakemberek képzése, továbbképzése. Éppen emiatt jelen projekt keretében 5 intézményt érintően történik meg szervezetfejlesztés és 10 fő vesz részt szervezetfejlesztéshez kapcsolódó stratégiaalkotás és rendszerszemléletű fejlesztés témájú képzésen.

Nemzetiségek, etnikumok

Sellyén a 2011-es népszámlálás során **a népesség 12,5%-a (349 fő) vallotta magát** a nemzetiség, az anyanyelv, a családi, baráti közösségekben használt nyelv legalább egyike alapján **valamely hazai nemzetiséghez tartozónak**, amely arányában elmarad a járási (27%) és kis mértékben a megyei (13,7) átlagtól. **Sellyén a hazai nemzetiséghez tartozók 62,2%-a horvát, 25,5%-a cigány etnikumú, 9,5%-a német volt a legutóbbi népszámlálás adatai alapján.**

A nemzetiségi kötődésük számát a település teljes lakosságához viszonyítva, Sellyén a lakosság 7,8%-a horvát, 3,2%-a roma etnikum, míg 1,2 %-a német nemzetiséghez tartozik. Ennek a három nemzetiségnek a jelenléte dominál a járás többi településeinél is, bár arányuk jelentős eltéréseket mutat.

A 2001-es népszámlálás óta eltelt időszak alatt a Sellyén a roma népesség össznépességhez viszonyított aránya megnőtt (1,4%-ról 3,2 %-ra), a horvátoké pedig kismértékben csökkent (8,5%-ról 7,5%-ra).

A járás határmentiségéből adódóan jellemző a horvát kisebbség jelenléte, Drávasztárán, Drávafokon és Baksán is élnek horvát nemzetiségű lakosok.

Helyben működő kisközösségek

Jelen tanulmány 1.2 fejezetében részletesen, településenként ismertettük a helyben működő közösségeket, civil szervezeteket, melyek szintén elsődleges célcsoportját alkotják a tervezett fejlesztéseknek.

2.3 AZ ELÉRENDŐ CÉLOKHOZ SZÜKSÉGES TEVÉKENYSÉGEK BEMUTATÁSA

A **projekt előkészítése** során számtalan fejlesztési ötlet fogalmazódott meg az egyeztetéseken. Ezek közül sokszor nehéz volt választani, ebben az alábbi **módszertani lépések** voltak segítségünkre:

1. elsőként a potenciális partnerek számára tájékoztatás történt a pályázati lehetőségről, a megvalósítható feladatokról és potenciális programról;
2. következő fordulókat szerveztünk, melyek alkalmával az érintettek elmondhatták egymás előtt a tevékenységi területükön tapasztalt problémákat és elképzeléseiket ezek megoldására;
3. ezt követően minden elképzelés összegyűjtése történt meg folyamatosan frissítve az újabb ötletekkel;
4. majd témakörönként rendszereztük az elképzeléseket csoportokat alkotva;
5. az ötleteket egyenként megfeleltettük a pályázati felhívás 3. fejezetében szereplő tevékenységeknek továbbá az elszámolható költségeknek;
6. az ötleteket vizsgáltuk abból a szempontból, hogy milyen más fejlesztésekhez kapcsolódnak (pl. TOP projektek), illetve lehatároltuk az érintettek által tervezett más projektektől (pl. más EFOP pályázattól);
7. amely ötletek nem feleltek meg átgondolást követően sem a pályázati felhívás előírásainak, azok kikerültek a további folyamatból;
8. a rendszerezett fennmaradó ötleteket megvizsgáltuk megvalósíthatóság szempontjából;
9. prioritást élveztek azok az elképzelések, melyek a hátrányos helyzetű célcsoportokkal kívántak foglalkozni;
10. végül a költségvetési korlátok és a projekt költségek vizsgálata történt meg.

A fentiek alapján végül kialakult a konzorciumi partnerek köre, illetve a térség fejlesztését leginkább szolgáló szakmai tartalom.

21. táblázat: A konzorciumi tagok, illetve a közöttük kialakult forrásallokáció

Konzorciumi tag	Ft	Arány
Sellye Város Önkormányzat	170 097 910	68,09%
Baksa Község Önkormányzata	15 463 560	6,19%
Drávafok Község Önkormányzata	28 231 750	11,30%
Drávasztára Község Önkormányzata	10 293 076	4,12%
Magyarmecske Község Önkormányzata	8 075 634	3,23%
Baksa Térségi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat	17 658 030	7,07%
Összesen	249 819 960	100,00%

A projektben megvalósuló szakmai tartalom konzorciumi tagonként kerül bemutatásra, minden egyes konkrét tevékenység esetén megjelölésre kerül a Felhívás szerinti kötelező tevékenységekkel való megfeleltetés.

Önállóan támogatható tevékenységek

I. A PROJEKT SZAKMAI MEGVALÓSÍTÁSA

1. A humán közszolgáltatások szakember-ellátottságának fejlesztését szolgáló ösztönző programok megvalósítása

- a) Az igényfelmérés részeként beazonosításra került és megfelelően alátámasztott szakemberhiány, szaktudás hiány enyhítését szolgáló tevékenységek megvalósítása.

Beazonosított szakemberhiány	fő	partner/település és intézménye
Általános hivatali ügyintéző	1	Baksa Önkormányzat
Közművelődési szakember (közösségszervező)	1	Drávafok Önkormányzat
Államháztartási mérlegképes könyvelő	1	Drávafok Önkormányzat
CSVSZ védőnő	1	Drávafok Önkormányzat
Fejlesztőpedagógus	2	Sellye Ormánsági Tücsök Óvoda
Gyógytornász	1	Sellye Ormánsági Tücsök Óvoda
Logopédus	1	Sellye Ormánsági Tücsök Óvoda
Gyógypedagógus	1	Sellye Ormánsági Tücsök Óvoda
Közművelődési szakember (közösségszervező)	2	Sellye Művelődési Ház
Államháztartási mérlegképes könyvelő	1	Sellye Közös Önkormányzati Hivatal
HR munkatárs	1	Sellye Közös Önkormányzati Hivatal
Családsegítő asszisztens	2	Sellye Család- és Gyermekjóléti Kp.
Családsegítő asszisztens	1	Baksa Térségi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

A projekt előkészítésének szakaszában felmérték a települések, hogy mely területen mutatkozik szakember hiány a humán közszolgáltatásban. A fenti táblázatban a félkövér betűvel jelölt **szakemberek képzése** valósul meg az EFOP-3.9.2-16 (párhuzamosan futó) projekt keretében, az **érintett konzorciumi tag gondozásában**.

Ennek megfelelően a konzorciumi tagok közül **Sellye Város Önkormányzat** és **Baksa Község Önkormányzata** a pályázat keretében és eredményeképpen a következő munkakörökben fog további **5 főt foglalkoztatni**:

- 1 fő közösségszervező	Sellye
- 1 fő HR munkatárs	Sellye
- 2 fő családsegítő asszisztens	Sellye
- 1 fő hivatali ügyintéző	Baksa

A szakemberhiány további részletesebb felmérése és folyamatos frissítése is megtörténik a projekt megvalósítása során a konzorciumi tag települések intézményeinél, melyre 1.200.000 Ft megbízási díjat és 237.600 Ft járulékot kívánunk elszámolni a konzorciumvezető **Sellye Város Önkormányzat** költségvetésében. A projekt előkészítési szakaszában ugyan történt egy előzetes intézményi felmérés, azonban a tapasztalatok azt mutatják, hogy ezt a munkát érdemes frissíteni más (nem adatbekérési) módszerrel felülvizsgálni, elemezni és végigvinni a projekt megvalósítása alatt, továbbá egyben kezelni a párhuzamosan megvalósuló 5 db szervezetfejlesztéssel is.

b) Helyi emberi erőforrás fejlesztési terv megvalósítása

Sellye Város Önkormányzat

A humán közszolgáltatásban - egészségügyben - dolgozó szakemberek ismereteinek fejlesztése, aktualizálása

Korszerű szoptatási ismeretek - 20 órás tanfolyam – 4 fő részvételével

Tanfolyamunkat szülész- gyermek- és házi orvosoknak, védőnőknek, szülésznőknek, csecsemőápolóknak, düláknak, dietetikusoknak, gyógyszerészeknek, biológia és egészségtan tanároknak ajánljuk. A képzés az alábbi témaköröket érinti:

1. A szoptatás jelentősége
2. Anya és csecsemő egysége
3. Hogyan működik az emlő?
4. A csecsemő szükségletei
5. Kommunikációs gyakorlatok
6. A szoptatott csecsemő fejlődése
7. Helyes és helytelen mellrehelyezés – gyakorlat
8. Elégtelen tejtermelés („nem elég a tej”)
9. Helyzet gyakorlatok
10. A második félév – Hogyan segítjük az anyát a hatodik hónap után?
11. Gyakori szoptatási problémák – interaktív problémamegoldás esettanulmányokon keresztül
12. Fejés, anyatejtárolás

13. Amiről még nem beszéltünk - kötetlen kérdezz-felelek

14. Vizsgateszt

Baba/csecsemő-masszázs - 8 órás tanfolyam – 2 fő részvételével

Az újszülött kortól kisgyermek korig alkalmazható technikákkal gyermekeink szervezetének kiegyensúlyozott működését segíthetjük elő, lelki stabilitást biztosíthatunk számukra és hozzájárulhatunk immunrendszerük megfelelő kifejlődéséhez és megerősödéséhez.

Tanfolyamunkat azoknak ajánljuk, akik az egészséges életre nevelést már a legújabb generációknál szeretnék elkezdni, valamint kellő türelmet, nyugalmat és odaadást éreznek, hogy a szülőkkel együtt részt vegyenek a legapróbbak mindennapi életritmusának kialakításában. Továbbá azoknak a szülőknek, akik szeretnék gyermekükkel szorosabb kapcsolatot kialakítani.

A babamasszázs tanfolyam főbb témái:

1. Az újszülött és kisgyermek kor testi és lelki sajátosságai
2. Babamasszázs technikák
3. A masszázs ideje, hatásai, indikációk, kontraindikációk
4. Gyakorlati tanácsok
5. Írásbeli és gyakorlati vizsga

Szakemberek kompetencia fejlesztése és szolgáltatásfejlesztés a humán közszolgáltatás területén (2*30 órás képzés)

Szakemberek kompetenciafejlesztése (30 óra) – 10 fő részvételével

1. nap: Mentorok és közösség-szervezők képzése, felkészítése a tanácsadásra

A képzés segíti eligazodni a különböző fejlesztési formák között, megismerve mindegyik forma jellegzetességeit, előnyeit és kereteit, a módszer nyújtotta lehetőségeket. Kitérünk a tanácsadás jellemzőire, egy tanácsadási folyamat felépítésére, megtervezésére, véghezvitelének feltételeire, lezárására.

2. nap: Kommunikációs kompetenciák fejlesztése

A tréningen részt vevő szakemberek különböző kommunikációs helyzetekben próbálhatják ki magukat, visszajelzést kapnak a saját kommunikációs kompetenciáikra vonatkozóan. A tréning gyakorlat orientált, szituációs gyakorlatokon keresztül, páros és kiscsoportos gyakorlatokon keresztül fejleszti a résztvevők szóbeli kommunikációs kompetenciáit.

3. nap: Facilitátori készségek fejlesztése, csoportdinamikai ismeretek, csoportvezetési képesség fejlesztése.

A tréning során a szakemberek megszerzik a csoportok hatékony vezetéséhez szükséges csoportdinamikai alapismereteket, megismerkednek a különböző moderációs modellekkel és elméletekkel és saját élményű tanuláson keresztül maguk is kipróbálják, hogy melyik módszer hogyan működik. A résztvevőknek lehetőségük lesz egy-egy rövid blokk erejéig kipróbálni magukat a nagy csoport előtt is. A tréningen szót ejtünk a vizuális facilitáció erejéről, illetve a térhasználat, proxemika adta lehetőségekről is.

Szolgáltatásfejlesztés a humán közszolgáltatások terén (30 óra) – 10 fő részvételével

1. nap: Szolgáltatásfejlesztés kreatív módszerekkel

A képzés abban nyújt segítséget, hogy olyan kreatív gondolkodási és tervezési módszereket tanít a résztvevőknek, melyekkel később önállóan is képesek lesznek fejleszteni a saját szolgáltatásaikat. Már a tréningen elkezdődik a folyamat azzal, hogy konkrét példákon keresztül, konkrét, meglévő szolgáltatások bővítésére keresnek megvalósítható ötleteket a résztvevők. Így a szolgáltatásfejlesztés közvetlenül is megvalósul, és az ismertett módszereket is begyakorolják a résztvevők.

2. nap: Módszertani megújulás

Meglévő szolgáltatások fejlesztése új módszerek elsajátításán keresztül. Például: élmény alapú foglalkozások, mentoring, coaching, szupervízió. A résztvevők közös munkával dolgozzák ki a tréningen azokat a szolgáltatási formákat, melyekkel a portfóliójukat képesek megújítani. Megismerkednek az ehhez szükséges módszertan alapokkal, saját élményen keresztül megtapasztalják a módszerek előnyeit és kereteit. Részt vesznek szimulált coaching ülésen, készítenek mentori munkát segítő kérdőívet és folyamatleírást, közösen kialakítják a szupervízió kereteit, valamint megtapasztalják, milyen lehetőségek rejlenek az élmény alapú foglalkozásokban.

3. nap: Stratégiaalkotás, tervezés, elemzési módszerek a működésben

A tréningen a résztvevők megtanulják, hogy mi a különbség a stratégiai és a taktikai terv között, valamint mintákat és módszereket kapnak arra, hogyan érdemes felépíteni egy stratégiai tervet. Képesek lesznek meghatározni egy szervezet esetében annak koncepcióját, mely magában foglalja majd a szervezet stratégiáját, rendszerét (mind működési, mind szervezeti/humán oldalról), valamint képesek lesznek meghatározni a szervezet működése szempontjából releváns módszereket.

Önállóan támogatható tevékenységek

I. A PROJEKT SZAKMAI MEGVALÓSÍTÁSA

2. A hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó aktív korú emberek foglalkoztathatóságának javítását támogató szolgáltatás-csomagok kialakítása, megerősítése

Az ezen tevékenységcsoporthoz kapcsolódóan egyéb szakértői szolgáltatás keretében megvalósul a **célcsoport bevonásával, toborzásával kapcsolatos feladatok ellátása**, hiszen a toborzás és kiválasztás az emberi erőforrás menedzsment tevékenységei között kritikus pont, mert csak a megfelelő mennyiségű és összetételű állomány képes az elvárt célok, stratégiák és tervek megvalósítására. A megfelelő célcsoporttagok toborzása és a kiválasztása során arra kell törekedni, hogy munkavégzésre motivált, lelkes, tanulni akaró tagokat vonjunk be. A leendő esetleges munkáltatói igényeket is fel kell mérni.

Sellye Város Önkormányzat költségvetésében szereplő toborzási költségek címszó alatt a feladat: Sellye és Drávafok településeket érintően a szükséges célcsoport elérését és programokba történő bevonását segítő toborzó tevékenység megvalósítása, cél: **140 fő bevonása**.

Baksa Térségi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat költségvetésében szereplő toborzási költségek címszó alatt a feladat: Baksa, Magyaramecske és Drávasztára településeket érintően a szükséges célcsoport elérését és programokba történő bevonását segítő toborzó tevékenység megvalósítása, cél: **90 fő bevonása**.

1. A célcsoport foglalkoztathatóságát elősegítő fejlesztési tevékenységek, egyéni fejlesztési terv alapján:

a. az egyéni kompetenciák felmérése

Egyéni fejlesztési tervek elkészítése és egyéni kompetenciák felmérése. A feladatot egyéb foglalkoztatásra irányuló jogviszony keretében (megbízási szerződés) fogják teljesíteni a megfelelő tapasztalattal rendelkező kollégák a családsegítő szolgálatoknál, a Szolgálatok ellátási területén lévő településeket érintően. Fontos, hogy nekik folyamatos kapcsolatuk van a célcsoporttal.

Egyéni fejlesztési tervek elkészítése és egyéni kompetenciák felmérése – konzorciumi partner	bevonandó létszám
Baksa Térségi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (Baksa, Drávasztára és Magyaramecske településeket érintően)	40 fő
Sellye Város Önkormányzat (Sellye és Drávafok településeken)	60 fő
ÖSSZESEN	100 fő

b. munkaszocializáció megszerzését segítő konstruktív és értékteremtő tevékenységek

Munkaszocializáció megszerzését segítő konstruktív és értékteremtő képzések (30 óras – 3 napos képzés)

Munkaszocializáció megszerzését segítő konstruktív és értékteremtő képzések – konzorciumi partner	bevonandó létszám
Baksa Térségi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (Baksa, Drávasztára és Magyaramecske településeket érintően)	20 fő
Sellye Város Önkormányzat (Sellye és Drávafok településeken)	30 fő
ÖSSZESEN	50 fő

A képzést kiszervezett tevékenység keretében kívánjuk megvalósítani, az alábbi tematika mentén:

1. nap: Motivációs tréning

A tréning során a résztvevők játékos feladatok keretében megismerkednek a legújabb motivációs elméletek tartalmával, visszajelzést kapnak arra vonatkozóan, hogy számukra mi

jelenti az elsődleges motivációt. Megtanulnak célokat és prioritásokat felállítani, egyéni motivációs rendszert felépíteni. Így a munkába álláskor képesek lesznek megfogalmazni az elvárásaikat, képesek lesznek konstruktív módon közvetíteni a munkaadó felé azt, hogy a teljesítményük miként növelhető. A tréning az önismerethez is nagymértékben hozzájárul.

2. nap: *Lelki állóképesség fejlesztése*

A tréning során a résztvevők megtanulják, milyen lelki megküzdési technikákat tudnak alkalmazni akár konfliktushelyzetben, akár a mindennapokban annak érdekében, hogy a mentális egészségük ne sérüljön, hogy a képesek legyenek menedzselni a saját mindennapjaikat, összeegyeztetni a munkát a magánélettel. A tréning fejleszti a pozitív gondolkodást, erősíti a megoldásközpontú szemléletet.

3. nap: *Visszajelzések adása és fogadása*

A visszajelzések fontos szerepet töltenek be az egyén fejlődésében, akkor, ha valóban relevánsak, ha a teljesítményre és nem a személyiségre vonatkoznak elsősorban, ha valamilyen cselekvést követően kérünk és kapunk visszajelzést. A tréning során a résztvevők elsajátítják annak a képességét, hogyan kérjenek és kapjanak konstruktív visszajelzést a munkájukra vonatkozóan, hogyan kezeljék ezeket a visszajelzéseket és hogyan építsék be őket a mindennapi gyakorlatukba, valamint ők hogyan adjanak másoknak visszajelzést.

c. csoportmunkában történő együttműködés kompetencia fejlesztése

A tevékenységet egyéb foglalkoztatásra irányuló jogviszony keretében (megbízási szerződés) fogják teljesíteni a megfelelő tapasztalattal rendelkező kollégák a családsegítő szolgálatoknál, a Szolgálatok ellátási területén lévő településeket érintően.

Csoportmunkában történő együttműködés kompetencia fejlesztése – konzorciumi partner	bevonandó létszám és alkalom
Baksa Térségi Család- és Gyermejkölési Szolgálat (Baksa, Drávasztára és Magyarmecske településeket érintően)	8 fő * 4 alkalom
Sellye Város Önkormányzat (Sellye és Drávafok településeken)	10 fő * 4 alkalom
ÖSSZESEN	18 fő * 4 alkalom

Csoportfoglalkozások keretében történő kompetenciafejlesztés helyi családsegítők szakmai irányítása mellett, az alábbi tematika mentén:

- Együttműködés fejlesztése
- Önismeret és társismeret
- Személyiségfejlesztés
- Kommunikációs fejlesztés

A feladatok részletezését az alábbiakban mutatjuk be:

1.alkalom: Együttműködés fejlesztése

Együttműködés-fejlesztés

Az együttműködés-fejlesztési tréning során a résztvevők megtapasztalják azt, hogy milyen előnyökkel jár az együttműködő csapatmunka az egyéni munka és az érdekellentétek hangsúlyozásával szemben. Megtapasztalják, hogyan érdemes csapatban dolgozni, mire érdemes fókuszálni, hogyan érdemes konszenzusra törekedni, milyen ereje van a közösen megoldott feladatnak. A tréningnap a saját élményű, tapasztalati tanulás módszertanára épít, nem frontális jellegű, hanem gyakorlat- és feladatorientált.

Konfliktuskezelés

A konfliktusok részei az életünknek, némelyek megelőzhetőek, másokat azonban feloldani, megoldani szükséges. A tréningen részt vevők megismerkednek a konfliktushelyzetek tipikus forrásaival, így a megelőzhetőeket el tudják kerülni. Ugyanakkor megtapasztalják és megtanulják az alapvető konfliktuskezelési stratégiákat, így a munka világában előálló helyzetekben mindig a szituációnak megfelelő módszert lesznek képesek választani, javítva ezzel a munkahely-megtartási esélyüket és rövidítve ezzel a beilleszkedésüket.

Asszertív kommunikáció

A csapatban való működés egyik sikerkritériuma a konfliktusok megelőzés és/vagy kezelése, ennek egyik legjobb eszköze az asszertív kommunikációs technikák elsajátítása. A tréningen részt vevők megismerkednek az alapvető kommunikációs stílusokkal, ezek jellegzetességeivel, illetve az asszertivitás fogalmával. Szituációs és páros gyakorlatokon keresztül gyakorolják az asszertív kommunikációt és az én-közléseket.

2.alkalom: Önismeret és társismeret

Önismeret

A helyes önismeret alapvető feltétel ahhoz, hogy a munkavállaló a megszerzett munkát képes legyen megtartani. Érdemes időt szánni arra, hogy feltérképezzük az erősségeket, a fókuszpontokat, azokat a jellemzőket, melyek segítenek betölteni egy munkakört. Az álláskereső leggyakrabban önbizalmukat veszítik a hosszú álláskereső folyamatban, így hasznos, ha egy-egy önismereti tréning során sok pozitív visszajelzést kapnak és megerősítést abban, hogy ők is jók valamiben. A pozitív visszajelzések erősítik az önbizalmat és magabiztossá tesznek, ami egy állásinterjú előnyét jelentheti.

Belbin féle csoportszerepek

A tréning alapját a Belbin által meghatározott 8 csoportszerep alkotja, a résztvevők első körben kitöltik a témához tartozó tesztet, beazonosítják a saját erősségeiket. A csoportszerepek ismerete és a saját erősségek vizsgálata lehetővé teszi, hogy a résztvevők célzottan jelentkezzenek állásokra és ezeken belül folyamatokra, hozzájárul az alapos önismerethez, megerősítheti a résztvevők helyzetét a munkaerőpiacon az, ha a képességeiknek és az adottságaiknak megfelelő munkát végeznek. A csoportszerepek rangsorának tisztázása segít beazonosítani azokat a folyamatokat és munkaköröket, melyekben sikeresek lehetnek, és melyeket élvezettel tudnak betölteni.

Konfliktuskezelés

Az 1.alkalommal átvett módszerek ismétlődő alkalmazása, gyakorlása.

3.alkalom: Személyiségfejlesztés

Problémamegoldó készségfejlesztés

A problémákhoz többféleképpen lehet viszonyulni: vagy elemezzük őket, megkeressük a kiváltó okokat és ezeket megszüntetve próbáljuk megoldani a problémát. Ez azt feltételezi, hogy rendelkezünk elemző készséggel, az információk összegyűjtésének képességével – a résztvevők a tréningen egyrészt ezeket a készségeket sajátítják el. Másrészt megismerkednek a megoldásfókuszú problémamegoldás módszerével, technikájával. Mindkét esetben gyakorlatokon keresztül sajátítják el a módszertant, melyet a munkában éppúgy tudnak majd alkalmazni, mint a magánéletben.

Élmény alapú, kihívásokat támaztó, tapasztalati tanulásra építő program

Az élmények, mint a tapasztalati tanulást megalapozó tényezők önmagukban is hozzájárulnak a személyiség fejlődéséhez. Egy integráns, nyitott, pozitív szemléletű munkatárssal öröm együtt dolgozni, az ilyen munkatárssal nagyobb esélye van megszerezni és megtartani egy állást. A tréning során a résztvevők szituációs gyakorlatokon keresztül fejlesztik a saját személyiségüket, bővítik a készségeiket és képességeiket. A tréningnek erős szemléletformáló hatása is van, melynek pozitív hozadéka megjelenik a munkában és a magánéletben egyaránt.

Érzelmi intelligencia fejlesztése

Ma már munkaadói elvárás az érzelmi intelligencia megléte is, hiszen sok munkakörben csapatban kell dolgozni, reagálni kell mások reakcióira, információkat kell gyűjteni és értelmezni. Az érzelmi intelligencia ugyanúgy fejleszthető, érzékenyítéssel, nézőpontok váltogatásával, szituációs gyakorlatokkal. A tréningen a résztvevők ezeken keresztül képesek lesznek fejleszteni a saját érzelmi intelligenciájukat.

4.alkalom: Kommunikációs fejlesztés

Együtműködés-fejlesztés

Az 1.alkalommal átvett módszerek ismétlő alkalmazása, gyakorlása.

Non verbális kommunikáció

A non-verbális kommunikáció ismerete hasznos egyrészt a saját viselkedésünk bizonyos fokú kontrollja esetén, másrészt egy állásinterjúban a beszélgetőtárs reakcióinak értelmezésében. Támpontot adhat a mindennapi kommunikációban is, valamint a munkahelyre való beilleszkedést is segítheti, gyorsíthatja és megkönnyítheti. A résztvevők képesek lesznek olvasni a jelekből és a saját viselkedésüket ezekhez igazítani, a szükséges.

Hatásgyakorlás, érvelés, meggyőzés

A résztvevők a tréning során megtanulják, melyek a hatékony érvelés szabályai, ugyanakkor azt is megtanulják, hogy mely érvek maradnak hatástalanok, melyek a rossz érvelési szokások. A jó érvrendszer felépítésének képessége segíti őket egy állásinterjúban, egy munkamegbeszélésben, vagy a mindennapi munkahelyi helyzetek kezelésében. Megtanulják, milyen az érzelmi érvek és milyen egyéb típusú érvek vannak, és képesek lesznek ezeket a gyakorlatban is alkalmazni.

d. munkára való képességet javító intézkedések a meglévő és a térségbe érkező, létrehozandó új munkáltatók munkaerő bázisának folyamatos minőségi biztosítása érdekében

Munkára való képességet javító (szemlélet- és személyiségfejlesztő) 3 napos, 30 órás képzés

Munkára való képességet javító képzés – konzorciumi partner	bevonandó létszám
Baksa Térségi Család- és Gyermekegészségügyi Szolgálat (Baksa, Drávasztára és Magyarmecske településeket érintően)	20 fő
Sellye Város Önkormányzat (Sellye és Drávafok településeken)	30 fő
ÖSSZESEN	50 fő

A képzést kiszervezett tevékenység keretében kívánjuk megvalósítani, az alábbi tematika mentén:

1. nap: Érték és munkaszemlélet fejlesztése, egyéni értékszemléleti leltár készítése

Az érték- és munkaszemléleti kérdések minden munkahelyen központi szerepet töltenek be, fontos, hogy ezekkel minden munkavállaló vagy munkakereső tisztában legyen. A maximalizmus, a pozitív hozzáállás, az eredményorientáltság, a személyes vízió és misszió megléte növeli egy munkavállaló értékét a munkaerőpiacon. A tréning keretében a résztvevők áttekintik a 12 legfontosabb munkaszemléleti kérdést és személyes leltárt készítenek az erősségeikről.

2. nap: Interjú felkészítés és szimuláció, videó asszisztált tréning

A tréning során szimulált helyzetben gyakorolhatják a résztvevők, hogy hogyan viselkedjenek egy állásinterjún, hogyan készüljenek a beszélgetésre, milyen tipikus kérdésekre számíthatnak és ezekre milyen válaszolási lehetőségük van. A szimulált interjúkat rögzítjük, majd a csoporttal közösen kiértékeljük, így a résztvevők egymás interjúból is tanulhatnak.

3. nap: Megküzdési stratégiák és stresszkezelés

A stressz része a mindennapi életünknek, legyen szó munkahelyi vagy magánéletről. Életminőségünkre és teljesítményünkre jelentős befolyással van az, hogy hogyan tudjuk kezelni a stresszes helyzeteket és milyen megküzdési stratégiákat tudunk alkalmazni, érzelem vagy cselekvésorientáltak vagyunk a kérdésben. A tréningen a résztvevők beazonosítják a stressz faktorokat, megismerkednek a megküzdési módokkal és képesek lesznek ezeket a szituációnak megfelelően alkalmazni.

e. az önálló életvitelre képessé tevő programok

A tevékenységet egyéb foglalkoztatásra irányuló jogviszony keretében (megbízási szerződés) fogják teljesíteni a megfelelő tapasztalattal rendelkező kollégák a családsegítő szolgálatoknál, a Szolgálatok ellátási területén lévő településeket érintően.

Az önálló életvitelre képessé tevő programok – konzorciumi partner	bevonandó létszám
Baksa Térségi Család- és Gyermejkölési Szolgálat (Baksa, Drávasztára és Magyarmecske településeket érintően)	40 fő
Sellye Város Önkormányzat (Sellye és Drávafok településeken)	60 fő
ÖSSZESEN	100 fő

A beilleszkedést és önálló életvitelt segítő csoportfoglalkozások célja, hogy az ügyfél megfelelő életvezetéshez, tanuláshoz és munkavállaláshoz kapcsolódó képességei fejlődjenek annak érdekében, hogy felkészüljön az álláskeresésre, és a munkaerőpiacon elégedett, önmagát megfelelően képviselni tudó munkavállalóvá váljon. A szolgáltatást azoknak az ügyfeleknek ajánlott nyújtani, akiknek a mentális, kommunikációs, társas, önértékeléssel összefüggő kompetenciáik, képességeik a halmozottan hátrányos helyzetük miatt jelentősen sérültek, esetleg ki sem alakultak megfelelő színvonalon. Fontos, hogy fejlesztést biztosítson azon résztvevők számára, akik élethelyzetük folytán változtatás nélkül nem tudnak önállóan elhelyezkedni, illetve nem tudnak megbirkózni a pszicho-szociális egyensúly elvesztése okozta krízissel, illetve, hogy segítséget nyújtson szociális, egzisztenciális veszteségek, kudarcélmények feldolgozásában.

f. az álláskereséshez felkészítő tanácsadás

Álláskereséshez felkészítő tanácsadás, 30 óra (pályaorientációs, pályakorrekciós tanácsadás, képzési szükségletek felmérése és képzési tanácsadás, elhelyezkedési tanácsadás, álláskereső technikák, előzetes tudásszintfelmérés, képzés hatékonyságának növelése, munkavállalás elősegítése)

Álláskereséshez felkészítő tanácsadás – konzorciumi partner	bevonandó létszám
Baksa Térségi Család- és Gyermejkölési Szolgálat (Baksa, Drávasztára és Magyarmecske településeket érintően)	40 fő
Sellye Város Önkormányzat (Sellye és Drávafok településeken)	60 fő
ÖSSZESEN	100 fő

A képzést kiszervezett tevékenység keretében kívánjuk megvalósítani, az alábbi tematika mentén:

1. nap: Egyéni profilok összeállítása személyiségtesztek segítségével

A személyiségtesztek kitöltésén keresztül a tréningen minden résztvevő képes lesz a saját profiljának az összeállítására. Képes lesz számba venni az erősségeit, összegezni a tulajdonságait, csoportosítani a kompetenciáit, kialakítani az ideális munkakör jellemzőit, így képes lesz a munkaerőpiacon célzottan munkát keresni, és a megszerzett munkát megtartani.

A tréning hozadéka az önismeret fejlődése, az önbizalom erősödése és a szemlélet pozitív irányba való fejlődése.

2. nap: Önéletrajz elemzés és készítés, kreatív önéletrajzok

Az önéletrajz jelenti az első szűrőt egy állásra való jelentkezéskor, így érdemes az összeállítására kiemelt figyelmet fordítani. Felmérésekből tudjuk, hogy átlagosan 6 másodpercet fordítanak a toborzók egy önéletrajzra, így fontos, hogy az figyelemfelkeltő és ugyanakkor jó benyomást keltő legyen. A tréningen a résztvevők példa önéletrajzokat elemeznek majd, illetve lehetőség van a saját önéletrajzuk elemzésére, kiegészítésére is.

3. nap: Interjú felkészítés és szimuláció, videó asszisztált tréning

A tréning során szimulált helyzetben gyakorolhatják a résztvevők, hogy hogyan viselkedjenek egy állásinterjún, hogyan készüljenek a beszélgetésre, milyen tipikus kérdésekre számíthatnak és ezekre milyen válaszolási lehetőségük van. A szimulált interjút rögzítjük, majd a csoporttal közösen kiértékeljük, így a résztvevők egymás interjúból is tanulhatnak.

2. A hátrányos helyzetű aktív korú lakosság aktív munkaerő-piaci eszközökben való részesedésének elősegítése:

A tevékenységcsoport keretében 4 db tematika elkészítését vállaljuk, melyek célja a **hátrányos helyzetű csoportok elsődleges munkaerőpiacra jutását támogató programok (aktív munkaerő-piaci eszközök)** szakmai megalapozása. Ennek költségét **Sellye Város Önkormányzat** költségvetésében terveztük, mint egyéb szakértői szolgáltatás költsége, tematikánként 500.000 Ft + Áfa költséggel. A megvalósítandó műszaki-szakmai eredmények között **a kötelezően előírt vállalat 3 db tematika elkészítése, melyet túlvállalunk 25%-kal, azaz 4 db-ot fogunk teljesíteni.**

Motivációs juttatás hátrányos helyzetűek részére

Hátrányos helyzetűek bevonása érdekében motivációs juttatással is számoltunk. A célcsoport életének nehézségei okán sokszor gondot jelent az is, hogy ha részt vesznek egy programon, akkor az étkezést, vagy a gyermek felügyeletét nem tudják megoldani. Ennek érdekében további kiegészítő támogató tevékenységekkel számoltunk az alábbiak szerint:

- **utalvány juttatása** összesen **230 fő** programba bevont személy részére, a projekt megvalósítási ideje alatt 2 alkalommal, alkalmanként és személyenként 4.000 Ft+járulék összeggel tervezve: **Sellye Város Önkormányzat** költségvetésében (Sellye és Drávafok településeket érintően) 150 fő, **Baksa Térségi Család- és Gyermejjóléti Szolgálat** költségvetésében (Baksa, Drávasztára és Magyarmecseke településeket érintően) 80 fő,
- **gyermekfelügyelet biztosítása** a képzések ideje alatt igény szerint,
- **napi ellátás (étkezés, catering)** biztosítása a képzésben résztvevők számára a képzési napokon.

- a. mentorok alkalmazása a hátrányos helyzetből adódó sajátosságok kezelése, a munkakörnyezetbe való beilleszkedés érdekében
- b. munkavállalóvá vált hátrányos helyzetű személy mentorálása (munkában és azon kívül), szükséges mentorálás a munkába lépésig, illetve a programok alatt

A program keretében Sellye Város Önkormányzat és Baksa Térségi Család- és Gyermejjóléti Szolgálat konzorciumi partnerek mentorokat alkalmaznak a hátrányos helyzetből adódó sajátosságok kezelése, a munkakörnyezetbe való beillesztés érdekében. Továbbá a munkavállalóvá vált hátrányos helyzetű személy mentorálása is megtörténik (munkában és azon kívül).

A tevékenységet egyéb foglalkoztatásra irányuló jogviszony keretében (megbízási szerződés) fogják teljesíteni a megfelelő tapasztalattal rendelkező megbízott szakértők, a családsegítő szolgálatok ellátási területén lévő településeket érintően.

Mentorok alkalmazása – konzorciumi partner	létszám
Baksa Térségi Család- és Gyermejjóléti Szolgálat (Baksa, Drávasztára és Magyarmecske településeket érintően)	10 fő
Sellye Város Önkormányzat (Sellye és Drávafok településeken)	20 fő
ÖSSZESEN	30 fő

A **hátrányos helyzetű nő**kkal (pl. kismamákkal) kiemelten kívánunk foglalkozni, nagyon érzékeny célcsoportot jelentenek, akik közül sokan rendelkeznek megfelelő képzettséggel/végzettséggel, ugyanakkor információ-segítség hiányában nehezebben illeszkednek vissza a munkaerőpiacra. A mentorálást kiszervezett tevékenység keretében kívánjuk megvalósítani, költségét **Sellye Város Önkormányzat** költségvetésében terveztük. A mentorálási folyamatba **20 főt** vonunk be, akik **24 hónapon keresztül** kapnak támogató segítséget a számukra kijelölt mentortól. Kapcsolattartásuk heti/kétheti rendszerességű lesz, az adott problémakörtől függően, egyénileg meghatározva annak gyakoriságát és tartalmát. A mentorálási folyamat keretében szükség esetén a különböző segítő-támogatóintézmények, szervezetek is bevonásra kerülnek.

- c. szemléletformáló, antidiszkriminációs képzések megvalósítása a potenciális munkáltatók körében

Sellye Város Önkormányzat

Szemléletformáló, antidiszkriminációs képzések megvalósítása a potenciális munkáltatók körében (3 alkalom) – 10 munkáltató bevonásával

A képzést kiszervezett tevékenység keretében kívánjuk megvalósítani, az alábbi tematika mentén:

Szemléletformálás, attitűd elemzés: A munkaadó pozitív szemlélettel rendelkezzen, maximalista legyen, proaktívan legyen képes dolgozni, de akinek nincsenek benne a mindennapi szóhasználatában ezek a fogalmak, az bár képes megvalósítani a mögöttük rejlő hozzáállást, nem mindig képes kifejezésre juttatni azt, vagy nem tudatosan teszi ezt. A résztvevők olyan alapfogalmakat ismernek meg szituációs gyakorlatokon keresztül, melyek hozzájárulnak a szemléletük átalakulásához: kialakul bennük a pozitív hozzáállás, a megoldásfókuszú gondolkodás, így munkavállalóként jobban meg fognak felelni a munkaadói elvárásoknak, nagyobb teljesítményre lesznek képesek.

Érzelmi intelligencia fejlesztése: Az érzelmi intelligencia ugyanúgy fejleszhető, érzékenyítéssel, nézőpontok váltogatásával, szituációs gyakorlatokkal. A tréningen a résztvevők ezeken keresztül képesek lesznek fejleszteni a saját érzelmi intelligenciájukat.

Szöbeli kommunikáció: tréningen részt vevők különböző kommunikációs helyzetekben próbálhatják ki magukat, visszajelzést kapnak a saját kommunikációs kompetenciáikra vonatkozóan. A tréning gyakorlat orientált, szituációs gyakorlatokon keresztül, páros és kiscsoportos gyakorlatokon keresztül fejleszti a résztvevők szöbeli kommunikációs kompetenciáit

Asszertív kommunikáció: A csapatban való működés egyik sikerkritériuma a konfliktusok megelőzés és/vagy kezelése, ennek egyik legjobb eszköze az asszertív kommunikációs technikák elsajátítása. A tréningen részt vevők megismerkednek az alapvető kommunikációs stílusokkal, ezek jellegzetességeivel, illetve az asszertivitás fogalmával. Szituációs és páros gyakorlatokon keresztül gyakorolják az asszertív kommunikációt és az én-közléseket.

Visszajelzés adása, kérése, befogadása: A visszajelzések fontos szerepet töltenek be az egyén fejlődésében, akkor, ha valóban relevánsak, ha a teljesítményre és nem a személyiségre vonatkoznak elsősorban, ha valamilyen cselekvést követően kérünk és kapunk visszajelzést. A tréning során a résztvevők elsajátítják annak a képességét, hogyan kérjenek és kapjanak konstruktív visszajelzést a munkájukra vonatkozóan, hogyan kezeljék ezeket a visszajelzéseket és hogyan építsék be őket a mindennapi gyakorlatukba, valamint ők hogyan adjanak másoknak visszajelzést.

Kulturális érzékenység fejlesztése: saját élmény a hátrányos helyzet megtapasztalására, a tréningbe épített esettanulmányok és jó példákon keresztül.

d. innovatív programok kidolgozása a mélyszegénységben élők, különösen a romák, valamint a hátrányos helyzetbe került emberek integrációjának támogatására, és az őket segítő szervezetek hatékonyságának javítására

A tevékenység keretében **4 db innovatív program** kidolgozását vállaljuk, melyek célja a mélyszegénységben élők, különösen a romák, valamint a hátrányos helyzetbe került emberek integrációjának támogatása és az őket segítő szervezetek hatékonyságának javítása. Ennek költségét **Sellye Város Önkormányzat** költségvetésében terveztük, mint egyéb szakértői szolgáltatás költsége, programonként 1.000.000 Ft + Áfa költséggel.

Önállóan támogatható tevékenységek

I. A PROJEKT SZAKMAI MEGVALÓSÍTÁSA

3. A helyi kisközösségek társadalmi szerepének megerősítése

1. Közösségfejlesztéshez, közösségépítéshez kapcsolódó tevékenységek

a. közösségszervező alkalmazása

A konzorciumi tagok közül Sellye Város Önkormányzat és Baksa Község Önkormányzata a pályázat keretében és eredményeképpen a következő munkakörökben fog további 5 főt foglalkoztatni:

- 1 fő közösségszervező	Sellye
- 1 fő HR munkatárs	Sellye
- 2 fő családsegítő asszisztens	Sellye
- 1 fő hivatali ügyintéző	Baksa

Ezek között látható a közösségszervező alkalmazása **Sellye Város Önkormányzatnál**.

Ezen felül **Sellye Város Önkormányzat** (1 fő szakmai vezető + 4 fő), **Baksa** (1 fő), **Drávafok** (3 fő) és **Magyarmecske** (1 fő) **Község Önkormányzata** konzorciumi partnereknél a projekt teljes időtartama alatt szakmai megvalósítók kerülnek alkalmazásra a projektben tervezett tevékenységek megvalósításának szakmai segítésére, melynek keretében – a megvalósítani kívánt programelemeket tekintve – további közösségszervezők is bevonásra kerülnek a projektbe.

b. közösségi terek és kulturális szolgáltatások kihasználtságát növelő programok

Több olyan program is megvalósításra kerül a projekt keretében, mely a közösségi terek és kulturális szolgáltatások kihasználtságát növelik, ezek nagy többségében átfedésben vannak pl. a *fiatalok közösségépítése* keretében, vagy a választható tevékenységek között pl. a *helyi kisközösségek társadalmi szerepének megerősítése* keretében tervezett programokkal, így ezen ponton belül most csak a konzorciumvezető **Sellye Város Önkormányzat** egy ilyen jellegű programját említjük meg (mely értelemszerűen besorolható a fent említett tevékenységek bármelyikébe is).

Családi klub, szülőklub működtetése a projekt teljes programidőszaka alatt összesen **20 alkalommal, alkalmanként 40 fő részvételével**, szemléletformáló és tájékoztató, ismeretbővítő előadássorozat és tapasztalatcsere.

A programsorozatot egyéb foglalkoztatásra irányuló jogviszony keretében (megbízási szerződés) fogják teljesíteni megfelelő tapasztalattal rendelkező megbízott szakértők, helyi munkatársak (programszervezés, előadók szervezése, helyszín szervezése, kommunikáció, stb.).

A család szerepe a tradicionális és modern társadalmakban is egyaránt óriási jelentőséggel bír. A család az elsődleges szocializációs közeg, ahol értékeket adnak át, ahol elsajátítják a gyermekek az alapvető nemi szerepeiket, a társas érintkezés normarendszerének alapjait, ahol

személyiségfejlődésük legszenzitívebb időszakában támogatást, biztonságot kapnak. Ez azonban nem valósulhat meg a megfelelő szülői minták, attitűdök megléte nélkül. A szülőklub tematikus foglalkozásain a szakemberek ismereteket adnak át, szemléletet formálnak, praktikus készségeket fejlesztenek, pozitív attitűd változás irányában hatnak. A szülőklubok közösségfejlesztő hatása is jelentős, hiszen egymás tapasztalataiból merítve, egymástól tanulva erősödik a résztvevőkből alkotott csoport támogató, megtartó hatása. Fontos szerepet kap a mindennapi problémák megoldása, a helyi lakosok bevonása saját problémáik megfogalmazásába és megoldásába, közös gondolkodás eredményeként.

2. Fiatalok közösségépítése

A közösségi terekben a korosztályi érdeklődésnek megfelelő, tartalmas programok elérhetővé tétele a fiatalok számára, ideértve a fiatalok folyamatos tájékoztatását az őket érintő képzési, tanulási, ösztöndíj, továbbá a foglalkoztatáshoz, lakhatáshoz kapcsolódó lehetőségekről.

Baksa (kiszervezett) és **Drávafok** (saját, megbízási díjas megvalósítás) **Község Önkormányzata** szervezésében:

Ifjúsági klub szervezése és működtetése

Ifjúsági klub működtetése a helyi IKSZT-ben/Művelődési Házban a projekt teljes programidőszaka alatt, összesen 20 alkalommal, alkalmanként 20 fő részvételével. Cél: a fiatalok helyben maradását ösztönző szolgáltatások/programok megvalósítása. Célcsoport: a baksai és a drávafoki 18-30 éves korosztály. A programsorozat keretében a mindennapi élethez kapcsolódó problémákat dolgozzák fel, továbbá szemléletformáló és tájékoztató, ismeretbővítő előadássorozat és tapasztalatcsere valósul meg, szenvedélybetegségekkel való foglalkozás és prevenció történik állandó animátor vezetésével, meghívott és az adott témában szakavatott, tapasztalt előadók segítségével, közreműködésével.

Sellye Város Önkormányzat szervezésében (saját, megbízási díjas megvalósítás):

Fiatalok az élet küszöbén

Családi életre nevelést segítő foglalkozások a 18-25 éves korosztály számára, 10 alkalommal, összesen 50 fő részvételével. A programsorozat célja a fiatalok felkészítése a párválasztásra, a házasságra, családi életre, szülők segítése a gyermekvállalással és neveléssel kapcsolatos kérdésekben, helyi családi közösségek építése. Témakörök: házasság és család, együttlét és szabadság feszültsége a házasságban, az elszakadás nehézségei, korai terhesség megelőzése, gyermekvállalás, családtervezés, házassági „karambolok”, csecsemő a családban, a gögicséléstől a mondókáig.

3. Közösség egészségfejlesztése

Az egészséges életmód közösségi szintű megerősítését, a közösség egészségkultúrájának fejlesztését célzó, életmód váltást támogató programok szervezése, illetve az ehhez kapcsolódó helyi kommunikáció (pl. programok, rendezvények, információs napok, előadások).

Sellye Város Önkormányzat gondozásában, külső szakértők megbízásával (kiszervezett tevékenység) **térségi egészségfejlesztési terv** készül a projekt keretében: egészségstratégia,

ami megalapozza a közösség egészségfejlesztését (diagnózis) és célokat tűz ki és szakmai irányelvek mentén vezet hosszú távon a helyi közösség egészségfejlesztési programjait.

A térségi egészségfejlesztési tervnek az alábbiakra kell kitérnie min. 50 oldalas tanulmány formájában:

1. Egészségterv elkészítését meghatározó környezet bemutatása
2. Országos, regionális és kistérségi adatok elemzése
3. A jelenlegi egészségügyi struktúra bemutatása
4. SWOT analízis
5. Problémák és akadályozó tényezők részletes ismertetése
6. Célok és célhierarchia bemutatása
7. Megoldási javaslatok

A tanulmány elkészítése a helyi szakterületi szereplők bevonásával történik a helyi adottságok figyelembevételével.

Közösség egészségfejlesztése, egészségprogram, egészségnapok megrendezése

Közösség egészségfejlesztése egészségnapok keretében – konzorciumi partner	alkalom	létszám/alkalom
Baksa Község Önkormányzata	településenként 2 db	75 fő
Drávafok Község Önkormányzata		50 fő
Drávasztára Község Önkormányzata		40 fő
Magyarmecske Község Önkormányzata		34 fő
Sellye Város Önkormányzat		255 fő
ÖSSZESEN	10 db	454 fő

Az egészségnapokat kiszervezett tevékenység keretében kívánjuk megvalósítani, az alábbi főbb tartalmi elemekkel:

A településen élők egészsége közös érdek. Az egészség az ember testi, lelki- és szociális jólétét jelenti, és nem csupán a betegség hiányát. A program célja a társadalmi versenyképesség javítása, optimalizálása. A programelem célja a célcsoport egészségtudatosságának fejlesztése, a közösség kohéziójának erősítése. A különböző prevenció szinteken történő beavatkozás során kiemelt hangsúlyt kap a megelőzés, az egészséges életmód népszerűsítése, a nagy népegészségügyi súlyú betegségek életmódbeli rizikófaktorainak tudatosítása, a megelőzés lehetőségeinek minél szélesebb körben való megismertetése. Az egészségnapok során fontos szempont a hátrányos helyzetű személyek lakóhelyükön való elérése.

A hátrányos helyzet egyik jellemzője az anyagi depriváltság, mely a járás infrastrukturális sajátosságaival együtt nehezíti az szakellátás és egyéb prevenciók lehetőségének elérését. Az iskolai végzettség és az egészségtudatosság, az egészségkontroll képesség között szoros együttmozgás figyelhető meg, ezért nagyon fontos az ismeretek bővítése szakemberek által a táplálkozás, epidemiológia, rendszeres testmozgás és szenvedélybetegségek -különös

tekintettel a dohányzásra- területén. A rendezvények során elérhető személyes állapotfelmérés, kockázatértékelés és tanácsadás, különböző nagy népegészségügyi súlyú betegcsoportok tekintetében, melynek célja a betegségek preklínikai szakaszban való felismerése és terápiás lehetőségeinek ismertetése. Kiemelt hangsúlyt kap az életminőség, hiszen az egészségi állapot döntő mértékben meghatározza életkilátásokat, a jövőt az egyéni-, családi- és közösségi szinten egyaránt.

A program másik fontos eleme: felvilágosító előadások az alábbi témakörökben (egészségkárosító magatartások visszaszorítása):

- alkoholfogyasztás: az alkohol élettani hatásairól, a függőség kialakulásáról, az alkohol káros hatásairól szóló felvilágosító előadások. A függőség kialakulása, az alkoholizmus stádiumai, az alkoholizmus mentálhigiénés megközelítése, a szenvedélybetegség kezelése, segítségkérés lehetőségei. Célcsoport: település teljes lakossága., az alkohollal még csak ismerkedő fiatalok, családjaik, a rendszeresen alkoholt fogyasztók, szenvedélybetegségből kigyógyult személyek.
- kábítószerfogyasztás: veszélyeztetettek csoportjairól, a különböző kábítószerekről szóló előadások. Honnan ismerem fel?...drogos a környezetben. Hol kérjek segítséget?
- dohányzás: az interaktív előadás témakörei: dohányzás rizikói (tüdő, gége, szájüreg, szív érrendszer), a nikotin kiürülése a szervezetből, aktív, passzív dohányzás, dohányzás és várandósság, dohányzás gazdasági oldala – mennyibe kerül?, segítségkérés lehetőségei. Célcsoport: település teljes lakossága, dohányzással közvetlenül érintettek és a passzív dohányosok, elszennvedők.
- egészséges táplálkozás: táplálkozási alapismeret (tápanyagtípusok, kiegyensúlyozott táplálkozás, táplálkozási piramis), energiatranszfer – táplálkozási zavarok (elhízás, bulímia, anorexia), táplálkozással összefüggő betegségek (diabetes II., metabolikus szindróma, stb), egészséges vs. testsúlycsökkentő táplálkozás, divatdiéták, speciális diéták, egészséges ételek – nem mindig drágák, ételkóstoló. Célcsoport: település teljes lakossága.
- rendszeres testmozgás, mindennapi sport: az egészségmegőrzés és sport kapcsolatának megismertetése, egészségfejlesztés. A hátrányos helyzetű lakosságok fizikai aktivitásra ösztönzése. Előadás a sport kedvező élettani hatásairól, a betegségek megelőzésében és prognózisában játszott szerepéről, a különböző célú edzés módszerekről, a táplálék-kiegészítőkről és a sporttáplálkozásról. Továbbá a mozgás szervrendszerének felépítéséről (izmok, ízületek), a motoros képességekről, a terhelés összetevőiről, a sportedzésről, rekreációs edzésről, rehabilitációs edzésről, a mozgásszervi betegségekről. Célcsoport: település teljes lakossága.
- személyi higiéné, járványügyi ismeretek, veszélyes anyagok: kórokozók csoportosítása, antibiotikumok, védőoltások, kézmosás, fertőtlenítés, felületfertőtlenítés, veszélyes anyagok a környezetünkben (vegyszerek, mérgek, növényvédő szerek, stb.), mérgező növények, fertőző betegségek, járványügyi alapok, szexuális úton terjedő betegségek. Célcsoport: település teljes lakossága.

Önállóan támogatható tevékenységek

I. A PROJEKT SZAKMAI MEGVALÓSÍTÁSA

4. A települési/térségi életminőség javítása, a vidék megtartó képességének fejlesztése, valamint az ezzel kapcsolatos disszemináció támogatása

1. A célcsoport helyben maradását ösztönző, a helyi életminőséget javító szolgáltatás-fejlesztések programok megvalósítása

a. közszolgáltatások elérhetővé tétele, helyi szolgáltatások továbbfejlesztése

A feladatot egyéb foglalkoztatásra irányuló jogviszony keretében (megbízási szerződés) fogják teljesíteni a megfelelő tapasztalattal rendelkező megbízott helyi szakértő kollégák, melyek költségét (bér+járulék) az érintett két konzorciumi partner (**Sellye Város Önkormányzat** és **Baksa Község Önkormányzata**) költségvetésében terveztük.

Szervezetfejlesztési intézkedéssel érintett intézmények:

- Sellyei Család- és Gyermekjóléti Központ
- Baksa Térségi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat
- Sellye Városi Művelődési Ház, Könyvtár és Muzeális Intézmény
- „Ormánság Egészségéért” Nonprofit Kft. Sellye
- Baksa IKSZT

b. több települést érintő szolgáltatásfejlesztési cselekvési terv megvalósítása a helyi emberi erőforrás fejlesztési terv alapján

Szervezetfejlesztéshez kapcsolódó stratégiaalkotás és rendszerszemléletű fejlesztés – 30 óras képzés – kiszervezett tevékenység keretében

Sellye Város Önkormányzat – 6 fő részvételével

Baksa Község Önkormányzata – 4 fő részvételével

Stratégiaalkotás, tervezés, elemzési módszerek a működésben: A tréningen a résztvevők megtanulják, hogy mi a különbség a stratégiai és a taktikai terv között, valamint mintákat és módszereket kapnak arra, hogyan érdemes felépíteni egy stratégiai tervet. Képesek lesznek meghatározni egy szervezet esetében annak koncepcióját, mely magában foglalja majd a szervezet stratégiáját, rendszerét (mind működési, mind szervezeti/humán oldalról), valamint képesek lesznek meghatározni a szervezet működése szempontjából releváns módszereket.

Módszertani megújulás - meglévő szolgáltatások fejlesztése új módszerek elsajátításán keresztül: résztvevők közös munkával dolgozzák ki a tréningen azokat a szolgáltatási formákat, melyekkel a portfóliójukat képesek megújítani. Megismerkednek az ehhez szükséges módszertan alapokkal, saját élményen keresztül megtapasztalják a módszerek előnyeit és kereteit. Részt vesznek szimulált coachingüléseken, készítenek mentori munkát segítő kérdőívet és folyamatleírást, közösen kialakítják a szupervízió kereteit, valamint megtapasztalják, milyen lehetőségek rejlenek az élmény alapú foglalkozásokban.

Költséghatékonysággal kapcsolatos workshopok, felülvizsgálat, hatékonyság növelési lehetőségek: A résztvevők megismerik, hogy milyen szempontok mentén érdemes mérni egy szervezetben a hatékonyságot, milyen tényezők befolyásolják a munkatársak teljesítményét. A foglalkozáson közösen keresik meg azokat a pontokat, melyeken úgy képesek csökkenteni és/vagy optimalizálni a költségeket, hogy közben az ügyfél-elégedettség növekedjen, vagy ne csökkenjen.

A települési/térségi életminőség javítása, a vidék megtartó képességének fejlesztése, valamint az ezzel kapcsolatos disszemináció támogatása, több települést érintő szolgáltatásfejlesztési cselekvési terv készítése – saját teljesítésben, megbízási díjjal, **Sellye Város Önkormányzat** költségvetésében: **1 db tanulmány készítése** a jelzett problémakör feltárásával és javaslatok megfogalmazásával, cselekvési tervvel, ütemezéssel, felelősökkel.

Önállóan nem támogatható tevékenységek

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS VÁLASZTHATÓ TEVÉKENYSÉGE

I. Beruházások

Projektműködést támogató átalakítás vagy felújítás, valamint eszközök biztosítása – kizárólag részletesen alátámasztott állapotfelmérés és szükséglet-bemutató alapján támogatható. Kizárólag nem engedély köteles átalakítás, felújítás tervezhető.

Sellye Város Önkormányzat költségvetésében szerepel a projekt megvalósításához nélkülözhetetlen **számítástechnikai és informatikai eszközök** beszerzése (2 db laptop szoftverekkel és 1 db nyomtató, az indikatív ajánlatban részletesen megadott paraméterekkel, összesen bruttó 740.410 Ft értékben), melyet a projekt szakmai vezetője és a szakmai megvalósítók fognak használni a munkájuk során. A konzorciumvezető irodahelyiséget tud biztosítani a projektmegvalósítás adminisztratív feladatainak ellátáshoz, de az egyéb szükséges technikai és informatikai eszközök nem állnak rendelkezésre, ezért azok beszerzésének szükségessége alátámasztott.

Ezen felül **Sellye Város Önkormányzat** és **Drávafok Község Önkormányzata** költségvetésében szerepel a **célcsoport számára szervezett programok megvalósításához** elengedhetetlenül szükséges, az Sztv. 80. § (2) bekezdésben, illetve az államháztartási számvitelről szóló 4/2013. (I. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban Áhsz.) hatálya alá tartozó szervezetek esetén az Áhsz. 1. § (1) bekezdés 4. pont alapján meghatározott értékhatárig az ajánlatokban szereplő **kis értékű, egy összegben leírható tárgyi eszközök** beszerzése, összesen bruttó 3.074.560 Ft értékben.

A projekt keretében építési-beruházás, felújítás megvalósítását nem terveztük.

Önállóan nem támogatható tevékenységek

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS VÁLASZTHATÓ TEVÉKENYSÉGE

II. Az önállóan támogatható, kötelezően megvalósítandó tevékenységekhez kapcsolódó, kiegészítő, választható tevékenységek

1. A hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztathatóságának növelése, aktív munkaerő-piaci eszközökben való részesedésének és munkaerő-piacon való megjelenésének elősegítése, integrált foglalkoztathatóságot támogató rendszer kialakítása

- a. egészségtudatosság fejlesztése

Hátrányos helyzetűek egészségi állapotáról egyéni állapotfelmérés és kockázatbecslés készítése, egyéni tanácsadás – kiszervezett tevékenység

Sellye Város Önkormányzat – 60 fő részvételével

Baksa Térségi Család- és Gyermejkölési Szolgálat – 40 fő részvételével

Jogszabályban rögzített, térítésmentes, életkor szerinti szűrővizsgálatokon való részvételre ösztönzés, egyéni állapotfelmérés és kockázatbecslés, illetve az ehhez kapcsolódó egyéni tanácsadás.

A helyismerettel rendelkező szakemberek véleménye alapján szükséges a fenti támogató tevékenység. A célcsoport egy része sajnos jellemzően valamilyen lelki vagy fizikai problémával is küzd, mely a munkavállalást is akadályozza, ezért e feladaton keresztül segítséget kívánunk nekik nyújtani ezen a téren is.

A lelki egészség helyi, kisközösségi programjai – saját teljesítésben, megbízási díjjal

Drávafok Község Önkormányzata – 20 alkalommal, alkalmanként 20 fő részvételével

Az **idősek közösségben tartását**, szellemi és fizikai aktivitásuk megőrzését, fejlesztését célzó programok, mozgásprogramok megvalósítása Drávafokon.

A lelki egészség helyi, kisközösségi programjai – saját teljesítésben, megbízási díjjal

Sellye Város Önkormányzat – 24 hónapon keresztül, heti 1 alkalommal, alkalmanként 15 fő részvételével

Szülői készségek javítását célzó közösségi tevékenységek (szülőklubok) támogatása. **Szülőklub működtetése** Sellyén, elsősorban kismamák, kisgyermekes szülők részvételével, melynek célja a tapasztalatcsere, a szülői készségek javítása.

Az alkalmak előre felépített, eltervezett menet szerint zajlanak, de rugalmasan alkalmazkodva az adott helyzethez, a résztvevőkhöz. A dalokat, mondókákat sokat ismétljük, egy-egy foglalkozáson belül is, de hétről hétre mindig visszatérünk a régebbiekre. A dalok gyerekdalok, népdalok (nem csak magyar népdalok, hanem a környező népek zenéi), amik "tisztá forrásból" származnak, nem a mai divatslágerek. Az énekek mellett mondókák és ún. ölbeli játékok színesítik az alkalmakat. Mindeközben nem várják el a gyerekektől a kitaró figyelmet, az egy helyben ülést.

A foglalkozásokon csak felkeltik a gyerekek érdeklődését a zene iránt, zenei ingerekkel veszik őket körül, a szülők pedig mintát kapnak az otthoni éneklés, játék lehetőségeire. Tehát a program tulajdonképpen a szülőknek (vagy épp nagyszülőknek) szól, ezért már kismamák is látogathatják, akik fel szeretnék készülni kisbabájuk zenei nevelésére. Hiszen Kodály Zoltánnal együtt valljuk: "Arra a kérdésre, hogy mikor kezdődjék a gyermek zenei nevelése, azt találtam felelni: kilenc hónappal a születése előtt. Első percben tréfára vették, de később igazat adtak. Az anya nemcsak testét adja gyermekének, lelkét is a magából építi fel."

b. a rendszeres, életvitelszerűen megjelenő testmozgás támogatása

Sportbörze, sportnap (sport szerepe az egészségfejlesztésben és egészségmegőrzésben) program szervezése az alábbi településeken – kiszervezett tevékenység:

Sportbörze, sportnap – konzorciumi partner	alkalom	létszám/alkalom
Drávafok Község Önkormányzata	településenként 1 db	50 fő
Drávasztára Község Önkormányzata		80 fő
Magyarmecske Község Önkormányzata		67 fő
Sellye Város Önkormányzat		510 fő
ÖSSZESEN	4 db	707 fő

A rendszeres testmozgás szerepe a szomatikus és mentális egészségvédelemben kiemelkedő. A fizikai inaktivitás csökkentése egészségügyi és gazdasági érdek. A fizikai inaktivitás több milliárd forint plusz terhet ró az egészségügyi ellátórendszerre, és ezen keresztül a költségvetésre. A rendszeres testmozgás népszerűsítése a helyben elérhető sportolási lehetőségek bemutatásával és különböző területek, tudományágak képviselőinek előadásain keresztül szólítják meg a lakosság széles rétegeit.

A program során lehetőség nyílik szakember/sportoló vezetésével elsajátítani egyszerű mozgásformákat, kipróbálhatják az életkoruknak, állapotuknak, érdeklődési körüknek megfelelő sportokat, szakszerű tanácsot kaphatnak a számukra legnagyobb egészségnyereséget okozó mozgástípusokról. Információkat kaphatnak a sport kedvező élettani hatásairól, a betegségek megelőzésében és prognózisában játszott szerepéről, a különböző célú edzés módszerekről, a táplálék-kiegészítőkről és a sporttáplálkozásról.

Életvitelszerű testmozgás, alkalomhoz kötött megmozdulások – saját teljesítésben, megbízási díjjal

Sellye Város Önkormányzat - gerinctorna, zumba, jóga, mozgásformánként heti 1 alkalommal (összesen 90 alkalom/mozgásforma), 20-20-20 fő rendszeres részvételével

Gerinctorna

A gerincbetegségek gazdasági súlya jelentős. A nyak és derék és hátfájdalmak okozta munkából való kiesés költsége és a kezelésére fordított támogatás összege jelentős. Az életkor előrehaladtával a civilizációs ártalmak hatásai fokozottan jelennek meg a mozgás szervrendszerében, azon belül is kiemelten a gerincoszlopban. A szakember által vezetett

gerinctorna mindhárom prevenciós szinten képes jelentős eredményeket elérni. Segít megelőzni a gerincbetegségek kialakulását, képes bizonyos ponton visszafordítani a káros folyamatokat, illetve az irreverzibilis állapotoknál a betegség prognózisára hat pozitívan, jelentősen javítja az életminőséget.

Zumba

A tánc prevenciós hatása a mozgás, a keringés szervrendszerét tekintve igen nagy. Emellett a lelki egészségvédelemben betöltött szerepe is vitathatatlan. A csoportos foglalkozások közösségépítő, erősítő hatása plusz protektív faktorként hat az egyének egészségi állapotára. A program széles életkori szegmensben érheti el a célcsoportot.

Jóga

A jóga speciálisan összeállított gyakorlatai jótékonyan hatnak a mozgásrendszerre és a belső szervekre egyaránt. Egészségvédő, egészségfejlesztő hatása jelentős. A foglalkozások mentális, pszichés egészségmegőrző hatással is rendelkeznek. A jóga komplex, holisztikus hatása segíti az egyén egészségtudatosságának és közvetett módon a környezettudatosságának fejlődését, ami mind egyéni, mind pedig közösségi szinten pozitívan hat.

Életvitaliszerű testmozgás, heti rendszerességű tanácsadás magas rizikójú csoportoknak
– saját teljesítésben, megbízási díjjal

Sellye Város Önkormányzat – 2 fő tanácsadó (gyógytornász és gyógymasször) tanácsadó tevékenysége heti 1 alkalommal (összesen 90 alkalom), mindösszesen 200 főnek történő alkalmi tanácsadással

Mozgástanácsadás magas rizikójú csoportoknak

A szakszerűen összeállított mozgásprogramok pozitív hatása a különböző megváltozott egészségi állapotokban is kiemelkedő. Mindhárom prevenciós szinten hatékony, segít elkerülni a nem kívánt állapotokat, sok esetben képes visszafordítani kedvezőtlen folyamatokat, illetve megakadályozza, vagy jelentősen lassítja az állapotromlást. A gyógytornászok magas szintű kompetenciával rendelkeznek a magas rizikójú csoportok (obesitasban, cardiologiai betegségekben, mozgásszervi problémákban, bizonyos tumoros betegségekben, pulmonológia betegségekben stb. szenvedők) szakszerű, hatékony mozgásterápiás vezetésében. A tanácsadás egyéni szükségletek szerint, könnyen elérhető helyen (Ormánság Egészségközpont Sellye) történik.

c. szünidei gyermekétkeztetéshez kapcsolódó programok szervezése

Az étkeztetés mellett nyújtott szabadidős programok megvalósítása szakszerű felügyelet mellett, ott, ahol legalább 10 jogosult gyermek veszi igénybe az étkeztetést

Drávafok Község Önkormányzata – 2 alkalommal, táboronként 120 fő részvételével - kiszervezett tevékenység

„Légy bátor!” tábor szervezése Drávafokon, az étkeztetés mellett nyújtott szabadidős programok megvalósítása iskolai nyári szünetben, szakszerű felügyelet mellett, gyermekpszichiáter főorvos közreműködésével.

A tábor célja a szünidei gyermekétkeztetéshez kapcsolódó programok nyújtása mellett a szorongó gyermekek számára kifejlesztett tréning keretén belül olyan készségek elsajátítása, amit a mindennapi életben alkalmazhatnak (feszültségcsökkentése, önismeret fejlesztése, kreatív problémamegoldás, pozitív megnyilvánulások, azok tudatos alkalmazása, stresszkezelés, win-win módszer megismerése és alkalmazása a hétköznapokban). A táborban a mentális egészségfejlesztésen túl biztosítjuk a mozgás, sportolás lehetőségét a szabadban, tartalmas foglalkozásokkal, kirándulásokkal járulunk hozzá a szabadidő hasznos eltöltéséhez.

A tábor és tréning várható hatásai: csökken a stressz-szint, megelőzhetővé válnak illetve csökkennek a stressz-szel összefüggő testi panaszok és a gyakran előforduló szorongásos, depressziós tünetek. A résztvevő gyermekek önismerete és kommunikációs készsége fejlődik, eredményesebben tudják kezelni iskolai és magánéleti konfliktusaikat, teljesítményük javul.

2. A helyi kisközösségek társadalmi szerepének megerősítése

a. közösségfejlesztéshez, közösségépítéshez kapcsolódó tevékenységek

Önkéntességen alapuló helyi kezdeményezések a helyi szolgáltatások minőségének növelése érdekében

Sellye Város Önkormányzat – 2*20 fő részvételével

Önkéntesek toborzása, felkészítése, koordinálása, segítése, önkéntes és közösségi szolgálatot koordináló helyi kezdeményezések megerősítése. Önkéntesség kultúrájának helyi szintű elterjesztése a Református Társegyházközség bevonásával. A projekt megvalósítás időszakában **2 db 5 napos (nyári) tábor megvalósítása fiatal felnőttek részére** saját teljesítésben, megbízási díjjal, a célcsoport napi étkezésének biztosításával és meghívott előadók díjazásával.

Az önkéntes tevékenység a társadalmi beilleszkedés és integráció egyik eszköze. Hozzájárul egy összetartó társadalom kialakulásához, a bizalom és szolidaritás kialakításával, illetve a társadalmi tőke megerősítésével.

Az önkéntes tevékenység egy lehetőség arra, hogy bármilyen nemzetiségű, vallású, társadalmi-gazdasági háttérű és korú ember hozzájárulhasson a pozitív változáshoz. Az önkéntesek hozzájárulnak az EU politikák, mint például a társadalmi beilleszkedési politika vagy a fejlesztési támogatás, megvalósításához.

A „*Lakossági adományok és önkéntes tevékenységek*” című, 2004 folyamán készült felmérés eredményei alapján elmondható, hogy önkéntes tevékenységek végzésébe 2004-ben a 14 éven felüli lakosság 40%-a (mintegy 3,5 millió fő) kapcsolódott be. Az önkéntes tevékenységeket az állampolgárok családjukon és baráti kapcsolatukon kívül, magánszemélyek és intézmények javára végezték. Az önkéntesek által elvégzett munka mennyisége 10 év alatt több mint harmadával növekedett. A legtöbb önkéntes tevékenységet a lakóhelyi, települési segítségnyújtás (68%), a hivatalos ügy elintézése (41%), illetve a szociális, egészségügyi, művelődési területen tevékenykedő szervezetek segítése (21%) területeken végezték. Az adatok szerint az önkéntesek legszívesebben a gyermekek számára nyújtanak támogatást (22%). Magas a fogyatékosokat támogatók száma, illetve az idős emberek számára végzett önkéntes tevékenység (12–12%) is. Az önkéntesek életkora egyre alacsonyabb, ma már a

középiszkolások is vállalnak önkéntességet, csak az idős (különösen a nagyon idős) emberek körében válik ritkává a tevékenység. A legaktívabbak a 31–40 éves korosztályba tartozók.²⁰

Közösségi munka, közösségfejlesztés és -építés, közösségtervezés, önkéntesség

Önsegítő csoportok ösztönzése, a helyi lakosok bevonása saját problémáik megfogalmazásába és megoldásába.

Baksa Térségi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat – kiszervezett tevékenység

A Szolgálat ellátási területén két programsorozat (családok segítése, szülők felkészítése és roma-nő klub) működtetése a projekt teljes programidőszaka alatt.

Családok segítése, szülők felkészítése

A család szerepe a tradicionális és modern társadalmakban is egyaránt óriási jelentőséggel bír. A család az elsődleges szocializációs közeg, ahol értékeket adnak át, ahol elsajátítják a gyermekek az alapvető nemi szerepeiket, a társas érintkezés normarendszerének alapjait, ahol személyiségfejlődésük legszenzitívebb időszakában támogatást, biztonságot kapnak. Ez azonban nem valósulhat meg a megfelelő szülői minták, attitűdök megléte nélkül. A szülőklub tematikus foglalkozásain a szakemberek ismereteket adnak át, szemléletet formálnak, praktikus készségeket fejlesztenek, pozitív attitűd változás irányában hatnak. A szülőklubok közösségfejlesztő hatása is jelentős, hiszen egymás tapasztalataiból merítve, egymástól tanulva erősödik a résztvevőkből alkotott csoport támogató, megtartó hatása.

Roma-nő klub

A roma lakosság hátrányos egészségügyi állapotáról és ellátásáról már számtalan tanulmány jelent meg az európai és a hazai szakirodalomban. A legnépesebb, többszörösen diszkriminált, hátrányos helyzetű csoport a roma nők csoportja. A roma nők esélyegyenlősége a társadalomban és a családon belül is hátrányos. A roma nőket fokozottan fenyegeti a prostitúcióra kényszerítés, az emberkereskedelem és a munkahelyi szexuális zaklatás, különösen nehéz jogaik védelme családon belüli erőszak esetén, ideértve a leánygyermek elleni, a családtagok által bátorított, a lánygyermeknél jelentősen idősebb „udvarló” általi fizikai és szexuális erőszakot is.

A roma női vizsgálatokon belül kevés kutatás foglalkozik a reprodukcióval és a reprodukciós gyakorlattal a roma közösségen belül. Amennyiben igény lépne fel a fogamzásgátlók használatára, az orvoshoz jutás is komoly problémákat vet fel részben a segítségkérés szégyenérzete miatt, részben az egészségügyi ellátás személyi állománya, azok gyakori diszkriminatív magatartása miatt. A nemek közötti megkülönböztetés szintén akadályozó tényező abban, hogy szexuális és reprodukciós egészségügyi ellátást vegyenek igénybe. A szigorúan meghatározott nemi szerepek, közöttük a nők alárendeltsége a férfiakkal szemben, a napi élet sok területén szinte minden roma közösségben megtalálható. Emiatt a roma nőknek alig van lehetőségük választani, hogy mikor, kivel és milyen védekezés mellett éljenek szexuális életet. Ha azt javasolják nekik, hogy partnerük használjon óvszert, azt úgy vehetik, mintha hűtlenségre biztatnák őket. Egyesek azért nem mennek orvoshoz, mert attól félnek,

²⁰ Forrás: www.onkentes.hu

hogy a partnerük, családjuk, vagy közösségük erőszakos lesz velük, elhagyja, vagy kiközösíti őket.

A program célja az, hogy roma nőklubokon keresztül a roma lakosság egészségügyi és közösségfejlesztő készségét és képességét fejlesszük, elinduljon egy közösségen belüli diskurzus a szexualitásról, a szexuális egészségmagatartásról, a veszélyek megelőzéséről. A klubokban résztvevők felkészítése arra szolgál, hogy saját környezetükben a megfelelő információkkal és megtanult módszerekkel az egyén, a család és a közösség szintjén speciális kérdésekben segítséget tudjanak nyújtani és a későbbiekben önszerveződve támogassák közösségüket. A klubtagok emellett egy kétnapos tréningen is részt vesznek, melynek főbb témái a következők:

1. Magyarországi romák és roma nők szociodemográfiai adatai, egészségállapota, vélemények megosztása az országos adatok összevetését a helyi helyzettel. (egyéni értékek csoportértékek). Az előítélet szociál-pszichológiai leírása, „szakszavak”, vélemények megosztása egyéni élmények alapján.
2. A kommunikáció, az erőszakmentes kommunikáció fogalmak, modellek, tipikus szituációk. A diszkrimináció fogalmi értelmezése egyéni, csoportos, intézményi szintek, jogi kategóriák, EU-s értelmezés, állami és civil segítő szervezetek (önkormányzatok, betegjogi képviselők, jogvédő irodák, civil szervezetek, sajtó). Problémamegoldó stratégiák, a probléma megfogalmazása, jelen- és kívánt állapot közötti „fekete doboz” elemzése, dimenzióváltás, problémák sablon-elemzése.
3. Egészség - betegség fogalma, elmélete és gyakorlata. Szegénység és betegség. Romák egészségi állapota.
4. Gyógyító-megelőző és egészségnevelő tevékenységek. Önsegítő csoportok jelentősége a betegségmegelőzésben és a gyógyításban. Önsegítő csoportok és a hivatalos egészségügy. Önsegítő csoportok szerepe a roma közösségben. Házi orvos a romatelepen, orvoshoz fordulás.
5. Szexuális felvilágosítás módszertana és gyakorlata. Szexuális felvilágosítás a roma közösségben, speciális problémák. Fogamzásgátlás, terhesség abortusz. F fiatalok szexualitása.
6. Higiéné. Fertőző és nem fertőző betegségek. Szexuális úton terjedő betegségek és megelőzésük. HIV/ AIDS jelentősége és megelőzése.
7. Erőszakos cselekmények, szexuális erőszak. Orvosi és társadalmi megközelítés. Esetmegbeszélés.
8. Szenvedélybetegségek: dohányzás, kábítószer, alkohol. Dohányzással és alkoholfogyasztással kapcsolatos betegségek. Szenvedélybetegségek elterjedése a roma közösségben. A gyógyítás lehetőségei. A megelőzés és segítségkérés lehetőségei.

Családi klub

Drávafok Község Önkormányzata – 8 alkalommal, alkalmanként 20 fő részvételével – saját teljesítésben, megbízási díjjal

Drávasztára Község Önkormányzata – 8 alkalommal, alkalmanként 20 fő részvételével –
kiszervezett tevékenység

Magyarmecske Község Önkormányzata – 8 alkalommal, alkalmanként 10 fő részvételével
– kiszervezett tevékenység

Családi klub, szülőklub működtetése a projekt teljes programidőszaka alatt összesen 8 alkalommal, szemléletformáló és tájékoztató, ismeretbővítő előadássorozat és tapasztalatcsere, a helyi lakosok bevonása saját problémáik megfogalmazásába és megoldásába.

A család szerepe a tradicionális és modern társadalmakban is egyaránt óriási jelentőséggel bír. A család az elsődleges szocializációs közeg, ahol értékeket adnak át, ahol elsajátítják a gyermekek az alapvető nem szerepeiket, a társas érintkezés normarendszerének alapjait, ahol személyiségfejlődésük legszenzitívabb időszakában támogatást, biztonságot kapnak. Ez azonban nem valósulhat meg a megfelelő szülői minták, attitűdök megléte nélkül. A szülőklub tematikus foglalkozásain a szakemberek ismereteket adnak át, szemléletet formálnak, praktikus készségeket fejlesztenek, pozitív attitűd változás irányában hatnak. A szülőklubok közösségfejlesztő hatása is jelentős, hiszen egymás tapasztalataiból merítve, egymástól tanulva erősödik a résztvevőkből alkotott csoport támogató, megtartó hatása.

b. fiatalok közösségépítése

Klubsorozatok, rendezvények megszervezése és lebonyolítása, működtetése Sellye Város Önkormányzat gondozásában, összesen kb. 650 fő részvételével, az alábbi témakörökben –
kiszervezett tevékenység:

- Deviancia megelőző filmklub (folyamatos, havi 1 alkalommal).
- Szenvedélybeteg klubja (szemléletformáló előadások, szumma 15 alkalom).
- Idősek áldozattá válását megelőző programok, rendszeres bűnmegelőzési előadás-sorozat a Rendőrség bevonásával.
- Bulizz drog nélkül (2 rendezvény) idősebbek és fiatal korosztály együtt: úgynevezett RETRO buli megrendezése a régi szalagavatók mintájára, de itt az idősebb korosztály is részt vesz közösen a fiatalokkal. A biztonságosabb közlekedés érdekében „bulibusszal” történik a fiatalok szórakozóhelyre szállítása és éjszakai hazaszállítása. A szórakozóhelyen gumióvszert és ingyen vizet kapnak ajándékba a fiatalok. Előtérbe kerülnek a közös táncok és az egyes zenei/táncstílusok története is (pl. swing), melyben táncoktató fog segítséget nyújtani, közreműködni.
- Kortárs képzés: célja a fiatalabb korosztály kiszolgáltatottabb tagjai sértetté válásának megelőzése. A kortárs az összekötő, a híd szerepét tölti be a fiatalok és a segítő szakemberek között. Az iskola vagy az utca világát kötik össze a segítő intézménnyel, az éjszakai szórakozóhelyek életét nappal igénybe vehető segítséggel, a tizen- és huszoneves fiatalok világát a felnőttekével. Az 1 hetes képzés során együtt beszélnek meg, játszik el, készülnek fel a segítő helyzetre. Később a szakember supervizorként funkcionál. A képzés elméleti ismeretek átadásából, önismereti csoportjátékokból, szituációs gyakorlatokból és gyakorlatból áll. Az elméleti ismeretek között szerepel a devianciák szociológiája (drogozás, alkoholizmus, öngyilkosság, bűnözés) és pszichológiai ismeretek is. Az iskolai

környezetben a kortárssegítők nagy segítők lehetnek a tanároknak. Kortársaik problémáinak jobb ismeretével, problémák megoldásának szélesebb módozataival, nyitottságukkal és folyamatos jelenlétükkel egy másfajta segítséget jelentenek, mint egy felnőtt. De mint segítők, nem fogják kiszolgáltatni az osztálytársaikat, vagy más diákokat, ha problémájuk van és azt vele osztják meg.

- Fiatalok az élet küszöbén (családi életre nevelést segítő foglalkozások) a 18-25 éves korosztály számára: a programsorozat célja a fiatalok felkészítése a párválasztásra, a házasságra, családi életre, szülők segítése a gyermekvállalással és neveléssel kapcsolatos kérdésekben, helyi családi közösségek építése. Témakörök: házasság és család, együttlét és szabadság feszültsége a házasságban, az elszakadás nehézségei, korai terhesség megelőzése, gyermekvállalás, családtervezés, házassági „karambolok”, csecsemő a családban, a gögicséléstől a mondókáig.
- Hospice nap az Ormánságban, a program ideje alatt 2 alkalommal. A program célja: a hospice világnapról való megemlékezés és a hospice szemlélet elterjesztése. Ennek a lényege, hogy a súlyos betegségük végstadiumában lévő méltósággal távozhassanak az élők sorából, s életük utolsó szakaszában minden ellátást megkapjanak, amely enyhíti szenvedéseiket és lelki támaszt nyújt nekik. Cél a nárcisz szimbólumhoz kapcsolódó eseményekkel felhívni a figyelmet a társadalmi felelősségvállalás szükségességére és arra, hogy az emberi méltóság életünk végéig megőrizhető és meg is kell őrizni azt. Fontos cél az iskoláskorúak bevonása a programba: már gyermekkorban el kell kezdeni egy olyan tudatos nevelést, amely a betegséghez és az elmúláshoz való viszonyt természetessé teszi és fejleszti a gondolkodás és segítségnyújtás iránti nyitottságot. Az elfogadó gyermekből gondoskodó felnőtt lesz. Az iskoláskorúakkal történő beszélgetések témái: a család, az emberi élet értékei, ünnepek, felelősség, veszteség, másság, nemzedékek, barátság, egészség-betegség. A nárcisz életét nyomon követve vonunk párhuzamot az emberi lét állomásaival, a születéssel, fejlődéssel és az elmúlással, fogadjuk el a természet rendjét. A program részeként a település központi helyére nárciszhagymákat ültetünk közösen.
- Kézimunka klub, generációs program, idősek és fiatalok együtt: gyerekek, fiatalok, általános iskolás tanulók az Idősek klubjával közös kézimunka foglalkozásokat tartanak havi rendszerességgel (hímzés, horgolás, kötés, szövés, varrás, nemezelés). Cél, hogy a fiatalok tanuljanak az idősektől, cserébe felolvassanak nekik, segítik őket, társaságot nyújtanak számukra.
- Közösen a természettel a természetről, generációs program, idősek és fiatalok együtt: gyerekek, fiatalok, általános iskolás tanulók az Idősek klubjával közös foglalkozásokat tartanak pl. AZ ŐSZ témájában. Színpalettát és képkeretet készítenek. A fiatalok előre készülnek a programokra, pl. színesedő leveleket gyűjtenek és préselnek. A foglalkozás alatt folyamatosan beszélgetnek egymásról, szüretéről, gyümölcsfákról, régi szokásokról, kerti munkákról. Madáretetőt készítenek az újrahasznosítás jegyében, amit a gyerekek és a résztvevő idősek hazavihetnek az odajáró vendégeknek. A kisebb gyerekek meséket hallhatnak az idősektől, így megtanulják tisztelni pl. az idősek beszédtempóját.
Közös séták, rövid kirándulások a településen, a természetben. Séta közben településtörténet, mi állt itt egykor?, továbbá a helyi templomok, a múzeum meglátogatása. Történetek, helyszínek korabeli jelentőségeinek bemutatása a fiataloknak az idősek által.

- **Közös faültetés:** "Aki fát ültet, az bízik a jövőben": a fák közösségi ültetése és gondozása megtestesíti a globális környezetvédelmet, az egyén fejlődését és az emberek közötti kapcsolatot. A fák kiemelt környezeti jelentősége életet, védelmet, nyugalmat jelent. Minden egyes elültetett fának lesz egy „gondozója”. Minden gyermeknek, fiatalnak lenne egy „fatestvére”, akivel együtt nőhet fel. A fák elültetése kifejezi, hogy minden magyar fiatalnak a szülőföldjében vannak a gyökerei, mindenki egyenlő eséllyel indul el az életben, valamint azt is, hogy az ember és a természet egysége nélkül nincs jövő. Ahogy a facsemete gyökere megfog, növekedésnek indul, úgy mutat tanúságot a közösségnek, hogy bízunk/bízzunk a holnapban.
- **Kistérségi Ifjúsági Nap vizes programokkal a sellyei Termálfürdőben:** a programban résztvevő települések polgármestereinek/szervezőinek segítségével valósul meg a program, melybe elsősorban a hátrányos helyzetű fiatalok lesznek bevonva. Sokuk még talán soha nem jutott el strandolni, de nem csak önfeledt fürdözésről szólna ez a nap, hanem számos szemléletformáló programot is kínál (kézműves foglalkozások, sorsversenyek, ügyességi versenyek, bűnmegelőzés - részeg szemüveg, drogbefolyásoltságot érzékelő szemüvegek kipróbálása, fórumbeszélgetés - Miként látják a fiatalok a helyzetüket, milyen problémák mutatkoznak, ki mit tud tenni, kitől mit várnak, ők maguk mit tesznek/tehetnek?, egészségsátor vérnyomás-, vércukor méréssel, életmód tanácsadással, kulturális-szórakoztató programelemek.

Generációk összetartozása program

Sellye Város Önkormányzat – 24 hónapon keresztül, összesen 50 fő részvételével – saját teljesítésben, megbízási díjjal

Olyan programok, akciók indítása, melyek során a fiatalok segítenek az idősebb korosztály számára, majd ennek folytatásaként az idősebbek viszonzják ezt a fiataloknak (szívességszere program). Helyi idősek és fiatalok részvételével szerveződő programsorozat minimum havi 1 alkalommal, ünnepekre készülődés, közös beszélgetés, olvasás, kézimunkázás, zenélés-zenehallgatás, stb.

c. közösség egészségfejlesztése

Első 1000 nap programsorozat megvalósítása – saját teljesítésben, megbízási díjjal

Első 1000 nap – konzorciumi partner	alkalom	létszám/alkalom
Drávafok Község Önkormányzata	településenként 12 db	10 fő
Baksa Község Önkormányzata		10 fő
Magyarmecske Község Önkormányzata		10 fő
Sellye Város Önkormányzat		30 fő
ÖSSZESEN	48 db	60 fő

Az anyák egészségtudatos magatartását támogató kommunikációs kampányok (hangsúlyt helyezve az első 1000 napra, összekapcsolva a fogantatástól a 6. életévig tartó időszakot - a legalább 6 hónapos korig tartó kizárólagos anyatejes táplálás/szoptatás népszerűsítése, a

csecsemőkori túlzott súlygyarapodás elkerülése, veszélyeinek megismerése; a kisgyermek otthoni táplálásában az egészséges táplálkozás (kevesebb só, cukor fogyasztása, vízivás fontosságának hangsúlyozása) népszerűsítését célzó akciók, rendezvények, előadások szervezése, a megfelelő hosszúságú alvás fontosságát hangsúlyozó ismeretek átadása). Szoptatás támogatása, anyatejes világnap programhoz való csatlakozás.

Anyatejes táplálás támogatása

A csecsemők táplálásának az élet első hat hónapjában a legoptimálisabb módja a kizárólagos anyatejes táplálás. Az anyák 98%-ban képesek lennének megfelelő információk és támogatás birtokában szoptatni gyermekeiket, mely optimálisan 6 hónapos korig, de minimum 4 hónapos korig a gyermek egyedüli táplálékforrása kellene, hogy legyen. Az anyatej összetételében és mennyiségében is egyedülálló módon alkalmazkodik a csecsemő fejlődéséhez. A szoptatás nem csak a gyermek testi fejlődésének kedvez, hanem erősíti a korai anya-gyermek kapcsolatot, aminek megfelelő minősége elengedhetetlen a harmonikus személyiségfejlődésben. A program keretében elméleti és gyakorlati ismeretbővítés történik az anyatejes táplálás területén.

Babamasszázs

A babamasszázs során nem csak az izom és kötőszövetek stimulációja valósul meg, mely szomatikus ingerek pozitívan hatnak a baba mozgásrendszerének fejlődésére, hanem a harmonikus anya-gyermek kapcsolat is fejlődik. Erősödik a kötődés, mely erős preventív faktor számos későbbi mentálhigiénés probléma tekintetében. Segíti a felelős, pozitív szülői magatartást, mely gyermek jó szociális fejlődésének egyik legfontosabb alapja.

Önállóan nem támogatható tevékenységek

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS VÁLASZTHATÓ TEVÉKENYSÉGE

III. A kultúrák közötti párbeszéd erősítése

A rendezvények célja az ormánsági néphagyományok mellett a horvát és a roma hagyományokat, kultúrát bemutató programok szervezése, a különböző nemzetiségekhez tartozók együttélésének javítása, egymás kölcsönös tiszteletének elősegítése. A tájegységi és a nemzetiségi kultúra, hagyományok megismertetésével/megismerésével elő kívánjuk segíteni a más nemzetiségekhez tartozás elfogadását, az esetleges tartózkodó vagy negatív megítélés csökkentését. A tervezett programokon a hagyományos, tájjellegű ételek elkészítésével, a hagyományos ősi mesterségek, szokások, jellemző tevékenységek bemutatásával nemcsak a horvát és a roma fiatal korosztály bevonását kívánjuk elősegíteni, hanem a nem ezen nemzetiségekhez tartozó emberek számára is láthatóvá és érzékelhetővé szeretnénk tenni a hagyományt, kultúrát (gasztronómia, hagyományos mesterségek, zene és tánc), valamint csökkenteni szeretnénk a generációk közötti szakadékot, legalább. Az eseményen autentikus horvát és roma zenét, valamint népzenei játszó együttesek is fellépnek, továbbá néptánc bemutató és táncbázis is szerveződik, mellyel a zenei hagyományokat ismertetjük meg a látogatókkal.

A programokat kiszervezett tevékenység formájában kívánjuk megvalósítani.

A kultúrák közötti párbeszéd erősítése – konzorciumi partner	alkalom	létszám/alkalom
Baksa Község Önkormányzata	1 db	75 fő
Drávafok Község Önkormányzata	8 db	40 fő
Drávasztára Község Önkormányzata	4 db	50 fő
Sellye Város Önkormányzat	1 db (3 napos)	510 fő
ÖSSZESEN	14 db	675 fő

A részletesebb programismertetőket a pályázat mellékleteként benyújtott indikatív ajánlatok részét képezik.

Önállóan nem támogatható tevékenységek

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEI

VALAMENNYI FELADATOT SELLYE VÁROS ÖNKORMÁNYZAT VALÓSÍT MEG

Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenységek

I. Projekt előkészítés:

1. előzetes tanulmányok, engedélyezési dokumentumok

A projekt előkészítő szakaszában helyi emberi erőforrás fejlesztési terv készült, melynek része egy előzetes szükséglet- és igényfelmérés alapján készült szakmai program, a célcsoport elemzése és a helyzetfeltárás. Egyéb előzetes tanulmány készítése nem vált szükségessé. A projekt nem tartalmaz építési-beruházási, felújítási tevékenységet és egyéb engedélyhez kötött tevékenységet sem, így engedélyezési dokumentumok sem készültek.

2. a szakembereket bevonó ágazatközi és a lakosságot bevonó közösségi tervezési folyamat megvalósítása

A közösségi tervezési folyamat megvalósulásának bemutatását jelen tanulmány 1.3 (közösségi felmérés) fejezete tartalmazza részletesen.

3. helyi emberi erőforrás fejlesztési terv elkészítése 4. szükségletfelmérés, előzetes igényfelmérés, célcsoport elemzése, helyzetfeltárás

A projekt előkészítő szakaszában helyi emberi erőforrás fejlesztési terv készült, melynek része egy előzetes szükséglet- és igényfelmérés alapján készült szakmai program, a célcsoport elemzése és a helyzetfeltárás (részletesebb leírás a 3.1.2 fejezetben).

5. közbeszerzés előkészítése

A projekt keretében várhatóan egy közbeszerzési eljárás kerül majd lefolytatásra Sellye Város Önkormányzat konzorciumvezető, mint ajánlatkérő részvételével a komplex rendezvények

megvalósítása, szolgáltatás megrendelése (kiszervezett) tevékenységek tekintetében (az egybeszámítási kötelezettség miatt). A közbeszerzés becsült nettó értéke 43.526.350 Ft, az eljárás típusa: nemzeti értékhatárt meghaladó nyílt eljárás (Kbt.2015). A közbeszerzéseket támogató döntés esetén kívánjuk lefolytatni, közbeszerzési szakértő bevonásával.

Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenységek

II. Projektmenedzsment:

A projektmenedzsment tagjaként megjelölt projektmenedzser és pénzügyi vezető önéletrajzai benyújtásra kerültek a pályázat mellékleteként (a szakmai vezetővel együtt). Később kerül kiválasztásra a pénzügyi asszisztens és a projektasszisztens. (részletes bemutatás a 4.2. fejezetben).

Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenységek

III. Könyvvizsgálat:

A projekt keretében könyvvizsgáló kerül megbízásra.

A könyvvizsgáló a projekt végén jelentést készít.

A Könyvvizsgálónak meg kell vizsgálnia a projekt elszámolása kapcsán készített pénzügyi összesítő kimutatásokat, az abban szereplő tételekhez kapcsolódó és alapjául szolgáló mindennemű bizonylatot, a tételek pénzügyi teljesítését valamint a pénzügyi teljesítéshez kapcsolódó mindennemű bizonylatot.

A Könyvvizsgáló nyilatkozik a jelentés részeként:

- Rendelkezik, a projekt elszámolása kapcsán készített pénzügyi összesítő kimutatás, az abban szereplő tételek és pénzügyi teljesítésükhöz kapcsolódó és alapjául szolgáló mindennemű számviteli bizonylatok az ügyfélnél eredetiben vizsgált másolati példányával.
- Meggyőződött arról, hogy:
 - o az elszámolásban szereplő szállítók, számláik kibocsátásakor az adott cégjegyzékben vagy külföldieknél azzal megegyező nyilvántartásban szerepeltek illetve/és érvényes adószámmal rendelkeztek.
 - o a pénzügyi elszámolásban szereplő tételek mindegyike rendelkezik annak elszámolhatóságát lehetővé tevő dokumentációs alátámasztottsággal.
 - o megtörtént az elszámolásban szereplő tételek pénzügyi rendezése, valamint a pénzügyi összesítő kimutatás ezeket az adatokat helyesen tartalmazza.
 - o természetes személyhez kapcsolódó tétel esetén a bérszámfejtésben található adatok egyeznek, valamint a bérszámfejtés szakmailag megfelelően történt.
 - o a pénzügyi elszámolásban szereplő tartalmakat Megbízó könyveiben a számviteli törvény előírásai szerint, szakmailag elfogadható módon számolták el, valamint a könyvviteli adatokból lehetséges olyan lekérdezés, mely a projektre vonatkozó számviteli adatokat elkülönítetten is megjeleníti.
 - o a projekttel összefüggésben keletkezett, elszámolt bevételek összhangban állnak a záró kifizetési igénylésben vagy a záró beszámolóban nyilatkozottakkal.

A Könyvvizsgáló felelős azért, hogy a feladatokban szereplő vizsgálatokat elvégezze és azok eredményéről a Megbízót a jelentésben tájékoztassa. Nem feladata a megvalósult projektek műszaki, technikai ellenőrzése.

A vizsgálat módszere és hatóköre

A megbízás a Nemzetközi Kapcsolódó Szolgáltatásokra Vonatkozó (Magyar Könyvvizsgálói Kamara által bevezetett 4400 számú) Standarddal összhangban kerül végrehajtásra.

Az elvégzett vizsgálat nem könyvvizsgálat vagy átvilágítás, mert pénzügyi (éves, közbenső) beszámoló (mérleg) vizsgálatunknak nem volt tárgya és a Megbízó pénzügyi, vagyoni és jövedelmi helyzetéről semmilyen bizonyosságot a jelentés nem szolgáltat. Lehetséges, hogy egy teljes körű vizsgálat, a vállalkozás átvilágítása más következtetésekre is okot adhat.

A vizsgálat Könyvvizsgáló által végezhető egyéb szakmai szolgáltatás. (Kvt. 3.§ (2) b)

Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenységek

IV. Horizontális szempontok érvényesítése:

A horizontális szempontok érvényesítése a projektelőkészítés és megvalósítás teljes időszakában felmerülő feladat. A megvalósítás során a horizontális szempontok érvényre jutását a szakmai vezető és a projektmenedzsment szervezet felügyeli. Az esélyegyenlőségi és környezeti fenntarthatósági szempontok területén végzett tevékenységek részletes bemutatása a 3.1.3 *A fejlesztés hatásainak elemzése* című fejezetben olvasható.

Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenységek

V. Kötelező tájékoztatás és nyilvánosság:

A Széchenyi 2020 Kedvezményezettek Tájékoztatási Kötelezettségei című dokumentummal összhangban a kötelező feladatok elvégzése a projekt megvalósítása alatt megtörténik saját teljesítésben, vagy külső szolgáltatás megrendelésével.

- Kommunikációs terv készítése (saját teljesítés)
- A kedvezményezett működő honlapján a projekthez kapcsolódó tájékoztató aloldal megjelenítése és frissítése a projekt fizikai zárásáig
- Sajtóközlemény kiküldése a projekt indításáról és a sajtómegjelenések összegyűjtése (saját teljesítés)
- A beruházás helyszínén „C” típusú tájékoztató tábla elkészítése és elhelyezése: 6 db tábla elkészítése és kihelyezése a projekt megkezdését/megbízási szerződés aláírását követő 1 hónapon belül
- Kommunikációs célra alkalmas fotódokumentáció készítése: A projekt időtartama alatt kommunikációs célra alkalmas, magas minőségű fotódokumentáció elkészítése
- Sajtóközlemény kiküldése a projekt zárásáról és a sajtómegjelenések összegyűjtése (saját teljesítés)
- TÉRKÉPTÉR feltöltése a projekthez kapcsolódó tartalommal (saját teljesítés)

2.4A CSALÁD ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁSOK, VÉDŐNŐI SZOLGÁLTATÁSOK, EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLTATÁSOK, NEVELÉSI TANÁCSADÓK HUMÁN KAPACITÁSÁNAK NÖVELÉSÉT CÉLZÓ INTÉZKEDÉSEK BEMUTATÁSA

A járás szociális és gyermekjóléti ellátását, továbbá egészségügyi ellátását a tanulmány 1.1 és 3.4 fejezete részletesen bemutatja. Az előző fejezetben ismertettük azokat a tevékenységeket, melyek a projekten belül ezekhez az feladatokhoz kapcsolódnak, ezért most csak felsorolás szerűen emeljük ki őket. E területen megbízási szerződéses jogviszony keretében lesz lehetőség a humán kapacitások növelésére az alábbi célok érdekében:

- egyéni fejlesztési tervek készítése
- hátrányos helyzetűek kompetencia felmérése és fejlesztése, mentorálása
- hátrányos helyzetű kismamák segítése
- hátrányos helyzetűek körében a csoportmunkában történő együttműködés kompetencia fejlesztése
- hátrányos helyzetűek körében az önálló életvitelre képessé tevő programok megvalósítása
- a védőnők közreműködésével anyák egészségtudatos magatartásának fejlesztése

2.5 AZ INTÉZMÉNYHIÁNYBÓL EREDŐ HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT CÉLZÓ INTÉZKEDÉSEK BEMUTATÁSA

A projekt előkészítésének szakaszában felmérték a települések, hogy mely területen mutatkozik szakemberhiány (lásd: 1. számú melléklet). Ennek megfelelően a konzorciumi tagok a pályázat eredményeképpen a 2.3 fejezetben ismertetett munkakörökben (közösségszervező, HR munkatárs, 2 fő családsegítő, hivatali ügyintéző) fog további 5 főt foglalkoztatni.

2.6 HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAMOKKAL VALÓ ÖSSZHANG BEMUTATÁSA

A fejezetben a projekt tevékenységeinek helyi esélyegyenlőségi programokkal való összhangját mutatjuk be.

A pályázati dokumentációt a konzorciumban résztvevő települések Esélyegyenlőségi Programjai alapján, azokkal összhangban alakítottuk ki. Mind a települési szintű, mind a járás egészét érintő tervezetek kiemelt problémaként kezelték a munkanélküliség problémáját, mint a mélyszegénység kialakulásának elsődleges okát. A problémakört egyrészt a helyi gazdaság hanyatlásával, a helyi vállalkozások humánerőforrás kapacitásainak folyamatos leépítésével, a munkahelyek megszűnésével magyarázzák, másrészt a helyben lakó munkaképes népesség alacsony iskolázottsági szintjével, a fiatalabb munkaerő elvándorlásával, valamint - a tömegközlekedés hiányosságai, nehézségei miatt - más településeken, nagyobb központokban való munkavállalás nehézségével.

Az Esélyegyenlőségi Programok minden település esetében említést tesznek a munkaügyi hivatalok által az álláskeresők számára indított képzési programokról. Ezekkel kapcsolatban egységes álláspontként rajzolódik ki, hogy a képzések révén szerzett képesítések nemigen hasznosíthatóak a munkaerőpiacon, nem fókuszálnak kifejezetten a hiányszakmákra és ezért sem örvendenek nagy népszerűségnek a munkakeresők körében. További problémaként merült fel, hogy a képzések általában a megyeközpontban kerülnek lebonyolításra, így sok esetben nehezen megközelíthetőek a kedvezőtlen tömegközlekedési feltételek miatt.

Az időskorú népesség foglalkoztatása sehol nem került elő reális lehetőségként „hiszen még a fiataloknak sincs munka”. Az őket célzó közösségi programok, számukra és általuk szerveződő közösségek fejlesztésének kérdése szerencsére már több tervzetben előkerült célként.

A pályázati támogatással megvalósuló intézkedések fókuszában az Esélyegyenlőségi Programok legfőbb problématerületei a munkaerő-piaci helyzet, valamint a munkavállalás körülményeinek javítása állnak.

Sellye város HEP Intézkedési Tervében (HEP IT) azonosított összesen 5 db intézkedés-csomag közül a projektben tervezett tevékenységek az alábbi célkitűzésekhez/intézkedésekhez illeszkednek:

- I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége, ezen belül I./2. Életvezetési tanácsadás szervezése
- III. A nők esélyegyenlősége: III./2. Családok Átmeneti Otthonának létrehozása, ezen belül a munkaerő kínálat áttekintése részfeladat
- IV. Az idősek esélyegyenlősége: IV.1. Életminőség javítása az időskorban
- V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége: V./2. Támogató Szolgálat működtetése, a lakókörnyezeten kívüli közszolgáltatások elérésének segítése

Baksa HEP IT-jében azonosított összesen 5 db intézkedés-csomag közül a projektben tervezett tevékenységek az alábbi célkitűzésekhez/intézkedésekhez illeszkednek:

- I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége: I.2. Felnőttképzéssel vissza a munka világába
- II. A gyermekek esélyegyenlősége: II.2. Hasznos, tartalmas "együttműködés" a csellengő gyerekeknek
- III. A nők esélyegyenlősége: III.1. A 18-59 év közötti nők egészségügyi szűrővizsgálatainak éves rendszerességgel történő segítése, továbbá III.2. Képzéssel vezetni vissza a munka világába a nőket
- IV. Az idősek esélyegyenlősége: IV.1. Idősek kreatív közösségi életének fejlesztése, továbbá IV.2. Az egészségügyi szakellátás és szűrővizsgálatok hozzáférésének megkönnyítése az idősek számára
- V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége: V.1. Fogyatékkal élők munkaerőpiacra segítése, napi életvitelük könnyítése

Drávafok HEP IT-jében azonosított összesen 5 db intézkedés-csomag közül a projektben tervezett tevékenységek az alábbi célkitűzésekhez/intézkedésekhez illeszkednek:

- I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége: I.1. A roma nemzetiséghez tartozó lakosság esélyegyenlőségét támogató adatbázis létrehozása, továbbá I.2. Életvezetési tanácsadás szervezése, továbbá I.3. Adósságkezelési szolgáltatás
- III. A nők esélyegyenlősége: III.1. Nők esélyegyenlőségét célzó adatbázis létrehozása
- IV. Az idősek esélyegyenlősége: IV.1. Az időskori életminőség javítása és a IV.2. Idősek is biztonságban

Drávasztára HEP IT-jében azonosított összesen 5 db intézkedés-csomag közül a projektben tervezett tevékenységek az alábbi célkitűzésekhez/intézkedésekhez illeszkednek:

- I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége: I.1. A mélyszegénységben élők munkába való visszasegítése
- II. A gyermekek esélyegyenlősége: II.1. Töltsük hasznosan a szabadidőt!
- III. A nők esélyegyenlősége: III.1. A nők esélyegyenlőségének elősegítése, a GYES-ről GYED-ről visszatérők előnyben részesítése a közfoglalkoztatásban
- IV. Az idősek esélyegyenlősége: IV.1. Egészségügyi szolgáltatások az idősek számára

Magyarmecske HEP IT-jében azonosított összesen 5 db intézkedés-csomag közül a projektben tervezett tevékenységek az alábbi célkitűzésekhez/intézkedésekhez illeszkednek:

- I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége: I.1. Piacképes tudás
- III. A nők esélyegyenlősége: III.1. Információs sarkok
- IV. Az idősek esélyegyenlősége: IV.1. Idősek nappali ellátásának biztosítása, szabadidő hasznos eltöltése, programok, rendezvények

2.7 INDIKÁTOROK, MŰSZAKI-SZAKMAI TARTALOMHOZ ÉS A MÉRFÖLDKÖVEKHEZ KAPCSOLÓDÓ MUTATÓK

Az indikátoroknak konkrétaknak, mérhetőeknek, rendelkezésre állóknak, valóságszerűeknek és időalapúaknak kell lenniük:

- A mérhetőség, a megjelenő feladatok és a vállalások alapján számszerűsíthetőek a mutatók.
- Adott időpontra teljesülnek (2019.09.01., a 4. mérföldkő utolsó napja, azaz a fizikai befejezés időpontja), így rendelkezésre állásuk biztosított.
- A mutatók a végrehajtás minőségét jelölik, így a valóságszerűség követelménye is teljesül.
- A mutatóhoz rendelt időterv megjelenésével teljesül az időalapúság feltétel.

A Felhívás szerint a vállalt tevékenységsoporthoz illeszkedő indikátor mutatók teljesítése kötelező („A program elhagyását követően a munkaerőpiacra, vagy munkaerő-piaci programba belépők száma” megnevezésű indikátor kivételével). Ennek megfelelően a „A program elhagyását követően a munkaerőpiacra, vagy munkaerő-piaci programba belépők száma” indikátor kivételével az összes indikátor tekintetében tettünk vállalást projekt szinten, melyet az alábbi táblázatban részletezünk.

Az indikátor mérési céldátum (2018.11.30. és a projekt fizikai zárása: 2019.09.01.) esetében szükséges a lenti egyes indikátorok mérése a Felhívással összhangban.

22. táblázat: A projektben vállalt indikátorok

Indikátor neve	2018-ra vonatkozó rész cél: elérés dátuma	2018-ra vonatkozó rész cél: értéke	Célérték elérés dátuma	Célérték (100%)
Egészségfejlesztő és betegségmegelőző programokban részt vevő személyek száma	2018.11.30	150 fő	2019.09.01	200 fő
A munkaerő-piaci integráló programokba bevont hátrányos helyzetű személyek száma	2018.11.30	200 fő	2019.09.01	230 fő
Migráns, külföldi háttérű, kisebbségi (beleértve a marginalizálódott közösségeket, például a romákat) résztvevők száma	2018.11.30	150 fő	2019.09.01	200 fő
A program elhagyását követően a munkaerőpiacra, vagy munkaerő-piaci programba belépők száma	nem releváns	0 fő	2022.09.01	0 fő
Szervezetfejlesztési intézkedésekkel érintett intézmények száma	2018.11.30	3 db	2019.09.01	5 db

Számszerűsített szakmai célok, megvalósuló eredmények

A számszerűsíthető szakmai célok célértékei a projekt hatóterületén, a konzorciumban részt vevő 5 településen élő lakosság számának figyelembe vételével kerültek meghatározásra. A **projekt hatóterületén élő lakosság száma 4 543 fő**, így a projekt az **A. kategóriába** (5000 fő, vagy az alatti összlakosság) tartozik. A lakosságra vonatkozó adatokat az alábbi táblázat mutatja be:

23. táblázat: Az érintett települések lakosság száma (forrás: KSH 2015)

Település	Lakosság szám (fő) 2016.01.01 <i>forrás: KSH helynévtár</i>
Sellye	2 548
Baksa	754
Drávasztára	399
Drávafok	506
Magyarmecske	336
ÖSSZESEN	4 543

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	A projekt valamely programelemébe bevont személyek aránya
Az eredmény leírása	A megvalósításra kerülő projekt által elért, a megvalósításba bevont települések közigazgatási területén lakóhellyel rendelkezők, ide nem értve a megyei jogú városok közigazgatási területén lakóhellyel

	rendelkezőket, aránya a teljes lakossághoz viszonyítottan növekszik. A megvalósításba „bevont személy” alatt, legalább 1 db megvalósuló programelem teljes körű megvalósításában részt vett személy értendő.
A tulajdonság számszerűsíthető célértéke	10%
Igazolás módja	jelenléti ívek, projektbeszámoló
Mely kötelező tevékenység(ek)hez kapcsolódik?	valamennyi esetben, összességében

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	Humán közszolgáltatásokra vonatkozóan, a projektnek köszönhetően elhelyezkedő szakemberek száma
Az eredmény leírása	Helyi szakemberhiányos humán közszolgáltatásban, a projektnek köszönhetően elhelyezkedő szakemberek száma növekszik.
A tulajdonság számszerűsíthető célértéke	5 fő
Igazolás módja	munkaszerződés, közalkalmazotti, közszolgálati kinevezés
Mely kötelező tevékenység(ek)hez kapcsolódik?	1

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	Család- és gyermekjóléti szolgálatok prevenciós szerepének megerősítése érdekében indított, preventív jellegű programokon részt vett személyek
Az eredmény leírása	Család- és gyermekjóléti szolgálatok prevenciós szerepének megerősítése érdekében indított, preventív jellegű programok keretében, a devianciák megelőzését vagy krízishelyzetek kezelését biztosító foglalkozásokon részt vett személyek száma növekszik. Egy programnak legalább 4 foglalkozásból kell állnia. Egy résztvevő 1 főnek számít akkor is, ha több foglalkozáson vagy programon vett részt.
A tulajdonság számszerűsíthető célértéke	100 fő
Igazolás módja	szakmai beszámoló, jelenléti ív, fotódokumentáció
Mely kötelező tevékenység(ek)hez kapcsolódik?	1

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	Elkészített egyéni fejlesztési tervek
Az eredmény leírása	Elkészülnek a Felhívás keretében adott személyekhez kapcsolható egyéni fejlesztési tervek.
A tulajdonság számszerűsíthető célértéke	100 db
Igazolás módja	egyéni fejlesztési tervek
Mely kötelező tevékenység(ek)hez kapcsolódik?	1

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	Az egyéni fejlesztési terv alapján, a foglalkoztathatóság szempontjából fontos kompetenciák fejlesztését célzó programelemekben résztvevők
Az eredmény leírása	Az egyéni fejlesztési terv alapján, a foglalkoztathatóság szempontjából fontos kompetenciák fejlesztését célzó programelemekben résztvevők száma növekszik.
A tulajdonság számszerűsíthető célértéke	100 fő
Igazolás módja	fejlesztési napló és jelenléti ívek
Mely kötelező tevékenység(ek)hez kapcsolódik?	1

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	A hátrányos helyzetű csoportok elsődleges munkaerőpiacra jutását támogató programokba nem egyéni fejlesztési terv alapján résztvevők
Az eredmény leírása	Azon résztvevők száma növekszik, akik nem egyéni fejlesztési terv alapján kerültek bevonásra a hátrányos helyzetű csoportok elsődleges munkaerőpiacra jutását támogató programokba.
A tulajdonság számszerűsíthető célértéke	100 fő
Igazolás módja	szakmai beszámoló, jelenléti ív
Mely kötelező tevékenység(ek)hez kapcsolódik?	2

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	A hátrányos helyzetű csoportok elsődleges munkaerőpiacra jutását támogató programok (aktív munkaerő-piaci eszközök) tematikái
Az eredmény leírása	Elkészülnek a hátrányos helyzetű csoportok, elsődleges munkaerő piacra jutását támogató

	programok (aktív munkaerő-piaci eszközök), tematikák.
A tulajdonság számszerűsíthető célértéke	4 db
Igazolás módja	tematikák
Mely kötelező tevékenység(ek)hez kapcsolódik?	2

Jelen megvalósítandó műszaki-szakmai eredmények között **a kötelezően előírt vállalás 3 db tematika elkészítése, melyet túlvállalunk 25%-kal, azaz 4 db-ot fogunk teljesíteni.**

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	Mentori tevékenységgel elért személyek száma
Az eredmény leírása	A projekt keretében szervezett és megvalósított, a hátrányos helyzetből adódó sajátosságok kezelését szolgáló, a célcsoport személyiségfejlődésének pozitív irányú változása érdekében nyújtott mentori szolgáltatásban részesülők száma növekszik.
A tulajdonság számszerűsíthető célértéke	30 fő
Igazolás módja	jelenléti ív/szakmai beszámoló
Mely kötelező tevékenység(ek)hez kapcsolódik?	2

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	A lakosság egészségmagatartásának fejlesztését célzó közösségi egészségnevelési és egészségfejlesztési programokkal elért személyek száma
Az eredmény leírása	Azon személyek száma növekszik, akik a projekt keretében egészségmegtartás céljából megvalósított programokban vettek részt.
A tulajdonság számszerűsíthető célértéke	200 fő
Igazolás módja	Jelenléti ív, fotódokumentáció, szakmai beszámoló
Mely kötelező tevékenység(ek)hez kapcsolódik?	2

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	Közösségi fejlesztési folyamatokban résztvevő helyi lakosok száma
Az eredmény leírása	A közösségfejlesztés folyamatába bevont helyi lakosok száma növekszik.
A tulajdonság számszerűsíthető célértéke	100 fő
Igazolás módja	jelenléti ívek, szakmai beszámoló
Mely kötelező tevékenység(ek)hez kapcsolódik?	3

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	A helyi közösségekben való szerepvállalásra felkészítő programokon résztvevők
Az eredmény leírása	A helyi közösségekben való szerepvállalásra felkészítő programokon résztvevők száma növekszik.
A tulajdonság számszerűsíthető célértéke	40 fő
Igazolás módja	jelenléti ívek, fotódokumentáció, szakmai beszámoló
Mely kötelező tevékenység(ek)hez kapcsolódik?	3

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	Fiatalok közösségépítése tevékenység csoporthoz tartozó programokba bevontak
Az eredmény leírása	Fiatalok közösségépítése tevékenység csoporthoz tartozó programokba bevontak száma növekszik.
A tulajdonság számszerűsíthető célértéke	50 fő
Igazolás módja	jelenléti ívek, fotódokumentáció, szakmai beszámoló
Mely kötelező tevékenység(ek)hez kapcsolódik?	3

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	A helyi életminőség javítását célzó, és a célcsoport helyben maradását ösztönző programok száma
Az eredmény leírása	A lakosság helyben maradását ösztönző, projekt keretében kialakított programok száma növekszik.
A tulajdonság számszerűsíthető célértéke	2 db
Igazolás módja	szakmai beszámoló
Mely kötelező tevékenység(ek)hez kapcsolódik?	4

Megvalósítandó műszaki-szakmai eredmény megnevezése	A fiatalok helyben maradását ösztönző szolgáltatások/programok száma
Az eredmény leírása	A 18-30 éves korosztály helyben maradását ösztönző programok száma növekszik.
A tulajdonság számszerűsíthető célértéke	2 db
Igazolás módja	szakmai beszámoló
Mely kötelező tevékenység(ek)hez kapcsolódik?	4

Mérföldkövek

A projekt megvalósítása során 4 mérföldkövet terveztünk a projekt megvalósítási időszakának hossza alapján.

1. mérföldkő, elérésének tervezett dátuma: 2018.08.31.

A projekt megkezdéséhez szükséges valamennyi feladat megvalósul. A támogató döntést követően megkezdődik a projektmenedzsment szervezet kiválasztása, a szervezet 2017.09.01-től megkezdte munkáját. A mérföldkő ideje alatt folyamatosan végzi koordinációs, adatszolgáltatási és a megvalósításhoz kapcsolódó tevékenységét.

Szintén megkezdte munkáját a szakmai vezető. A támogató döntést követően kiválasztásra kerül a közbeszerzési szakértő, aki a megbízását követően haladéktalanul megkezdte valamennyi kapcsolódó szolgáltató kiválasztásához szükséges közbeszerzési eljárás lefolytatását.

Megkezdésre kerül a nyilvánossági feladatok ellátása: kommunikációs terv készítése, az önkormányzat weboldalán aloldal kialakítása, sajtóközlemény kiküldése a projekt megkezdéséről, az esetleges megjelenések összegyűjtése, C típusú tábla kihelyezése, fotódokumentáció készítése.

A támogatási összeg legalább 10%-áról kifizetési kérelem kerül benyújtásra.

A mérföldkő eléréséig felhasználni tervezett támogatás összege: 25.000.000 Ft.

2. mérföldkő, elérésének tervezett dátuma: 2018.12.31.

A mérföldkő ideje alatt folyamatosan végzi koordinációs, adatszolgáltatási és a megvalósításhoz kapcsolódó tevékenységét a projektmenedzsment szervezet (pl. mérföldkövekhez kapcsolódó jelentéstételi kötelezettség, szükséges kooperációk, egyeztetések szervezése, levezetése, kifizetési kérelem összeállítása, stb.).

A szakmai vezető folyamatosan végzi szakmai és koordinációs feladatait.

A helyi emberi erőforrás fejlesztési tervben bemutatott, a projektbe bevont személyek tervezett létszámának aránya eléri a 40%-ot.

A szervezetfejlesztési intézkedésekkel érintett intézmények száma eléri a 60%-ot.

A mérföldkő keretében beszámolás történik az indikátorok tekintetében 2018-ra vonatkozó részcélok eléréséről.

A támogatási összeg legalább 35%-áról kifizetési kérelem kerül benyújtásra.

A mérföldkő eléréséig felhasználni tervezett támogatás összege: 75.000.000 Ft, kumuláltan 100.000.000 Ft.

3. mérföldkő, elérésének tervezett dátuma: 2019.06.30.

A mérföldkő ideje alatt folyamatosan végzi koordinációs, adatszolgáltatási és a megvalósításhoz kapcsolódó tevékenységét a projektmenedzsment szervezet (pl. mérföldkövekhez kapcsolódó jelentéstételi kötelezettség, szükséges kooperációk, egyeztetések szervezése, levezetése, kifizetési kérelem összeállítása, stb.).

A szakmai vezető folyamatosan végzi szakmai és koordinációs feladatait.

A projektbe bevont személyek száma eléri a tervezett létszám legalább 75%-át.

Az összes elszámolható költségének legalább 50%-áról (kumuláltan az előző mérföldkövekkel együtt) kifizetési igénylés kerül benyújtásra.

A mérföldkő eléréséig felhasználni tervezett támogatás összege: 50.000.000 Ft, kumuláltan 150.000.000 Ft.

4. mérföldkő, elérésének tervezett dátuma: 2019.09.01.

2019.09.01-ig a számszerűsített szakmai elvárások és a vállalt indikátor értékek 100%-a teljesül, valamint valamennyi kötelezően előírt tevékenység, illetve a támogatási kérelemben vállalt tevékenység megvalósult.

Az összes elszámolható költségének legalább 90%-áról kifizetési igénylés kerül benyújtásra. A projekt fizikai befejezésének időpontjára teljesülnek a számszerűsített műszaki-szakmai eredmények.

A záró kifizetési igénylés 2019.11.30-ig (az utolsó mérföldkő elérését követő 90. nap) benyújtásra kerül. Benyújtandó dokumentumok: fotódokumentáció, teljesítés igazolások, egyéb projektzárást igazoló dokumentumok (pl.: kifizetést igazoló bankkivonatok, stb.), záró kifizetési igénylés. Igazolásra kerülnek az indikátorok és a számszerűsített szakmai elvárások.

A mérföldkő eléréséig felhasználni tervezett támogatás összege: 99.819.960 Ft, kumuláltan 249.819.960 Ft.

3. A SZAKMAI ÉS PÉNZÜGYI MEGVALÓSÍTÁS RÉSZLETES ÜTEMEZÉSE

3.1 A TERVEZETT FEJLESZTÉS BEMUTATÁSA

A fejezet a támogatást igénylő által megvalósítani kívánt fejlesztést mutatja be a következő tematika alapján.

3.1.1 A megvalósulás helyszíne

Projektünk megvalósulásának helyszíne a Sellyei járáson belül bevont alábbi települési önkormányzatok települései:

- Baksa Község Önkormányzata
- Drávafok Község Önkormányzata
- Drávasztára Község Önkormányzata
- Magyarmecske Község Önkormányzata
- Sellye Város Önkormányzat

A projekt keretében a fent megnevezett települési önkormányzatokon kívül a Baksai Térségi Család- és Gyermekejóléti Szolgálat került bevonásra támogatásban részesülő konzorciumi partnerként.

Fentieknek megfelelően a Projekt Adatlapon a „megvalósítási helyszínek” címszó alatt a konzorciumi partnerek székhelyét adtuk meg, hiszen építési-beruházási (illetve felújítási) tevékenységet nem terveztünk a projekt keretében.

A projekt megvalósításában érintett intézmények minden résztvevő település tekintetében az óvodák, illetve iskolák, az önkormányzatok, az önkormányzati hivatalok, a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok, a közösségi-kulturális színterek és szervezetek, sporthelyszínek és sportközösségek, egészségügyi szolgáltatók/szereplők (védőnők, járóbeteg szakellátó) és a helyi kisközösségek, egyházak, kisebbségek, nemzetiségek. A projekt tevékenységei a résztvevő települések teljes lakosságát érintik.

Szervezetfejlesztési intézkedéssel érintett intézmények:

- Sellyei Család- és Gyermekjóléti Központ
- Baksa Térségi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat
- Selye Városi Művelődési Ház, Könyvtár és Muzeális Intézmény
- „Ormánság Egészségéért” Nonprofit Kft. Selye
- Baksa IKSZT

3.1.2 Az előkészítéshez és a megvalósításhoz kapcsolódó feladatok meghatározása

Előzetes feltételek biztosításához kapcsolódó előkészítési feladatok

- A projekt céljainak, célcsoportjának meghatározása.
- A projektgazda és a konzorciumi tagok kiválasztása.
- Együttműködési lehetőség feltárása, kötelező együttműködések vizsgálata, együttműködő partnerek felkutatása és bevonása a projektbe.
- Egyeztetés megkezdése a megvalósítandó feladatok, tevékenységek, együttműködések esetében.
- A rendelkezésre álló humán erőforrás felülvizsgálata.
- A rendelkezésre álló infrastruktúra felülvizsgálata.

A projekt előkészítés módszertana

A projekt előkészítési munkájának módszertana az alábbi lépésekből tevődött össze:

1. A potenciális partnerek tájékoztatása a pályázati lehetőségről, a megvalósítható feladatokról és programról. A projekt előkészítése során széleskörű partnerségi egyeztetés zajlott le, melyek eredményeként kialakult a projekt konzorciumi és együttműködési partnersége, továbbá a megvalósítandó tevékenységek tartalma, mennyisége, a komplex és sokszereplős projekt.
2. A konzorciumi megállapodás megkötése a pályázat benyújtására vonatkozóan.
3. Tagi szintű feladatmegosztás meghatározása: a projekt céljainak, tevékenységeinek, területi hatályának meghatározása a konzorciumi tagokkal közösen.
4. Részletes szakmai tervek kidolgozása, konzorciumi tagonkénti meghatározása.

5. Tagi szintű költségvetések kidolgozása: a projekt tervezett tevékenységeihez tartozó költségek meghatározása, előzetes becslése, csoportosítása, rögzítése. A költségvetések a költségvetési korlátok betartása mellett kerültek összeállításra.
6. Szakmai és egyéb együttműködési megállapodások megkötése.
7. Beszerzési (közbeszerzési) terv elkészítése.
8. A projekt célcsoportjával kapcsolatos adatkörök és statisztikai adatok előzetes vizsgálata.
9. Kommunikációs terv elkészítése, nyilvánossági feladatok meghatározása.
10. A megvalósításhoz és disszeminációhoz kapcsolódó kommunikációs tevékenységek tervezése.
11. Helyi Emberi Erőforrás Fejlesztési Terv készítése: a támogatási kérelem mellékleteként benyújtandó részletes, a projektet megalapozó dokumentum elkészítése.
12. A támogatási kérelem összeállítása és benyújtása.

Szervezetfejlesztési feladatok

- Szükséges humánerőforrás tervezése, felvétele és a projekt során annak folyamatos biztosítása.
- Szükséges infrastruktúra tervezése, beszerzése és a projekt során annak folyamatos biztosítása.

Tervezési feladatok, engedélyezési eljárások

A projekt keretében nem történik építési-beruházási tevékenység, így sem tervezési, sem engedélyezési előkészítési feladatok megvalósítása nem vált szükségessé.

Az egyéb tevékenységek megvalósítása sem jár engedélyeztetési kötelezettséggel.

Egyéb járulékos feladatok

A sellyei járás célja (közel azonos – a bevont települések tekintetében teljesen azonos - konzorciumi partnerséggel), hogy az EFOP-3.9.2-16 kódszámú pályázaton is elinduljon, ennek érdekében a támogatási kérelem benyújtásra került. A programelemek kialakítása során figyelembe lett véve a két projekt várható egymásra hatása, szinergiája.

3.1.3 A fejlesztés hatásainak elemzése

a. Társadalmi és gazdasági hatások

A projektben megfogalmazott célok és részcélok teljesülése esetén a várható társadalmi és gazdasági előnyök mindenekelőtt a projekt által érintett járás területén, leginkább a bevont települések esetében érzékelhetőek. Az eredmények azonban nemcsak ezen a szűk területen, hanem az egész megyében megfigyelhetőek lesznek. A projekt esetében a lenti területeket elemezve kizárólag pozitív hatásokról beszélhetünk, melyek nemcsak a közvetlen, hanem a közvetett célcsoport életében is jelentős változásokat hozhatnak.

Foglalkoztatás és munkaerőpiac

Projektünk hatással van a térség munkaerő-piaci helyzetére, hiszen egyik fő célja a helyi lakosság munkaerő-piaci helyzetének javítása, a munkaerő-piaci kompetenciák fejlesztése. A hátrányos helyzetű, aktív korú, de esetlegesen alacsony képzettséggel rendelkező lakosság esetében nőhet a foglalkoztatottság, képzéseken, átképzéseken vehetnek részt. A munkaerő-piac esetében pedig nemcsak a munkaerő, hanem a munkaadók esetében is történhetnek pozitív változások, új munkáltatók megjelenésével. A meglévő munkáltatók körében szemléletformáló, antidiszkriminációs képzések valósulnak meg, mely hosszú távon szintén növelheti a foglalkoztatottsági szintet.

Munkakörülmények

A munkáltatók bevonása a projektbe eredményezheti a helyi munkakörülmények javulását. A meglévő munkáltatók körében szemléletformáló, antidiszkriminációs képzések valósulnak meg, mely hosszú távon pozitív hatással lehet a munkakörülményekre is (érzékenyítés).

Társadalmi integráció és különleges társadalmi csoportok védelme

A projekt szempontjából fontos cél a társadalmi szempontból kirekesztett csoportok integrációja. A projekt szakmai tartalmára tekintettel elsősorban a hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó aktív korú emberek társadalmi szerepének megerősítése valósul meg, de bizonyos projektelemek kifejezetten a hátrányos helyzetű nőket célozzák (munkába való visszavezetés, tanácsadás, mentorálás). A „kultúrák közötti párbeszéd” címszó alatt tervezett programokon és rendezvényeken keresztül megvalósulhat a különböző nemzetiségi és kisebbségi csoportok egy közösségi térben, rendezvényeken történő közös megjelenése, bevonása egymás életébe.

Esélyegyenlőség

1. Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettjeként kötelesek vagyunk a projektre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
2. Vállaljuk, hogy a fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációban és viselkedésben esélytudatosságot fejezünk ki: nem közvetítünk szegregációt, csökkentjük a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.
3. Projektünk nem tartalmaz építési-beruházási elemet, az infokommunikációs akadálymentesítési kötelezettség esetünkben nem releváns.
4. Minden egyes érintett konzorciumi partner rendelkezik elfogadott, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (6) bekezdésének megfelelő helyi esélyegyenlőségi programmal. Tudomásul vesszük, hogy a helyi esélyegyenlőségi programokban nevesített esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő fejlesztések esetében az önkormányzatok csak abban az esetben részesülhetnek támogatásban, ha a tervezett fejlesztés illeszkedik a releváns Helyi Esélyegyenlőségi Programjukhoz.
5. A projektben résztvevő önkormányzatok/konzorciumi partnerek egyike esetében sem releváns esélyegyenlőségi terv megléte.

6. Vállaljuk, hogy a projekt keretében a döntéshozói, munkavállalói vagy a projekt közönsége számára esélyegyenlőségi képzést tartunk.
7. Az esélyegyenlőségi célcsoportot vagy annak képviselőit bevonjuk a projekt tervezésébe, végrehajtásába.
8. Az előírt esélyegyenlőségi intézkedések eredményét a beszámolóban rendszeresen bemutatjuk.

Területi kiegyenlítődé

A projekt egyik legfontosabb célja a területi hátrányok enyhítése, a munkanélküliséggel érintett vidéki kistelepülések felzárkóztatása, a helyi életkörülmények javítása. A projekt által tervezett tevékenységek, célok minden tekintetben a területi kiegyenlítődé, a területi hátrányok csökkentését szolgálják.

Személyhez és családhoz kötődő jogok és lehetőségek védelme

A projekt – tekintettel arra, hogy kiemelt célcsoportként kezeli a családokat és a szülőket, az ő részvételükkel több programelem is megfogalmazásra került a projektben - közvetlen hatással lesz a családokhoz illetve személyekhez kötődő jogok és lehetőségek védelmére. Tanácsadással, a civil szervezetek bevonásával lehetőség lesz ezen a területen is elmozdulások elérésére.

Önkormányzatiság, döntéshozatalban való társadalmi részvétel – nyilvánosság, igazságosság, erkölcs

A projekt közvetlen hatással van a fenti területre. A megvalósító önkormányzatok már az előkészítés során széleskörű partnerségi egyeztetést folytattak, akár közvetlenül, a lakosság megkérdezésével, akár képviselőiken (pl. civil szervezetek bevonása) keresztül. A konzorciumi tagok a térséget érintő fontosabb kérdésekben kikérik a helyi lakosság véleményét. A projekt keretében lehetőség lesz olyan rendezvények, lakosság fórumok szervezésére, ahol ez a párbeszéd tovább erősödhet.

Közegészségügy, közbiztonság illetve bűnözés, terrorizmus és biztonság

A projekt közvetett hatást gyakorolhat a közegészségügyre. A projekt egyik kiemelt célja az egészségfejlesztés, az egészséges életmód közösségi szintű megerősítése, a közösség egészségkultúrájának a fejlesztése. Ennek érdekében állapotfelméréseket, szűréseket, tanácsadásokat, képzéseket, rendezvényeket, egészségnapokat, felvilágosító előadásokat és sporteseményeket is szervezünk.

A helyi közbiztonságra, illetve a bűnözés visszaszorítására a projekt egyes tervezett programelemei révén van hatással, hiszen pl. az egészségnapok keretében a különböző függőségekkel (alkohol, drog) kapcsolatban szerveződnek tájékoztató, prevenciós előadások, a helyi kisközösségek társadalmi szerepének megerősítése céljából rendezett klubsorozatok, rendezvények is ezen függőségek megelőzését célozzák (pl. „Bulizz drog nélkül” program), mely területek/függőségek bizonyítottan hatással vannak a közbiztonsági és bűnözési statisztikákra, mutatókra.

A szociális ellátó-rendszerekhez történő hozzáférés

A helyi közszolgáltatások fejlesztésével nőhet a szociális ellátó-rendszer befogadóképessége, illetve a helyi ellátó rendszer fejlesztésével (pl. szakember képzés megvalósulása, családsegítői szakember létszám növelése, szervezetfejlesztési intézkedések megvalósulása) a lakosok nagyobb számban férhetnek hozzá azokhoz. A települési/térségi életminőség javítása, a vidék megtartó képességének fejlesztése, valamint az ezzel kapcsolatos disszemináció támogatása, több települést érintő szolgáltatásfejlesztési cselekvési terv készítése szintén támogatólag hat az ellátó-rendszerekhez való hozzáférésre.

Kutatás-fejlesztés

A projekt nincs hatással a kutatás-fejlesztés területére.

Nemzetközi kapcsolatok, határmentiség

A projekt keretében (Baksán, Drávafokon, Drávasztárán és Sellyén) a kultúrák közötti párbeszéd erősítése címszó alatt megvalósítani tervezett hagyományörző programok mindkét említett területre hatással vannak, hiszen maguk a rendezvények a népszokások, kulturális értékek hagyományörző ápolását célozzák és számolnak külföldről érkező látogatókra és résztvevőkre egyaránt, elsősorban a helyiekhez családi-rokoni szálakkal fűződő horvátokra.

A rendezvények célja a különböző nemzetiségekhez tartozók együttélésének javítása, egymás kölcsönös tiszteletének elősegítése. A tájegységi és a nemzetiségi kultúra, hagyományok megismertetésével/megismerésével elő kívánjuk segíteni a más nemzetiségekhez tartozás elfogadását, az esetleges tartózkodó vagy negatív megítélés csökkentését.

Közsféra pénzügyi és szervezeti keretei

Az önállóan támogatható tevékenységek között megvalósításra kerülő humán közszolgáltatások szakember-ellátottságának fejlesztése megnevezésű programelem, továbbá a projekt keretében a humán közszolgáltatásban elhelyezkedő szakemberek száma (összesen 5 fő) közvetlen pozitív hatással van a közsféra szervezeti kereteire.

b. Környezeti hatások

Válljuk, hogy - mint az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje, - kötelességünk a projektre vonatkozó környezetvédelmi jogszabályok betartása, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrzése, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kár, esetlegesen jogszabályba ütköző nem-megfelelőség legkésőbb a projekt megvalósítása során való megszüntetése.

A projekt megvalósítása közvetlenül nincs jelentős hatással környezeti elemekre, illetve azok rendszereire (talaj-föld, vizek, levegő, zaj-rezgés, természeti rendszerek, táji rendszerek, települési rendszerek – épített környezet). A projekt megvalósítása nem jár negatív hatással a fenti hatásterületekre. Az ESZA típusú projektünkben nem szerepel építési-beruházási projektelelem.

A projektelőkészítés és megvalósítás során lehetőségeinkhez képest minden projekttevékenység esetében törekszünk arra, hogy a programelemek a célcsoporthoz minél közelebb kerüljenek megvalósításra, kivételt képeznek azon programelemek, amelyek kifejezetten a más településeken, városokban történő tapasztalatcserére, újszerű élmények

megismerésére irányulnak. Az autóval történő közlekedést ezáltal igyekszünk legkisebbre tervezni, amellyel a szmog kialakulását gátoljuk, ezzel hozzájárulva a levegőtisztaság megőrzéséhez.

A szolgáltatások, áruk és eszközök beszerzésénél is igyekszünk a teljesítés helyszínéhez minél közelebről vásárolni abban az esetben, ha a helyben és a vidéken beszerezhető áruk, szolgáltatások azonos minőségben, s áron kerülnek kiejánlásra. A továbbképzések, képzések többségét helyben valósítjuk meg, ezáltal nem a képzésben résztvevőket, hanem az oktatókat utaztatjuk. A programok helyszínét mindig úgy választjuk ki, hogy az adott célcsoporthoz minél közelebb legyen, elkerülve ezzel a felesleges utazásokat.

A programhelyszíneken megvalósított események, programok alkalmával minden esetben gondoskodunk a rendezvény utáni terület rendbe tételéről, takarításáról, a szemét elszállításáról. A szervezés során igyekszünk minél kevesebb hulladékot termelni, a termelt hulladék kezeléséről pedig minden esetben jogszabályoknak megfelelően gondoskodunk, ami által megtanítjuk a szelektív hulladékgyűjtésre a résztvevőket.

Levelezésnél, ajánlatkéréseknél, beszerzések lebonyolításánál, egyéb dokumentumok elkészítésénél az elektronikus levelezést részesítjük előnyben, s erre felhívjuk partnereink figyelmét is. A projekttel kapcsolatos adminisztrációs feladatok végzésénél gondoskodunk arról, hogy újrahasznosított papír kerüljön felhasználására.

3.1.4 Pénzügyi terv

A pénzügyi elemzés legfontosabb módszertani sarokpontjai

- A projekt pénzügyi elemzésének **vizsgálati időtávja** a projekt megvalósítás ideje, valamint az azt követő fenntartási időszak. A projekt **összköltsége bruttó 249.819.960,- Ft**, mely **100%-ban támogatásból valósul meg**, önerő felhasználása nélkül. A konzorciumvezető Sellye Város Önkormányzat, továbbá valamennyi konzorciumi tag költségvetési szerv (321 és 322 GFO kóddal) a megítélt támogatási összeg kapcsán 100% előleg lehívására jogosult.
- A projektgazda és a tevékenység jellege **nem vállalkozási jellegű**.
- A projekt majdani **működtetőjének és fenntartójának személye**: A projekt majdani működtetőjének és fenntartójának személye megegyezik a pályázó személyével.
- Az **amortizáció kezelésének módja**: A pályázó szervezetnél alkalmazott amortizációs kulcsok: a hatályos jogszabályoknak megfelelően.
- Az **áfa kezelése**: Valamennyi konzorciumi tag ÁFA státusza a projekt adatlapon jelölésre került. Valamennyi konzorciumi tag bruttó módon számolja el a projektben tervezett költségeket.
- Az **infláció kezelése**: Magyarországon jelenleg az infláció mértéke alacsony (MNB előrejelzései szerint: 2017 egész évre 2,6% várható, a középtávú előrejelzés, inflációs várakozás 3%), a projekt pénzügyi megvalósítását nem veszélyezteti. A projekt pénzügyi tervezése az inflációs előrejelzésekre támaszkodva a várható inflációval megfelelően történt.

A projekt konzorciumi tagonkénti likviditási terve a támogatási szerződés mellékleteként fog elkészülni (emelt összegű előleg igénylése esetén). A projekttel kapcsolatban felmerülő bevételekkel nem számolunk, hiszen a projekt közcélú, bevételt és jövedelmet nem termel.

A projekt költségvetését a Felhívásban előírtaknak megfelelően, körültekintően - ügyelve a belső korlátokra és az elszámolható költségek körére – terveztük.

24. táblázat: A projekt költségeinek megoszlása a konzorciumi tagok között

Konzorciumi tag	Ft	Arány
Sellye Város Önkormányzat	170 097 910	68,09%
Baksa Község Önkormányzata	15 463 560	6,19%
Drávafok Község Önkormányzata	28 231 750	11,30%
Drávasztára Község Önkormányzata	10 293 076	4,12%
Magyarmecske Község Önkormányzata	8 075 634	3,23%
Baksa Térségi Család- és Gyermejkölési Szolgálat	17 658 030	7,07%
Összesen	249 819 960	100,00%

25. táblázat: A projekt költségvetésében szereplő szakmai tevékenységhez kapcsolódó kiszervezett szolgáltatások

Tevékenység	Korlát	Bruttó összeg	Mérték
Képzéshez kapcsolódó költségek	50%	295 656 Ft	48,37%
Egyéb szakértői szolgáltatás költségei		20 007 000 Ft	
Marketing, kommunikációs szolgáltatások költsége		99 370 044 Ft	
Kötelezően előírt nyilvánosság biztosításának költségei		151 600 Ft	
Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó bérleti díj		1 016 000 Ft	
Egyéb szolgáltatási költségek		0 Ft	

A Felhívás 5.6 pontja alapján számítva a projekt költségvetésében a kiszervezett szolgáltatások értéke (a „Szakmai tevékenységhez kapcsolódó szolgáltatások” költségkategória vonatkozásában) összesen **bruttó 120 840 300 Ft**, a %-os mértéke a projekt teljes költségvetéséhez viszonyítva **48,37%**.

3.1.5 Kockázatelemzés

a. Pénzügyi kockázatok elemzése

A táblázatban található számértékek skálája:

- bekövetkezés valószínűsége: 1-3, ahol 1. alacsony, 2. közepes, 3. magas,
- bekövetkezés hatása: 1-5, ahol 1. nagyon kicsi, 5. nagyon magas.

Kockázat	Alapeset	Optimista forgatókönyv	Pesszimista forgatókönyv	Pesszimista forgatókönyv bekövetkezésének valószínűsége	Bekövetkezés hatásának mértéke	A kockázatkezelés módja
A projekt végrehajtásához szükséges pénzügyi erőforrások rendelkezésre állnak-e a projekt teljes időtartama alatt	- A projekt költségvetésének tervezése során a költségek mellé megfelelően rendeljük hozzá a forrásokat	- A projekt pénzügyi és szakmai ütemezése az utófinanszírozás (a pénzügyi források időbeni eltolódása) tényével számol. - Rendelkezésre áll olyan mértékű előleg, amely a likviditást biztosítja.	- A projekt költségvetésének tervezése során a költségekhez nem a megfelelő forrásokat rendeltük.	2	4	A projekt likviditási terve kellő gondossággal kerül megtervezésre a TSZ kötésre. A 100%-os előleg lehívása biztosítja a pénzügyi források rendelkezésre állását.
A projekt pénzügyi és szakmai ütemezése az utófinanszírozás (a pénzügyi források időbeni eltolódása) tényével számol	- A projekt pénzügyi ütemezésének tervezésekor figyelembe vettük az utófinanszírozási konstrukciót; - A megvalósulás legalább 90%-ban a pénzügyi ütemezésnek megfelelően zajlik; - A likviditás összességében – néhány esetleges késlekedéssel – biztosított.	- A tényleges megvalósulás teljes mértékben a pénzügyi ütemezésnek megfelelően zajlik; - A támogatások lehívása zökkenőmentes; - A projektköltségek finanszírozása folyamatos; - A likviditás folyamatosan biztosított;	- A projekt pénzügyi ütemezése tarthatatlan; - Kezdetből fogva csúsznak a kifizetések; - Zavar a projekt likviditásában;	1	4	A projekt likviditási terve kellő gondossággal kerül megtervezésre a TSZ kötésre., megfelelő monitoring tevékenységgel és folyamatszabályozással az ütemezés tartható. A 100%-os előleg lehívása biztosítja a pénzügyi források rendelkezésre állását.

Kockázat	Alapeset	Optimista forgatókönyv	Pesszimista forgatókönyv	Pesszimista forgatókönyv bekövetkezésének valószínűsége	Bekövetkezés hatásának mértéke	A kockázatkezelés módja
Rendelkezésre áll olyan mértékű előleg, illetve saját forrás, amely a likviditást biztosítja	<ul style="list-style-type: none"> - A projekt pénzügyi ütemezésének tervezésekor figyelembe vettük a lehívható előleg mértékét és ütemezését; - A megvalósulás legalább 90%-ban a pénzügyi ütemezésnek megfelelően zajlik; - A likviditás összességében – néhány esetleges késlekedéssel – biztosított. 	<ul style="list-style-type: none"> - A tényleges megvalósulás teljes mértékben a pénzügyi ütemezésnek megfelelően zajlik; - A támogatások lehívása zökkenőmentes; - A projektköltségek finanszírozása folyamatos; - A likviditás folyamatosan biztosított; 	<ul style="list-style-type: none"> - A projekt pénzügyi ütemezése tarthatatlan; - Kezdetből fogva csúsznak a kifizetések; - Zavar a projekt likviditásában; 	1	5	Az előleg maximális mértéke, vagyis az utófinanszírozott projektelemek 100%-a lehívásra kerül.
Több részben megvalósuló támogatási kérelem esetén a folytatólagos támogatás megítéléséhez szükséges feltételek adottak és várhatóan adottak lesznek	A projekt szempontjából nem releváns, a projekt egy részben valósul meg.	-	-	-	-	-

Kockázat	Alapeset	Optimista forgatókönyv	Pesszimista forgatókönyv	Pesszimista forgatókönyv bekövetkezésének valószínűsége	Bekövetkezés hatásának mértéke	A kockázatkezelés módja
A fenntartási költségek biztosítása	<ul style="list-style-type: none"> - A projekt befejeztével a projekt eredményei az intézmény keretein belül fenntarthatók; - A tervezett fenntartási költségek kb. 90%-ban megfelelőek a tervezetteknek; - A projekt révén a fenntarthatóságot biztosító konstrukciók jönnek létre. 	<ul style="list-style-type: none"> - A projekt befejeztével a projekt eredményei az intézmények keretein belül fenntarthatók, további projektek létrejöttét ösztönzik; - A tervezett fenntartási költségek teljes mértékben megfelelőek a tervezetteknek; 	<ul style="list-style-type: none"> - A projekt befejeztével a projekt eredményei az intézmények keretein belül további támogatás nélkül nem tarthatóak fenn; - A tervezett fenntartási költségek nagyban eltérnek a tervezettektől; - A projekt eredményeire nincs elég érdeklődő, nem jönnek létre stratégiai partnerségek. 	2	3	A projekt keretében megvalósuló tevékenységek, fejlesztések eredményei beépülnek a szervezetek alap működésébe, fenntartásuk nem igényel többletforrást.

b. Megvalósíthatósági és fenntarthatósági kockázatok

Jelen projekt megvalósítási és fenntarthatósági kockázatait több irányvonalból vizsgáltuk meg.

A most meglévő jogszabályok lehetőséget nyújtanak a humán szolgáltatások képzésben és tudásban történő bővítésének, s bár a feladatokhoz köthető státuszok tekintetében pozitív változás szükségeltetik, a minőségi fejlődés és ugrás nem ütközhet akadályba. Ennek megvalósíthatósági kockázata alacsony.

A már meglévő intézményrendszer jogszabályi megnyirbálás esetén természetesen jelenthet kockázatot, ám a területen végzett lelkiismeretes és hasznos munka biztosíték lehet a jogszabályalkotók számára alátámasztásul. A fenntartást jelentő jogi kockázatok értékelése alacsonynak minősíthető.

Ennek ellenére a projekt több, kalkulálható kockázattal rendelkezik a megvalósítás során. Az első a megvalósítás során történő **konzorciumi együttműködés a projekt érdekében**. A különböző szervezetek, megvalósító intézmények saját folyamatainak ellátása, valamint a fejlesztés szigorúan ütemezett megvalósítása kihívás elé állítja a projektmenedzsmenetet és a szakmai megvalósítókat. A megvalósítást akadályozó kockázata közepes ezen faktornak. Ugyanakkor a közös cél segítségére van a különböző munkakultúrákhoz szokott szervezeteknek: jó lehatárolással és munkamódszer meghatározással kiküszöbölhetőek a kezdeti együttműködési hiányosságok. Ennek megvalósítása, lefektetése a projekt indulásakor történik meg.

További kockázat a **célcsoport megszólítására, szükségleteire való adekvát válaszok megadására** vonatkozik. Amennyiben nem sikerül megfelelően feltérképezni a hiányosságokat, úgy könnyen lehet, hogy nem lesznek kellően motiváltak az érintettek, mellyel a projekt legfontosabb céljának megvalósulása akadhat. Ennek kockázata a projekt elején magas, melyet a megszólítás, a toborzás folyamatos nyomon követésével tudunk vizsgálni. Ennek kiküszöbölését megoldhatja, hogy évek óta a terepen dolgozó projektmegvalósítókkal működünk együtt.

Kockázat még a **célcsoport motiválása, projektbe vonása és tartása**, mely igaz a projekt minden szakmai megvalósítási lépésére.

Projekt sikeressége a **képzéseken, workshopokon és rendezvényeken való részvétel és aktivitás** sikerességén múlik. Várható, hogy a munka és tanulás alapú társadalomhoz nehezen alkalmazkodó rétegek kevésbé lesznek motiváltak a projekt céljaival azonosulni, melyeket előzetesen figyelembe is vettünk.

Ennek a kockázatnak a csökkentésére szintén a terepet jól ismerő, személyes kapcsolatokkal rendelkező, helyben élő szakmai megvalósítók jöhetnek számításba, akik felé megvan a kellő bizalom a résztvevők által. A részvétel támogatása jutalmazással, motiválással személyes támogatással fog megvalósulni.

Kockázat lehet még a **képzések elhúzódása**, valamint a **közbeszerzési időintervallum** hosszú mivolta. Ezeket a projekt elején történő részletes tervezéssel és folyamatos ellenőrzéssel tervezzük kiküszöbölni.

3.1.6 Fenntartás

Kedvezményezettként a támogatás visszafizetésének terhe mellett vállaljuk, hogy az alábbi tevékenységeket a projekt megvalósítás befejezésétől számított 3 évig fenntartjuk:

1. a célcsoport számára biztosított tevékenységek, programok részletes bemutatását tartalmazó szakmai anyagok saját vagy fenntartója és a bevont települések honlapján online elérhetővé tételét a társintézmények, társszervezetek részére,
2. a támogatással megvalósított projekt általánosítható tapasztalatainak bemutatását tartalmazó tanulmány készítését és saját vagy fenntartója és a bevont települések honlapján online hozzáférhetővé tételét a társintézmények, társszervezetek részére,
3. a projekt keretében elkészült tájékoztató anyagok ingyenes, online elérhetőségének biztosítását saját vagy fenntartója és a bevont települések honlapján.
4. Az újonnan létrejövő önkéntes pontok fenntartása projektünk esetében nem releváns.

A projektünk fejlesztéseit úgy alakítjuk, hogy annak fenntartási kötelezettségei alkalmazkodjanak a jelenlegi intézményhálózat működtetési rendszeréhez. Amennyiben már meglévő ellátás színvonalának emelését, meglévő infrastruktúrák helyzetének javítását tűzzük ki célul, nem áll fenn annak a veszélye, hogy gazdaságilag új sor bevezetésére legyen szükség a fenntartó szervezetek számára.

Ennek köszönhetően ugyanazzal az erőforrással, jobb szolgáltatást tudnak megvalósítani a konzorciumi megvalósító partnerek szervezetei.

3.2 RÉSZLETES SZOLGÁLTATÁSFEJLESZTÉSI CSELEKVÉSI TERV

3.2.1 Az előkészítés és megvalósítás részletes feladatai és ütemezése

A projekt időtartama 24 hónap (2017.09.01-2019.09.01).

A konzorciumvezető Sellye Város Önkormányzat, mely az előkészítés koordinálásán túl a megvalósítás során összefogja a menedzsment és közbeszerzési, továbbá a kommunikációs és nyilvánossági feladatokat. Az előkészítési munka keretében valósult meg 2017. I-II. negyedében az előzetes igényfelmérés, a partnerségek szervezése, a közösségi tervezés, egyeztetések lebonyolítása, a HEEFT elkészítése, a projekt szakmai tartalmának összeállítása és a költségvetés megtervezése.

A megvalósítás során Projekt Irányítási Kézikönyvben fogják rögzíteni a konzorcium tagjai az együttműködés szakmai és felelősségi részleteit.

A megvalósítandó szakmai tartalmat tekintve kiemelten foglalkozunk a hátrányos helyzetű, aktív korú emberek foglalkoztathatóságának javításával kompetencia fejlesztésen, képzéseken, mentoráláson és további szolgáltatásokon keresztül.

A képzések idejére gyermekfelügyeletet biztosítunk annak érdekében, hogy a kisgyermekesek se szoruljanak ki a lehetőségekből, továbbá motivációs juttatásként utalvánnyal terveztünk. A hátrányos helyzetű kismamák munkaerőpiacra történő segítése érdekében külön programelemet valósítunk meg, továbbá a potenciális munkáltatók részére is szemléletformáló képzést tervezünk. A hátrányos helyzetű aktív korúaknak lehetőségük lesz egészségügyi tanácsadásra is, ezzel is segítve őket az alkalmazhatóság elérésében. A helyi kisközösségek társadalmi szerepének megerősítése érdekében a helyi szakemberek jelentős programjavaslatokat állítottak össze a korosztályi érdeklődésnek megfelelően. Nagy hangsúlyt fektetünk a programok keretében a prevencióra.

Minden érintett településen megvalósul az egészséges életmód közösségi szintű megerősítését, a közösség egészségkultúrájának fejlesztését célzó, életmód váltást támogató programok (egészségnapok) szervezése. Továbbá járási szintű egészségfejlesztési terv készül, mellyel a Sellyei járás nem rendelkezik.

A vidék megtartó képességét szolgáló programelemek mellett további választható tevékenységeket terveztünk a fiatalok helyben maradásának erősítése érdekében, pl. generációs programokat és különböző korosztályi, vagy élethelyzettel kapcsolatos gondok megoldását segítő klubfoglalkozásokat a helyi szakemberek vezetésével.

A helyi civil szervezetek és számos más szervezet együttműködésére számítunk a megvalósítás során, az előkészítés szakaszában az ő javaslataikat is figyelembe vettük és számítunk részvételükre. Ennek megfelelően a Felhívás által előírt, kötelezően bevonandó együttműködő partnereken túl szélesebb körben kerestünk további szervezeteket, akikkel együttműködésben kívánjuk a programot megvalósítani.

A projekt keretében megvalósuló tevékenységek ütemezését az alábbi táblázat foglalja össze. A feladatok részletezése a 2.3. fejezetben található.

A mérföldkövek a negyedéves bontásra való tekintettel a táblázatban nem jeleníthetők meg, a projektbe az alábbi mérföldköveket terveztük:

1. mérföldkö: 2018.08.31.
2. mérföldkö: 2018.12.31.
3. mérföldkö: 2019.06.30.
4. mérföldkö: 2019.09.01.

Tevékenység	2017				2018				2019		
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.
PROJEKTELŐKÉSZÍTÉS											
Közösségi tervezési folyamat lefolytatása											
Projekttervezés, HEEFT elkészítése											
<i>szükségletfelmérés, előzetes igényfelmérés</i>											
Közbeszerzések előkészítése és lefolytatása											
Projektkezdéshez szükséges beszerzések és kiválasztások lebonyolítása (közbeszerző, könyvvizsgálat, projektmenedzsment, szakmai vezető, nyilvánosság)											
Bankszámlanyitás (elkülönített pénzügyi biztositására)											
KÖTELEZŐ TEVÉKENYSÉGEK											
Szakmai megvalósítók bevonása, szakmai vezető, projektmenedzsment szervezet feladatellátása, működtetése											
Horizontális szempontok érvényesítése											
Nyilvánossági feladatok ellátása											
Könyvvizsgálat											
Dokumentálás, archiválás											
KÖTELEZŐ SZAKMAI TEVÉKENYSÉGEK											
1. A humán közszolgáltatások szakember ellátottságának fejlesztését szolgáló ösztönző programok megvalósítása											
<i>Igényfelmérés elkészítése, szakemberhiány részletes felmérése</i>											
<i>Szakemberhiány csökkentése, foglalkoztatás megvalósítása a projekt keretében</i>											
HEEFT megvalósítása											
<i>Egészségügyi dolgozók ismereteinek fejlesztése, aktualizálása</i>											
<i>Szakemberek kompetenciafejlesztése és szolgáltatásfejlesztés</i>											

Tevékenység	2017				2018				2019			
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	
2. A hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó aktív korú emberek foglalkoztathatóságának javítását támogató szolgáltatás-csomagok kialakítása, megerősítése												
<i>Célcsoport bevonás és toborzás</i>												
<i>A hátrányos helyzetű aktív korú lakosság aktív munkaerő-piaci eszközökben való részvételének elősegítése – 4 db tematika elkészítése</i>												
<i>Motivációs juttatás hátrányos helyzetűek részére</i>												
<i>Mentorálás</i>												
<i>Egyéni fejlesztési tervek elkészítése és egyéni kompetenciák felmérése</i>												
<i>Munkaszocializáció megszerzését segítő konstruktív és értékteremtő képzések</i>												
<i>Csoportmunkában történő együttműködés kompetencia fejlesztése</i>												
<i>Munkára való képességet javító képzés</i>												
<i>Az önálló életvitelre képessé tevő programok</i>												
<i>Az álláskereséshez felkészítő tanácsadás</i>												
<i>Szemléletformáló, antidiszkriminációs képzések megvalósítása a potenciális munkáltatók körében</i>												
<i>Innovatív programok kidolgozása</i>												
3. A helyi kisközösségek társadalmi szerepének megerősítése												
<i>Közösségi terek és kulturális szolgáltatások kihasználtságát növelő programok</i>												
<i>Fiatalok közösségépítése</i>												
<i>Közösség egészségfejlesztése</i>												
4. A települési/térségi életminőség javítása, a vidék megtartó képességének fejlesztése, valamint az ezzel kapcsolatos disszemináció támogatása												

Tevékenység	2017				2018				2019		
	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.
<i>Közszolgáltatások elérhetővé tétele, helyi szolgáltatások továbbfejlesztése</i>											
<i>Több települést érintő szolgáltatásfejlesztési cselekvési terv megvalósítása a helyi emberi erőforrás fejlesztési terv alapján</i>											
VÁLASZTHATÓ, önállóan nem támogatható tevékenységek											
I. Beruházások											
<i>A projekt megvalósításához nélkülözhetetlen informatikai, irodatechnikai eszközök</i>											
<i>Eszközbeszerzés a programokhoz kapcsolódóan</i>											
II. Az önállóan támogatható, kötelezően megvalósítandó tevékenységekhez kapcsolódó, kiegészítő, választható tevékenységek											
<i>Egészségtudatosság fejlesztése</i>											
<i>Rendszeres, életvitelszerűen megjelenő testmozgás támogatása</i>											
<i>Szünidei gyermekétkeztetéshez kapcsolódó programok szervezése</i>											
<i>Közösségfejlesztéshez, közösségépítéshez kapcsolódó tevékenységek</i>											
<i>Fiatalok közösségépítése</i>											
<i>Közösség egészségfejlesztése</i>											
III. A kultúrák közötti párbeszéd erősítése											
<i>Nemzetiségi, kisebbségi és tájegységi rendezvények megvalósítása</i>											
Projektzárás											

3.3 HELYI TUDÁSTŐKE ÉS KOMPETENCIA TÉRKÉP

A tudástőke az intézményi vagy vállalati vagyon (egyések szerint legnagyobb értékű) eleme. Egy intézmény/cég tudástőkéje három összetevőből áll:

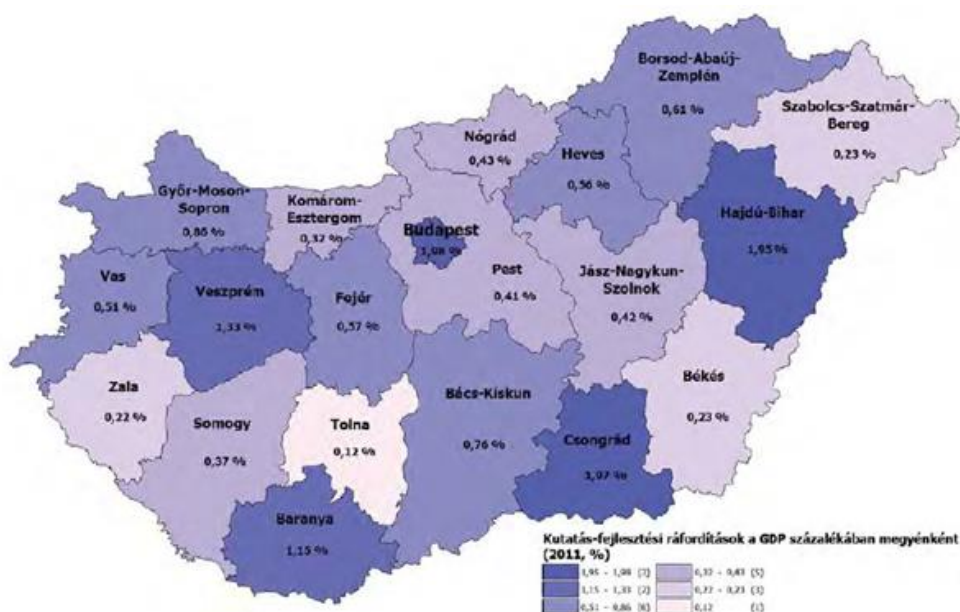
- a piaci kapcsolatok tőkéje,
- az ún. strukturális tőke és
- az emberi tőke.

A piaci kapcsolatok tőke nem szorul magyarázatra. A strukturális tőke mindazt magában foglalja, ami az alkalmazottak távozása után is megmarad, például a folyamatokat, a szervezeti felépítést, az információs rendszereket, a szabadalmakat. Az emberi tőke a dolgozók ismereteiből, készségeiből, tudásából tevődik össze és a munkatársak távozása után sajnálatos módon elvész a vállalat számára (Sellin 1998).

Jelen projekt tekintetében a tudástőke feltérképezése alatt az emberi tőke felmérése értendő, hiszen nem egy konkrét vállalat vizsgálata, hanem egy térség (több település) tudástőkéjének megismerése a cél és ezen a szinten a piaci kapcsolatok tőkéje és a strukturális tőke nem értelmezhető.

Budapesten a megyék átlagánál jóval magasabb a **K+F arányos GDP ráfordítás**, melynek oka egyrészt a gazdasági szereplők, felsőoktatási központok nagyszámú, aktív jelenléte. Baranya megye a vidéki megyék közül a 4. legmagasabb értékkel rendelkezik, azonban így sem éri el az országos átlagot, annak ellenére, hogy a megyeszékhelyen jelentős felsőoktatási központ működik. Ennél kisebb egységre vonatkozó alábontás, adat nem áll rendelkezésre.

4. ábra: Kutatás-fejlesztési ráfordítások a GDP százalékában (%) megyénként, 2011.

Forrás: Nemzeti Innovációs Hivatal

A GDP ráfordítás mellett fontos az oktatási intézmények jelenléte is, a Sellyei járás oktatási intézményei:

- A sellyei tankerülethez a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) adatközlése szerint Baksa, Drávasztára, Felsőszentmárton, Sellye Csányoszló és Magyarmecske települések alapfokú oktatási intézményei és tagintézményei, valamint a Vajszlói Kodolányi János Szakközépiskola, Szakiskola és Általános iskola vajszlói és bogádmindszenti telephelyei tartoztak. A tankerület a közelmúltban megszűnt, az említett intézmények ma a szigetvári tankerülethez tartoznak. A projektben érintett települések iskolái mind a Szigetvári Tankerületi Központ-hoz tartoznak.
- Sellyén a Kiss Géza Általános Iskola és Zenei Alapfokú Művészeti Iskola biztosítja az alapfokú oktatást. Az intézmény körzetközpont, 8 évfolyamon két párhuzamos osztályban fogadja a tanköteles korú tanulókat a vonzáskörzethez tartozó kisközségekből is, a zeneiskola kistérségi szinten biztosítja a növendékek zeneművészeti képzését. A környéken élő nemzetiségi és etnikai igényeknek megfelelően a horvát nemzetiségi nyelvvoktatás és magyar nyelven folyó cigány népismeret oktatás is része az intézmény életének. Tanulólétszám: 265 fő.
- A Baksai Általános Iskola nevelési rendszerében különös hangsúllyal szerepel az informatikaoktatás, az idegen nyelv tanítása, az egészséges, sportos életre nevelés, a közös éneklés szeretete, emellett kisebbségi népismeret oktatás is folyik. Tanulólétszám: 100 fő.
- A Drávafokon működő Csikesz Sándor Általános Iskola a Pécsi Református Kollégium Gimnáziuma, Szakgimnáziuma, Szakközépiskolája, Általános Iskolája és Óvodája intézmény részeként, egyházi fenntartásban működik. Tanulólétszám: 70 fő.
- A Drávasztárai Általános Iskola horvát nemzetiségi nyelvet oktató kisiskola. Beiskolázási körzete Drávasztára, Drávaiványi, Zaláta és Kemse, de járnak hozzánk sellyei gyerekek is. Az alsó tagozaton osztályösszevonásban (1-2. és 3-4.) folyik az oktatás, a felső tagozat osztott. Tanulólétszám: 60 fő.
- A Magyarmecskei Általános Iskolában a 2003-2004-es tanévben megtörtént az Integrációs Pedagógiai Rendszer (IPR) bevezetése. Az 1-8 évfolyamon egész napos oktatás folyik. Tanulólétszám: 115 fő.
- Középfokú oktatás csak Sellyén található az FM DASzK, Sellyei Mezőgazdasági Szakképző Iskolája és Kollégiuma intézményben. Az iskola 1964 óta áll a mezőgazdasági szakképzés szolgálatában, küldetése olyan szakemberek képzése, akik rendelkeznek a korszerű növénytermesztési, állattenyésztési, vállalkozói ismeretekkel elméletben és gyakorlatban egyaránt. Az intézet 2010-ben elnyerte az Ökoiskola címet. Az iskola nagyon fontos szerepet játszik a térségben szükséges és releváns szakképzettség megszerzésében, továbbá jó kapcsolatot alakított ki és ápol a térség gazdálkodóival, mezőgazdasági vállalkozóival.

Az oktatás szempontjából nagyon fontos Baranya megyeszékhelyének, Pécsnek a szerepe és közelsége. Már a gimnáziumi, a középfokú oktatás igénybevételekor is markánsan megjelenik az igény a pécsi intézmények iránt, emellett a megyeszékhely egyetemváros is, valamint a szakképzés szempontjából is sok lehetőséget kínál a Sellyei járás diákjai számára.

A közművelődési intézményeknek fontos funkciója a tanulás elősegítése, a kompetenciák nem formális fejlesztésének előmozdítása. Az egész életen át tartó tanulás (lifelong learning) a változásokhoz való alkalmazkodás legfontosabb eszköze, amely a tudás és készségek elsajátítását és folyamatos megújításának lehetőségét biztosítja, az egyén egész életpályáját végig kísérve. A képzési lehetőségeket mindenki számára elérhetővé kell tenni, beleértve a fiatalokat és az idősebbeket. A célcsoportokra irányuló programok mellett a népesség nagyobb részét vagy egészét célzó, átfogó, kompetenciafejlesztő (informatikai írástudást fejlesztő, nyelvtanulást, egészségfejlesztést szolgáló) programok támogatására is szüksége van. A Sellyei járás közművelődési központja Sellye, ahol lehetőség kínálkozik az ilyen jellegű tanulásra, kompetenciafejlesztésre a Művelődési Központban és a Könyvtárban.

A helyi tudástőke feltérképezése a konzorciumban résztvevők és az általuk fenntartott intézmények körében megörtént (lásd: 1. számú melléklet). Ennek a táblázatnak a kibővítése, egyéb fenntartású intézmények feltérképezése és az adatok napra készen tartása a projekt megvalósítás folyamatában folyamatosan fog történni.

3.4 TÉRSÉGI ÉS KÖZÖSSÉGI EGÉSZSÉGTERV

Országos egészségügyi helyzetkép

Az adatok és értékelések a 2015 évi Egészségjelentés című KSH kiadványból származnak.

Mortalitási mutatók

Az Unió ötödik legkedvezőtlenebb halálozási rátája a magyar. Nőtt a halálozások száma Az előzetes adatok szerint 2015-ben 4,2%-kal többen (131 600-an) haltak meg, mint egy évvel korábban. Ezer lakosra 13,4 halálozás jutott, az előző évinél 0,6 ezrelékponttal több. Ugyanakkor a csecsemőhalálozások ezer élveszületésre jutó 4,1-es mutatója az eddig mért legalacsonyabb, 0,5 ezrelékponttal csökkent az előző évihez viszonyítva.

A születéskor várható élettartam habár 2005 óta folyamatosan növekszik Magyarországon, a nőknél 5 évvel, a férfiaknál 7 évvel még mindig kevesebb, mint az EU15 országokban.

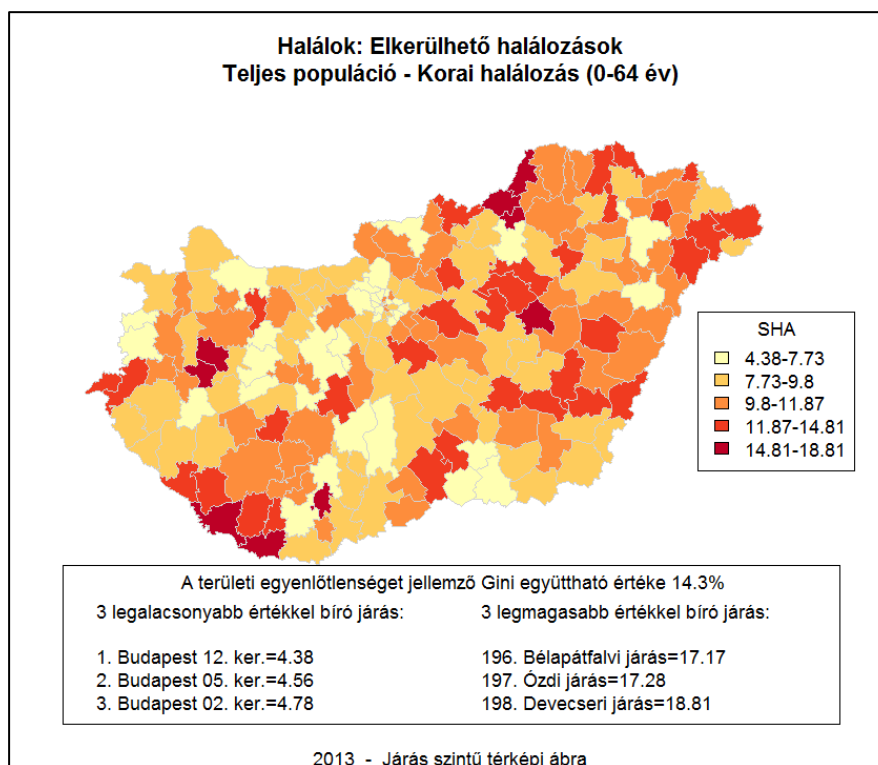
Az összes halálozás aránya Magyarországon 2005 óta csökken, azonban 2011-ben még így is több mint másfélszer (167%) akkora volt, mint az EU15 országokban. Ez a különbség férfiak esetében jóval magasabb volt (179%), mint nőknél (159%).

2013-ban Magyarországon a nőknél minden 6., a férfiaknál minden 3. halálozás 65 éves életkor előtt következett be. 2011-ben a magyar nők korai halálozási aránya közel kétszerese (189%), a férfiaké több mint kétszerese (223%) volt az EU15 országokban tapasztalható képest, bár 2005 óta ez a különbség csökkent: nőknél 5%-kal, férfiak esetében 17%-kal.

A szükséges egészségügyi ellátás megfelelő időben történő igénybevételével elkerülhető halálozás szempontjából Magyarország a javuló tendencia ellenére is az OECD országai közül utolsó helyen áll. 2013-ban minden negyedik 65 éves kor előtt bekövetkezett halálozást, azaz 7600 esetet lehetett volna időben igénybevett egészségügyi ellátással elkerülni.

A dohányzással összefüggő halálozás aránya 2005 és 2012 között az európai trendeknek megfelelően csökkenő tendenciát mutatott Magyarországon, azonban az EU15 országokban becsült értékének még így is több mint két és félszerese (nők: 274%, férfiak:262%) volt.

5. ábra: Korai halálozás járási szintű térképi ábrázolása

Az ábra jól mutatja, hogy a Selyei járás is a legmagasabb értékkel (14.81-18.81) bíró járással tartozik. Baranya megyében ezen kívül csak a Pécsváradi járás tartozik még ebbe a kategóriába.

Egészségügyi ellátórendszerhez való hozzáférés

2014-ben a magyar lakosság egytizede későn vagy egyáltalán nem jutott hozzá a megfelelő egészségügyi ellátáshoz a lakóhelye és az egészségügyi intézmény közti nagy távolság, nehézkes közlekedés vagy anyagi okok miatt.

Szív és érrendszeri betegségek

A keringési rendszer betegségei felelősek az elvesztett egészség életévek 28%-áért, mindkét nem esetében a legtöbb egészségvesztést okozó betegségek. A keringési rendszer betegségei által okozott egészségvesztések több mint feléért az iszkémiás szívbetegség felel, míg egy negyedéért az agyi betegségek (stroke). A legtöbb rokkantságot a stroke okozza. A 2014-ben meghalt 126 ezer ember felének keringési betegség okozta a halálát. A keringési halálozások ötöde (12 390 halál) agyi érbetegség miatt következett be. A háziorvosi rendelőkben 2013-ban több mint 550 ezer esetet tartottak nyilván az agyi érbetegségek csoportjában. A betegek kilencetizede 55 év feletti volt, a betegség gyakoribb a nők között (61%). Az agyi érbetegségek miatt bekövetkezett halálozásban az uniós rangsor utolsó

negyedének elején állunk. A magyar halálozás az uniós átlagnál 70%-kal magasabb, a legkevésbé érintett franciákénak több mint háromszorosa, a sereghajtó bolgárnál viszont 56%-kal alacsonyabb. Az agyi érkatasztrófa után a betegek egyik harmada meghal, másik harmada a súlyos maradványtünetek miatt rehabilitációra vagy állandó ellátásra szorul. Ez az emberi vonatkozások mellett nagy anyagi terhet okoz. A 2. legnagyobb egészségkockázat a magas vérnyomás, amely a felnőtt lakosság egészségveszteségének ötödét teszi ki, és mintegy 700 milliárd forintnyi veszteség jelentett 2010-ben.

Daganatos megbetegedések

A daganatos megbetegedések felelősek az összes egészségveszteség közel egyötödéért. Nemenként vizsgálva a sorrendet, a legsúlyosabb mindkét nem esetében a tüdőrák (az összes veszteség 6%-a a férfiaknál, és 3% a nőknél), azonban a további sorrendben változás figyelhető meg: férfiak esetében a vastag- és végbél daganatokat (3%), a gyomor- és prosztatarák (1-1%) követi, míg nők esetében az emlődaganat (3%), a vastag- és végbél daganat (2%), majd a méhnyak- és a petefészek daganat (1-1%) következik.

Mozgásszervi megbetegedések

A mozgásszervi megbetegedések a harmadik legnagyobb egészségveszteséget okozó betegségcsoport. A nyaki- és háti gerinc fájdalmai által okozott veszteségek teszik ki a betegségcsoport jelentős részét. Érdemes megfigyelni, hogy ez a betegségcsoport jelentősen több veszteséget okoz nőknél, mint a férfiaknál.

Mentális betegségek

A sérülések és a mentális és viselkedési zavarok is lényegesen több egészségveszteséget okoznak, mint amire a halálozási adatokból következtetni lehet. A sérülések az egészségveszteségek közel egy tizedéért felelősek, míg a mentális és viselkedési zavarok az összes veszteség több mint 7%-ért. Fontos azonban, szem előtt tartani, hogy a sérülések között számított önsértések (3%) jelentős többségéért is a mentális és viselkedési zavarok okolhatók.

Egészségtudatosság

2014-ban a magyar felnőtt lakosság több mint 60%-a tartotta egészségét jónak vagy nagyon jónak és csupán egytizede rossznak vagy nagyon rossznak, mely a 2009-es adatokhoz képest javulást mutat, (azonban a morbiditási és mortalitási mutatók mást mutatnak)

A magyar felnőtt lakosság négyötöde véli azt, hogy az egészség megőrzésének egyik kulcsa, hogy az egyén tudatosan tegyen az egészségéért. Jelentős különbség figyelhető meg az egészségtudatos életmód megítélésével kapcsolatban az iskolai végzettség szerint: sokkal nagyobb arányban gondolják az egészségtudatos életmódot fontosnak a felsőfokú végzettséggel rendelkezők, mint a legfeljebb 8 általánost végzettek.

A felnőtt lakosság közel fele munkája során nem végez fizikai aktivitást, és a lakosság kétharmada szabadidejében sem sportol legalább napi 10 percet.

Táplálkozás

Az étrendi kockázatok tehető felelőssé a felnőtt lakosság egészségvesztésének közel negyedéért, ezek okozzák a legnagyobb egészségvesztést a kockázati csoportok között. Az egészségvesztés által okozott gazdasági veszteség 2010-ben megközelítette a 950 milliárd forintot. Az étrendi kockázatok közül az elégtelen gyümölcsfogyasztást, az olajos magvak és diófélék elégtelen fogyasztása követi, majd a magas só, a kevés zöldség és rost bevitel következik.

A magyar felnőtt lakosság kétharmada fogyaszt naponta valamilyen zöldséget vagy gyümölcsöt, az életkor előrehaladtával egyre nagyobb arányban.

A magyar felnőtt lakosság 54%-a túlsúlyos vagy elhízott. Önbevallás alapján a fiatal felnőtt nők 23%-a, a férfiak 40%-a volt túlsúlyos vagy elhízott, és ez az arány az életkor előrehaladtával egyre nőtt. A 2009-es adatokhoz összevetve megállapítható, hogy kisebb csökkenés (4,4%) csak a középkorú nőknél figyelhető meg. A 4. legnagyobb egészségkockázat a túlsúly és elhízás a magyar felnőtt lakosság egészségvesztésének 14%-áért (656 Mrd Ft) tehető felelőssé. A magas a túlsúly és elhízás főként a keringési rendszer betegségeiben játszik szerepet, azonban közel azonos arányban a cukorbetegség, a daganatos megbetegedések és a mozgásszervi panaszok okozta megbetegedésekkel is kapcsolatba hozható

Dohányzás, alkohol

2014-ben a felnőtt lakosság 29%-a dohányzott, szemben a 2009-es 31%-os aránnyal. A naponta cigarettázók aránya alig változott 2009-hez képest, azonban figyelemre méltó, hogy a fiatalok körében megemelkedett a naponta dohányzók aránya az elmúlt 5 évben.

A vélhetően alulbecsült önbevallás alapján a magyar lakosság 5%-a számít nagyivónak és 20%-a mértékletes alkoholfogyasztónak.

A dohányzás a felnőtt lakosság egészségvesztésének 16%-ért felelős, mely főként a daganatos megbetegedések és a keringési rendszer betegségein keresztül fejti ki hatását. A dohányzás okozza az aktív korú lakosság körében a legnagyobb gazdasági veszteséget, 964 milliárd forintot, ami megfelelt a 2010-es GDP 3,6%-ának.

A túlzott alkohol- és kábítószer fogyasztás a felnőtt lakosság egészségvesztéseinek 10%-át okozza, melyből 8% a férfiakat érinti és csupán 2%-a a nőket. E veszteségnek az alkoholfogyasztás több mint 9%-át, míg a kábítószer fogyasztás kevesebb, mint 1%-át teszi ki.

Gyermekkorúak

A 15 év alattiaknál a vizsgált kockázatok közül a legnagyobb egészségvesztést (10%) a nem megfelelő táplálkozás okozza. Ez részben tápanyaghiányként, részben pedig az alacsony testsúlyként okoz egészségvesztést. Jelentősebb kockázatot jelent még a felnőttek kockázati magatartásából származó káros hatások következménye. Ilyen kockázat a szülők alkohol- és kábítószer-fogyasztása illetve dohányzása, valamint a szexuális bántalmazás. A kockázatok rangsorában 3. helyen szerepel a légszennyezés és egyéb környezeti kockázatok. 15 évnél fiatalabbak esetében az újszülöttkori megbetegedések, főként a koraszüléssel adódó

komplikációk okozzák a legnagyobb egészségvesztést (22%), ezt követik a mentális és viselkedési zavarok (11%), a táplálkozási hiánybetegségek (10%) és a veleszületett rendellenességek (10%).

Sellye járás egészségügyi helyzetképe

Az adatok és értékelések a 2016-ban a Gyerekesély Program keretében elkészült Járási Tükörből származnak.

Háziorvosi ellátás

A járás területén a jegyzői adatok alapján megállapítható, hogy a járás házi gyermekorvosi ellátását egy gyermekorvosi és tíz vegyes praxis látja el. A háziorvosi rendelési idő és a településen élő 18. év alatti lakosok száma nem mutat szoros korrelációt.

Az 1000 lakosra jutó háziorvosok száma 19,3, az 1000 18 éven aluli lakosra jutó házi gyermekorvosok száma 2,5. (MTA, 2014. évi adat) Az átlagosan (vegyes és gyermekorvosi praxisok összesen) 267,63 18 év alatti páciens jut egy orvosra. (MTA, 2014. évi adatok alapján) A háziorvosi szolgálatban megjelentek és meglátogatottak száma 144678 eset, a házi gyermekorvosi szolgálatokban megjelentek és meglátogatottak száma pedig 6176 eset. (MTA, 2014. évi adat)

A jegyzői adatokból látható, hogy sok településen igen rövid rendelési időben érhető el az egy kivétellel vegyes praxisban működő háziorvosi ellátásban. Háziorvosi székhely kilenc településen van: Bogádmindszent, Csányoszró, Drávafok, Drávasztára, Felsőszentmárton, Magyarmecske, Sámód, Sellye és Vajszló, ez utóbbi településen két-két háziorvos működik. Mindössze egy gyermekorvosi praxis található a járásban, sellyei székhellyel. Azokról a településekről, ahol egyáltalán nincs elérhető háziorvosi rendelés, a lakók a legközelebbi településekre kénytelenek beutazni, ami a ritka tömegközlekedési járatszámot tekintve, a személygépkocsival nem rendelkező lakosoknak nehéz feladat. A falubuszok rendszeresen, de nem minden esetben, segítséget jelentenek a lakosságnak az alap és szakellátásba való eljutásban.

26. táblázat: Házi orvosi ellátás a Sellyei járásban

	Házi orvos heti óraszám	Házi gyermekorvos heti óraszám	Lakosság száma (fő)	0-14 éves gyerekek száma (fő)
Adorjás	1óra	0	204	35
Baksa	20 óra	0	846	107
Baranyahídvég	1óra	Havi 1óra	207	30
Besence	0	0	118	13
Bogádmindszent	38óra	38óra	447	72
Bogdása				
Csányoszró	20óra	0	689	63
Drávafok	20óra		506	119
Drávaiványi	na	na	225	60
Drávakeresztúr				
Drávasztára	40óra	0	432	50
Felsőszentmárton	40óra	0	954	82
Gilvánfa	0	0	403	90
Hegyszentmárton	1óra	1óra	440	47
Hirics	2óra	0	269	67
Kákics	na	na	236	39
Kemse	2 óra	0	65	12
Kisasszonyfa	0	0	213	50
Kisszentmárton	1óra	Havi 1óra	275	53
Kórós	1óra	0	229	44
Lúzsok	2óra	0	249	67
Magyarmecske	25óra	0	316	81
Magyartelek	0	0	210	59
Markóc				7
Marócsa	na	na	96	10
Nagycsány	0	0	146	14
Okorág	40óra	40óra	186	22
Ózdfalu	1óra	1óra	164	31
Páprád	2óra	0	160	15
Piskó	na	na	266	44
Sámód	7óra	Havi 1óra	199	25
Sellye	40óra	40óra	2899	306
Sósvertike	40óra	40óra	na	36
Tengeri	0	0	63	3
Téseny	0	0	367	74
Vajszló	0	0	1850	251
Vejtí	2óra	0	181	29
Zaláta	2óra	0	246	29

(Forrás: Sellye Járási Tükör – 2016)

Szakorvosi ellátás

A gyermekek szakorvosi ellátása az Ormánság Egészségközpontban, a Szigetvári Kórház gyermekosztályán, illetve a PTE ÁOK Gyerekgyógyászati Klinikáján történik. Az Ormánság Egészségközpont a Bodonyi u 1/A-ban lévő szolgáltatásoknak, és a mozgó/kivonuló szolgálatoknak helyt adó Intézmény összefoglaló neve.

Tulajdonosa "AZ ORMÁNSÁG EGÉSZSÉGÉÉRT" Nonprofit Kft., tulajdonosai pedig maguk az ormánsági települések (Önkormányzatok), többségi tulajdonos Sellye Város Önkormányzat.

Az Egészségközpontban a legtöbb tevékenységet a Kft. végzi, de vannak a gyermekek egészségében igen fontos szerepet betöltő bérlők is a házban: gyermekorvos (alapellátás), védőnők, fogorvosok, patika, sportorvos, üzemorvos.

A többi terület, amit a Kft. lát el a következők:

Járóbeteg szakrendelések

1. Ált. labordiagnosztika
2. Ált. röntgendiagnosztika
3. Ált. ultrahangdiagnosztika
4. Ált. belgyógyászat
5. Endokrinológia, diabetológia
6. Ált. sebészet
7. Ált. nőgyógyászat
8. Csecsemő és gyermekgyógyászat
9. Ált. fül-orr-gégegyógyászat
10. Általános szemészet
11. Bőrgyógyászat
12. Ált. neurológia
13. Ortopédia
14. Urológia
15. Reumatológia
16. Pszichiátria
17. Tüdőgyógyászat
18. Ált. kardiológia
19. Szakpszichológia
20. Fizioerápia
21. Gyógymasszázs
22. Gyógytorna

27. táblázat: Az Ormánság Egészségközpont 2016. évi esetszámai

Szakrendelés	Esetszám
Reumatológia	2790
Nőgyógyászat	3713
Szemészet	1782
Pszichiátria	1737
Labor	7423
Bőrgyógyászat	1082
Ügyelet	3414
Röngen	2895
Belgyógyászat	897
Diabetológia	1021
Sebészet	1257
Fül-Orr-Gégészet	1639
Neurológia	377
Ortopédia	828
Urológia	1298
Tüdőgyógyászat	2115
A kardiológia	981
Ultrahang	2074
Gyógytorna	5009
Gyógymasszázs	3552
Gyógymasszázs	730
Gyermekgyógyászat	12
Fizioterápia	6871
Pszichológia	328
MSZSZ gyerek gyógyászat	1991

MSZSZ (Mozgó Szakorvosi Szolgálat, gyermekorvosi)

Központi Háziorvosi Ügyelet

Otthoni szakápolás

A különböző járóbeteg szakrendelések jelentős része alapvetően felnőtt betegeket lát el, de szükség esetén bármely szakrendelés ellát gyermekeket is. A Csecsemő- és gyermekgyógyászat szakrendelés sajnos az utóbbi években nem igazán működött, ennek újraélesztése folyamatban van, és az utóbbi időszakban már aktív betegellátás is zajlik. A gyermekgyógyászati ellátás bővítése folyamatban van gyermek pulmonológiai, immunológia, gastroenterológiai szakrendelésekkel.

Az MSZSZ már 5 éve működik nagy sikerrel. 50 települést lát el, de tárgyalások folynak a szolgálat további 50 településre való kiterjesztésére, mely nagy valószínűség szerint még idén elindul. A Szolgálat lényege, hogy olyan településekre vigyen el gyermekorvost, és asszisztensnőt, ahol ez egyébként nem elérhető. A háziorvosi ügyelet vegyes ügyelet, ami azt jelenti, hogy a felnőtt és gyermek lakosság is ide tartozik. Az Ormánság területén két háziorvosi ügyelet működik, Sellyén és Vajszlón (2017. januártól a vajszlói ügyeletet is az Ormánság Egészségéért Nonprofit Kft. látja el).

Az Ormánság Egészségéért Nonprofit Kft. által működtetett területek (járóbeteg szakrendelések, MSZSZ, és a Központi Háziorvosi Ügyelet) 2015. évi adatai: 2015. évben 18 év alattiak között 6308 esetet láttak el, melyekhez 9912 diagnózist rögzítettünk. (0-1 év közöttiek 2144 eset, 0-3 év közöttiek 2739 eset, 3-10 év közöttiek 1817 eset)

Védőnői szolgálat

A védőnői munka területi és időbeli eloszlását vizsgálva, a háziorvosi praxisokhoz képest kicsit kedvezőbb a helyzet. Azonban a jegyzői adatok alapján megállapítható, hogy vannak települések, ahol védőnői szolgálat egyáltalán nem elérhető. (Besence, Bogdása, Drávakeresztúr, Gilvánfa, Kisasszonyfa, Magyartelek, Markóc, Nagycsány).

A védőnői szolgálat jól működik, jó kapcsolatot tart fenn a lakossággal, azonban igen túlterhelt.

28. táblázat: Védőnői körzetekben 2015-ben ellátott gyermekek száma életkori bontásban

	Fő	A teljes ellátottakhoz viszonyított arány
0-11 hónapos gyerekek	90	13,95%
12-35 hónapos gyerekek	191	29,61%
3 – 6 éves gyerekek	350	54,26%
7-18 éves, oktatási intézménybe nem járó gyerekek	14	2,17%
Összes ellátott száma	645	

A védőnők kérdőíves és telefonos lekérdezése során gyűjtött adatok szerint a 2015. évben 645 főt láttak el a védőnői szolgálat munkatársai. A teljes ellátottak számából 13,95%, azaz 90 fő volt egy év alatti, az egy és három éves korcsoport 191 fő, azaz 29,61%, a három és hat év közöttiek aránya 54,26%, azaz 350 fő volt. A hét és tizennyolc év közötti, de iskolába nem járó gyermekek száma 14 fő volt.

A veszélyeztetettnek minősített gyermekek száma igen magas, 609 fő. Ez a teljes ellátottak 32,4%-át jelenti. A 2015. évben született 65 gyermekből kis súllyal 12,31%, azaz 8 fő született, a 37. hét előtt 4 gyermek született, ami 6,15%-a a megszületetteknek.

A 2015. –ben 3. életévüket betöltött gyermekek esetében normáltól eltérő mozgásfejlődést 13,1%-nál, normál beszédfejlődéstől való eltérést 9,52%-nál, szociális fejlődési zavart 5,95% nál találtak.

29. táblázat: A 3 évesek szűrésénél felmerült eltérések

A 2015. évben 3. életévét betöltött, szűrésen részt vettek száma	84	ebből:
Normál mozgásfejlődéstől eltérést mutat	11	13,10%
Normál beszédfejlődéstől eltérést mutat	8	9,52%
Szociális fejlődési zavart mutat	5	5,95%
Túlsúlyos	2	2,38%

A védőnők kérdőíves lekérdezése során a 14 év alatti populáció rizikómagatartásairól is gyűjtöttünk adatokat. Ezek azonban a probléma speciális volta miatt csak becült adatok. A társadalom által elfogadottabb és nem büntetendő addikciók tekintetében valószínűleg pontosabb adatokat kaptunk. Ezek alapján a 14 év alatti gyermekek körében a dohányzás rendkívül magas, 51 % -uknál tapasztalható, míg alkoholt 17% fogyaszt rendszeresen. A droghasználattal kapcsolatban a kapott adat és a tényleges érintettség között valószínűleg jelentős különbség van, azonban a droghasználók arányát nagyon nehéz még megbecsülni is.

30. táblázat: A 14 év alatti veszélyeztetettek aránya a különböző addikciók és rizikótényezők tekintetében

Addikció, rizikótényező	Becült arányuk
dohányzás	51%
alkoholfogyasztás	17%
illegális drogok, dizájnér drogok fogyasztása	2%
agresszív viselkedés, verekedés	21%
bántalmazás	6%
szexuális bántalmazás, prostitúció	0%
korai terhesség	9%

Az iskolai védőnői szolgálat által rendelkezésünkre bocsájtott adatok alapján az alap és középfokú intézményekben tanuló és szűrésen részt vett 172 gyerek között a vezető rendellenességek a mozgásszervi zavarok -52 fő (30,2%), az érzékszervek működésének problémái -62 fő (36%), a kóros soványság -43 fő (25%), és az elhízás -33 fő (19,19%) a leggyakoribbak.

Térségi és közösségi egészségterv

2013. novemberében készült el az *Egészségfejlesztési cselekvési terv a Sellyei kistérségben, az egészség-egyenlőtlenségek csökkentésére* című cselekvési terv az „ACTION-FOR-HEALTH” című projekt (<http://www.action-forhealth.eu/>) keretében (http://www.egeszseg.hu/szakmai_oldal/assets/intezetunkrol/cselterv-selye.pdf). A cselekvési terv az Országos Egészségfejlesztési Intézet (OEFI) koordinálásával, a Sellye kistérségbeli szakértők és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat (MMSZ) közreműködésével

készült. A cselekvési terv felhasználható lehet további intézkedések megalapozására, további programok, projektek kidolgozásakor, valamint a 2014-2020-as időszakban az európai uniós Strukturális Alapok forrásainak felhasználására irányuló pályázatok benyújtásánál elősegítheti a pályázati programok szakszerű megalapozását is.

A cselekvési terv jóváhagyása óta további egészségfejlesztést célzó terv, egészségstratégia nem készült a járásban, ami megalapozná a közösség egészségfejlesztését (diagnózis) és célokat tűzne ki és szakmai irányelvek mentén vezetné hosszú távon a helyi közösség egészségfejlesztési programjait. Éppen emiatt válik szükségessé a projekt keretében betervezett térségi egészségfejlesztési terv elkészítése, melynek az alábbiakra kell kitérnie min. 50 oldalas tanulmány formájában:

1. Egészségterv elkészítését meghatározó környezet bemutatása
2. Országos, regionális és kistérségi adatok elemzése
3. A jelenlegi egészségügyi struktúra bemutatása
4. SWOT analízis
5. Problémák és akadályozó tényezők részletes ismertetése
6. Célok és célhierarchia bemutatása
7. Megoldási javaslatok

A tanulmány elkészítése a helyi szakterületi szereplők bevonásával történik a helyi adottságok figyelembevételével.

Az egészségterv célja, indokoltsága

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény módosítása szerint a települési önkormányzatok gondoskodniuk kell a települési egészségterv kidolgozásáról és megvalósításáról. (152/B. §).

A helyi szintű egészségtervezési munka egyik iránymutatója az Egészségügyi Világszervezet deklarációja által megfogalmazott értékre épül, ezek:

- az egészség alapvető emberi jog;
- esélyegyenlőség az egészségvédelem terén és szolidaritás az ehhez kapcsolódó programok esetében, az országok között és az egyes országokon belül egyaránt;
- résztvevői felelősségvállalás az egyének, a csoportok, az intézmények és közösségek részéről az egészségfejlesztés érdekében.

A felsorolt három értékre épül négy alapelv, amelyek a helyi közösségek egészségfejlesztésre fókuszáló stratégiai tervezési folyamataiban kell, hogy meghatározó szerephez jussanak:

- az egészségi kockázatok kezelésére irányuló programok során megkülönböztetett figyelem forduljon a fizikai, gazdasági, társadalmi, kulturális és nemek közötti eltérésekből adódó sajátosságokra, a multiszektoralitás elvének hangsúlyozására, az egészségi állapotról képet adó felmérések eredményeinek felhasználására;
- az egészségre gyakorolt hatások által vezérelt programok és beruházások az egészségfejlesztés és a kórházi ellátás területén;
- integrált család-, és közösség-orientált egészségügyi ellátórendszer működtetése, rugalmas és felelősségteljes kórházi háttér biztosítása;

- részvételen alapuló egészségfejlesztési folyamat, amelyben partnerként jelennek meg a családok, iskolák, munkahelyek és a helyi közösség képviselői, és amely egyben támogatja a döntéshozatali és megvalósítási folyamatokat, ezzel is erősítve a közös célokért való felelősségvállalást.

A fentiek segítik a helyi közösségeket az életminőségük javításában, egészségük fejlesztésében úgy, és akkor, ha mindez tervszerűen rendelkezésére áll a döntéshozóknak. A helyi egészségterv ezt a célt szolgálja.

Az adott közösség egészségterve nem csupán egybefoglalja az egészségi állapotot javító különböző programokat, hanem figyelembe veszi az adott közösség, az adott helyi viszonyok lehetőségeit és igényeit, s az egészséget befolyásoló tényezőket, melyhez tudatos tervezéssel felépíti azt az irányvonalat, ami javítja a helyi életszínvonalat.

Az egészségterv, a már meglévő – szellemi és anyagi – erőforrások felhasználását új értelmezéssel tölti fel, s minden helyi fejlesztés hatékonyságát növelni képes. Társadalmi és gazdasági hatása, mérhetően megjelenik az adott közösség életében.

A települések által végzett, illetve a kistérségi szintű egészségfejlesztésben hatalmas lehetőségek rejlenek. Hozzájárulnak a célcsoportok, így a lakosság egészségi állapotának pozitív befolyásolására, az egészségügyi kiadások csökkentésére, a gazdasági aktivitás fokozására, az esélyegyenlőtlenségek csökkentésére. Már felismerték, hogy a munkahelyteremtés, a gazdasági versenyképesség, az egészségügyi, oktatási, kulturális infrastruktúra fejlesztésével párhuzamosan az itt élő embereknek a kisközösségeket erősítő programokra, a mindennapi egészségesebb döntéseket segítő lehetőségekre is szüksége van.

Az egészségterv tervezésével, megvalósításával olyan változások kezdődhetnek meg a meglévő, korlátozott forrásokkal rendelkező, színterekhez kötődő közösségekben, melyek hatásuk összeadódásával a társadalom versenyképességének erősödését segítik elő. Az együttműködés lehetőséget ad a külön-külön meglévő potenciálok, erőforrások összeadódására, erősödésére.

Az egészségtervek életképességének, sikerének elengedhetetlen eleme, hogy a települési önkormányzatok és a térség, illetve járás vezetői személyesen elkötelezettek legyenek, vagy azzá váljanak az egészségnek, mint értéknek a fontossága mellett. Ugyanilyen mértékben nélkülözhetetlen a lakosság bevonása, akarata, elköteleződése is. Ennek biztosítása érdekében a tervezés és megvalósítás folyamatába bevontuk az önkormányzatokat és érintett intézményrendszereiket, ideértve az egészségügyi alapellátás, az oktatás-nevelés, egészségmegőrzés szereplőit, a szociális ellátó hálózatot, művelődési vagy a sport- és szabadidős intézményeket, az egyházi és karitatív szervezeteket, a formális és informális civil szervezeteket, helyi vállalkozókat, továbbá bármilyen öntevékeny helyi csoportot, vagy szereplőt. Az egészségfejlesztés ezzel a kistérségi társadalom közösség fejlesztését is támogatja.

A projekt keretében megvalósítandó egészségfejlesztés

1. Közösség egészségfejlesztése, egészségprogram, egészségnapok megrendezése

Közösség egészségfejlesztése egészségnapok keretében – konzorciumi partner	alkalom	létszám/alkalom
Baksa Község Önkormányzata	településenként 2 db	75 fő
Drávafok Község Önkormányzata		50 fő
Drávasztára Község Önkormányzata		40 fő
Magyarmecske Község Önkormányzata		34 fő
Sellye Város Önkormányzat		255 fő
ÖSSZESEN	10 db	454 fő

Az egészségnapokat kiszervezett tevékenység keretében kívánjuk megvalósítani a HEEFT 2.3 fejezetében részletesen bemutatott főbb tartalmi elemekkel.

2. Hátrányos helyzetűek egészségi állapotáról egyéni állapotfelmérés és kockázatbecslés készítése, egyéni tanácsadás (100 fő részvételével)

Jogszámban rögzített, térítésmentes, életkor szerinti szűrővizsgálatokon való részvételre ösztönzés, egyéni állapotfelmérés és kockázatbecslés, illetve az ehhez kapcsolódó egyéni tanácsadás.

3. A lelki egészség helyi, kisközösségi programjai

Drávafokon és Sellyén saját teljesítésben megvalósuló programsorozatok a lelki egészségfejlesztés szolgálatában.

4. Sportbörze, sportnap

A sport szerepe az egészségfejlesztésben és egészségmegőrzésben program szervezése az alábbi településeken, a 2.3 fejezetben részletesen bemutatott tartalommal:

Sportbörze, sportnap – konzorciumi partner	alkalom	létszám/alkalom
Drávafok Község Önkormányzata	településenként 1 db	50 fő
Drávasztára Község Önkormányzata		80 fő
Magyarmecske Község Önkormányzata		67 fő
Sellye Város Önkormányzat		510 fő
ÖSSZESEN	4 db	707 fő

5. Életvitelszerű testmozgás, alkalomhoz kötött megmozdulások

Sellyén gerinctorna, zumba, jóga, mozgásformánként heti 1 alkalommal (összesen 90 alkalom/mozgásforma), 20-20-20 fő rendszeres részvételével, továbbá heti rendszerességű tanácsadás magas rizikójú csoportoknak heti 1 alkalommal (összesen 90 alkalom), mindösszesen 200 fő részvételével.

4. PROJEKT MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI

4.1 A PROJEKTGAZDA ÉS PARTNEREINEK BEMUTATÁSA

4.1.1 A projektgazda bemutatása

Sellye Város Önkormányzat

Az önkormányzat hivatalos megnevezése: Sellye Város Önkormányzat. Székhelye: 7960 Sellye, Dózsa Gy. u. 1. A város lakossága 2 548 fő.

Sellye város vonzaskörzetének legszűkebb meghatározása a közös önkormányzati hivatalban működő települési önkormányzatok területe, amely ebben az esetben 9 önkormányzat: Sellye, Kákics, Okorág, Marócsa, Drávaiványi, Sósvertike, Bogdása, Markóc, Drávafok. Ezen települések közösen bonyolítják önkormányzati hivataluk munkáját. Önkormányzati ügyek hatáskörének szempontjából egy vonzaskörzetnek nevezhetőek.

Tágabb értelemben véve a város a Sellyei járás (38 település: egy város (Sellye), egy nagyközség (Vajszló) és 36 további község) központja, 1997. július 1-jén egy városiányos kistérség központjaként nyerte el a városi rangot, azóta is hangsúlyos ezen szerepköre. Számos – a város határain túlnyúló – vonzaskörzetű és ellátási területű intézménye és szolgáltatója van, emellett hagyományőrző kulturális értékekkel, turisztikai vonzerőkkel rendelkezik. Pezsgő és színes sportélet jellemzi. Horvát nemzetiségi önkormányzatán keresztül aktív és élő kapcsolatot ápol horvátországi testvérvárosával, Grubisno Poljéval és egyéb horvát partnerekkel. A várost a térségi kötelező és önként vállalt feladatok megvalósítása jellemzi, ahogy jelen projekt esetében is a kezdeményezők élére állt és magára vállalta a konzorciumvezetői szerepet, a konzorciumi tagok teljes bizalma és felhatalmazása mellett.

4.1.2 A megvalósításban részt vevő partnerek bemutatása

Baksa Község Önkormányzata

Baksa lakosságának száma 754 fő, 2016. január 1.-jei adatok szerint. Közös önkormányzata van Tengeri és Téseny településekkel.

A közszolgáltatásban dolgozók létszáma: 1 fő aljegyző, 1 fő adóügyi előadó, 1 fő igazgatási előadó, 2 fő pénzügyi előadó, 24 fő közmunkás, 1 fő mezőőr, 3 óvónő és 3 dajka, 2 fő közművelődésben dolgozó (IKSZT).

Intézményei közt háziorvosi és védőnői szolgálat található, valamint állami fenntartású általános iskola, mely alsó és felső tagozattal is rendelkezik. A település saját óvodával és családi napközivel is rendelkezik. A településen található integrált közösségi szolgáltató tér (IKSZT).

Hétköznapi életüket a Baksáért Alapítvány, valamint a település sport- és horgászegyesülete erősíti.

Drávafok Község Önkormányzata

Drávafok lakosságának száma 506 fő. 25 férőhelyes saját fenntartású óvodája van. Művelődési téren az úgynevezett közösségi színtér szolgáltatás érhető el, mely az itt működő Ormánság Alapítvány gondozásában van, amely a térség természeti és kulturális értékeinek megőrzését és azoknak a táj működésébe való integrálását, szolgálatba állítását tekinti küldetésének.

A közszolgáltatásban dolgozók létszáma: 1 fő kulturális szervező, 1 fő adminisztrátor, 1 fő védőnő.

Drávasztára Község Önkormányzata

Drávasztára lakosságának száma 399 fő. Horvát nemzetiségi nyelvet oktató általános iskola található a településen, kis létszámú osztályokkal, összesen 60 tanulóval.

Önkormányzati feladatainak egy részét látja el a Felsőszentmártoni Közös Önkormányzati Hivatal.

A közszolgáltatásban dolgozók létszáma: 1 fő falugondnok, 1 fő mezőőr, 1 fő ügyintéző (közös önkormányzati hivatal).

Magyarmecske Község Önkormányzata

A község lakosságának száma 336 fő. Általános iskolája és óvodája (ami a sellyei óvoda tagóvodája) jellemzően hátrányos helyzetű, többségében roma származású gyermekek nevelését, oktatását végzi. Az említett intézményekben példaértékű felzárkóztató és integrált nevelés-oktatás folyik, az iskolában a közelmúltban bevezették a 7 szokás oktatási módszert, melyet az intézmény mindennapjain kívül a családok mindennapi életébe is igyekeznek átültetni. Hivatali feladatait a csányoszrói Közös Önkormányzati Hivatal látja el.

A közszolgáltatásban dolgozók létszáma: 1 fő aljegyző, 1 fő adóügyi előadó, 1 fő igazgatási előadó, 3 fő pénzügyi előadó, 1 fő kisegítő.

Baksai Térségi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

Alapításának időpontja: 2016. január 1., ezen dátum óta lát el a térségben család- és gyermekjóléti szolgálati feladatokat. Fenntartója Baksa Község Önkormányzata, ellátási területe az alábbi településekre terjed ki: Adorjás, Baksa, Baranyahídvég, Bogádmindszent, Hegyszentmárton, Kisszentmáron, Ózdfalu, Sámod, Tengeri, Téseny.

Csányoszró Község Önkormányzatával kötött feladat ellátási szerződéssel az alábbi településekre is kiterjed a Szolgálat tevékenysége: Besence, Csányoszró, Gilvánfa, Kisasszonyfa, Magyarmecske, Magyarartek, Nagycsány.

Továbbá Felsőszentmárton Község Önkormányzatával kötött feladat ellátási szerződéssel az alábbi településekre is kiterjed a Szolgálat tevékenysége: Drávakeresztúr, Drávasztára, Felsőszentmárton.

A közszolgáltatásban dolgozók létszáma: 1 fő intézményvezető, 4 fő családsegítő (szociális munkás).

Támogatásban nem részesülő partnerek

A Felhívás 3.4.1.1 pontja szerinti kötelezően bevonandó együttműködő partnerek mellett projektünk több, egyéb együttműködő partner bevonását kívánta megvalósítani, melyek a következők:

- helyi akciócsoport: Dél Baranya Határmenti Települések Egyesülete – kötelező,
- az állami köznevelési közfeladat ellátásában fenntartóként részt vevő tankerületi központ: Szigetvári Tankerületi Központ,
- a járási szinten koordinációs funkciót ellátó család- és gyermekjóléti központok: Sellye Család és Gyermekjóléti Központ – kötelező,
- család- és gyermekjóléti szolgálatok – a Baksai Térségi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat konzorciumi partnerként vesz részt a projektben,
- a megvalósítás helye szerint releváns könyvtárak, múzeumok: Sellye Városi Művelődési Ház, Könyvtár és Muzeális Intézmény – kötelező,
- helyi egészségfejlesztési iroda nem működik a bevont településeken, a járásban, de a járásban egészségügyi ellátást és szolgáltatást nyújtó "AZ ORMÁNSÁG EGÉSZSÉGÉÉRT" Nonprofit Kft. és a helyi védőnő együttműködő partner,
- horvát nemzetiségi és roma kisebbségi önkormányzatok,
- helyi civil szervezetek (egyesületek, alapítványok).

4.1.3 A projektgazdának és partnereinek a projekthez kapcsolódó tapasztalatának bemutatása

Sellye Város Önkormányzat jelentős mértékű államigazgatási, infrastruktúra-fejlesztési és humán erőforrás fejlesztési tapasztalattal rendelkezik. Az elmúlt időszakban jelentős tapasztalatokat gyűjtöttünk a hiányterületek felmérésében, valamint célzott szolgáltatások kialakításában. Ezen tapasztalatunk alkalmassá tesz jelen projektben történő előkészítés, megvalósítás és fenntartási feladatok ellátására.

A projekt kapcsolódik a szintén benyújtásra került tervezett fejlesztéshez: **EFOP-3.9.2-16 Humán kapacitások fejlesztése az Ormánság szívében.**

A konzorciumba bevont partnerek közül többen szintén rendelkeznek Európai Unió projekt tapasztalattal. A tapasztalatok bemutatásra kerültek a projekt adatlapon is.

A projekt megvalósításában részt vevő szakmai megvalósítók a programokkal érintett intézmények dolgozói, illetve megfelelő szakmai tapasztalattal rendelkező személyek (kiválasztásuk a projekt támogatása esetén történik meg).

Sellye Város Önkormányzat projekt tapasztalata

KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16 - Csatlakoztatási konstrukció az önkormányzati ASP rendszer országos kiterjesztéséhez

A Sellyei Közös Önkormányzati Hivatal feladatellátása 9 települési önkormányzatra terjed ki megállapodás alapján. Ezen túlmenően 10 nemzetiségi önkormányzat, valamint 3 társulás és a fenntartásukban lévő 4 intézmény, azaz 27 szervezeti egység teljes körű hatósági, gazdálkodási, működési és egyéb feladatait is ellátja. Az önkormányzati ASP szakrendszerei

közül az önkormányzati adó rendszer a Sellyei Közös Önkormányzati Hivatalban, míg a gazdálkodási rendszer használata három további helyszínen történt meg. A 12 fő felhasználó esetében biztosítottuk a MÁK által szervezett oktatáson való részvételt. Az ASP rendszer szakrendszereihez kapcsolódó szabályzatok (Informatikai Biztonsági Szabályzat, Iratkezelési Szabályzat, további helyi szabályzatok), rendeletek és munkaköri leírások aktualizálása és kidolgozása is megtörtént.

ÁROP 1.A.3-2014 Területi együttműködést segítő programok kialakítása az önkormányzatoknál a konvergencia régiókban, Sellye

Projekt megnevezése: Hátrányos helyzetű célcsoportok helyzetbe hozása a Sellyei Járásban

A projekt tartalma: együttműködést segítő programok kialakítása az önkormányzatoknál a konvergencia régiókban. A projekt lehetőséget adott az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtéséhez szükséges szolgáltatási és intézményi együttműködés és párbeszéd elindítására. A cél a beazonosított járási problémák megoldását célzó folyamatok elindítása, a partnerség megerősítése volt, amely kiterjeszti a közösségi védőhálót.

TÁMOP 2.4.5-12/3 A rugalmasságot növelő helyi, innovatív kezdeményezések támogatása Sellye

A projekt tartalma: A pályázat célja olyan innovatív tartalmú projektek megvalósítása volt, melyek segítik a helyi intézményi együttműködést, és helyi igények figyelembe vételével együtt racionalizáltabb működést, jobb minőségű szolgáltatásnyújtást eredményeznek. Elérésének módját a helyi szövetségek kialakításán, a szociális infrastruktúra működésének összehangolásán, új típusú munkakörök kialakításán, nyitvatartási idők racionalizálásán a célcsoport számára nyújtott képzések megvalósításán keresztül érte el a sikeresen megvalósított projekt.

DDOP 4.1.1/D-09-2f A pécsi Európa Kulturális Fővárosa 2010 programhoz kapcsolódó regionális fejlesztések megvalósítása, Sellye

A projekt tartalma: A projekt során Sellyén kialakításra került egy Községi Ház, amely közművelődési, felnőttképzési és szocio-kulturális szolgáltatások biztosítása mellett a kulturális turizmus fontos bázisául is szolgál. A városban új, állandó szolgáltatási funkcióként jelennek meg: a szocio-kulturális szolgáltatások, a turisztikai animáció, a nemformális nevelés, a közösségfejlesztés és az egész évben nyitva tartó kiállítótér. A Községi Házban a fejlesztés eredményeként egy 110-140 fős nagyterem és két többfunkciós (kiállító tér, klub, tárgyaló, iroda, stúdió) 30-40 fős kisterem, egy melegítőkonyha, öltözők kerültek kiépítésre és felszerelésre. Az infrastrukturális fejlesztések mellett a projekt során megvalósult négy nagyszabású fesztivál jellegű esemény is, amelyekkel Sellye városa a pécsi EKF programsorozathoz tudott kapcsolódni 2010-ben. Ezek: Amtmann Prosper Nemzetközi fuvolaversenyek, 2010, Ormánsági Pünkösd 2010, Ormánság Fesztivál 2010, Baro Dyes / Ünnepnep Cigány Fesztivál.

ÁROP 1.A.2/A A polgármesteri hivatalok szervezetfejlesztése

A projektet 2010-2012 években valósítottuk meg, 19.805.679 Ft támogatással. A projekt keretében a sellyei Polgármesteri Hivatal és szervesen kapcsolódó intézmények átvilágítása és szervezetfejlesztése valósult meg, sikeresen.

További konzorciumi partnerek projekt tapasztalata az Adatlapon került rögzítésre az ott kért tartalommal.

4.2 A MEGVALÓSÍTÁS, PROJEKTIRÁNYÍTÁS ÉS A FENNTARTÁS SZERVEZETE

A projekt megvalósításáért konzorciumi tagok felelnek, a fenntartásban valamennyi konzorciumi tag vállalja a saját fenntartással érintett tevékenységeire vonatkozó kötelezettséget.

A projekt megvalósítást segíti a projektmenedzsment szervezet felállítása, továbbá egy fő szakmai vezető alkalmazása a projekt teljes időtartama alatt, heti 40 órás (teljes) munkaidőben (a Pályázati Felhívás kötelező előírásaival összhangban). A személyeket a konzorcium vezetője, Sellye Város Önkormányzat foglalkoztatja/bizza meg.

A megvalósítás menedzsmentjében közvetlenül résztvevő személyek száma (fő): 4 fő

Projektmenedzsment szervezet tevékenységének leírása

A projektmenedzsment szervezet 4 tagból fog állni, 1 fő projektmenedzser, 1 fő projektasszisztens, 1 fő pénzügyi vezető, 1 fő pénzügyi asszisztens.

(A menedzsmentben résztvevők közül a projektmenedzser és a pénzügyi vezető személye már ismert, önéletrajzukat a pályázat mellékletei között benyújtottuk, az asszisztensek személye még nem eldöntött, nyertes pályázat esetén kerülnek véglegesítésre.)

Projektmenedzser feladata

- a projekt megvalósítására vonatkozó ütemterv nyomon követése, aktualizálása
- részvétel a projektet érintő Hatóságok (IH és KSZ) által kezdeményezett megbeszéléseken, esetleges ellenőrzéseken
- együttműködés a projektben közreműködő partnerekkel
- közbeszerzési folyamatok segítése
- a Támogatási Szerződésben foglaltak esetleges módosításának menedzselése
- az európai alapelvek érvényesítésének (esélyegyenlőség, környezetvédelem) biztosítása
- projektmegbeszélések koordinálása
- a megvalósításban közreműködő szereplők közötti konfliktus helyzetek kezelése
- a megvalósítás során felmerülő lehetséges kockázatok felmérése és azok kezelése
- a megvalósításban közreműködő szereplők közötti kommunikáció támogatása
- jelentéstételi kötelezettségek, adatszolgáltatások teljesítése

Projektasszisztens feladata

- projektmenedzsment munkájának támogatása
- projekt adminisztrációjának vezetése
- projekt megbeszélések szervezése
- kapcsolattartás a megvalósításban közreműködő szereplőkkel

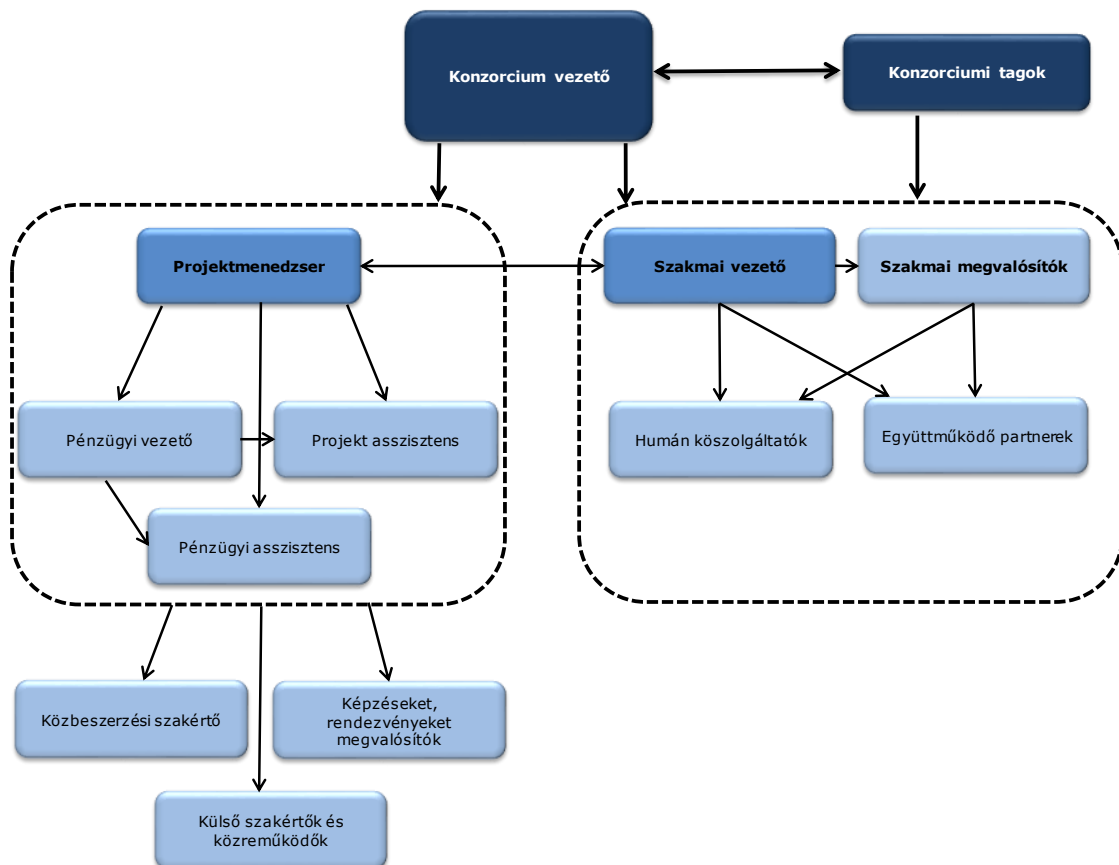
Pénzügyi vezető feladata

- a projekt költségei alakulásának nyomon követése, költségvetések aktualizálása, a változások egyeztetése a résztvevőkkel
- a kifizetési kérelmek összeállítása és benyújtása KSZ-hez
- projekt pénzügyi menedzselése, a folyamatos likviditás biztosításának tervezése
- ellenőrzi a számviteli rend és a projekt pénzügyi előírásainak betartását
- tanácsadás, konzultáció vállalkozók részére
- pénzügyi dokumentumok ellenőrzése
- az elszámolhatóság szempontjából a dokumentumok formai-tartalmi követelményeinek meghatározása, meglétük ellenőrzése

Pénzügyi asszisztens feladata

- elkülönített könyvelés és számviteli nyilvántartás biztosítása
- nyilvántartásba vétel biztosítása
- aktiválás biztosítása

A projekt megvalósítás során bevont egyes szervezetek és személyek kapcsolati ábráját az alábbi – saját szerkesztésű - ábra mutatja be.

Sok tevékenység saját teljesítésben valósul meg. Azon intézmények esetében, ahol szakmai kapacitás jelölhető ki, a többletfeladatért járó többlet juttatás fejében a belső erőforrások kerülnek bevonásra (jellemzően megbízási díjas elszámolással).

5. A NYILVÁNOSSÁG BIZTOSÍTÁSA, KOMMUNIKÁCIÓS TEVÉKENYSÉG

A projekt keretében megvalósuló kommunikációs tevékenység célja, hogy a projektet és annak eredményeit minél többen megismerjék, a kommunikációs eszközök segítségével a támogatást igénylő minél szélesebb körű tájékoztatást nyújtson a szakmai nyilvánosság, a döntéshozók és a célcsoportok számára a megvalósuló/megvalósult fejlesztésekről, és arról a tényről, hogy EU támogatásból valósul/valósult meg a projekt. A kommunikációs terv tehát a projektre vonatkozik.

5.1 A KOMMUNIKÁCIÓS TEVÉKENYSÉGEK ÖSSZEFOGLALÓ LEÍRÁSA

A projekt **előkészítő szakasza** kommunikációs szempontból: a támogatási szerződés megkötésétől a projekt fizikai megkezdéséig tart. A projekt európai uniós támogatásáról kommunikálni csak a támogatási szerződés megkötését követően jogosult a projektgazda.

A projekt **megvalósítási szakasza** kommunikációs szempontból: a projekt fizikai megkezdésétől a projekt fizikai befejezéséig tart.

A projekt **megvalósítást követő szakasza** kommunikációs szempontból: a projekt fizikai befejezésétől a projekt pénzügyi zárásáig tart.

Jelen projekt kommunikációs tevékenységei az alábbiak:

- Kommunikációs terv készítése
- A kedvezményezett működő honlapján a projekthez kapcsolódó tájékoztató (esetleg aloldal) megjelenítése a projekt pénzügyi zárásáig
- Sajtóközlemény kiküldése a projekt indításáról és a sajtómegjelenések összegyűjtése
- A projekt megvalósítási helyszíneken „C” típusú tájékoztató tábla elkészítése és elhelyezése
- Kommunikációs célra alkalmas fotódokumentáció készítése
- Sajtóközlemény kiküldése a projekt zárásáról és a sajtómegjelenések összegyűjtése
- TÉRKÉPTÉR feltöltése a projekthez kapcsolódó tartalommal
- A beruházás helyszínén „D” típusú emlékeztető tábla elkészítése és elhelyezése/vagy a „C” típusú tájékoztató tábla megtartása – projektünkben ez utóbbi lehetőséggel kívánunk élni

5.2 A CÉLCSOPORTOK ÉS AZ ÉRINTETTEK KOMMUNIKÁCIÓS SZEMPONTÚ ELEMZÉSE, KOMMUNIKÁCIÓS ÜZENETEK MEGFOGALMAZÁSA

A fejezetben a közvetlen és közvetett célcsoportok, valamint az érintettek a projekthez fűződő, kommunikációs szempontú értékelését mutatjuk be.

A társadalmi együttélés, felzárkózás, közösségfejlesztés tekintetében célcsoportként jelenik meg adott projekt hatóterületén élő teljes lakosság. A konstrukció kiemelt célcsoportja a **hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó aktív korú lakosság, a 18-30 év közötti fiatalok lakosság, a humán közszolgáltatásban dolgozók illetve a potenciális alkalmazottak, továbbá nemzetiségek, etnikumok.**

A programtervben szereplő célok közül a hátrányos helyzetű célcsoportok elfogadását, társadalmi beágyazódását hatékony kommunikációs és nyilvánossági tevékenységgel is nagymértékben elő lehet segíteni. **A kommunikációs/nyilvánossági tevékenységet a megvalósító szervezet koordinálja, egyetértésben a konzorciumi partnerség teljes egészével.**

A tájékoztatást és nyilvánosságot biztosító tevékenységek célja, hogy segítse elő a programterv átfogó és specifikus céljainak megvalósulását. Biztosítsa, hogy az intézkedések/projektek előrehaladásáról, eredményeiről a projekt célcsoportjai, különös tekintettel a hátrányos helyzetű személyek, valamint a tágabb környezet és a finanszírozásában közreműködő szervezetek megfelelő tájékoztatásban részesüljenek.

A fejlesztésekhez kapcsolódó **nyilvános eseményeken** az alkalmazott kommunikációban és viselkedésben a projekt gazda vagy partnerei esélytudatosságot fejeznek ki: **nem közvetítenek szegregációt, csökkentik a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.**

A projekt megvalósítási időszakában nagy hangsúlyt kap a helyi társadalom tájékoztatása. A tájékoztatási tevékenység célja ebben az időszakban az intézkedések/projekttevékenységek megvalósítása által bekövetkező kedvező változások tudatosítása a célcsoportban, a helyi/térségi döntéshozókban, ill. a pozitív fogadtatás elősegítése.

5.3 KOMMUNIKÁCIÓS ESZKÖZÖK AZONOSÍTÁSA

Elsődlegesen a **személyes kapcsolatok** rendszerén, a meglévő többéves, több évtizedes tapasztalatnak köszönhetően érjük el a legnagyobb szükségben lévő személyeket. A célcsoport életkora miatt a lehetséges kommunikációs csatornák közül az **ellátó intézményeken keresztül** (szociális és családsegítő, egészségügyi, közösségi-kulturális, szabadidős, sportegyesületek) tarjuk célszerűnek a személyes kommunikációt.

Ehhez személyes tájékoztatás, a települési találkozók szervezése, újságban való megjelenéssel szándékozzuk elérni a projekt célcsoportját.

A személyes toborzást és megszólítást is kiemelten fontosnak tartjuk, ezért terveztünk pályázatunkban a célcsoport toborzását tartalmazó tevékenységet, költséget.

5.4 KOMMUNIKÁCIÓS ÜTEMTERV

A kommunikációs ütemtervben az alábbi táblázatos formában határoztuk meg a kommunikációs feladatokat, eszközöket, csatornákat, illetve az elérendő célcsoportot és a kommunikáció ütemezését.

Időpont	Feladat	Cél	Célcsoport	Eszköz	Szereplők
2017. III. negyedév	Kommunikációs Cselekvési Terv elkészítése.	A projekt tervezett, szakszerű és hatékony kommunikációját biztosító eljárásrend, valamint az ehhez kapcsolódó együttműködési formák, munkaanyagok/sablonok kidolgozása.	Belső munkatársak.	Belső kiadvány, kommunikációs cselekvési terv, kommunikációs eljárásrend.	Projekt szakmai és kommunikációs munkatársak
2018. I. negyedév – 2019. I. negyedév	Nyomtatott tájékoztatók (brosúrák, szórólapok, stb.) elkészítése és lakossági terjesztése	Tájékoztatás a projekt céljairól, ütemezéséről, a megvalósítás lényeges mozzanatairól.	A széles közvélemény.	Sajtóanyag, szórólap.	Projekt szakmai és kommunikációs munkatársak.
2017. IV. negyedév	Arculati elemek tervezése, elkészítése és terjesztése: levélminta, feljegyzés minta, emlékeztető minta, jelenléti ív minta, névjegykártya minta, ppt sablon minta, brosúra minta, badge minta, boríték minta, A5-ös szórólap, CD borító, munkacsoport alapító minta, „C” típusú tábla minta	Egységes uniós arculatnak való megfelelésség biztosítása, a projekt azonosítását biztosító vizuális szignálok kialakítása, a projekt szakszerű levezenylésének támogatása.	Belső munkatársak, a projekt célcsoportjai, a széles közvélemény.	Sablonok.	A kommunikációs munkatársak
2017. II. negyedév	Internetes honlap készítése vagy meglévő honlap esetén a projekthez kapcsolódó tájékoztató oldal létrehozása folyamatos működtetése, frissítése.	Tájékoztatás a projekt céljairól, ütemezéséről, a megvalósítás előrehaladásáról.	A projekt célcsoportjai és a széles közvélemény.	Honlap, webes tartalmak (hírek, szakmai összefoglalók, fotók).	Projekt szakmai és kommunikációs munkatársak
2017. III. negyedév	„C” típusú tábla elkészítése és elhelyezése a beruházás helyszínén.	Tájékoztatás a projekt alapadatairól.	A széles közvélemény, belső munkatársak, a sajtó képviselői.	„C” típusú tábla.	Projekt szakmai és kommunikációs munkatársak
2017. IV. negyedév	Sajtónyilvános projektindító esemény.	Tájékoztatás a projekt céljairól, ütemezéséről, a megvalósítás lényeges mozzanatairól.	A projekt célcsoportjai, közreműködő szervezetek,	Rendezvény, tájékoztató anyagok, sajtóanyag.	Projekt szakmai és kommunikációs munkatársak

			döntéshozók, a sajtó képviselői.		
2017. IV. negyedév	Sajtótájékoztató, sajtóközlemény kiküldése a projekt indításáról, a sajtómegjelenések összegyűjtése.	Sajtó és közvélemény tájékoztatása.	A sajtó képviselői, a projekt célcsoportjai, széles közvélemény.	Sajtótájékoztató, sajtóközlemény, sajtóanyag, sajtóelemzés.	Projekt szakmai és kommunikációs munkatársak
2018. I. negyedév – 2019. I. negyedév	Promóciós eszközök tervezése, gyártása, terjesztése.	A projekt beazonosítását támogató hordozók elkészítése, eljuttatása a célcsoportokhoz a projekt beazonosíthatóságának biztosítása érdekében.	A projekt célcsoportjai.	Tájékoztató anyagok, disszeminációs hordozók.	Projekt szakmai és kommunikációs munkatársak
2017. IV. negyedév – 2019. III. negyedév	Fotódokumentáció készítése.	Tájékoztatás a projekt megvalósításának előrehaladásáról.	A projekt célcsoportjai, a széles közvélemény, a sajtó képviselői.	Professzionális, nyilvános közzétételre alkalmas fotók.	A kommunikációs munkatársak
2019. III. negyedév	Projektzáró rendezvény.	A projekt eredményeinek bemutatása helyi szinten.	Belső munkatársak, a projekt célcsoportjai, közreműködők.	Rendezvény, disszeminációs kiadványok.	Projekt szakmai és kommunikációs munkatársak
2019. III. negyedév	Sajtótájékoztató, sajtóközlemény kiküldése a projekt zárásáról és a sajtómegjelenések összegyűjtése	A projekt eredményeinek bemutatása	Sajtó képviselői, a projekt célcsoportjai, a széles közvélemény.	Sajtótájékoztató, sajtóanyag, sajtóközlemény, sajtóelemzés.	Projekt szakmai és kommunikációs munkatársak
2019. III. negyedév	TÉRKÉPTÉR feltöltése a projekthez kapcsolódó tartalommal	A projekt eredményeinek bemutatása	A széles közvélemény.	Feltöltött, teljes adatkörrel ellátott Térképtér	Projekt szakmai és kommunikációs munkatársak
2019. III. negyedév	"D" típusú tábla elkészítése és elhelyezése a beruházás helyszínén, vagy „C” típusú tábla kint hagyása a fenntartási időszak végéig	Tájékoztatás a projekt alapadatairól	A széles közvélemény, belső munkatársak, a sajtó képviselői.	„D” típusú tábla (jelen esetben a „C” típusú tábla)	Projekt szakmai és kommunikációs munkatársak

6. MELLÉKLETEK

1. A konzorciumi tagok településein a közszolgáltatásban dolgozók létszáma, intézményi adatbekérés, szükséglet- és igényfelmérés – táblázat

2. Pályázat tartalmi értékelése a Felhívás 4.4.2 pontja alapján

1. sz. melléklet: Humán közszolgáltatás - intézményi adatbekérés, szükséglet- és igényfelmérés

Konzorciumi tag neve: Baksa Község Önkormányzata

	A konzorcium tag által fenntartott intézmények neve:	(A) Dolgozói létszám (fő)		A meglévő dolgozók képzési igényei	(B) Az intézmény által ellátottak száma (fő)	(C) Az intézményben felmerült szakemberhiány		
		létszám (fő)	munkaköre			munkakör	a munkakörhöz szükséges, a projektben tervezett képzés/tréning megnevezése	létszám (fő)
1.	Baksa Község Önkormányzata	1	aljegyző	Együttműködés-fejlesztés Konfliktuskezelés, kommunikáció Kiegészítő megelőzés, stresszkezelés Érzelmi intelligencia fejlesztés Érzenyítés, szemléletformálás Hálózatosság Jó gyakorlatok megismerése, tapasztalatsere Szervezetfejlesztéshez kapcsolódó stratégiaalkotás és rendszerszemléletű fejlesztés	754	általános ügyintéző		1
		1	adóügyi előadó					
		1	igazgatási előadó					
		2	penzügyi előadó					
		24	közmunkás					
		3	óvónő					
		3	dajka					
		1	mezőőr					
		2	közművelődési dolgozó		754			

Konzorciumi tag neve: Drávfok Község Önkormányzata

	A konzorcium tag által fenntartott intézmények neve:	(A) Dolgozói létszám (fő)		A meglévő dolgozók képzési igényei	(B) Az intézmény által ellátottak száma (fő)	(C) Az intézményben felmerült szakemberhiány		
		létszám (fő)	munkaköre			munkakör	a munkakörhöz szükséges, a projektben tervezett képzés/tréning megnevezése	létszám
1.	Drávfok Község Önkormányzata	1	adminisztrátor	Együttműködés-fejlesztés Konfliktuskezelés, kommunikáció	506	államháztartási mérlegképes könyvelő	államháztartási mérlegképes könyvelő képzés	1
2.	Mosoly Óvoda	1	óvónő	Kiegészítő megelőzés, stresszkezelés Érzelmi intelligencia fejlesztés Érzenyítés, szemléletformálás Hálózatosság	26			
		1	dajka					
		1	óvónő gyakornok					
		1	óvodavezető					
3.	Művelődési ház	1	kulturális szervező	Jó gyakorlatok megismerése, tapasztalatsere	506	közösségszervező	közművelődési szakember képzés	1
4.	Egészségház	1	védőnő		506	CSVSZ védőnő	CSVSZ védőnő képzés	1

1. sz. melléklet: Humán közszolgáltatás - intézményi adatbekérés, szükséglet- és igényfelmérés

Konzorciumi tag neve: Drávasztára Község Önkormányzata

	A konzorcium tag által fenntartott intézmények neve:	(A) Dolgozói létszám (fő)		A meglévő dolgozók képzési igényei	(B) Az intézmény által ellátottak száma (fő)	(C) Az intézményben felmerült szakemberhiány		
		létszám (fő)	munkaköre			munkakör	a munkakörhöz szükséges, a projektben tervezett képzés/tréning megnevezése	létszám
1.	Drávasztára Község Önkormányzata	1	falugondnok	Együttműködés-fejlesztés Konfliktuskezelés, kommunikáció Kiegészítés megelőzés, stresszkezelés Érzelmi intelligencia fejlesztés Érzékenyítés, szemléletformálás Hálózatosság Jó gyakorlatok megismerése, tapasztalatcsere	399			
		1	mezőőr					
		1	adminisztrátor (Közös Hivatal)					

Konzorciumi tag neve: Magyarmecske Község Önkormányzata

	A konzorcium tag által fenntartott intézmények neve:	(A) Dolgozói létszám (fő)		A meglévő dolgozók képzési igényei	(B) Az intézmény által ellátottak száma (fő)	(C) Az intézményben felmerült szakemberhiány		
		létszám (fő)	munkaköre			munkakör	a munkakörhöz szükséges, a projektben tervezett képzés/tréning megnevezése	létszám
1.	Magyarmecske Község Önkormányzata	1	mezőőr	Együttműködés-fejlesztés Konfliktuskezelés, kommunikáció Kiegészítés megelőzés, stresszkezelés Érzelmi intelligencia fejlesztés Érzékenyítés, szemléletformálás Hálózatosság Jó gyakorlatok megismerése, tapasztalatcsere	336			
		1	falugondnok					
		1	takarító					
		3	védőnő					
		42	közfoglalkoztatott					
2.	Csányoszlói Közös Önkormányzati Hivatal Magyarmecskei Kirendeltsége	6	köztisztviselő					

1. sz. melléklet: Humán közszolgáltatás - intézményi adatbekérés, szükséglet- és igényfelmérés

Konzorciumi tag neve: Sellye Város Önkormányzat

	A konzorcium tag által fenntartott intézmények neve:	(A) Dolgozói létszám (fő)		A meglévő dolgozók képzési igényei	(B) Az intézmény által ellátottak száma (fő)	(C) Az intézményben felmerült szakemberhiány		
		létszám (fő)	munkaköre			munkakör	a munkakörhöz szükséges, a projektben tervezett képzés/tréning megnevezése	létszám
1.	Sellye Város Önkormányzat	1	polgármester		2 548	államháztartási mérlegképes könyvelő	államháztartási mérlegképes könyvelő képzés	1
		1	mezőőr			HR munkatárs		1
		1	gépkocsivezető					
		1	közfoglalkoztatási ügyintéző					
		1	körzeti ápoló					
		1	polgárőr					
		143	közfoglalkoztatott					
2.	Sellyei Közös Önkormányzati Hivatal	35	köztisztviselők, közalkalmazottak	Együttműködés-fejlesztés Konfliktuskezelés, kommunikáció Kiegészítő megelőzés, stresszkezelés Érzelmi intelligencia fejlesztés Érzékenyítés, szemléletformálás Hálózatosság Jó gyakorlatok megismerése, tapasztalatsere Szervezetfejlesztéshez kapcsolódó stratégiaalkotás és rendszerszemléletű fejlesztés				
3.	Sellye Család- és Gyermekjóléti Központ	7	családsegítő			családsegítő		2
4.	Sellye Városi Művelődési Ház, Könyvtár és Muzeális Intézmény	1	könyvtáros			közösségszervező	közművelődési szakember képzés	1
		1	múzeumgondnok-segédkönyvtáros			intézményvezető	közművelődési szakember képzés	1
		1	intézményvezető					
		1	programvezető					
5.	Ormánsági Tücsök Óvoda, Egységes Óvoda-Bölcsőde	13	óvodapedagógus		125 fő ebből nagycsoportos: 44 fő; középső csoportos: 35 fő; kiscsoportos: 41 fő; bölcsődés: 5 fő	fejlesztőpedagógus	fejlesztőpedagógus képzés	2
		6	dajka			gyógytornász		1
		2	pedagógiai asszisztens	Együttműködés-fejlesztés Konfliktuskezelés, asszertív kommunikáció		logopédus		1
		1	gondozónő	Kiegészítő megelőzés, stresszkezelés Érzelmi intelligencia fejlesztés Érzékenyítés, szemléletformálás Hálózatosság		gyógypedagógus		1
		1	óvodatitkár	Jó gyakorlatok megismerése, tapasztalatsere				
		1	konyhai kisegítő	Interkulturális tréning				
		1	gazdasági ügyintéző	Informatika, alapvető IKT technikák				
		1	takarító	Családpedagógia				
		1	élemezésvezető	Fejlesztőpedagógia - Sindelar képzés				
		2	szakács	Elsőséghelynyújtás				
		4	konyhalány	Alternatív pedagógia eszközök és módszerek				
		1	karbantartó					
	Ormánsági Tücsök Óvoda Magyaramecskei Tagóvodája	3	óvodapedagógus		31 fő ebből: nagycsoportos: 4 fő; középső csoportos: 14 fő; kiscsoportos: 13 fő			
		2	dajka					
		1	pedagógiai asszisztens					
		1	élemezésvezető					
		1	szakács					
		1	konyhalány					
		1	karbantartó					

1. sz. melléklet: Humán közszolgáltatás - intézményi adatbekérés, szükséglet- és igényfelmérés

6.	"Az Ormánság Egészségért" Nonprofit Kft.	12,3	asszisztens (1 fő heti 12 ó)	Együttműködés-fejlesztés Konfliktuskezelés, asszertív kommunikáció Kiegész megelőzés, stresszkezelés Érzelmi intelligencia fejlesztés Érzékenyítés, szemléletformálás Hálózatosodás Jó gyakorlatok megismerése, tapasztalatsere Babamasszázs Önkéntes szoptatás	Sellyei járás			
		0,5	főnövér					
		1	betegirányító					
		2	takarító					
		1	gépkocsivezető					
		1	vezető					
		1	gazdasági vezető					
		1,125	gazdasági ügyintéző					

Konzorciumi tag neve: Baksa Térségi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

	A konzorcium tag által fenntartott intézmények neve:	(A) Dolgozói létszám (fő)		A meglévő dolgozók képzési igényei	(B) Az intézmény által ellátottak száma (fő)	(C) Az intézményben felmerült szakemberhiány		
		létszám (fő)	munkaköre			munkakör	a munkakörhöz szükséges, a projektben tervezett képzés/tréning megnevezése	létszám
1.	Baksa Térségi Család- és Gyermekjóléti Szolgálat	1	intézményvezető	Együttműködés-fejlesztés Konfliktuskezelés, kommunikáció Kiegész megelőzés, stresszkezelés Érzelmi intelligencia fejlesztés Érzékenyítés, szemléletformálás Hálózatosodás Jó gyakorlatok megismerése, tapasztalatsere Szupervízió	Adorjás: 181 fő; Baksa: 826 fő; Baranyahídvég: 202 fő; Besence: 121 fő; Bogádmindszent: 431 fő; Csányoszró: 668 fő; Drávakeresztúr: 109 fő; Drávasztára: 398 fő; Felsőszentmárton: 881 fő; Gilvánfa: 369 fő; Hegyszentmárton: 408 fő; Kisasszonyfa: 178 fő; Kísszentmárton - Majlátpusztá: 261 fő; Magyarmecske: 309 fő; Magyartelek: 218 fő; Nagycsány: 152 fő; Ózdfalu: 177 fő; Sámod: 217 fő; Tengeri: 47 fő; Tésény: 323 fő	családsegítő asszisztens	családsegítő asszisztens képzés	1
		4	családsegítő (szociális munkás)					

2. számú melléklet : Pályázat tartalmi értékelése a Felhívás 4.4.2 pontja alapján

	ÁLTALÁNOS KIVÁLASZTÁSI SZEMPONTOK	Megjegyzés
1.	A támogatást igénylő szervezetre (vagy konzorciumra) vonatkozó kiválasztási szempontok	
1.1.	A támogatást igénylő szervezet vagy konzorcium az alapító dokumentuma vagy szervezeti és működési szabályzata alapján a projekt céljait szolgáló tevékenységek ellátására alkalmas és felhatalmazott.	A konzorcium vezető és a konzorciumi tagok az alapító dokumentum és a szervezeti és működési szabályzatuk alapján projekt céljait szolgáló tevékenységek ellátására alkalmasak és felhatalmazottak. Az alkalmasságot igazoló dokumentumok a támogatási kérelem mellékleteként csatolásra kerültek.
1.2.	A támogatást igénylő szervezet vagy konzorcium rendelkezik a Felhívás céljainak eléréséhez szükséges szakmai tapasztalatokkal.	A konzorcium rendelkezik a szükséges szakmai tapasztalatokkal, mindez részletesen és megalapozottan bemutatásra került a Helyi emberi erőforrás fejlesztési terv (továbbiakban HEEFT) 4.1.3. és 4.2. fejezetében.
1.3.	A projekt megvalósításához szükséges szervezeti feltételek rendelkezésre állnak (humán feltételek és a szervezeti stabilitást biztosító feltételek).	A projekt megvalósításához szükséges szervezeti feltételek rendelkezésre állnak, mindez részletesen és megalapozottan bemutatásra kerül a HEEFT 4. fejezetében.
1.4.	A projektmenedzsment és a szakmai vezető tapasztalata és alkalmasságát megalapozottan bemutatásra kerül.	A tapasztalat és az alkalmasság részletes bemutatása a 4.2. fejezetben megtörtént. Az alkalmasságot a támogatási kérelemhez csatolt önéletrajzok is igazolják.
1.5.	A támogatással érintett megyék fejlettsége az egy főre jutó bruttó hazai termék alapján (ezer Ft, 2015. évi KSH adatok alapján)	A támogatással érintett Baranya megyében az egy főre jutó bruttó hazai termék 2.183 ezer Ft a 2015. évi KSH adatok alapján.
2.	A támogatási kérelem célokhoz való illeszkedésének vizsgálatának szempontjai	
2.1.	Egyértelműen meghatározza a projekt keretében elérendő célokat.	Teljes mértékben meghatározásra kerültek az elérendő célok. A tevékenységek indokoltak, minden tervezett tevékenység a projekt célját szolgálja. A 2.1. fejezetben található a célok, a 2.3. fejezetben pedig a tevékenységek részletes bemutatása.
2.2.	A projekt céljai illeszkednek a szakmapolitikai környezethez, a kapcsolódó jogszabályok adta keretekhez és a Felhívásban meghatározott konkrét célokhoz.	A projekt céljai illeszkednek a szakmapolitikai környezethez, és a Felhívásban meghatározott konkrét célokhoz. A 2.1 fejezetben található a célok, a 1.6.3. fejezetben pedig a szakmapolitikai környezet részletes bemutatása.
2.3.	A célcsoport(ok) a feltárt hiányosságok és szükségletek alapján megfelelően került(ek) meghatározásra és részletesen bemutatásra kerül a célcsoport(ok) elérésének, bevonásának módszertana.	A megfelelő és részletes bemutatás a 2.2 fejezetben található.

2.4.	A célok illeszkednek az igényekhez (pl. helyi igények, célcsoport igényei) és ez alátámasztott.	A projekt szükségességét alátámasztó problémák bemutatása a 1.6.2 fejezetben megtörtént. A célok ezen problémák megoldását hivatottak szolgálni, tehát illeszkednek a helyi igényekhez. A célok megfelelő és részletes bemutatás a 2.1 fejezetben található.
2.5.	A projekt hosszú távú hasznosulása és az eredmények fenntarthatósága bemutatásra került és alátámasztott.	A projekt hosszú távú hasznosulása és a fenntarthatósága a HEEFT 3.1.3. és 3.1.6. fejezetekben található.
2.6.	A fejlesztések közti szinergikus kapcsolódások és lehatárolások bemutatásra kerültek.	A konzorcium által végrehajtott fejlesztések és a jelen projekt közti szinergikus kapcsolódások és lehatárolások bemutatásra kerültek a 1.6.5. fejezetben.
2.7.	A beavatkozások az integrált megközelítésre épülnek.	A beavatkozások az integrált megközelítésre épülnek.
2.8.	Biztosított az egységes szakmai-módszertani szempontok szerinti megvalósítás.	Az egységes szakmai-módszertani szempontok szerinti megvalósítás biztosított.
2.9.	Helyi közösségek és tagjai bevonásra kerülnek a programok megvalósításába.	A Helyi közösségek és tagjai bevonásra kerülnek a projekt megvalósításába. Az együttműködések bemutatását a HEEFT 1.2., a közösségi felmérést, a partnerek bevonását az 1.3 fejezet tartalmazza. Az Együttműködési Szándéknyilatkozatok a támogatási mellékleteként csatolásra kerül.
2.10.	A helyi fejlesztői kapacitások, állami és nem állami szervezetek felkészítése megtörténik	A helyi fejlesztői kapacitások, állami és nem állami szervezetek felkészítése megtörténik.
2.11.	Helyi igényekre reagáló programok kerülnek kidolgozásra	A HEEFT 1. fejezetében feltárt és bemutatott igényekre reagáló programok kerülnek kidolgozásra.
3.	A támogatási kérelem szakmai tartalmának vizsgálata	
3.1.	A támogatási kérelemben kizárólag támogatható tevékenységek szerepelnek, és a támogatási kérelem az összes kötelezően megvalósítandó tevékenységet tartalmazza.	A Konzorcium csak támogatható tevékenységeket tervez és az összes kötelező tevékenységet vállalja. Mindez részletesen bemutatásra került a 2.3 fejezetben.
3.2.	Az eredmények eléréséhez szükséges tevékenységek részletesen bemutatásra kerültek, és a tervezett tevékenységek szükségesek a célok eléréséhez.	Az eredmények eléréséhez szükséges tevékenységek részletesen bemutatásra kerültek a HEEFT 2.3 fejezetében. A tervezett tevékenységek a projekt célok elérését teljes mértékben szolgálják.

3.3.	A tervezett tevékenységek hozzájárulnak a számszerűsíthető eredmények eléréséhez és az eredmények fenntarthatóságához.	A tervezett tevékenységek teljes mértékben hozzájárulnak a számszerűsíthető eredmények eléréséhez és az eredmények fenntarthatóságához. A HEEFT 2.7. fejezetében részletesen bemutatásra került.
3.4.	A vállalt indikátorok célértékei reálisan teljesíthetők és mérhetők.	A vállalt indikátorok célértékei reálisak. Az indikátorok bemutatását a 2.7. fejezet tartalmazza.
3.5.	A helyi emberi erőforrás fejlesztési terv megalapozott, az egyes tevékenységek ütemezése megfelelő, illetve az egymásra épülése biztosított.	A HEEFT megalapozott, az egyes tevékenységek ütemezése megfelelő és egymásra épülően reálisan tervezett. Az ütemterv 3.2.1. fejezetében található.
3.6.	A célok, a célokat szolgáló tevékenységek és az azokhoz kapcsolódó mutatók koherenciája, kidolgozottsága megfelelően bemutatásra került.	A célok, a célokat szolgáló tevékenységek és az azokhoz kapcsolódó mutatók koherenciája, kidolgozottsága megfelelően bemutatásra került a 2.3. fejezetben.
3.7.	Kockázatelemzés releváns és teljes körű.	Kockázatelemzés releváns és teljes körű. A részletes kockázatelemzést a 3.1.5. fejezet tartalmazza.
3.8.	A projekt kapcsolódik a TOP-ban megvalósuló infrastrukturális fejlesztésekhez.	A projekt kapcsolódik a TOP-ban megvalósuló infrastrukturális fejlesztésekhez. Ezen fejlesztések a HEEFT 1.6.5. fejezetében kerültek bemutatásra.
3.9.	A beavatkozások programszerűen, integrált módon valósulnak meg, és ez bemutatásra került.	A beavatkozások programszerűen, integrált módon valósulnak meg, és ez bemutatásra került 2.3. fejezetben.
3.10.	Illeszkedik a helyi fejlesztési stratégiákhoz, intézkedési tervekhez, és ez bemutatásra került.	A projekt illeszkedik a helyi fejlesztési stratégiákhoz, az intézkedési tervekhez, és ez bemutatásra került 1.6. 5. fejezetben, az 1.3 fejezetben és a HEP illeszkedések vizsgálatában.
3.11.	A beavatkozások a foglalkoztathatóság fejlesztésével hozzájárulnak a térség munkaerő piaci helyzetének javításához, és ez bemutatásra került.	A beavatkozások a foglalkoztathatóság fejlesztésével hozzájárulnak a térség munkaerő piaci helyzetének javításához, és ez bemutatásra került a 2.3. fejezetben. A beavatkozások során 5 új munkahely teremtése valósul meg.
3.12.	A fejlesztés kiemelt figyelmet fordít a helyi kezdeményezésekre, az alulról jövő jelleg érvényesítésére, és ez bemutatásra került.	A fejlesztés kiemelt figyelmet fordít a helyi kezdeményezésekre, az alulról jövő jelleg érvényesítésére, és ez bemutatásra került a 2.3. fejezetben és az 1.3 közösségi felmérés fejezetben.
4.	Pénzügyi szempontok vizsgálata	
4.1.	A költségvetési tervben szereplő költségek részletesen bemutatásra kerültek, azok szakmailag alátámasztottak és szükségesek a célok eléréséhez.	A költségvetési tervben szereplő költségek részletesen bemutatásra kerültek a támogatási kérelem „Költségek” funkciójában, valamint a HEEFT 2.3 és 3.1.4

		fejezetében. A költségek szakmailag alátámasztottak és szükségesek a célok elérését szolgálják.
4.2.	A költségvetési tételek pénzügyi szempontból megalapozottak (ár-érték arány, piaci árak való megfelelés).	A költségvetési tételek pénzügyi szempontból megalapozottak. A piaci ár igazolásaként az indikatív árajánlatok a támogatási kérelem mellékleteként benyújtásra kerülnek.
4.3.	A belső költségárányok indokoltak és a tervezett költségek megfelelnek a Felhívásban foglalt elszámolhatósági követelményeknek.	A belső költségárányok indokoltak és a tervezett költségek megfelelnek a Felhívásban foglalt elszámolhatósági követelményeknek.
4.4.	A kiszervezés minden tevékenység esetén megfelelően alátámasztásra került.	A kiszervezés minden tevékenység esetén megfelelően alátámasztásra került. A kiszervezett tevékenységek aránya 50% alatti.
5.	Fenntarthatósági szempontok	
5.1.	A Felhívásban előírt fenntartási kötelezettségek teljesítése bemutatásra került.	A Felhívásban előírt fenntartási kötelezettségek teljesítése teljes mértékben bemutatása került a 3.1.3. fejezetben.
5.2.	A fejlesztés eredményeinek hasznosulása a fenntartási időszakban bemutatásra került.	A fejlesztés eredményeinek hasznosulása a fenntartási időszakban bemutatásra került a 3.1.6. fejezetben.
5.3.	A fejlesztés eredménye finanszírozási oldalról is fenntartható, a pénzügyi fenntarthatóság bemutatásra került.	A fejlesztés eredménye finanszírozási oldalról is fenntartható, a pénzügyi fenntarthatóság bemutatásra került a 3.1.5. fejezetben.
6.	Horizontális szempontok	
6.1.	Az esélyegyenlőségi szempontok érvényesülnek.	A Felhívásban előírt esélyegyenlőségi szempontok érvényesülése teljes mértékben bemutatása került a 3.1.3. fejezetben.
6.2.	A környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesülnek.	A Felhívásban előírt környezeti fenntartósági szempontok érvényesülése teljes mértékben bemutatása került a 3.1.3. fejezetben.
	ELŐNYT JELENTŐ SZEMPONTOK	
1.	A projekt a minimálisan el írt indikátor és számszerűsített szakmai elvárás értékek valamelyike esetén magasabb értéket vállal.	25%-kal magasabb érték került vállalásra a hátrányos helyzetű csoportok, elsődleges munkaerő piacra jutását támogató programok (aktív munkaerő-piaci eszközök), tematikák szakmai elvárás kapcsán. A

		projekt keretében az előírt minimum 3 db helyett 4 db tematika készül.
2.	A fejlesztés összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával, és ez bemutatásra került.	A fejlesztés összhangban áll a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiával, mely a HEEFT 1.6.3. és 1.6.5. fejezetében került bemutatásra.
3.	A fejlesztések integrált, újszerű, innovatív jellegűek, és ez bemutatásra került.	A fejlesztések integrált, újszerű, innovatív jellegűek. Ez bemutatásra került a 2.3. fejezetben.
4.	A fejlesztés hozzájárul a Kormány által elfogadott nemzeti térségfejlesztési programok megvalósulásához.	A fejlesztés hozzájárul a Kormány által elfogadott nemzeti térségfejlesztési programok megvalósulásához
5.	Konzorciumi formában benyújtott támogatási kérelem esetében legalább egy konzorciumi tag az alábbiak valamelyike: <ul style="list-style-type: none"> • helyi nemzetiségi önkormányzat, vagy • bevett egyház vagy egyházi szervezet, vagy • civil szervezet 	Egyik konzorciumi tag sem helyi nemzetiségi önkormányzat / egyházi szervezet / civil szervezet.